WAR

37

COMANDO · URMARIRI
TERORISM · SPIONAJ · SABOTAJE · RAZBOI
OPERATIUNI DE GHERILA · ROMANE SENZATIONALE
ACTIUNI SPECIALE · SUPER COLECTIA WAR

Eric Ambler

EROU FĂRĂ GLORIE

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sunt rezervate Editurii Z

ERIC AMBLER

EROU FĂRĂ GLORIE

Traducere
Maricel şi Ana-Dolores Doca

Editura Z. 1996

Editor: Rusu M. Zamfir
Coperta: CSSOFT şi Editura Z

Levant — ţările din zona de est a Mediteranei.

Levantin — **I.** s. **1.** persoană care face parte din populaţia de bază a Levantului sau este originară de acolo. **2.** negustor originar din aceste locuri.

II. adj. **1.** care aparţine Levantului sau populaţiei sale, privitor la Levant sau la populaţia sa, specific Levantului. **2.** necinstit, ipocrit, intrigant.

(DEX — Editura Academiei Române, 1975)

Capitolul 1

LEWIS PRESCOTT

14 mai

Este povestea lui Michael Howell şi cea mai mare parte este povestită chiar de el. Părerea mea este că ar fi trebuit să o povestească el însuşi în întregime.

Poate că nu este cel mai convingător apărător al cauzei sale şi, fiind figura centrală în ceea ce a ajuns să fie cunoscut drept Incidentul Cercului Verde, este mai degrabă acuzatul; dar numai el poate răspunde acuzaţiilor şi da explicaţiile necesare. Va fi judecat pe baza propriilor sale cuvinte. În situaţia sa încurcată, declaraţiile de compasiune şi înţelegere venite din partea unor oameni din afară pot părea adevărate pledoarii pentru micşorarea vinei. În loc să îi consolideze cazul, contribuţiile mele ar putea mai degrabă să îl pună într-o lumină defavorabilă. I-am spus acest lucru.

El, totuşi, nu a fost de acord:

— O mărturie care să mă sprijine, domnule Prescott, spuse el serios; asta vreau din partea dumitale. Spune-le ceea ce ştii despre Ghaled. Spune-le-o pe faţă şi fără ocolişuri. Eu pot să le spun ce mi s-a întâmplat, dar trebuie să înţeleagă cu ce m-am confruntat. Pe dumneata te vor crede.

— Părerea mea despre un om ca Ghaled, părere formată în cursul unei singure întrevederi, nu este o mărturie.

—Va avea greutatea unei mărturii. Nu mă aştept să îmi iei partea în mod deschis, domnule Prescott — asta ar însemna să îţi cer prea mult — dar, te rog, să nu le faci jocul duşmanilor mei.

Interesant şi fals; cel care vorbea era omul din Levant. I-am aruncat o privire rece.

— Nu fac jocul nimănui, domnule Howell, cu atât mai puţin pe cel al duşmanilor dumitale. Eu credeam că am spus destul de clar acest lucru.

Pentru [illegible] Dar ce facem cu publicul și cu mass-media? Cum mă pot eu reabilita și cum aș putea să reabilitez Agenția Howell, când martori independenți, importanți, aceia care cunosc adevărul, preferă să tacă?

— Am scris un editorial de trei mii de cuvinte pe acest subiect, domnule Howell, i-am reamintit eu. N-aș zice că asta înseamnă a prefera să taci.

— Cu tot respectul, domnule Prescott, articolul dumitale despre Cercul Verde a prezentat doar o spoială de adevăr. (Începu să agite înspre mine degetul pe care îl ridicase.) Dacă vreau să fiu crezut, trebuie să spun tot adevărul. Pentru asta, am nevoie de ajutorul dumitale. Îți cer să te ridici și să te faci auzit.

Am tăcut câteva clipe înainte să îi răspund:

— S-ar putea să te trezești că îți pare rău că nu ai stat în banca ta.

— Sunt gata să îmi asum acest risc. Ceea ce trebuie să facem noi, domnule Prescott, este să spunem *întregul* adevăr. Asta e tot. Întregul adevăr.

O zicea în așa fel încât părea un adevăr foarte simplu să spui întregul adevăr. Poate chiar credea că, în cazul său, era foarte simplu.

De reținut, în perioada despre care scriu acum, nu îl întâlnisem pe domnul Howell și nici măcar nu auzisem de existența lui.

Stăteam la Paris unde lucram în calitate de corespondent străin principal pentru serviciul de știri al consorțiului *Post Tribune*. Cu două luni înainte de *Incident* primisem însărcinarea temporară de a lucra în Orientul Mijlociu ca să scriu despre vizita unui Secretar de Stat al Statelor Unite ale Americii, care mai făcea încă o încercare de a rezolva conflictul arabo-israelian. Turul luase sfârșit în Beirut, unde am întâlnit-o pe Melanie Hammad.

Soția mea și cu mine o cunoscusem la Paris în apartamentul unor prieteni comuni. Știind că era colaboratoare independentă la câteva reviste de modă din Franța și America, fusesem surprins să o văd lângă mine la o conferință de presă organizată de Ministerul Afacerilor Externe din Liban.

— Puţin diferit faţă de câmpul dumneavoastră obişnuit de bătaie, nu? am întrebat-o după ce ne-am salutat..

Ridică din sprâncene:

— Aici sunt acasă. Nu ştiaţi că sunt arăboaică?

— Ştiam că sunteţi din Liban.

La Paris era o tânără atractivă cu ochi arzători, care se îmbrăca bine, vorbea mai multe limbi şi îi cunoştea pe oamenii din lumea modei. Mi-am adus aminte că o ajutase pe soţia mea să obţină nişte reduceri speciale la parfumuri.

— Ei, spuse ea cu fermitate, sunt mai întâi arăboaică şi abia în al doilea rând libaneză.

— Musulmană sau creştină?

— Părinţii mei sunt creştini maroniţi, încât presupun că şi eu aparţin aceleiaşi credinţe. (Îşi coborî vocea până la nivelul unei şoapte.) În prezent sunt observator pentru Forţa de Acţiune Palestiniană.

— Înţeleg. (M-am gândit că glumeşte şi am adăugat zâmbind.) Bănuiesc că neoficial.

— Nu prea aş putea să o fac oficial. (Nu îmi răspunse la zâmbet.) Am putea discuta despre asta mai târziu, dacă doreşti. (Ochii ei frumoşi deveniră sfredelitori.) Cred că te-ar putea interesa, domnule Prescott.

Am ezitat. Părea să fie serioasă: dar singura Forţă de Acţiune Palestiniană de care aveam ştiinţă era un grup de gherilă desprins dintr-o grupare mai mare, condus de un om pe nume Salah Ghaled, cu reputaţie de gangster. Îmi era greu să mă gândesc că eleganta domnişoară Hammad avea în vreun fel legătură cu el. Eram, totuşi, intrigat.

— În regulă, am zis. Stau la Hotelul St. George. Dacă sunteţi liberă, am putea lua prânzul împreună.

Filiala din Orientul Mijlociu a consorţiului are un birou la Beirut. Şeful său este un englez pe nume Frank Edwards, care mai trimite din când în când corespondenţe altor două-trei ziare din Anglia. Înainte să mă întâlnesc cu domnişoara Hammad pentru a lua prânzul, i-am pus şi eu câteva întrebări.

Edwards a râs:

— Prin urmare, Melania noastră a pus mâna pe tine, aşa-i? Credeam că îl vâna pe cel de la *New York Times*.

— Ce tot spui acolo?

— Este corespondent de presă pentru Forţa de Acţiune Palestiniană.

— Dar soţia mea şi cu mine o cunoaştem. Este una din somităţile feminine în materie de modă din Paris.

— S-o fi ocupând la Paris de modă, dar în această parte a lumii este activistă palestiniană. Ghaled a recrutat-o când era încă studentă la Sorbona, iar el mai era încă în Al Fatah. Bătrânul ei este foarte bogat, bineînţeles, altfel poliţia ar fi pe urmele ei. E proprietarul clădirii aceleia noi, cu birouri, pe care o vezi din hotelul tău şi încă a câtorva la fel cu aceasta. Nu trebuie să muncească pentru a-şi câştiga existenţa şi, oricum, în ceea ce îl priveşte pe Ghaled, e vorba de dragoste. Avem câte materiale îţi pofteşte inima despre amândoi. Vrei să ţi le scot?

— Cred că o să văd mai întâi ce vrea să-mi vândă.

— Asta pot să-ţi spun eu de pe-acum. Extremismul în scopul dobândirii libertăţii nu este un viciu. Moderaţia este un alt nume pentru slăbiciune. Se aude că poate fi extrem de convingătoare. Capeţi o versiune expurgată a manifestului FAP şi, ca să-ţi atingă coardele cele mai sensibile ale inimii, o copie xeroxată a „Gândurilor lui Salah Ghaled“.

— Putea să mi le dea şi la Paris.

— Da' acolo nu scriai despre Orientul Mijlociu.

Totuşi, într-o privinţă, Edwards nu a avut dreptate. Melanie Hammad avea mai multe de oferit decât doar pamflete.

— Aveţi, ne-a informat ea, reputaţia de a fi cu adevărat obiectiv şi independent, de a nu accepta ca pe ceva de la sine înţeles un consens de păreri, chiar atunci când este mai prudent să o faci.

— Mă flataţi, domnişoară Hammad, dar sper că nu vreţi să spuneţi că sunt, într-un fel oarecare, unic.

— Nu sunt chiar aşa de proastă. Bineînţeles că sunt şi alţi americani ca dumneata. Dar ei nu sunt prea des aici, iar atunci când sunt, nu au timp să asculte. Ştiu ce se spune despre Forţa de Acţiune Palestiniană. Se spune că sunt criminali care se folosesc de cauza palestiniană pentru a-şi atinge propriile lor ţeluri, că Salah Ghaled a părăsit organizaţia Al Fatah în timpul unui atac, că nu este luptător pentru libertate, ci pur şi simplu

un gangster. Poate că eşti înclinat să crezi toate acestea. Cel puţin ţi-au trecut pe la urechi. Poate că totuşi te întrebi şi ai îndoieli dacă nu cumva această imagine pe care ai primit-o, acest consens, nu ar putea fi greşite. Cred că, dacă ţi s-ar da şansa, ai prefera să îţi formezi propria părere.

— Dar cum nimeni nu mi-a cerut să-mi formez o părere despre domnul Ghaled şi Forţa de Acţiune Palestiniană..., am lăsat fraza neterminată.

— Îţi cer eu.

— Din nefericire nu sunteţi editorul meu din New York.

— Ai o mare libertate de acţiune. Mi-a spus soţia dumitale. Vorbesc de un interviu important pe care să îl iei dumneata, Lewis Prescott. Bineînţeles că va fi în exclusivitate.

Am rămas pe gânduri câteva clipe.

— Şi unde ar avea loc acest interviu în exclusivitate?

— Aici, în Liban. În secret, normal. Va trebui respectată o totală discreţie.

— Când ar urma să aibă loc?

— Dacă eşti de acord astăzi, cred că îl pot aranja în cursul a 24 de ore.

— Domnul Ghaled vorbeşte engleza sau franceza?

— Nu prea bine. Voi fi interpret. Trebuie doar să rostiţi un cuvânt, domnule Prescott.

— Înţeleg. Buun, o să vă spun mai târziu, în cursul zilei de astăzi.

Edwards a fluierat când i-am vorbit despre propunere:

— Prin urmare Ghaled vrea să iasă la suprafaţă!

— I s-au mai luat interviuri înainte? Hammad a menţionat că a mai scris despre el.

— Asta a fost pe vremea când era cu Al Fatah. De când a început aiureala asta cu FAP, a stat ascuns mai tot timpul. Iordanienii au pus un preţ pe capul lui, iar cei din OEP, de la Cairo, au încercat să îi convingă pe sirieni să strângă şurubul în ceea ce îl priveşte. Sirienii nu au făcut chiar ce-au vrut ei, dar a trebuit să nu facă nici o prostie pe-acolo şi să fie atent. Deşi are baza în Siria, nu îşi trimite niciodată teroriştii la o acţiune pe teritoriu sirian. Bineînţeles că aici e văzut ca sarea-n ochi. I-ar prinde bine o imagine mai frumoasă, un dram de respectabilitate.

— Frank, doar nu insinuezi că, pentru a-i face pe plac drăguței domnișoare Melanie Hammad, aș scrie un articol despre el care să îl arate frumos, deștept și băiat de treabă.

Edwards ridică brațele într-un gest defensiv:

— Nu, Lew, doar îți aduc aminte că un interviu personal de tipul celor pe care le faci tu are tendința să devină profilul instituției cu care se identifică în general persoana intervievată. Dacă ar fi să faci o asemenea treabă în cazul acesta, i-ai da o mână de ajutor lui Ghaled, acea identitate internațională pe care nu o are în prezent.

— Dacă m-ar interesa să scriu ceva despre mișcarea de gherilă palestiniană, ceea ce nu e cazul, ar trebui să îl aleg pe Ghaled ca fiind reprezentativ pentru această mișcare?

— Reprezentativ? Păru consternat o clipă, apoi ridică din umeri: Sunt zece mișcări de gherilă palestiniene, mai multe chiar dacă includem și grupuri ca FAP. S-ar putea să nimerești și mai rău decât cu Ghaled. Încă de când era puștan a fost ba într-o mișcare, ba în alta.

— Nu este totuși un om cu o gândire independentă, chiar așa fanatic înveterat?

— Sunt cu toții fanatici înveterați. Prin ura născută din iluzii, absolut toți. Trebuie să fie. Altfel nu ar fi supraviețuit.

— Și nu există deloc moderați? Cum e cu Yasser Arafat?

— El nu este un luptător de gherilă: este politician. Este împotriva faptului că palestinienii îi ucid pe palestinieni în loc să îi ucidă pe israelieni. Dacă vreodată ar face măcar aluzie că o înțelegere pașnică ar putea fi cândva posibilă cu israelienii, i s-ar tăia gâtul în următoarea oră. Și cel care ar da ordinul ar fi unul de teapa lui Ghaled. Poate că Ghaled ar face chiar el treaba.

— Păi văd că tu crezi că e un om interesant.

— Da, Lew, cred. (Dădu ochii peste cap.) Vezi tu, de la a Doua Trădare.....

— Ce-ai zis?

— Așa numește Ghaled operațiunea declanșată de guvernul iordanian în '71. Prima acțiune, cea din '70, când armata lui Hussein a alungat gherilele din Amman, a fost Marea Trădare. Cea de a Doua Trădare a fost operațiunea de curățenie care a

urmat după un an. De atunci, mişcarea de gherilă a pierdut multă forţă, cel puţin în ceea ce priveşte Al Fatah-ul şi PFLP[1] Ai putea spune că evenimentele i-au dat dreptate lui Ghaled. Chiar şi numai asta îl face să fie interesant. Eu, personal, însă, cred că mai are ceva.

— O bănuială sau motive?

— O bănuială. Dar dacă Melanie m-ar fi întrebat pe mine, aş fi sărit în sus de bucurie la posibilitatea unui interviu.

— Atunci e-n regulă. Voi sări şi eu. N-ar fi rău să telegrafiem la New York. Putem pune numele lui Ghaled pe o telegramă trimisă de aici?

— Nu prea, decât dacă vrei să pui poliţia pe urmele tale.

— Chiar aşa rău stau lucrurile?

— Probabil că le-ar da de ştire şi celor din biroul de aici al organizaţiei Al Fatah. Ţi-am spus doar: e ca sarea-n ochi.

Mi-a luat două ore să umblu prin dosare ca să aflu de ce.

Salah Ghaled, fiul cel mai mare al unui medic arab respectat, se născuse la Haifa în 1930, când Palestina era sub Mandat Britanic. Mama sa era din Nazaret. Mersese la câteva şcoli particulare şi se spunea că fusese un elev extraordinar de înzestrat. În 1948 fusese acceptat ca student la Universitatea Al-Azhar din Cairo. Ideea era să studieze medicina, la fel ca tatăl său. Acest program fusese, totuşi, întrerupt de primul război arabo-israelian.

Forţele atacante erau reprezentate de Legiunea Arabă Jordaniană şi de Armata Arabă, neregulată, de Eliberare. În defensivă la început, dar mai târziu pe contra-atac, era Haganah, armata evreilor care lupta pentru păstrarea de curând-proclamatului Stat Israelian. Ambele părţi aduceau cu toată sinceritatea acuzaţii de atrocităţi comise împotriva populaţiei necombatante. A început un adevărat exod de arabi.

Au plecat peste opt sute de mii de arabi; unii cuprinşi de panică, alţii pentru că se gândeau că lăsau spaţiul liber pentru Armata de Eliberare care avansa. Se aşteptau cu toţii să se întoarcă în curând la pământurile şi casele lor. Puţini au reuşit

---

[1] *Popular Front for the Liberation of Palestine — abr. PFLP Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei (n.tr.)*

să o mai facă. Se născuse problema refugiaţilor palestinieni. Printre acei primi refugiaţi fusese şi familia Ghaled din Haifa.

Au suferit mai puţin decât mulţi alţi refugiaţi: Ghaled-tatăl era doctor şi avea bani. După câteva săptămâni petrecute într-o tabără, familia s-a mutat la Jerichon. În acest moment, Salah s-ar fi putut duce la Cairo şi la universitate aşa cum se hotărâse. În loc de asta, şi după toate aparenţele având binecuvântarea tatălui, s-a înrolat în Armata neregulată de Eliberare. Era armata care se lăudase că îi va „arunca pe evrei în mare"

Când, un an mai târziu, războiul s-a terminat, israelienii, mai bine stabiliţi pe pământ uscat decât oricând altădată, în timp ce forţele arabe se aflau într-o dezordine deznădăjduită, Salah Ghaled tocmai împlinise optsprezece ani. Luptase într-o armată care nu numai că fusese înfrântă, dar şi umilită. Şi înfrângerea şi umilinţa trebuiau răzbunate. La Cairo, unde s-a dus în cele din urmă pentru a-şi continua studiile medicale, a fost atras de mişcarea politică studenţească. Conform unei declaraţii pe care a făcut-o cu câţiva ani mai târziu, aici a îmbrăţişat ideile marxiste. Nu şi-a luat niciodată diploma de doctor. În 1952 s-a dus să lucreze ca „ajutor medical" într-o tabără de refugiaţi palestinieni a „UNWRA"[1] din Iordania.

La vremea aceea, mişcarea de gherilă era încă în faşă; dar el pare să fi fost un lider înnăscut şi la scurt timp după aceea se afla în fruntea propriei sale bande de „infiltratori", cum îi numeau israelienii, atunci când organiza raiduri dincolo de graniţa iordaniană, în Israel. Cum se mai afla încă pe ştatele de plată ale UNWRA ca „ajutor medical", era necesar să folosească un nume fals. L-a ales pe cel de *El-Matwa* — Jack Cuţit — şi în scurt timp îşi câştigase oarece faimă. Se crede că una din isprăvile lui Jack Cuţit, mitralierea unui autobuz israelian, a provocat un raid zdrobitor de represalii din partea israelienilor. Printre militanţii palestinieni, succesul se măsura în funcţie de violenţa reacţiei duşmanului. Reputaţia de lider

[1] *United Nations' War Relief Association abr. UNWRA Asociaţia Naţiunilor Unite de Ajutorare a Victimelor de Război (n.tr.)*

local a lui Jack Cuţit era deja stabilită. Când ofiţerii egipteni de informaţii au venit să caute palestinieni care cunoşteau zona de la graniţă şi doreau să servească în *fedayin*, Ghaled a fost printre puţinii aleşi care au fost abordaţi.

Fedayin-ul egiptean cuprindea forţe de comando bine înarmate. Operând de la baze situate în Egipt şi Iordania, penetrau adânc pe teritoriul israelian şi ucideau civili, minau drumuri şi aruncau în aer obiective industriale. Campania Sinai din 1956 a pus punct acestor activităţi, dar printre palestinieni ideea *fedayin*-ului a persistat. Grupurile de gherilă care începeau acum să se formeze erau organizate şi pregătite de oameni precum Ghaled care luptaseră cu *fedayin*-ul egiptean. Unul din grupurile mai mari a ajuns să fie cunoscut ca Al Fatah, iar Ghaled a fost unul din primii săi conducători.

În 1963 a fost rănit la piciorul stâng în timpul unui atac israelian de represalii. Rana era serioasă, iar primele îngrijiri nu au fost corespunzătoare. Spre sfârşitul anului, tatăl său l-a sfătuit să se ducă la Cairo pentru o operaţie reparatorie.

Prezenţa lui la Cairo în acel moment a avut efecte decisive asupra viitorului său. Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei era în curs de formare, iar Ghaled, în convalescenţă după operaţia la picior, a fost atras să ia parte la discuţii. În calitate de conducător de marcă al organizaţiei Al Fatah, a fost consultat în privinţa noii forţe armate oficiale, Armata de Eliberare a Palestinei, ce trebuia să fie dotată cu arme sovietice. Deşi a refuzat comanda unui batalion care i s-a oferit, a fost numit membru al noului „Comitet de Deşteptare" al OEP-ului.

Conform cartei OEP, acest comitet urma să se dedice „educării noii generaţii atât din punct de vedere ideologic cât şi spiritual, astfel încât să îşi poată servi patria şi să lupte pentru eliberarea patriei" În timpul convalescenţei sale, Ghaled a primit însărcinarea de a ţine prelegeri în faţa unor grupuri de studenţi arabi care urmau, sau erau pe cale să urmeze, cursurile unor universităţi din vest şi de a conduce discuţii. La una dintre aceste întruniri a cunoscut-o pe Melanie Hammad.

În dosarul Ghaled se aflau două articole scrise de ea. Primul fusese publicat într-o revistă trimestrială de stânga din Franţa şi era o expunere fidelă şi plictisitoare a problemei

palestiniene însufleţită de citate directe din Ghaled. Unul din acestea, un comentariu asupra Declaraţiei de la Balfour, mi-a arătat clar cam ce s-ar putea să fiu obligat să ascult.

„Englezii sunt incredibili", declarase Ghaled. „Au promis să le asigure ziariştilor o patrie în Palestina şi în acelaşi timp au promis că vor face aceasta fără să încalce drepturile actualilor locuitori. Cum ar putea să facă acest lucru? S-au gândit că, întrucât era vorba de Ţara Sfântă, se puteau baza pe un alt miracol de genul celor cu pâini şi peşti?"

Celălalt articol al Melaniei Hammad, tot în franceză, fusese scris în 1966 pentru un ziar de largă circulaţie cunoscut pentru goana lui permanentă după senzaţional. În acesta, Melanie Hammad îşi dăduse drumul. Lui Ghaled, la vremea aceea comandant al unei tabere de pregătire a Al Fatah-ului, în Fâşia Gaza, i se aduceau elogii ca fiind cavalerul alb *sans peur et sans reproche*[1] al cauzei palestiniene, un luptător pentru libertate hotărât dar cinstit, un conducător politico-militar precum Nasser, de care era nevoie dacă se dorea să existe vreodată o unitate adevărată de ţeluri în Palestina.

Edwards scrisese câteva rânduri cu cerneală roşie de-a latul articolului decupat — *Purtătorul de cuvânt al OEP-ului din Cairo s-a străduit din răsputeri să arate că această prezentare a lui G. este „o distorsionare flagrantă" şi a spus că „punea sub semnul întrebării loialitatea sa faţă de cauza palestiniană". Hammad a scris „iresponsabil de inexact şi naiv". Imaginea a fost declarată trucată.*

Imaginea la care se referea şi care apărea împreună cu articolul prezenta un bărbat înalt, într-o uniformă de deşert, în timp ce studia o hartă întinsă pe uşa din spate a unei camionete. Avea pe cap o pânză care îi umbrea aproape toate trăsăturile. Tot ceea ce se vedea era nasul proeminent, oarecum acvilin, şi o mustaţă subţire. Dat fiind că în dosar nu exista o fotografie autentificată a lui Ghaled cu care să o compar, nu aveam nici o posibilitate să judec în ce măsură era sau nu trucată. Ceea ce mă interesa mai mult era sugestia implicită din critica purtătorului de cuvânt, că în 1966 loialitatea lui Ghaled faţă de OEP

[1] *Fără teamă şi fără de prihană — în lb. franceză în original (n.tr.)*

era deja suspectată. Am căutat dovezi ale unor acţiuni disciplinare.

Tot ceea ce am găsit era un anunţ dat de OEP la radio cu câteva săptămâni mai târziu (noiembrie '66) că Ghaled fusese desărcinat de îndatoririle sale ca membru al Comitetului de Deşteptare pentru a se „concentra asupra îndatoririlor sale operative faţă de Al Fatah « în teren »" Cu alte cuvinte, i se spusese să nu se mai amestece în politică, să înceteze să se mai joace de-a marea personalitate şi să se întoarcă la omorâtul de israelieni.

Probabil că au crezut că această atenţionare publică îl cuminţise pe Ghaled: şi e posibil ca întregul său comportament general să îi fi încurajat să creadă aceasta. Referirile ulterioare care se făceau la persoana lui în comunicatele OEP erau laudative ca ton. Schimbarea sa bruscă, atunci când s-a produs lovitura zdrobitoare din Iordania, era clar că îi luase prin surprindere.

Ca urmare a Războiului de şase Zile cu Israelul şi a fluxului proaspăt de refugiaţi de pe Malul de Vest pe care acest război l-a produs, tensiunea din Iordania dintre guvernul regelui haşemit Hussein şi palestinieni crescuse permanent. Jumătate din populaţia micuţei ţări era acum formată din refugiaţi palestinieni. Al Fatah-ul şi alte organizaţii de gherilă care se refugiaseră începuseră să reprezinte pentru rege şi pentru guvernul său o ameninţare la adresa autorităţii lor. În 1970, palestinienii au fost avertizaţi de Ghaled cum că guvernul iordanian intenţiona să încheie un acord de pace unilateral cu Israelul. Venise vremea, declara el, să preia guvernul de la Amman şi să îl înlocuiască cu al lor. Absolut dintr-o dată, deveni cel mai militant şi mai gălăgios dintre palestinienii anti-haşemiţi. Într-un discurs adresat *fedayin*-ului său, prezentat de postul de radio al gherilei din Damasc, aruncase mănuşa. „Pe Allah" urlase el, „vom trece printr-o mare de sânge, dacă va fi nevoie. Tovarăşi, vă spun că trebuie să riscăm totul pentru onoarea noastră"

Din partea marxistului autodidact Salah Ghaled, acest soi de isterie era ceva nou. Frank Edwards considera că, întrucât părinţii lui Ghaled deveniseră din nou refugiaţi atunci când fu-

sese ocupat Malul de Vest, iar bătrânul Ghaled murise ulterior într-o tabără UNWRA, schimbarea se precipitase. Eu, unul, nu eram aşa de sigur. Mi se părea mai probabil că Ghaled hotărâse că sosise momentul să încerce să pună mâna pe putere şi că isteria fusese foarte bine calculată.

Oricum, obţinuse marea de sânge pe care o invocase. Atunci când el şi ceilalţi conducători de gherilă din Al Fatah au încercat să pună mâna pe capitala Amman, Regele Hussein a ordonat armatei iordaniene să îi oprească, iar armata s-a supus.

În acest moment s-au petrecut acele evenimente pe care mai târziu Ghaled le-a denumit în grup drept *Marea Trădare*. Alarmat de spectacolul a ceea ce era de fapt un război civil arab, Comitetul Central al OEP s-a grăbit să intervină. Negociind cu Regele şi cu guvernul său, au obţinut o încetare a focului, apoi o prelungire a acestei înţelegeri şi în cele din urmă au semnat un acord conform căruia ar fi retrase toate forţele de gherilă palestiniene; pentru început din Amman, iar apoi din toate celelalte zone urbane ale Iordaniei. Se spunea că acest conflict tragic fusese rezulatul provocărilor israeliene în scopul de a-i instiga pe fraţi să lupte contra fraţilor, în loc să lupte împotriva duşmanului sionist comun.

Ghaled nu a fost singurul conducător de gherilă care să înfrunte Comitetul Central, refuzând să onoreze fie înţelegerea de încetare a focului, fie acordul de retragere, astfel încât în Amman şi în jurul Ammanului au continuat luptele sporadice încă multe săptămâni de atunci încolo; dar, prin acceptarea acordului de către cele mai multe din forţele Al Fatah-ului, armata iordaniană era liberă să se concentreze asupra celor rămase şi să le izoleze. Unul câte unul, văzându-şi poziţiile ameninţate, Ghaled şi ceilalţi o şterseseră de acolo, luându-şi totodată oamenii, armele şi tot restul echipamentelor.

Ghaled şi *fedayin*-ul său merseseră spre nord, mai întâi la o bază de la Ramtha, lângă graniţa cu Siria, iar apoi, când armata iordaniană a venit să cureţe şi această zonă, chiar în Siria. Cei mai mulţi dintre conducătorii disidenţi, după ce se retrăseseră în zona deluroasă din Iordania, încercară acum să aplaneze neînţelegerile dintre ei şi Comitetul Central. Dar nu Ghaled: el rămase în continuare pe aceeaşi poziţie de sfidare totală.

Dintr-o tabără auxiliară aflată în Liban, el își proclamă independența față de „trepădușii" OEP din Al Fatah și sprijinul său acordat Frontului Popular Maoist-Marxist pentru Eliberarea Palestinei. Anunță în același timp formarea Forței de Acțiune Palestiniene super-militante.

Am găsit în dosar o copie a manifestului original al FAP. Avea subtitlul *Cine sunt dușmanii noștri?* Debarasat de toată vorbăria dialectică, răspunsul său la această întrebare ar putea fi redus la: „Cei care acum declară în mod mincinos că ne sunt prieteni"

Cum trebuia să distingem între declarațiile false de prietenie și cele adevărate? Simplu. *Toți* vor fi considerați suspecți până ce vor fi testați în secret. Cum vor fi testați? FAP-ul avea propriul său serviciu de securitate și propriile sale surse de informare. Va avea propria sa curte marțială. Se vor publica liste cuprinzându-i pe trădătorii condamnați; detașamentele de purificare ale FAP-ului vor duce la îndeplinire sentințele curții. Doar în felul acesta mișcarea palestiniană ar putea fi curățită de otrava Marii Trădări, devenind astfel purificată.

Exact ce anume înțelegea Ghaled prin „purificare" și „purificat" devenise imediat clar. Fuseseră necesare doar cinci-șase condamnări la moarte ale „curții marțiale" și execuții ale detașamentului de „purificare", bine-mediatizate. După aceste demonstrații au fost puțini oamenii cu cap și cu avere din *Fertile Crescent* care să nu vadă că era mai bine să contribuie la fondul de luptă al FAP-ului decât să își asume riscul de a fi trecuți pe una din listele de purificare ale lui Ghalèd.

OEP-ul l-a denunțat ca fiind un jefuitor criminal. Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei se disocie de FAP, iar conducătorul său „revizionist" vorbi de „aventurismul" lui Ghaled. Guvernul iordanian îl scoase în afara legii. În Liban era căutat pentru mai multe delicte deosebit de grave. Așa cum spusese Frank Edwards, era otravă.

— Din ceea ce văd eu, am spus, acest individ este complet nereprezentativ pentru mișcarea de Gherilă Palestiniană. Nu vorbesc de ceea ce a fost atunci când era alături de Al Fatah, Frank. Vorbesc de ceea ce a devenit în ultimul timp.

Încuviință printr-o mișcare ușoară a capului.

— Bănuiesc că nu îţi place chestia cu extorcarea. Ai avea impresia că e mai reprezentativ dacă ar planta bombe în avioanele străine sau în super-magazinele israeliene?

— Da.

— Pot să-ţi spun un lucru. Treaba asta cu extorcatul nu a fost iniţiată pentru a-i umple buzunarele. OEP a încetat să îl mai aprovizioneze şi să îl subvenţioneze. Trebuia să o ia într-o parte sau alta. Poate că îl ajută rusnacii, poate chinezii, dar trebuie să aibă şi el bani la îndemână cu care să opereze.

— Dar ce să opereze? Chiar crede că slujeşte cauza palestiniană cu tam-tamul ăsta al lui despre purificare?

— Nu, este doar un mijloc pentru atingerea unui anumit scop.

— Ce scop?

— De ce nu îl întrebi pe el? Vorbeşti de parcă ai şti deja ce a devenit în ultimul timp — un simplu jefuitor. Asta-i linia imprimată de OEP, dar eu nu sunt de acord cu ea. Nu ştiu ce a devenit exact. De asta mă interesează şi mă face să fiu curios. Aş vrea să ştiu ce pune la cale.

— În regulă, am spus. Voi încerca să aflu.

Am sunat-o pe Melanie Hammad şi i-am spus să demareze pregătirile pentru interviu.

— Imediat, răspunse ea; sunt încântată că vă pot fi de folos, domnule Prescott. Fireşte că vor exista anumite condiţii.

Aş fi fost surprins dacă nu ar fi existat.

— Ce condiţii, domnişoară Hammad?

— Interviul nu trebuie să fie publicat decât la două zile după ce va fi luat. Din motive de securitate, sper că înţelegeţi. Şi nu se vor face nici un fel de fotografii.

— În regulă. Se acceptă. Ce altceva?

— Interviul trebuie să fie înregistrat pe bandă.

— Nu folosesc niciodată un casetofon atunci când iau un interviu. Îmi iau notiţe.

— Salah va dori acest lucru. Nu îţi va cere să îi prezinţi o copie înainte de a-ţi scrie articolul. Este evident că aşa ceva ar fi dificil. Dar va dori să existe o înregistrare exactă a ceea ce se spune.

— Foarte bine.

— Îți voi furniza cu cele două casetofoane.
— Două?
— Și dumneata trebuie să ai o înregistrare identică.
— Dar nu am nevoie de o asemenea înregistrare
— Este dorința lui Salah.
— În regulă. Mai e ceva?
— Îți voi telefona mâine ca să îți aduc la cunoștință aranjamentele pentru ziua următoare.

Ne-am întâlnit după-masă devreme la muzeul din Beirut — „Mă cunosc mult prea mulți oameni la Hotelul St. Georges, domnule Prescott" — și cele două casetofoane de pe locul din față al mașinii mi-au fost date în grijă.

Domnișoara Hammad conducea de parcă era urmărită. Drumul de munte pe care la scurt timp după aceea îl urcam era îngust și prost întreținut; Brick-ul sălta ușor. Ținându-mă strâns de brațul scaunului în timp ce ea manevra cu rapiditate vehiculul pe curbele strânse ale șoselei, am început să mă întreb dacă, pentru prima dată în viața mea, o să am rău de mașină. Eram pe punctul de a protesta că făcusem drumul de la Beirut într-un timp foarte bun și că nu avea nici un rost să meargă atât de repede, când frână bruse. A trebuit să mă reped la cele două casetofoane de pe locul de lângă mine pentru a le împiedica să alunece pe podea.

Tocmai ieșisem dintr-o curbă foarte abruptă și ne aflam pe o porțiune de drum dreaptă. Am văzut acum că în fața noastră era organizat un blocaj rutier. Consta dintr-o barieră ce putea fi ridicată sau coborâtă și, pentru a împiedica o eventuală distrugere a barierei, dintr-un grupaj de piloni de beton ce se aflau de ambele părți ale acestei bariere. Un adăpost din beton pentru paznici, cu deschizături pentru arme, se înălța umil lângă baricadă și trei militari libanezi cu arme automate stăteau în fața acestuia. Când mașina opri, unul dintre soldați porni alene spre noi.

Până să ajungă el la mașină, domnișoara Hammad coborâse deja fereastra și vorbea repede. Soldatul îi răspunse în timp ce se uita către mine. Nu eram chiar foarte îngrijorat. Eu, perso-

nal, nu vorbeam și nici nu înțelegeam araba, dar o auzisem destul de des vorbită ca să știu că, deși discuția dintre domnișoara Hammad și soldat părea mai degrabă un schimb de amenințări și insulte, putea fi foarte bine un schimb de amabilități. Judecata mea s-a dovedit corectă atunci când a râs veselă de ceva ce spusese el, a ridicat fereastra și i s-a făcut semn să treacă de partea cealaltă a barierei.

— Ce-a fost toată povestea asta? am întrebat.

— Am intrat în zona militară, răspunse ea. Pentru că zona se află în apropierea granițelor cu Siria și Israel, armata o ține sub supraveghere. Pricepi ce se întâmplă — lașii ăia din Beirut se folosesc de armată pentru a oprima *fedayin*-ul.

— Tipii aceștia nu prea păreau niște agresori. Nici măcar nu ți-au cerut actele.

— Ah, mă cunosc pe mine și cunosc și mașina. Este a tatălui meu. Are o cabană pe dealurile de-aici. Am spus că ești un prieten de-al lui din America.

— Acolo ne ducem, la cabana tatălui tău?

— Doar până va veni momentul să mergem la întâlnire. Va fi într-un alt loc.

Trecusem printr-un sat arab și urcam din nou un drum abrupt. Deși era luna mai, sus pe munte, în viroage, zăpada încă nu se topise. La scurt timp după ce am trecut de blocajul rutier, a dat drumul la încălzire.

— Nu mi-ai spus că e posibil să am nevoie de palton, am zis eu.

— Cuiva din hotel i s-ar fi putut părea ceva curios să pleci cu paltonul pe tine ca să te duci la muzeul din Beirut. Dar nu-i nici o problemă. Sunt destule haine la cabană pe care le putem folosi.

Cabana se dovedi a fi o casă impunătoare cu servitori care ne-au urat bun-venit și cu un foc de lemne care ardea vesel într-un șemineu mare din piatră. Fuseseră pregătite sandvișuri iar barul era bine garnisit.

— Știu că este devreme pentru cină, spuse ea, dar acolo unde mergem nu vom căpăta nimic de mâncare.

— Adică unde?

— Este un sat la doi kilometri de aici şi deasupra lui se'ridică un fort vechi. Acolo va avea loc întâlnirea. Ce vrei să bei?

— Pot să spun că întrevederea a avut loc într-un fort vechi de lângă graniţa siriană?

— Sigur că da. Sunt zeci de asemenea forturi în munţii aceştia. Zâmbi:•Dacă vrei, poţi să îi spui un castel cruciat în ruine.

— De ce?

— Ar suna mai romantic.

— Este un castel cruciat în ruine?

— Nu, a fost construit de musulmani.

— Atunci rămâne un fort vechi. Mulţumesc, iau un whisky.

În timp cê beam, încercă să afle cam ce întrebări aveam de gând să pun. I-am răspuns vag, ca şi cum nu m-aş fi gândit prea mult la chestiunea aceasta. Se enervă, deşi încerca să nu o arate. Conversaţia lâncezea. Am mâncat aproape toate sandvişurile.

Când soarele începu să apună, spuse că era vremea să pornim. Se înfăşură într-o haină mare, ca un poncho, ce părea că fusese făcută dintr-o pătură veche din păr de cal şi îşi puse în picioare ghetuţe negre, din pâslă, înalte până la gleznă. Mi s-a dat un hanorac îmblănit de-al tatălui ei, care mă strângea la umeri, ceea ce mă făcea să nu mă simt în largul meu. Brick-ul fusese parcat şi am călătorit într-un Volkswagen cu cauciucuri speciale pentru zăpadă. Avea la ea şi o raniţă. Eu ţineam cele două magnetofoane pe genunchi. Drumul de doi kilometri, plin de urme vechi de roţi, a durat douăzeci de minute.

Ne-am oprit chiar la intrarea în sat, lângă un grajd din piatră, dărăpănat, care mirosea puternic a animale.

— De-aici încolo, trebuie să mergem pe jos, spuse ea şi scoase o lanternă din raniţă.

Era încă destulă lumină cât să vedem profilul fortului, o ruină urâtă, joasă, cocoţată pe o stâncă ce se desprindea din dealul de deasupra. Nu era departe, dar urcuşul era greu — şi aveam nevoie de lanternă. Ici-colo erau trepte de piatră şi acestea erau periculoase pentru că cele mai multe erau sparte sau se mişcau. Nefiind stânjenită de vreun casetofon, domnişoara Hammad se căţăra cu agilitate şi a dat semne evidente de

nerăbdare atunci când a văzut că nu reușeam să țin pasul cu ea. În sfârșit, atunci când poteca a încetat să mai urce și m-am apropiat de povârnișul acoperit cu arbuști pe care se înălța fortul, mi-a spus să aștept și a mers mai departe singură. La baza povârnișului a făcut un fel de semne cu lanterna. Când i s-a răspuns de sus, mi-a strigat că totul era în ordine. Mi-am continuat anevoie drumul. De-acuma, nu prea îmi mai păsa dacă totul era sau nu în regulă. Principala mea grijă era ca nu cumva să îmi scrântesc vreo gleznă.

Arcada de piatră care fusese cândva intrarea în fort se prăbușise de mult iar acum, printre dărâmături, creșteau arbuști pipemiciți. Era, totuși, și un fel de potecă spre care m-a îndrumat cu lumina lanternei. Ne aștepta un arab înfășurat într-o pelerină din lână neagră. Îmi făcu semn cu lanterna să avansez.

Înăuntru erau și mai multe dărâmături, apoi un luminiș. Unul din vechii pereți mai era încă intact și, sprijinit de el, vreun păstor de capre de prin partea locului construise, folosind pietrele de la fortul în ruină, o colibă. Avea un acoperiș făcut din bucăți de tablă ruginită, cârpite cu carton gudronat, și o ușă plină de crăpături prin care se vedea lumină. În luminișul de lângă colibă erau priponiți trei măgari.

— Intru eu prima, spuse domnișoara Hammad. Te rog să-mi dai magnetofoanele și să aștepți aici.

Îi spuse ceva în arabă bărbatului în pelerină care mormăi o încuviințare și veni lângă mine atunci când ea a intrat în colibă. Când lumina s-a revărsat prin ușa deschisă, m-a privit curios în timp ce își lingea buzele. Maxilarul îi era acoperit de o barbă sură, nerasă de câteva zile, și avea o dantură foarte proastă. Pe deasupra, mai și mirosea îngrozitor. M-a întrebat într-o franceză aproximativă, guturală, dacă vorbeam araba. Am spus că nu și asta a fost tot. Au trecut așa cam două minute, apoi reapăru domnișoara Hammad care îmi făcu semn să mă apropii.

Lumina din colibă venea de la o lampă cu kerosen sub presiune, așezată pe un bidon vechi de ulei. Singura mobilă consta dintr-o masă grosolană care semăna cu o bancă, și două taburete; dar pentru această ocazie fuseseră întinse pe jos covorașe ca să acopere pământul de pe jos, iar mirosul de trabuc aproape că le masca pe cele de kerosen și capră.

Când am intrat, fumătorul de trabuc, care purta o haină din piele de oaie şi o şapcă dintr-o împletitură de lână, se ridică de pe unul din taburete şi îşi înclină capul.

— Domnule Prescott, anunţă domnişoara Hammad cu respect, mi se permite să vi-l prezint pe Comandantul Forţei de Acţiune Palestiniene, Tovarăşul-Conducător Salah Ghaled.

Nu era un bărbat frumos; avea un nas coroiat, prea mare pentru capul său, şi o mustaţă subţire care scotea şi mai mult în evidenţă disproporţia; dar chiar aşa, cu toată asemănarea lui cu un uliu, era impresionant. Ochii, cu pleoapele grele, erau deopotrivă pătrunzători şi prudenţi. Deşi ştiam că abia împlinise patruzeci de ani, mi se părea mult mai bătrân. Foarte în formă, totuşi; fiecare mişcare pe care o făcea era sigură şi economicoasă; în acelaşi timp, mişcarea mâinilor sale avea o graţie aparte.

Înclină uşor capul şi apoi rămase drept:

— Bună seara, domnule Prescott, spuse el într-o engleză ezitantă, cu accent puternic. Foarte amabil din partea dumneavoastră că aţi făcut toată această călătorie. Vă rog să luaţi loc. Mâna în care ţinea trabucul îmi făcu semn să mă aşez pe cel de-al doilea taburet.

— Vă mulţumesc, domnule Ghaled, i-am răspuns. Sunt bucuros că am această ocazie de a vă cunoaşte.

Ne-am aşezat pe taburete şi el a spus:

— Regret că aici nu vă pot oferi cafea, dar poate că veţi accepta un pahar de arac[1] şi o ţigară.

Rosti cu greutate aceste cuvinte şi au fost ultimele pe care le-a pronunţat în engleză. Din acest moment domnişoara Hammad îşi preluă îndatoririle de interpret.

Pe banchetă, lângă casetofoane, se aflau o sticlă de arac, două pahare şi un pachet cu ţigările pe care le fumam în mod obişnuit. Era evident că ea adusese aracul, paharele şi ţigările în raniţă.

— Fireşte că, în mod normal, domnul Ghaled nu bea alcool, spuse ea în timp ce destupa sticla; dar nu este bigot în privinţa unor asemenea chestiuni, şi întrucât este vorba de o

---

[1] *Băutură alcoolică fabricată din orez (n.tr.)*

chestiune particulară, va bea împreună cu dumneata un pahar cu arac produs în Siria.

Din întâmplare, nu pot să sufăr aracul, indiferent unde ar fi fost el produs, dar nu mi se părea a fi momentul să spun aceasta.

— Am înţeles că aracul sirian este cel mai bun.

Îmi traduse cuvintele în timp ce umplea paharele.

Ghaled încuviinţă din cap şi îmi făcu semn cu mâna să iau un pahar. Am ridicat fiecare câte un pahar şi am sorbit protocolar de câteva ori.

— Acum voi pregăti casetofoanele, spuse domnişoara Hammad.

Stătea pe jos, cu picioarele încrucişate, şi continua să vorbească alternativ, în engleză şi arabă în timp ce potrivea microfoanele şi introducea casetele.

— Fiecare bandă va înregistra timp de treizeci de minute, la viteză mică, şi vă voi atrage atenţia când va trebui să le schimb. Poate că ar fi cazul să repet condiţiile în care urmează să aibă loc acest interviu.

Le repetă. Ghaled spuse ceva.

— Domnul Ghaled nu are nici o obiecţie dacă domnul Prescott doreşte să ia şi notiţe care să completeze înregistrarea.

— Vă mulţumesc.

Am lăsat jos paharul şi am scos bloc-notesul pe care trecusem deja câteva întrebări preliminarii pe care aveam de gând să le pun — cele uşoare. Îl simţeam pe Ghaled cum mă privea în timp ce răsfoiam paginile; încerca să mă cântărească. Fără să mă grăbesc, m-am uitat peste notiţe şi mi-am aprins o ţigară ca să prelungesc momentul de tăcere. Dacă devenea nerăbdător, cu atât mai bine.

Dar cea cuprinsă de nerăbdare a fost domnişoara Hammad:

— Domnule Prescott, dacă vreţi să rostiţi ceva în microfoane, ca să le testăm, putem să-i dăm drumul.

— Este o onoare să fiu primit de domnul Ghaled.

Ea îi traduse răspunsul.

— Este foarte amabil din partea domnului Prescott să spună acest lucru.

Domnişoara Hammad derulă casetele şi le puse pe ascul-

tare. Funcţionau amândouă. Apăsă din nou butoanele „înregistrare" şi spuse în engleză şi apoi în arabă: „Interviu luat comandantului şi conducătorului Forţei de Acţiune Palestiniene, Salah Ghaled, de către Lewis Prescott, corespondent al corporaţiei americane de ştiri Post-Tribune; întâlnirea a avut loc în Republica Liban pe " Înainte să spună data, se uită la ceas pentru a o verifica.

Era 14 mai.

Capitolul 2

MICHAEL HOWELL

15 şi 16 mai

Pe 14 mai mă aflam în Italia şi regret din tot sufletul că nu am rămas acolo.

Până'şi o grevă la aeroport — dacă mi-ar fi întârziat plecarea cu vreo douăzeci şi patru de ore — mi-ar fi fost de ajutor. Măcar aş fi rămas în neştiinţa mea ceva mai mult timp, cu puţin noroc poate că aş fi reuşit chiar să nu fiu implicat direct. Dar nu. M-am întors pe 15 şi am intrat drept in necazuri.

Nu ştiam că otrava era deja în sistem de peste cinci luni — încă de când cel ce îşi spunea Yassin venise să lucreze pentru mine. Am fost acuzat că am închis ochii până când împrejurările m-au obligat să îi deschid. Nimic nu poate fi mai departe de adevăr

Din nefericire, celor ce mă cunosc cel mai bine, prietenilor de afaceri de exemplu, le-a fost greu să accepte faptul că nu am ştiut nimic şi că eram nevinovat. Faptul că am recunoscut că nici măcar o singură dată în cursul acelor luni nu am avut o cât de mică bănuială în legătură cu ceea ce se petrecea acolo, li se pare că nu este nimic altceva decât o pretenţie cu totul neconvingătoare, dar necesară în condiţiile date, de incompetenţă. Ei bine, nici măcar nu îi pot condamna; dar îmi pare rău. Din întâmplare, această recunoaştere, pe care vă daţi seama că nu am făcut-o deloc cu plăcere şi de care nu sunt absolut deloc mândru, este chiar adevărată.

Aş vrea ca un lucru să fie totuşi bine înţeles. Nu încerc să mă justific pe mine sau acţiunile mele; încerc doar să mai repar câte ceva din ceea ce s-a stricat. În acest moment, nu reputaţia mea contează, ci aceea a companiei mele.

Petrecusem săptămâna dinaintea datei de 15 mai la Milano.

cu afaceri. După ce mi-am terminat treburile, m-am dus cu avionul la Roma; aveam de luat de la croitor două costume care mă așteptau deja de câtva timp. A doua zi, pe 15, am plecat la Damasc la bordul unui avion al Companiei Orientului Mijlociu.

Așa cum procedam de obicei, transmisesem telegrafic numărul zborului și ora probabilă de sosire și, tot ca de obicei, m-am bucurat de tratamentul rezervat pentru personalități. La Damasc, aceasta însemna că am fost așteptat la coborârea din avion de un caporal din armata siriană, îmbrăcat în uniformă de parașutist, înarmat cu o pușcă cehească automată, trecută peste piept, încărcată și care nu aștepta decât să se apese pe trăgaci. Escortat de el, am trecut prin rutina implicată de formalitățile vamale și apoi ne-am îndreptat către mașina cu aer condiționat a ministerului, care mă aștepta.

Ca întotdeauna, încercam sentimente diverse față de această modalitate de a fi așteptat. Sigur că era comod să scap de interogatoriile și controalele la care cei mai mulți dintre tovarășii mei de călătorie urmau să fie supuși. Te liniștea să descoperi la debarcare că încă mai reprezinți ceva pentru stat și că în lipsa ta nimeni nu scosese din teacă nici un cuțit lung: Siria contemporană trebuie să fie în continuare considerată una din acele țări în care, precum în regatul din „Alice în Țara Minunilor", cel mai ușor lucru era să se spună: „taie-i capul"

Pe de altă parte, chiar recunoscând că aeroportul din Damasc era uneori un loc periculos, nu prea reușeam să nu fiu convins că dacă vreun pericol potențial — explozia unei bombe, să spunem, sau un atac de gherilă — ar deveni dintr-o dată imediat, ca străin, civil și păgân, eu unul aș fi printre primii care ar muri. Caporalul, pe care îl mai întâlnisem și înainte, era un tântălău prietenos ce mirosea a transpirație și ulei de pușcă și care era foarte mândru de faptul că primul său născut urma acum cursurile școlii primare din stat; dar mie, uniforma și pușca lui încărcată îmi păreau în egală măsură amenințare și protecție. Mă simțeam întotdeauna ușurat când ajungeam la mașină și hamalul sosea cu bagajele.

Nu aveam întâlnire cu ministrul decât abia la ora patru și

VIP — Very Important Persons — persoane foarte importante (n.tr.)

treizeci de minute, aşa că m-am dus întâi la vila pe care compania noastră o avea în oraş — şi la Teresa.

Vila era construită în stil vechi, cu o curte înconjurată de ziduri; era şi birou dar şi *pied-a-terre*[1] Teresa răspundea de buna funcţionare a ambelor părţi ale clădirii. Cu ajutorul unui funcţionar sirian se ocupa de birou în locul meu; iar cu ajutorul a doi servitori avea grijă de gospodăria propriu-zisă.

Tatăl Teresei fusese consul al Italiei la Aleppo. Fusese de asemenea un entuziast arheolog amator. Era împreună cu mama Teresei şi cu câţiva oameni de la Muzeul din Aleppo într-o expediţie în nord atunci când au fost atacaţi de câţiva bandiţi despre care se credea că erau kurzi. S-a presupus că aceşti kurzi au crezut că erau o patrulă siriană de frontieră. Părinţii Teresei au fost printre cei ucişi.

Avea la vremea aceea doar nouăsprezece ani, fusese educată la o mânăstire din Liban şi cunoştea câteva limbi străine. A lucrat un timp ca secretar-traducător la filiala locală a unei companii petroliere americane. Apoi a venit la mine. Având în vedere că îşi petrecuse aproape întreaga viaţă în Orientul Mijlociu, ştie obiceiurile. Pentru mine a fost şi este, din toate punctele de vedere, de nepreţuit.

A trebuit întotdeauna să alerg mult pentru companie şi întotdeauna când mă întorceam la Damasc dintr-o călătorie, se treceau în revistă probleme de la birou. Teresa avea pregătit un raport scurt cu privire la situaţia afacerilor noastre pe plan local. Acest raport era format mai ales din cifre. Îl îmbogăţea cu comentariile ei verbale şi orice alte informaţii interesante pe care considera că era cazul să le primesc.

Cu această ocazie mi-a vorbit de manevrele unui concurent care oferea mai mult decât noi pentru a câştiga o afacere la Teheran. Povestea m-a amuzat.

Ceea ce a urmat nu m-a mai amuzat.

— Am observat că toate costurile lucrărilor de laborator par să crească tot mai mult, spuse ea; aşa că în absenţa ta m-am ocupat de această problemă. Calculele vin aici pentru a fi onorate, dar facturile pe care sunt trecute bunurile cumpărate merg

[1] *Loc de întâlnire, hogeag (sl.) (în lb. franceză, în original; n.tr.)*

la fabrică împreună cu acestea. Acolo. aproape toate par a se pierde. Aşa că le-am scris furnizorilor din Beirut şi le-am cerut un duplicat al facturilor de luna trecută.

— Şi?

— Am descoperit un obiect achiziţionat recent care era într-adevăr foarte scump. A trebuit de altfel să plătim pentru el şi taxă bună la vamă. Era o comandă pentru zece *rotoli* de alcool pur.

Este cazul să explic că *rotolul* este una din acele unităţi antediluviene de greutate şi măsură care încă se mai folosesc în unele ţări din Orientul Mijlociu. Un *rotol* este echivalentul a două oke, un oke reprezentând puţin mai mult de un kilogram şi două sute cincizeci de grame. Prin urmare, zece rotoli ar însemna douăzeci şi cinci de kilograme.

— Issa a comandat treaba asta?

— Aşa s-ar zice. Nu ştiam că folosim chiar aşa de mult alcool în laborator.

— N-ar trebui să folosim deloc. L-ai întrebat şi pe el?

A zâmbit:

— M-am gândit că poate ai prefera să o faci tu, Michael.

— Ai dreptate. Abia aştept. Escrocul! M-am uitat la ceas; Ministrul era foarte strict când era vorba de punctualitate, aşa că am spus doar: Vorbim mai târziu.

— Ai obţinut ce ai dorit la Milano?

— Cred că da. (Mi-am luat geanta.) Să sperăm că şi Ghimpoşeniei Sale o să-i placă.

— Baftă! îmi ură ea.

Am ieşit şi m-am urcat din nou în maşina ministerială. Deja auzeam în minte ceva slab, ca un avertisment. Mi-am imaginat, şi pe bună dreptate, că aveam mai multe treburi importante de care era necesar să mă ocup în după-amiaza aceea.

Având în vedere declaraţiile defăimătoare şi cu efect dezastruos care s-au făcut la adresa companiei noastre şi a operaţiunilor sale, mai ales în anumite reviste de „ştiri" din Franţa şi Germania de Vest, consider că este necesar ca în acest punct să prezint faptele esenţiale. Calomniile, veninul transpus în vorbe

al unor concurenți geloși și al altor adversari în afaceri, pot fi ignorate cu tot disprețul cuvenit; dar nu se poate permite ca discreditarea tipărită negru pe alb să treacă necontestată. Este adevărat, se poate acționa în judecată împotriva acestor calomnii publicate și, bineînțeles, s-au luat deja toate măsurile necesare pentru a-i aduce pe cei vinovați în fața tribunalului. Din nefericire, întrucât diferite țări au legi diferite cu privire la calomnie și ceea ce poate clar reprezenta obiectul unui proces într-un loc poate avea doar un caracter marginal în altul, drumul spre dreptate este lung și întortocheat. Timpul trece, minciunile prosperă precum buruienile, iar adevărul este înăbușit. Și nu vreau să permit acest lucru. *Acum* trebuie să folosesc ierbicidele.

Unul din reporterii unei reviste, căruia i-am acordat un interviu, a descris încercarea mea de a apăra poziția companiei noastre drept „o perdea de fum și limbuție în scopul dezinformării" Metaforele combinate par a fi o caracteristică a unui reportaj care denaturează; dar cum acest gen de acuzație a fost ceva tipic, voi răspunde.

Limbuție? Poate. Încercând să îi înfrâng ideile evident preconcepute și prejudecățile, probabil că am vorbit, într-adevăr, prea mult. Perdea de fum? Dezinformare? A venit cu mintea opacă și la fel era și atunci când a plecat. Adevărul nu era suficient de nou pentru el. Calitatea lui — și cea a editorului său — s-au văzut clar etalate acolo unde spunea că purtăm „butoni scumpi de aur" Pentru numele lui Dumnezeu, ce trebuia să dovedească aceasta? Mi-ar fi crescut credibilitatea dacă mi-aș fi înlocuit butonii de la cămașă cu butonii *ne*scumpi de aur, în caz că ar exista așa ceva, sau cu butoni de plastic?

Nu. Nu spun că toți ziariștii sunt corupți — domnul Lewis Prescott și domnul Frank Edwards, de exemplu, au încercat cel puțin să spună adevărul — ci doar că singura modalitate prin care îi poți învinge pe cei care sunt corupți este de a lupta chiar pe teritoriul lor și de a-i discredita public, în scris.

Este exact ceea ce fac acum și dacă vreunul din acei vrednici cavaleri ai presei de scandal simte că ceva din ceea ce am spus despre el este o calomnie pentru care pot fi chemat în judecată, consilierul său juridic îi va spune cui să se adreseze. Compania noastră are angajați avocați excelenți în toate capitalele în care operăm.

Agenţia Comercială şi Maritimă Howell, împreună cu companiile sale asociate, a fost dintotdeauna o afacere de familie. La început, *la societe a responsabilite limitee* a fost înregistrată chiar de bunicul meu, Robert Howell, la începutul anilor '20. Înainte de acest moment, de fapt chiar de la începutul secolului, cultivase lemn dulce[1] şi tutun pe suprafeţe mari de pământ pe care le deţinea printr-un firman obţinut de la Sultanul turc Abdul în zona care se numea Levant.

Pământul, situat în apropierea oraşului Latakia[2], i-a fost dat ca o recompensă pentru serviciile politice pe care le-a făcut Curţii Otomane. Nu am reuşit niciodată să aflu cu exactitate natura serviciilor politice pe care le-a făcut. Tatăl meu mi-a spus odată, vag, că „erau în legătură cu nişte garanţii guvernamentale" dar nu a putut, sau nu a vrut, să-mi dea mai multe amănunte. Actul original de donaţie a pământului descria ocupaţia bunicului ca fiind de „întreprinzător-negociator", ceea ce, în Turcia Imperială, putea să însemne multe lucruri diferite. Ştiu totuşi că a fost întotdeauna în relaţii excelente cu Curtea de la Constantinopole şi că, chiar şi în timpul primului război mondial, când a fost internat într-un lagăr pentru că era englez, această internare a reprezentat doar puţin mai mult decât un arest la domiciliu. Mai mult, pământul a rămas pe numele său; cum a fost şi cazul afacerilor sale — o tăbăcărie şi o moară de făină — pe care le achiziţionase înainte de război. Spunea mereu: „Johnny Turcu este un domn"

Odată cu prăbuşirea Imperiului Otoman şi stabilirea mandatului francez asupra zonei cunoscută acum sub numele de Siria şi Liban, a fost obligatorie introducerea unor schimbări. Deşi proprietatea sa asupra pământurilor pe care le deţinuse anterior a fost în cele din urmă confirmată de noul regim, experienţele avute sub administratorii coloniali francezi — mai puţin domni decât Johnny Turcu, după părerea tuturor — l-au învăţat o lecţie dură. Cel care deţinea singur o afacere devenea vulnerabil. A tras nişte sfori pentru a obţine identitate ca soci-

[1] *Glycyrrhiza glabra — plantă leguminacee cultivată în Europa şi Asia din care se obţine un extract folosit în medicină, cofetărie etc.* (n.tr.)

[2] *Port la mare în nord-vestul Siriei, cunoscut în Antichitate sub numele de* ***Laodicea*** (n.tr.)

etate pe acţiuni în Siria şi a transferat treptat cea mai mare parte a celorlalte afaceri, mai ales pe acelea care nu depindeau direct de posesia pământului, în Cipru.

Bunicul a murit în 1933, iar tatăl meu, John Howell, a preluat controlul. Răspunsese de biroul din Cipru, situat la Famagusta, al cărui scop iniţial fusese de a găsi încărcătura pentru flotila de vase de coastă pe care o deţinea compania-mamă şi care opera pornind din Latakia.

Întrucât importanţa biroului său din Cipru crescuse mult, interesul tatălui meu faţă de Orientul Mijlociu se diminuase corespunzător. Se căsătorise în Cipru. Surorile mele şi cu mine ne-am născut la Famagusta şi am fost botezaţi în credinţa ortodoxă grecească. Se poate ca numele meu, Michael Howell, să pară şi să aibă sonoritate anglo-saxonă, dar, cu o bunică armeano-libaneză şi o mamă cipriotă, doar o mică parte din mine este de origine engleză. În Orientul Mijlociu sunt o sumedenie de alte familii la fel ca a noastră, şi bogate şi sărace. Presupun că, etnic vorbind, surorile mele şi cu mine am putea fi descrişi pe bună dreptate drept „mediteranieni estici" Eu, personal, prefer termenul mai simplu, deşi de obicei peiorativ, de „corcitură levantină" Corciturile sunt uneori mai inteligente decât verişorii lor respectabili; au de asemenea tendinţa de a se adapta mai uşor într-un mediu necunoscut: iar în vremuri de restrişte, sunt printre cei care vor supravieţui cu siguranţă.

Anii celui de-al doilea război mondial au fost ani grei pentru afacerile din Siria. Cele din Cipru nu prea ne-au dat bătaie de cap. Navele de coastă, re-înregistrate cu prudenţă la Famagusta înainte de război, erau închiriate britanicilor. Am pierdut lângă Creta trei dintre ele, dar asigurarea lor guvernamentală pentru caz de război le-a acoperit frumos valoarea; cred că chiar am făcut şi ceva bani din tranzacţia aceasta. Dar în Siria era altă poveste. Luptele dintre Aliaţi şi Franţa lui Vichy făceau ca afacerile să stagneze pur şi simplu. Cererea de rădăcină de lemn-dulce şi tutun de Latakia era la vremea respectivă minimă, şi asta ca s-o spunem cu blândeţe. În 1942, când aliaţii au început să izgonească duşmanul din Africa de Nord, tata a mutat biroul principal la Alexandria şi a înregistrat o nouă companie pe acţiuni, Howell General Trading Ltd. Afacerile din

Siria și Cipru au devenit colaterale. Tot în anul acela am fost trimis, făcând ocolul Capului, să-mi ispășesc purgatoriul în Anglia. Dacă aș fi fost consultat, aș fi preferat să stau la școala englezească din Alexandria sau, dacă nu reușeam, să mă duc la cea din Istanbul unde erau prietenii familiei; dar mama mea nu accepta Istanbulul — spre deosebire de bunicul Howell, ea este pornită împotriva turcilor — și, oricum, tata era hotărât. Război sau nu, a trebuit să urmez cursurile acelorași școli particulare și publice la care fusese și el, și tatăl său.

Totuși, nu toate ideile tatălui meu erau atât de fixe. După ce ne-am mutat la Alexandria, întregul caracter și direcția afacerilor noastre au început să ia o altă turnură. Era mâna tatei și o făcea cu bună știință. Simțise viitorul. Unele lucruri rămâneau — navele de coastă și vapoarele mai mari, care le-au înlocuit mai târziu, aduseseră aproape întotdeauna profituri — dar din 1945 încolo, când războiul lua sfârșit în Europa, accentul pe latura comercială a afacerilor s-a mutat de pe mărfurile voluminoase pe bunurile prelucrate. În anii aceia postbelici am devenit agenți de vânzări în tot Orientul Mijlociu (după 1948, Israelul a fost întotdeauna exclus din sfera noastră de afaceri) pentru un număr de fabricanți europeni și, mai târziu, chiar americani.

Această schimbare a avut un efect direct asupra vieții mele. Primul din aceste contacte ale noastre a fost cu o firmă din Glasgow care producea o gamă largă de pompe rotative. Tata și-a dat seama că este dificil să vinzi așa cum trebuie produse tehnice atunci când cumpărătorul știe mai multe decât tine despre aceste produse și acest fapt l-a convins de necesitatea ca eu să beneficiez de o educație tehnică. Așa că, în loc să mă duc de la școala din Anglia la Universitatea din Cairo, o schimbare pe care o așteptam cu bucurie, m-am trezit înscris la un Institut Politehnic construit din cărămidă roșie, situat într-una din cele mai murdare zone din Londra.

Mi-e teamă că la vremea respectivă am acceptat această schimbare de planuri mai degrabă îmbufnat decât supus. Născut în Cipru atunci când încă mai era o posesiune colonială britanică, aveam pașaport colonial britanic. Prin simplul fapt că m-a amenințat — fără nici un fundament, după cum am descoperit mai târziu — cu perspectiva de a fi recrutat de Serviciul

Național în armata britanică dacă nu mă înscriam ca student la Londra, tata și-a impus punctul de vedere. Știu ca nu a fost un truc prea frumos pe care un tată iubitor să i-l joace fiului său: dar acum, ca om de afaceri, trebuie să recunosc că nu am avut nici un motiv să regret că mi l-a jucat.

Atunci, într-un fel sau altul, am învățat mult de la tata. A murit în 1962, de o boală de inimă, la optsprezece luni după ce ne-am mutat birourile la Beirut în Liban și am înscris o a doua companie pe acțiuni la Vaduz.

Pentru mine, în calitate de proaspăt șef al companiei, momentul de încercare a venit în cursul anului următor, când a trebuit să iau prima decizie importantă.

Și tocmai această decizie, luată cu aproape nouă ani în urmă, m-a dus pe drumul care s-a dovedit în final atât de periculos.

Problemele în Siria începuseră în primii ani ai decadei '50, atunci când a început infiltrarea sovietică în Orientul Mijlociu. În Siria, aceasta a fost în mod deosebit încununată de succes. Prietenia cu Uniunea Sovietică a crescut o dată cu venirea la putere a mișcării Renașterea Socialistă Siriano-Arabă, ce avea să fie cunoscută mai târziu sub numele Partidul Ba'ath. Nu erau comuniști; ca musulmani suriți nici nu puteau fi; erau, totuși, naționaliști arabi, apropiați mișcării socialiste și cu puternice concepții împotriva apusului. Programul Ba'ath chema la unirea cu Egiptul și cu alte state arabe și la socializarea rapidă a economiei siriene.

În 1958 au reușit atât unirea cu Egiptul cât și, în același timp, introducerea primei dintre măsurile de socializare, „reforma agrară" S-a dat în acel an o lege de expropiere care a lipsit Agenția Howell de toate pământurile în afară de optzeci de hectare din pământurile sale irigate. Deținusem peste o mie de hectare. Fiind companie străină am primit „compensații", dar cum compensația a fost plătită într-un cont blocat din Banca Centrală (proprietate de stat), nu prea ne-a fost de folos. Nu ni s-a permis să transferăm banii într-o altă țară, nu puteam cumpăra bani străini sau valută și nici măcar nu aveam voie să

reinvestim sau să cheltuim banii în ţară dacă nu aveam permisiune în acest sens din partea Băncii Centrale. Mai rău nici că se putea.

Ne-au permis să păstrăm pentru moment tăbăcăria şi cele patru mori de grâu. Naţionalizarea industriei urma să aibă loc mai târziu.

În 1959, tatăl meu a cerut în mod oficial eliberarea fondurilor blocate pentru a le reinvesti. Avea de gând să cumpere un vas pentru transportarea mărfurilor, cu o capacitate de 2000 de tone, care era de vânzare în Latakia şi pe care intenţiona să îl folosească în Marea Egee. Era o modalitate de a exporta o parte din capital şi spera să reuşească acest lucru. Numai că anul acela a fost un an prost în Siria. Am avut parte de o secetă prelungită şi recoltele au fost atât de slabe, încât Siria, în loc să exporte cereale aşa cum făcea de obicei, a fost nevoită să importe. Banca Centrală, care în mod cert a văzut în ideea de a cumpăra vasul exact ceea ce dorea să realizeze tata, a regretat că, datorită lipsei de valută străină ca urmare a situaţiei precare a comerţului, cererea pentru eliberarea banilor trebuia refuzată.

În 1960, când a repetat cererea, banca nici măcar nu i-a mai răspuns la scrisori.

În 1961 a avut loc o lovitură de stat care a avut drept scop desfacerea uniunii cu Egiptul, restaurarea poziţiei Siriei ca stat suveran şi instaurarea unui nou regim constituţional. A reuşit şi, pentru o vreme, lucrurile păreau să fie în favoarea noastră. Urma ca dreptul de proprietate să fie garantat; iniţiativa liberă să fie încurajată. Banca Centrală analiza cu înţelegere ultima noastră cerere. Dacă politicienii, care tot timpul se certau, ar fi putut să ajungă la un compromis, fie şi numai temporar, şi ar fi lăsat situaţia să se stabilizeze, poate că totul ar fi fost bine: dar n-au putut. În şase luni, armata, sătulă de civilii care îşi tot „căutau individualitatea", a preluat puterea printr-o altă lovitură de stat.

Apoi în 1963 a avut loc o revoluţie.

Am folosit cuvântul „revoluţie" pentru că lovitura Ba'athistă din acel an, deşi din nou mai ales opera ofiţerilor din armată, a fost mai mult decât un simplu transfer de putere de la o fracţiune naţionalistă la alta; a atras după sine importante

schimbări politice. Siria a devenit un stat cu un singur partid şi, deşi a reintrat în RAU, a reuşit să facă acest lucru fără a renunţa la independenţa şi suveranitatea sa. S-a reluat programul de socializare. În mai '63, toate băncile au fost naţionalizate.

În acel moment am luat hotărârea.

Ştiam multe despre cei din Ba'ath. Mulţi dintre ei erau reformatori naivi, sortiţi să fie în cele din urmă dezamăgiţi, şi îşi aveau vorbitorii lor de meserie ce nu puteau să facă nimic altceva decât să repete, ca nişte papagali, sloganuri care cereau dreptate socială; dar printre conducătorii partidului erau şi oameni capabili şi hotărâţi. Când au spus că îşi propuneau să naţionalizeze întreaga industrie, i-am crezut. Fără îndoială că mai târziu se vor face unele compromisuri pragmatice şi vor apărea unele zone cenuşii, de colaborare între sectoarele publice şi cele particulare; dar în general, mă gândeam eu, chiar aveau de gând să facă ceea ce spuneau. Mai mult, eram convins că urmau să rămână la conducere.

Şi atunci, cum puteam să apăr mai bine interesele Agenţiei Howell?

Socoteam că aveam trei posibilităţi. Puteam să trec de partea celor ce opuneau rezistenţa. Puteam temporiza. Sau, puteam explora zonele cenuşii ale viitorului compromis pentru a vedea ce afaceri aş fi putut să fac.

A trece de partea opozanţilor însemna de fapt să intru în hăţişurile politicii şi să conspir cu aceia care vor încerca să răstoarne noul guvern. Pentru un străin care avea de gând să se sinucidă, poate că această posibilitate avea atracţiile sale. Pentru acest străin nu avea nici una.

Şi mi se părea că cei care temporizau, printre care se aflau multe dintre cunoştinţele mele din lumea afacerilor, nu apreciau corect noua situaţie. După ce urmăriseră cu un dezgust tot mai mare bufoneriile politice ale ultimei decade, aveau tendinţa să scoată din discuţie ameninţarea cu naţionalizarea industriei cu zâmbete şi ridicări din umeri, ca fiind doar retorică de după lovitura de stat. Băncile? Ei bine, băncile englezeşti şi franţuzeşti erau sechestrate de ani întregi, nu? Naţionalizarea a ceea ce a rămas ar fi fost un gest extrem de uşor de făcut. Nu, Michael, cea ce trebuie să faci acum este să stai în banca ta şi să

aştepţi următoarea contra-lovitură. Sigur că, între timp, va trebui să fim atenţi. Când toată mizeria asta se va mai linişti puţin, unii dintre oamenii tăi noi vor ieşi din ea simţind că îi mănâncă palmele. Ei vor fi cei cu care vom discuta despre naţionalizarea industriei. Cum îi mai putem plăti dacă ne naţionalizează, ei? Deschide ochii şi aşteaptă, băiete, deschide ochii şi aşteaptă. Este singura cale.

M-am gândit că era posibil să aibă unele surprize. Mi-am urmat propria cale, explorând.

Era evident că o altă cerere adresată Băncii Centrale pentru eliberarea fondurilor noastre băneşti era sortită eşecului dacă nu reuşeam să folosesc un mijloc oarecare de constrângere. Era la fel de evident că singurul mijloc de constrângere care ar fi avut efect în relaţiile cu Banca Centrală ar fi fost unul operat chiar de şefii săi din guvern.

Prin urmare, ceea ce îmi trebuia mie era o aprobare a cererii mele din partea unui departament guvernamental. Trebuia, de asemenea, să fie o aprobare la nivel înalt, preferabil ministerial. Ce aveam de oferit în schimbul unui asemenea lucru?

În acest punct mi-a venit în minte expresia „Dacă nu-i poţi linge, dă-te de partea lor". După aceea, o dată ce am acceptat faptul că poate era mai bine să lucrez *cu* Guvernul în loc să încerc să îi păcălesc cu şiretenie, am mers mai departe. Problema se simplificase. Cum puteam trece de partea lor astfel încât să fie în cele din urmă în interesul ambelor părţi?

M-am gândit mult, am prospectat piaţa şi am formulat planul.

În 1963 nu eram atât de obişnuit să negociez cu oficialităţile guvernamentale cum sunt acum. Dacă aş fi fost, nu i-aş fi acordat afirmaţiei „sunt hotărât să îi vând" nici măcar o şansă de cincizeci la sută de a avea succes. Poate faptul că în momentul respectiv aveam treizeci şi doi de ani şi mă rodea nevoia de a mă afirma a ajutat. În zilele acelea eram, de asemenea, foarte agresiv; şi teamă mi-e că aveam tendinţa să îmi arăt nemulţumirea atunci când mi se împotrivea cineva.

Primul contact cu mecanismul care lua toate hotărârile în Damasc a fost o întâlnire cu doi birocraţi, unul de la Ministerul finanţelor, unde avea loc întâlnirea, şi altul de la Ministerul

pentru Probleme Sociale şi Comerţ. M-au ascultat fără să scoată o vorbă, au acceptat câte o copie a unui raport în care îmi prezentam pe scurt propunerile în termeni voalaţi, dar pe care îi consideram incitanţi, şi mi-au indicat plini de politeţe că aveau şi alte întrevederi.

După o lună, mi s-a cerut printr-o scrisoare să mă prezint la o întâlnire la Ministerul pentru Probleme Sociale şi Comerţ. Întâlnirea s-a ţinut în biroul unui funcţionar guvernamental căruia îi fusesem odată prezentat la un picnic organizat de Ambasada Greciei. Mai erau prezenţi şi cei doi birocraţi care mă ascultaseră înainte, precum şi un bărbat mai tânăr, pe care mi l-au prezentat ca venind din partea proaspăt-creatului Departament pentru Dezvoltare Industrială. După politeţurile preliminare obişnuite, funcţionarii superiori l-au invitat pe cel tânăr să îmi pună întrebări în legătură cu propunerile pe care le făcusem.

Numele său era Hawa — doctor Hawa.

Afacerile mele ulterioare cu doctorul Hawa au fost deseori interpretate greşit. Chiar el a considerat în ultimul timp că e necesar să îşi asume rolul inocentului trădat şi să mă acuze public de toate relele posibile, de la infracţiunea simplă până la crimă pe întinsul oceanelor. În aceste condiţii se poate considera că nici o relatare pe care aş face-o privind relaţiile dintre noi nu ar putea fi pe de-a-ntregul obiectivă.

Nu sunt de acord. Am intenţia să rămân obiectiv. În ceea ce mă priveşte, singurul efect al diatribelor sale a fost de a mă face să scap de orice tendinţă pe care aş fi avut-o de a-mi îndulci loviturile.

Doctorul Hawa este un bărbat slab, cu o faţă dură, buze groase şi ochi întunecaţi, furioşi; era clar că aveam de-a face cu un client dur şi în special înspăimântător când îl întâlneai pentru prima dată. Îmi amintesc că am răsuflat oarecum uşurat când am descoperit că fuma mult, aprindea ţigară de la ţigară; am ştiut în acel moment că nu era chiar atât de înspăimântător cum părea. Deşi mai târziu ne-am cunoscut mai bine, nu am descoperit niciodată în ce disciplină academică îşi luase doctoratul. Dar ştiu că avea o diplomă în drept de la Universitatea din Damasc şi că, mai târziu, a petrecut un an sau doi în Statele

Unite în cadrul unor schimburi de absolvenţi, organizate între cele două ţări. Bănuiesc că acolo a reuşit să îşi ia doctoratul la vreo instituţie academică uşoară din Middle West. Vorbea o engleză fluentă, cu accent nord-american. Cu toate acestea, acea primă conversaţie s-a derulat mai ales în arabă, doar din când în când folosind franceza şi engleza.

— Domnule Howell, vorbeşte-mi despre compania dumitale, începu el.

Tonul era protector. Observasem, că avea pe masă, în faţa lui, o copie a raportului meu, aşa că am făcut un semn cu capul spre acesta:

— Absolut totul se află acolo, doctore Hawa.

— Nu, domnule Howell, *nu* se află absolut totul acolo. (Frunzări dispreţuitor paginile.) Ceea ce descrieţi aici este doar un gambit, o mişcare de deschidere prin care se sacrifică o piesă nesemnificativă pentru asigurarea ulterioară a unui avantaj. Am dori să ştim la ce joc ne inviţi să participăm.

Ştiam că va trebui să fiu atent cu el. Fuma el ţigară de la ţigară, dar cu siguranţă nu era deloc prost. Dacă ar fi fost englez, probabil că ar fi descris raportul meu drept râma micuţă cu care speram să prind peştele cel mare; dar şi cuvântul gambit îl descria destul de corect — chiar prea corect ca să îmi şi placă. M-am uitat la funcţionarul superior:

— Ceea ce am sperat, domnule, am spus eu încruntat, a fost discutarea serioasă a unor propuneri serioase. Nu am nici cea mai mică intenţie de a participa la vreun joc.

— Vă daţi seama că domnul Hawa vorbea doar figurativ.

Un zâmbet uşor miji pe buzele lui Hawa:

— Dat fiind că domnul Howell pare a fi atât de sensibil voi prezenta altfel problema. Se uită din nou la mine: Domnule Howell, cereţi aprobare ministerială pentru eliberarea unor fonduri blocate în scopul de a le reinvesti aici. În schimb, sunteţi dispus să revărsaţi asupra statului o serie de binefaceri economice, la a căror natură faceţi aluzii, dar lăsaţi în seama imaginaţiei valoarea lor. Totuşi, sunteţi mai specific atunci când vă oferiţi să renunţaţi la controlul asupra celorlalte întreprinderi pe care le mai aveţi aici, printre care o tăbăcărie şi o moară, astfel încât să devină cooperative ce vor lucra sub auspiciile guvernu-

lui. Este firesc să fim curioşi în legătură cu spiritul şi caracterul acestui ciudat cal de dar: ne interesează în egală măsură filozofia de afaceri a donatorului, omul care caută fonduri pentru alte investiţii. Prin urmare, vă întreb pentru a-mi satisface curiozitatea.

Am ridicat din umeri:

— După cum probabil ştiţi, compania noastră de aici a fost până acum o afacere de familie. Bunicul şi tatăl meu înaintea mea au făcut afaceri în această ţară mulţi ani. Cred că este normal să spun că au fost afaceri folositoare.

— Folositoare? Nu cumva vreţi să spuneţi profitabile?

— Pentru mine este o distincţie care nu marchează nici o diferenţă, doctore Hawa. Folositoare *şi* profitabile, bineînţeles. Merită să faci alt fel de afaceri? Cred că acum îl cunoşteam. Avea să vorbească peste o secundă despre proprietatea asupra mijloacelor de producţie. M-am înşelat.

— Dar folositoare pentru cine, profitabile pentru cine?

— Folositoare pentru toţi acei oameni cărora compania noastră le plăteşte salarii bune — daţi-mi voie să vă reamintesc faptul că noi nu angajăm decât sirieni. Bineînţeles că profitabilă pentru acţionarii companiei noastre, dar şi pentru guvernele succesive, turc, francez şi sirian, care ne-au perceput taxe. Dividendele nu au fost întotdeauna sigure, dar salariile şi taxele au fost întotdeauna plătite la timp. Şi aş fi putut să adaug că aşa stăteau lucrurile şi cu mita, mai mică sau nu chiar aşa de mică, parte integrantă a oricăror cheltuieli făcute în Levant; dar încercam să mă port cu el cu tact.

— Şi atunci de ce sunteţi, domnule Howell, atât de dornic să renunţaţi la controlul asupra acestor afaceri folositoare şi profitabile?

— Dornic? i-am aruncat o privire inexpresivă. Vă asigur, doctore Hawa, că nu sunt câtuşi de puţin dornic. Impresia mea este că, în ultimă instanţă, nu voi avea nici un cuvânt de spus în această problemă.

— În ultimă instanţă, poate, dar de unde această generozitate prematură? Cred că este firesc să ne pună în încurcătură şi să ni se pară puţin cam suspectă.

— Doar pentru că nu considerați propunerile mele în întregul lor. Eu cred că sunt realist.

— Realist? Cum?

I-aș fi putut răspunde că, dacă nu i-aș fi pus în încurcătură prin oferta mea de a le ceda bunurile din Siria ale Agenției Howell, nu am fi stat și nu am fi discutat în acel moment despre viitorul fondurilor sale blocate. I-am dat în schimb răspunsul pe care îl pregătisem.

— În acest moment, guvernului îi lipsește mecanismul administrativ menit să îi implementeze programul său socialist de industrializare. Dar numai în acest moment. Eu mă gândesc la viitor. Aș putea păstra controlul încă un an, dar, mai devreme sau mai târziu îl voi pierde cu siguranță. Prefer să îl pierd mai curând și să îmi dedic timpul și energiile refacerii situației. Vi se pare acest lucru nesăbuit, sau măcar generos, doctore Hawa?

— Dacă am ști mai bine ce înțelegeți prin „refacerea situației", poate că am fi în stare să apreciem.

— Foarte bine. Atunci să începem cu două presupuneri. Prima, că guvernul preia toate afacerile pe care le mai avem în Siria pe propria sa răspundere și în interesul său. A doua, că guvernul ne compensează în maniera obișnuită, cu acte.

Își aprinse încă o țigară:

— Nu văd nimic rău dacă discutăm ipotetic. Pentru susținerea explicației dumneavoastră, să acceptăm atât varianta achiziționării cât și pe cea a compensării. Ce urmează?

— Agenția Howell rămâne fără afaceri aici, dar cu bunuri substanțiale. Unele din aceste bunuri sunt intangibile — priceperi manageriale, cunoașterea piețelor internaționale și accesul la aceste piețe, experiența comercială — dar sunt, cu toate acestea, foarte reale. Totuși, fără capitalul necesar pentru a le exploata, sunt netolositoare. Capitalul există, dar este blocat. Așadar, întrucât capitalului nu i se permite să lucreze, nimic altceva nu poate lucra. Pierderea este doar parțial a noastră. Pierde și economia voastră. Remediul pe care îl propun ar fi în avantajul ambelor părți și ar fi în concordanță cu politica anunțată de guvern în privința industriei.

— Dacă ați putea vorbi mai la obiect.

— Sigur că da. Vă propun o serie de afaceri în colaborare,

sub auspiciile și controlul guvernului, în domeniul industriei ușoare. Obiectul lor principal ar fi producerea de bunuri care să meargă la export.

— Ce produse, domnule Howell? Avea acum privirea concentrată a unei pisici care a văzut deodată un șoarece de câmp grăsuț și cam adormit.

— Pentru început, ceramică, am spus; apoi, aș trece la mobilă și articole de feronerie.

Coada pisicii zvâcni:

— În caz că nu cunoașteți acest lucru, domnule Howell, trebuie să vă spun că avem deja o importantă industrie a ceramicii.

— Știu foarte bine acest lucru, doctore Hawa, dar, din punctul meu de vedere, produce exact ceea ce nu ar trebui să producă.

— Și din punctul meu de vedere, domnule Howell, încep să am impresia că nu bateți la ușa care trebuie.

Începea să mă enerveze.

— Bineînțeles, doctore Hawa, dacă vi se pare prea penibil să auziți idei noi referitoare la subiecte vechi, nu mai avem ce ne spune.

Luă hotărârea că era momentul să sară asupra prăzii:

— Idei noi, domnule Howell? Gunoaie decorate, în cantități mari — oale farfurii și vaze — pentru a fi exportate în magazinele turistice de mâna a doua din Apus? Așa ai vrea să îți recuperezi banii? Râse scurt către ceilalți; la rândul lor, îi întoarseră, ascultători, surâsul.

Aproape că mi-am pierdut cumpătul; dar numai aproape.

— Îmi dau seama, doctore, că sunteți probabil un om foarte ocupat, am spus, și că înaintea acestei întâlniri nu ați reușit să faceți investigațiile departamentale normale în privința priceperii și a reputației mele.

Dădu din umeri cu indiferență:

— Aveți pregătire de inginer. Asta ar putea să însemne orice.

— Atunci nu se poate să nu fi auzit că nu am obiceiul ca în afaceri să vorbesc prostii. Când s-a menționat cuvântul ceramică, gândul dumneavoastră s-a îndreptat către vase, farfurii și vaze. Și de ce nu? Asta e tot ceea ce știți în legătură cu acest

subiect. Când *eu* spun ceramică, am cu totul altceva în minte, pentru că am prospectat piaţa. Vorbesc, în primul rând, de plăci de ceramică.

Se încruntă:

— Plăci de ceramică? Vrei să spui că plăcile pe care le folosim ca să acoperim podelele?

— Nu din cele pe care le aveţi în minte. Vreau să spun plăci de ceramică vândute la metru pătrat şi formate din mozaic de doi centimetri, smălţuit la suprafaţă în culori simple şi care nu se vând în nici un fel de magazine turistice, de mâna a doua sau de alt fel. Vă voi da un exemplu. Există în acest moment un hotel de două sute de camere, care funcţionează la Benghazi. Fiecare dormitor are o baie placată cu acest material — podele şi pereţi, culori simple — roz, albastru, verde, negru, alb. În fiecare baie intră cam cincizeci de metri pătraţi de asemenea plăci. În bucătării şi pe verande se folosesc aceleaşi plăci. Într-un contract încheiat cu un producător italian, a fost vorba de circa 12.000 m^2. Cu o valoare de 45.000 de verzi americani.

— Dolari?

— Dolari. Se cere foarte mult acest material. În toată zona Mării Mediterane se construiesc hoteluri şi blocuri mari de locuinţe. De fapt, chiar în toată Europa. Marmura este scumpă. Prin comparaţie, plăcile de ceramică sunt ieftine. Este la ora actuală materialul preferat. Ar fi putut obţine Siria această comandă pentru Benghazi? Dacă ar fi avut echipamentele pentru a produce articolul respectiv în cantităţile necesare şi în timp util, răspunsul trebuie să fie da. Este adevărat, Libia are încă legături comerciale cu Italia, dar cum rămâne cu legăturile sale religioase, etnice şi politice, cu RAU? În plus, preţul Siriei ar fi putut foarte bine să fie mai scăzut.

— Unde în altă parte se mai produce această ceramică?

— Vreţi să spuneţi dacă este sau nu monopol italian? În nici un caz. Francezii şi elveţienii au intrat şi ei în această afacere. Există o fabrică de plăci de ceramică lângă Zürich, unde sunt angajate peste două sute de persoane.

Se strâmbă:

— Prin urmare, o fabrică de plăci de ceramică, dar când afacerile cu construcţii vor începe să scadă...

— Vom fi oameni mult mai bătrâni. În orice caz, plăcile sunt doar un exemplu din ceea ce am în minte. Egiptul construiește acum o întreagă rețea electrică. Construcția ei va dura ani întregi și liniile de înaltă tensiune suspendate în aer necesită izolație din ceramică smălțuită, chestii masive, șase sau șapte la un pilon. Va fi nevoie de zeci de mii. Sigur, ar putea veni toate din Uniunea Sovietică sau Polonia, dar le-ar păsa rușilor dacă acești izolatori ar fi făcuți în Siria? S-ar putea să fie chiar bucuroși să subînchirieze munca unui vecin prietenos. Ar fi interesant de aflat. Sunt sigur că o cerere, care să treacă prin atașatul lor comercial, pentru desene și detalii ar fi primită cu înțelegere.

— Da, da, desigur. Mușcase frumos din momeală, așa cum și eu sperasem că o va face.

Funcționarul se apleca înainte:

— Înțeleg că propunerile dumitale pentru producția de mobilă sunt la fel de neconvenționale, domnule Howell?

— Eu așa cred, domnule. Nu scaune în formă de șei de cămilă sau măsuțe ornamentale pentru servit cafeaua, ci mobilă modernă, concepută în vest, pentru birouri și hoteluri, și din nou, în producție de serie. Vor trebui importate unele mașini-unelte relativ ieftine; va trebuie de asemenea importat plasticul de care vom avea nevoie pentru finisaj, dar obiectele metalice ar putea fi produse aici.

Doctorul Hawa își reluă atacul:

— Dar în ceea privește prelucrarea metalului, cu siguranță că ai în vedere diverse cuțite de inspirație vestică.

— Nu, doctore Hawa.

Un surâs șiret:

— Pentru că companiile dumitale din Liban și Egipt vând deja cuțite scumpe importate din Marea Britanie?

Prin urmare, făcuse totuși cercetări.

— Nu, am răspuns; pentru că japonezii domină deja piața de cuțite de serie. Nu am putea niciodată să îi concurăm. Mă gândesc la zăvoare pentru uși, clanțe, buloane, balamale — obiecte metalice folosite la construcții care pot fi produse în cantități mari, folosind matrițe și ștanțe și alte câteva mașini-unelte deloc costisitoare, cum ar fi presele pentru făcut

găuri sau de imprimat. La finisaj vor trebui, de asemenea, folosite tehnici moderne. Standardele meşteşugăreşti nu sunt adecvate.

Interveni din nou funcţionarul guvernamental:

— Accentuaţi din nou, domnule Howell, folosirea unor maşini necostisitoare, dar nu tocmai maşinile scumpe sunt cele care produc lucrurile ieftine şi la preţuri competitive?

Am răspuns cu grijă:

— Acolo unde costurile muncii sunt ridicate, este absolut adevărat ceea ce spuneţi. Ar trebui să ne străduim să ajungem la un echilibru. Sunt de acord că proiectele care vizează folosirea intensivă a muncii nu au valoare pentru Siria. Dar în taberele de refugiaţi avem o sursă, în mare măsură încă neutilizată, de muncă necalificată sau semi-calificată. Nu mă îndoiesc că pe măsură ce vom avansa, vom avea nevoie şi am putea folosi şi maşinile-unelte care să fie mai puţin simple şi mai scumpe. Posibilitatea de a le cumpăra ar fi cu siguranţă o dovadă a succesului nostru. Totuşi, neputinţa de a face acest lucru de la bun început nu trebuie să prevestească neapărat eşecul. În mâini îndrumate cum trebuie, chiar şi maşinile simple pot realiza lucruri mari.

— Este un motiv de linişte, spuse răutăcios doctorul Hawa să aflăm că domnul Howell a avut cât-de-cât în vedere posibilitatea unui eşec.

—Am încercat să mă gândesc la toate posibilităţile, doctore. Am propus ca guvernul să ne folosească pe noi şi bunurile companiei noastre în interesul tuturor. Dacă ne veţi folosi sau nu, sau cum ne veţi folosi, sunt întrebări la care, îmi imaginez, nu se va răspunde astăzi. Dar dacă e să fim folosiţi, şi să avem şi succes, afirm că vă putem servi cel mai bine aşa cum v-am sugerat deja, folosindu-ne de resursele noastre limitate pentru a realiza nişte obiective limitate dar realiste într-un viitor previzibil.

Funcţionarul dădea din cap încurajator, aşa că am continuat repede, înainte ca Hawa să mă întrerupă:

— Proiectele pe care eu le susţin cel mai mult, cele pe care le-am discutat în linii mari, sunt cel mai uşor de încercat şi testat prin intermediul unor operaţiuni pilot. Cred că asemenea

operațiuni sunt esențiale. Atunci când facem greșeli, cum precis vom face, ele ar trebui să fie pe scară mică și rectificabile. Pe de altă parte, pentru a fi cu adevărat de folos, toate operațiunile pilot trebuie să fie suficient de mari, astfel încât să putem face calcule corecte, proiecții ale nevoilor noastre la scara reală — pentru materiale brute, de exemplu. Simpla aritmetică te poate induce în eroare uneori.

— Asta da, într-adevăr! (Doctorul Hawa trimise fumul în partea cealaltă a mesei; preluase din nou comanda.) După ce am avut plăcerea să fim tratați cu atâtea dovezi de fantezie, poate că reușim să ne întoarcem acum la niște chestiuni mai prozaice. Domnule Howell, propuneți de fapt ca fondurile blocate ale Agenției Howell să fie folosite în întregime pentru finanțarea acestor superbe proiecte ale dumneavoastră?

— Nu, am spus eu cu sinceritate, categoric *nu* propun așa ceva.

— Atunci, nu reușesc să văd...

-- Permiteți-mi să termin, vă rog. Mai întâi, capitalul disponibil al companiei, dacă poate deveni disponibil, ar fi absolut insuficient pentru proiectele pe care le-am discutat. Ceea ce propun este ca fondurile companiei să fie folosite pentru a finanța și a pune pe picioare operațiunea *pilot*, în fiecare caz. Numai în momentul în care proiectul pilot s-a dovedit bun, se începe producția pe scară largă. În acest moment, guvernul preia finanțarea și compania devine un acționar care deține mai puțin de jumătate din acțiuni într-o cooperativă care este proprietatea guvernului.

Doctorul Hawa își dădu ochii peste cap, prefăcându-se uluit:

— Domnule Howell, vă așteptați să cred că dumneata și compania dumitale ați fi gata să lucrați pe degeaba?

— Nu, nu mă aștept. Dar mă aștept să obțin ceva sub forma unor onorarii de management pentru munca depusă în vederea organizării și extinderii proiectelor. Ar putea fi nominale, să spunem, atât cât să acopere cheltuielile obișnuite. Bineînțeles, toate asemenea aranjamente vor fi acoperite de acorduri oficiale încheiate între departamentul guvernamental interesat și companie. (Am făcut o mică pauză înainte să adaug.) Sigur că

una din condițiile intrării companiei noastre într-o asemenea afacere ar fi garantarea exclusivității pentru vânzările în străinătate ale produselor acestor societăți mixte. Consider că reprezentanța unică și exclusivă pentru o perioadă de, să zicem, douăzeci și cinci de ani, ar fi corect și rezonabil în același timp.

S-a făcut liniște; apoi, funcționarul de rang înalt începu să scoată niște sunete, ca și cum și-ar fi dres glasul, care, în două-trei secunde, s-au transformat în cuvinte de protest:

— Dar... dar... (Nu prea părea în stare să continue. În cele din urmă ridică mâinile spre cer.) Ai putea să faci o avere! strigă el.

Am clătinat din cap:

— Cu tot respectul, domnule, cred că e mai posibil să pierdem o avere. Totuși, întrucât averea noastră de aici oricum nu este amenințată, mi-ar face plăcere să reduc riscurile, dacă pot.

— Guvernul nu va fi niciodată de acord.

— Din nou cu tot respectul, domnule, de ce nu? Nu riscă nimic. Când li se va cere să finanțeze proiectul, toate riscurile vor fi fost deja asumate. Va fi doar înspre binele economiei și al oamenilor. De ce n-ar fi de acord?

Doctorul Hawa nu spuse nimic; își aprindea încă o țigară; dar părea să fie amuzat.

O lună mai târziu, se semna cu inițiale primul din proiectele de acord: de mine în numele companiei și de doctorul Hawa în numele proaspăt-înființatei Cooperative Populare pentru Progres Industrial.

Știrea a fost primită cu sentimente diferite la Beirut, dar eu a trebuit să prezidez o ședință de consiliu neobișnuit de lungă. Amândoi soții surorilor mele Euridice și Amalia, fiecare cu acțiuni care le dădeau drept de vot, au participat la aceste întâlniri în calitate de directori.

Acest lamentabil aranjament fusese pus la cale de tata în ultimele sale luni de viață; mai ales, cred eu, pentru că se simțea stingherit dacă vedea mai multe femei decât bărbați așezați în jurul mesei din sala de consiliu — chiar și atunci când femeile în discuție erau soția și propriile sale fiice. Dat fiind că

avusese atât de mult de a face cu musulmanii în decursul anilor, ajunsese să regrete oarecum acest aranjament; cu toate acestea, era prea bolnav şi obosit ca să mai facă ceva pentru a-l anula. Îmi lăsase mie moştenire această sarcină; cum eu nu doream să grăbesc o ceartă de familie în chiar primul meu an de conducere, amânasem să iau măsurile necesare.

Nu pot să spun că aveam o antipatie faţă de cumnaţii mei; sunt amândoi oameni respectabili; dar unul este dentist şi celălalt este profesor asociat de fizică. Nici unul nu ştie nimic despre afaceri. Şi totuşi, deşi amândoi s-ar simţi pe bună dreptate jigniţi dacă m-aş oferi să le dau sfaturi în meseria lor, nici unul nu a ezitat vreodată să critice şi să ofere sfaturi în privinţa conducerii companiei. Consideră afacerile oarecum cu indulgenţă, ca un fel de joc la care poate participa orice om cu puţin bun simţ şi îl şi poate juca perfect. Cu încăpăţânarea îngrozitoare a celor care susţin un punct de vedere până în pânzele albe, deşi habar nu au despre ce este vorba, îşi spuneau punctul de vedere şi îşi formulau propunerile fără sens, în timp ce surorile mele îşi înclinau pe rând capul în semn de aprobare. Obligaţia de a asculta aceste prostii vesele era aproape la fel de obositoare ca şi necesitatea de a scăpa de ei mai târziu fără a-i jigni prea tare, astfel încât să nu mă ierte niciodată. Nu, nu nutresc deloc antipatie faţă de cumnaţii mei; dar au fost momente când mi-a părut rău că nu erau morţi.

Aşa încât, aprobarea imediată şi entuziastă a înţelegerii cu guvernul sirian m-a deconcertat şi m-a neliniştit în acelaşi timp. Guilio, dentistul, care este italian, a devenit chiar elocvent în legătură cu subiectul.

— Este părerea mea bazată pe analiză, spuse el, că Michael a fost nu numai diplomat, ci şi clarvăzător. Nu e uşor să ai de-a face cu ideologii, poate chiar cu ideologi în acest caz. În mintea lor, orice compromis înseamnă slăbiciune, iar negocierea, nimic altceva decât o cale spre trădare. Extremistul radical, fie el de orice nuanţă, este cu consecvenţă paranoic. Totuşi, apar fisuri chiar şi în armura neagră a suspiciunilor, iar Michael a găsit-o pe cea mai vulnerabilă — interesul şi lăcomia. Nu aveam nevoie de canoniere care să ajute să ne facem treaba. Acest acord este mijlocul modern de a aranja lucrurile.

— Este o prostie! spuse mama cu glas tare. Este mijlocul

care dovedeşte slăbiciune şi miopie. (Îl pironi pe Guilio cu privirea, reducându-l la tăcere, apoi se reîntoarse către mine.) De ce, continuă ea sumbră, a fost necesară această confruntare? De ce, pentru numele lui Dumnezeu, am iniţiat-o noi? Şi de ce, când doar s-a discutat un acord, am căzut în capcana de a-l semna? Ah, dacă trăia tatăl tău!

— Acordul nu este semnat, mamă. Mi-am pus doar iniţialele pe un proiect.

— Proiect? Hm! (Îşi lovi fruntea cu muchia palmei, o metodă pentru a demonstra emoţia extremă, dar care nu îi deranjă cu nimic coafura îngrijită.) Şi ai putea acum să te dezici de aceste iniţiale? întrebă ea. Ai putea să laşi acum numele nostru să ajungă de râsul pieţei pentru ezitare şi rea-credinţă?

— Da, mamă, şi nu.

— *Ce* tot spui acolo?

— Da, la prima întrebare, nu, la a doua. Un proiect de acord semnat cu iniţialele este o declaraţie de intenţie. Nu reprezintă o obligaţie absolută. Există posibilităţi de a ne sustrage, dacă vrem acest lucru. Dar eu nu cred că ar trebui să o facem. Nu se va pune problema de rea-credinţă, dar se va putea crede că am blufat. În acest caz, nu ne putem aştepta să ne trateze cu generozitate în viitor.

— Dar, Michael, tu ai fost cel care ai avut iniţiativa. De ce? De ce nu ai aşteptat liniştit până se ivea momentul potrivit când puteai folosi acele tactici pe care tatăl tău le cunoştea atât de bine?

Se aplecase peste masă şi ţinea lipite unul de altul degetul mare şi pe cel mijlociu de la mâna dreaptă. Cel de-al doilea inel cu diamant strălucea acuzator.

— Am explicat, mamă. Avem de-a face cu o nouă situaţie şi un tip diferit de om.

— Diferit? Sunt sirieni, nu? Ce poate fi nou acum?

— O neîncredere faţă de trecut, o dorinţă reală pentru reformă şi o hotărâre de schimbare. Sunt de acord că multe din ideile lor nu sunt pe deplin cristalizate, dar vor învăţa şi au voinţa pentru aşa ceva. Aş putea să adaug că dacă aş fi încercat să îl intuiesc pe doctorul Hawa, sau aş fi făcut măcar aluzie la această posibilitate, vă asigur că într-o oră aş fi fost la închisoare. Asta, cel puţin, este ceva nou.

— Dar sunt tot sirieni, iar oamenii noi, devin repede bătrâni... În plus, de unde știi că participanții la acordul tău vor mai fi aici peste șase luni? Vezi situația schimbată, da. Dar, ține minte, asemenea situații se pot schimba de mai multe ori și în mai multe direcții.

Mi-am scos ochelarii și i-am șters cu batista. Soția mea, Anastasia, mi-a spus că acest obicei al meu de a-mi șterge ochelarii atunci când vreau să gândesc atent nu era un lucru bun. După părerea ei, efectul acestui obicei asupra mea este de slăbiciune și confuzie. Poate că are dreptate; mă pot baza pe Anastasia în ceea ce privește remarcarea defectelor mele și ținerea la zi a unei liste care să le cuprindă.

— Să fim bine înțeleși în această privință, mamă. Mi-am pus ochelarii la ochi și batista la locul ei. Sunt în Damasc mulți oameni, persoane cu experiență, care gândesc la fel ca tine. Am convingerea că dacă tata ar trăi, s-ar număra și el printre ei. Cred, de asemenea, că s-ar înșela. Nu neg valoarea răbdării. Dar pur și simplu doar să aștepți să vezi din ce parte are să bată vântul, întrebându-te pe cine va trebui să ungi, s-ar putea să însemne doar o modalitate de a nu face nimic atunci când crezi că nu este sigur să te încrezi în propria ta judecată. Ducându-ne noi la oamenii aceștia în loc să așteptăm să ne hotărască ei soarta într-o ședință de consiliu, ne-am asigurat niște avantaje solide. Cu puțin noroc, capitalul de acolo poate fi făcut să lucreze pentru noi.

Dădu cu tristețe din cap:

— Ai așa de mult sânge englezesc în vene, Michael. Am uneori impresia că ai chiar mai mult decât taică-tău, deși nu pricep cum ar fi posibil un asemenea lucru.

Venind din partea mamei mele, erau, într-adevăr, cuvinte foarte aspre. Am așteptat restul acuzației. Mama a continuat netulburată:

— Îmi amintesc de parcă a fost ieri ceva spus de tatăl tău în 1929. Asta a fost înainte să te naști tu, când eu te — bătu ușor cu palma peste stomac — când te căram aici. Locuise în casa noastră un ofițer al armatei britanice. Îi plăcea yahting-ul și cei de la șantierul naval făcuseră unele reparații ambarcațiunii sale. Când a plecat, a uitat să ia cu el o cărticică roșie pe care o tot

cutea. Era un manual de pregătire a infanteriştilor, sau ceva de genul acesta, scos de Ministerul de Război. Tatăl tău a citit cartea şi ceva l-a amuzat atât de mult, încât mi-a citit şi mie, cu glas tare: „Să nu faci nimic" spunea Ministerul de Război, „înseamnă să faci categoric o mare greşeală" Cum a mai râs tatăl tău! „Nu-i de mirare", spunea el, „că armatei britanice îi vine atât de greu să îşi câştige războaiele"

Au râs doar cumnaţii mei, care nu auziseră de atâtea ori înainte povestea; dar mama nu terminase, aşa încât continuă:

— Tu, Michael, ai făcut lucruri pentru care pretinzi ceea ce numeşti avantaje solide. Primul avantaj, compensaţia pentru pierderea afacerilor din Siria, pe care nu le vom primi şi care, prin urmare, ne-au fost furate. Al doilea avantaj, o licenţă pentru a subvenţiona cu banii furaţi şi cu mult prea mult din timpul tău preţios nu-ştiu-ce industrie inexistentă care produce bunuri inexistente. Da, avem unica reprezentanţă pentru aceste bunuri, în cazul în care ţăranii şi refugiaţii aceia vor putea fi vreodată făcuţi să le producă. Dar când se va întâmpla aceasta? Dacă îi cunosc cât de cât pe oamenii aceia, nu cât trăiesc eu.

Bineînţeles că pusese degetul cu precizie pe principalul punct slab al întregului aranjament. Mi s-a adus aminte despre „industria inexistentă care producea bunuri inexistente" chiar prea des în lunile care au urmat. În momentul respectiv, tot ceea ce am putut să fac a fost să stau acolo şi să arborez un calm pe care categoric nu îl simţeam.

— Sunt întrebări?

— Da. Era sora mea, Euridice: Ce alternativă există la acest acord?

— Alternativa pe care o propune mama. Să nu facem nimic. După părerea mea, asta înseamnă că, în ultimă instanţă, va trebui să prescriem pierderile din Siria. Îmi imaginez că cea mai bună variantă la care am putea spera ar fi o contrarevoluţie care ar restabili status-quo-ul. Eu, personal, nu cred că ar putea avea loc, dar... Am ridicat din umeri.

— Dar te-ai putea înşela? Guilio, dentistul, era din nou pe poziţie, cu ochii bulbucaţi şi lovindu-şi tâmpla cu arătătorul — probabil pentru a-mi arăta că această întrebare îşi avea originea în creierul său şi nu în stomac.

— Da, s-ar putea să mă înşel, Guilio. Ceea ce am vrut să spun este că o asemenea contrarevoluţie în care dreapta radicală să răstoarne stânga radicală de obicei nu prea restabileşte un status-quo precedent.

— Dar în mod cert acţiunea şi reacţiunea sunt întotdeauna egale şi opuse. Era Rene, fizicianul. Avea un obicei enervant de a cita legi ştiinţifice în contexte care nu aveau nimic comun cu ştiinţa. Să mă complic cu una din analogiile sale false era ceva ce trebuia evitat cu orice preţ.

— În laborator, da.

— Şi în viaţă, Michael, şi în viaţă.

— Sunt sigur că ai dreptate, Rene. Totuşi, viitorul politic al Siriei nu este un lucru pe care să îl putem ghici în această sală de consiliu. Cred că s-a vorbit destul şi că ar fi cazul să supunem acţiunea votului. Tu primul, Guilio.

Cred că în acest moment, aproape că mă hotărâsem şi eu să merg împotriva acordului. Entuziasmul brusc exprimat de Guilio şi Rene mi-a provocat îndoieli pe care cuvintele voit defăimătoare ale mamei le-au adâncit considerabil. Abţinându-mă de la vot pe motiv că, fiind autorul acordului, eram *parti pris*, m-aş fi putut eschiva de la confruntare fără să mă fac prea tare de ruşine. Dacă Guilio şi-ar fi repetat laudele ditirambice, idioate, la adresa inteligenţei mele, cred că este exact ceea ce aş fi făcut.

Din nefericire, se hotărî să schimbe placa:

— Părerea mea, la care am ajuns după o gândire profundă, spuse el cu greutate, este că timpul se află de partea noastră. Nici un acord, oricât ar fi el de bine negociat, nu ne poate servi interesele în ultimă instanţă dacă regimul cu care se semnează acordul este în esenţă instabil. Dacă timpul se află de partea noastră, şi putem spera că este, atunci eu zic să lăsăm timpul să lucreze pentru noi.

— Eşti împotriva acţiunii, Guilio?

— Cu tot regretul, Michael, da.

Rene a avut de spus câteva cuvinte despre matematica teoriei jocurilor şi posibilitatea aplicării ei la soluţionarea unor probleme metapolitice. Apoi, a votat şi el împotriva mea.

M-am uitat la mama. Indiferent de ceea ce doream eu, ea hotăra totul; surorile mele o vor urma.

Am spus:

— Mamă, cred că şi cea mai stupidă generalizare, chiar şi una făcută într-o cărticică roşie de către Ministerul de Război, poate avea din an în paşte momentul ei de adevăr. Am credinţa că acum avem de-a face chiar cu un asemenea moment şi că a face ceea ce tu şi Guilio şi Rene vreţi să faceţi — adică, nimic — ar însemna să facem categoric o mare greşeală.

Un moment, buzele se mişcară ca într-un spasm şi aproape că zâmbi, dar nu de tot. În loc de asta, ridică mâinile spre cer şi spuse:

— Foarte bine. Fie voia ta. Dar îţi atrag atenţia. Îţi baţi cuie în tălpi cu propria ta mână — cuie de toate felurile.

În această privinţă bineînţeles că a avut perfectă dreptate.

Cuiele au fost de toate felurile; şi nu am putut să dau vina pe nimeni altcineva decât pe mine însumi.

Timp de aproape doi ani, singura parte semnatară a acordului sirian care a profitat de pe urma lui în mod mai substanţial a fost doctorul Hawa. Compania noastră a pierdut; şi nu numai din punctul de vedere al bunurilor sale blocate în continuare. După cum a prezis mama, cooperativele siriene îmi ocupau mult prea mult din timp. În mod inevitabil, unele din răspunderile manageriale în zonele profitabile ale operaţiunilor companiei au trebuit să fie trecute asupra unor angajaţi mai importanţi. Bineînţeles că au profitat de situaţie şi a trebuit să le dăm salarii mai mari.

Trebuie să recunosc că, la început, munca în sine era o recompensă. Dacă magia funcţionează cum trebuie, este amuzant să scoţi iepuri din pălărie. Staţia pilot de ceramică, de exemplu, pe care am pus-o pe picioare într-o fabrică dezafectată de săpun, a mers bine chiar de la început. Am avut şi noroc. Am găsit un om, pe care l-am pus şef de echipă şi mai târziu director, şi care lucrase trei ani în Franţa într-o fabrică de ceramică şi mai ştia câte ceva despre smalţul colorat. Mai ştia şi de unde să recruteze mână de lucru semi-calificată de care aveam nevoie şi cum să îi trateze. În patru luni, aveam o serie de eşantioane, calcule realiste asupra evaluărilor şi un plan complet

pentru producţia în serie pe care i-l puteam prezenta doctorului Hawa conform condiţiilor din acord. În câteva săptămâni, şi după o perioadă incredibil de scurtă de tocmeală, se autorizase finanţarea guvernamentală, iar proiectul îşi urmă drumul. Spre sfârşitul anului primisem primele comenzi pentru export.

Situaţia a fost cu totul diferită în privinţa proiectelor asupra mobilei şi a obiectelor de feronerie. În cazul mobilei, unele din greutăţi au apărut în urma faptului că, în condiţiile fabricii pilot, multe din lucrările care ar fi trebuit făcute de maşini erau făcute manual. Din această cauză, stabilirea costurilor aproape că se făcea pe ghicite. Totuşi, cele mai mari probleme legate de această fabrică pilot proveneau din dependenţa sa faţă de atelierul de prelucrare a metalului. Aici, necazul însemna lipsă de mână de lucru calificată.

Era de înţeles. De ce s-ar duce să lucreze într-o fabrică guvernamentală un meşteşugar care ani de zile fusese propriul său stăpân şi câştigase destul ca să se întreţină în aceeaşi manieră pe care tatăl său şi bunicul său înaintea lui o găsiseră acceptabilă? De ce să fie obligat acest meşteşugar să folosească unelte necunoscute, obiecte care nici măcar nu îi aparţineau, pentru a produce obiecte necunoscute care, pentru el, aveau o valoare îndoielnică. Puteam să susţin, şi am făcut-o până mă învineţeam la faţă, că în fabrica statului va avea o săptămână de lucru de numai 50 de ore în loc de cea de 60 de ore cât timp lucrase pe cont propriu. Puteai vorbi despre siguranţa unui loc de muncă. Îi puteai promite ore suplimentare şi bonificaţii dacă aducea ucenici. Puteai să pledezi, puteai să le promiţi marea cu sarea. De cele mai multe ori, răspunsul era tot o clătinare a capului; lentă, contemplativă, şi care te înnebunea.

A trebuit ca, în cele din urmă, să îi prezint problema doctorului Hawa. A rezolvat-o emiţând o reglementare prin care se controla vânzarea metalelor neferoase cum ar fi cuprul şi alama. Se dădea fiecărui cumpărător o cotă parte, în funcţie de cantitatea cumpărată în anul precedent. Totuşi, dacă nu păstrase o evidenţă scrisă, chitanţe de exemplu, pentru a dovedi cât cumpărase, avea greutăţi. Sigur, avea dreptul să facă apel la o instanţă superioară; dar, chiar dacă avea ştiinţă de carte, îi venea greu să înţeleagă această parte a reglementării. Avea

nevoie de un avocat. Pe măsură ce riscurile, incertitudinea şi frustrările de a fi fost proprii lor angajaţi deveneau astfel tot mai evidente, mulţi dintre cei care mai înainte clătinaseră din cap se hotărâră în final să reconsidere problema.

Faptul că doctorul Hawa avea posibilitatea să legalizeze această metodă bizantină de a recruta mână de lucru prin constrângere nu este chiar atât de formidabil cum s-ar putea să pară. Am spus că pentru el înţelegerea noastră a fost profitabilă de la bun-început. Poate că „avantajoasă" ar fi fost un cuvânt mai corect. Din ziua în care am semnat ultimele hârtii, nu trecu nici o săptămână fără ceea ce el numea „programul nostru de relaţii publice şi informare" În mod concret, aceasta însemna publicitate personală pentru doctorul Hawa. Nu ştiu cum a învăţat toate şiretlicurile acestea pentru a-şi crea o imagine: era clar că cele mai multe dintre ele fuseseră prinse în timpul anilor petrecuţi la specializare în Statele Unite; dar le făcea cu o uşurinţă impresionantă. Teresa consideră că are un talent natural pentru a-şi face singur reclamă, talent de care nu este decât vag conştient, şi că acţionează aproape numai din instinct. Poate că are dreptate.

Era fascinant să îl urmăreşti în acţiune. În ziua în care am intrat în posesia fabricii de săpun, la vremea respectivă o clădire dărăpănată şi plină de şobolani, doctorul Hawa apăru brusc agitând de zor o schiţă mare, făcută sul — nu am descoperit niciodată ce reprezenta — şi, însoţit de fotografi şi ziarişti, porni să facă turul clădirii. Fotografiile, care ulterior au apărut în ziare reprezentându-l pe doctorul Hawa arătând dramatic spre schiţă, precum şi poveştile aferente care ridicau în slăvi personalitatea dinamică, dar modestă a Directorului pentru Dezvoltare Industrială, au avut un efect deosebit. Reuşea să transforme într-un eveniment cea mai banală întâmplare: sosirea unui nou agregat, instalarea unei linii electrice, turnarea cimentului pentru podea într-un atelier — dacă se întâmpla cât de cât ceva care să poată fi fotografiat, directorul Hawa era şi el prezent; iar atunci când apăreau fotografiile, nu numai că se afla întotdeauna în fundal, dar era evident omul care răspundea direct de operaţiune. Avea un fel de a arăta spre ceva atunci când punea o întrebare şi de a ţine capul lăsat spre spate în timp

ce făcea acest lucru, încât părea tot timpul că dădea ordine. Şi, curând, bineînţeles, nu era singura treabă de genul acesta pe care trebuia să o facă. Toată publicitatea extravagantă făcută proiectelor noastre pilot îi făcuseră pe mai mulţi dintre foştii adepţi ai temporizării să tragă concluzia, în mod eronat, că eu făcusem bani în timp ce ei dormiseră şi să se repeadă la borcanul cu miere al cooperativelor. Unele din aceste societăţi mixte, în special o fabrică de sticlărie, o întreprindere de laminat sârmă galvanizată şi o fabrică de îmbuteliere care producea o imitaţie locală, cu un gust ciudat, a produselor Pepsi-Cola, s-au bucurat de succes; şi, bineînţeles, tot meritul îi revenea doctorului Hawa.

În 1966, când toată industria din Siria a fost naţionalizată, i-a venit şi mai uşor să născocească ocazii pentru a-şi face reclamă. Funcţia oficială de expert în probleme de dezvoltare îi permitea să îşi bage nasul în practic orice şi să fie fotografiat în timp ce făcea acest lucru. Singurii care se opuneau metodelor lor erau ruşii, care aveau propriile lor idei în legătură cu modalităţile de propagandă în favoarea proiectelor de ajutor sovietic. Se aşteptau la respect din partea doctorului Hawa, nu la iniţiative; îşi agitau propriile lor schiţe. Recunoştea cu graţie aceste înfrângeri; era în egală măsură adaptabil şi ingenios. La radio, iar mai târziu la televiziune, era o prezenţă de mare efect; foarte simplu şi foarte direct, un funcţionar public apolitic, interesat de nou dar plin de respect faţă de vechi, un om al cărui singur gând era îmbunătăţirea vieţii oamenilor.

Nimeni, aşadar, nu a fost surprins când, o dată cu înştiinţarea că Departamentul pentru Dezvoltare Industrială urma să fie ridicat la rang de minister, veni şi vestea că proaspăt-creatul portofoliu ministerial fusese oferit doctorului Hawa, care îl acceptase. Faptul că a reuşit să îl păstreze atât de mult timp, chiar şi în timpul dezordinii şi al revoltelor din ultimii ani ai deceniului şase, s-a datorat unui complex de împrejurări.

Ca anexă a mult mai puternicelor Ministere ale Finanţelor şi Comerţului şi cu relativ mică sevă politică şi financiară a sa proprie, ministerul doctorului Hawa nu putea sub nici o formă oferi genul de bază operativă pe care îl căutau dizidenţii importanţi sau aşa-zişii complotişti gata oricând să dea o lovitură de

stat. Nu controla forțe armate sau neînarmate, care să poată fi folosite într-o campanie militară și era în afara sferei interne de putere a guvernului. Funcția sa fusese definită de Hawa însuși ca fiind esențialmente catalitică — o frază care îi deveni din ce în ce mai dragă o dată cu trecerea timpului — și imaginea sa pe care o proiecta era aceea a specialistului super-eficient care își face treaba în liniște, așa cum numai el știe să o facă, fără să se uite în grădina altcuiva. Nici măcar o dată nu a încercat să se afișeze ca lider potențial. Probabil că se simțea tentat uneori; oameni cu vanitatea, ambiția și talentele sale sunt rareori în stare să pună frâu aspirațiilor lor; dar el era una din excepții. Nefiind o amenințare la adresa nimănui care să aibă puterea de a-l distruge, reușise să supraviețuiască.

Deși aș fi preferat să am de-a face cu cineva mai leneș și mai puțin alert, aș fi putut avea șefi mai răi decât doctorul Hawa. A fost clar, din momentul promovării sale, că susținătorii guvernului erau de acord cu el. Părea să fumeze mai puține țigări și era deseori relaxat și amiabil. Uneori, la un joc de dame și cu două-trei pahare de coniac în el, făcea chiar și glume care nu erau în același timp și o batjocură la adresa cuiva. Firește, putea fi în continuare un tip neplăcut. Când, pentru prima dată, a devenit evident că toate companiile Howell din străinătate începeau să obțină profituri importante în urma exclusivității garantate nouă prin prevederile acordului, a trebuit să ascult amenințări mascate și cuvinte de un sarcasm amar. Sigur că aveam cifre cu care să dovedesc că în privința balanței, încă eram în pierdere; dar era invariabil dificil atunci când venea vorba de cifre. Ale sale erau întotdeauna incontestabile și complete; cele ale oricui altcuiva erau fie irelevante, fie falsificate.

Avea alte tertipuri care îl făceau un tip greu de manevrat. De exemplu, trebuia să fii atent cu ideile pentru proiecte noi. Era extrem de periculos să discuți cu el despre o posibilă extindere dacă nu erai deja absolut hotărât că într-adevăr vroiai lucrul respectiv. Dacă îi plăcea o idee nouă și-o însușea și după aceea nu mai aveai scăpare. Aproape înainte să fi apucat să te întorci în biroul tău, se dădea un comunicat de presă din partea Ministerului care anunța noua minunăție. Din acel moment, indiferent dacă îți plăcea sau nu, erai implicat.

De fapt, aşa a început toată afacerea asta nenorocită cu bateriile uscate. Doctorul Hawa m-a obligat să o pornesc.

La fel s-a întâmplat şi cu proiectul pentru electronică. Conform unui acord încheiat între ministerul doctorului Hawa şi o delegaţie comercială din R.D.G., trebuia să punem pe picioare o fabrică pentru asamblarea componentelor electronice fabricate în Germania de Est. Noi produceam echipamente diverse pentru telecomunicaţii, inclusiv chestii extrem de specializate pentru armată, precum şi televizoare şi aparate de radio de dimensiuni reduse. Mi-au dat un director irakian care beneficiase de o pregătire în Germania de Est special pentru a conduce fabrica, dar întregul aranjament era prost din punctul nostru de vedere. Necesitând un volum mare de lucru, nu era oricum avantajos din punct de vedere economic; şi contractele militare, de pe urma cărora mă gândisem că reuşeam, poate, să facem nişte bani, ne-au fost date în nişte condiţii financiare dezastruoase. Cu electronica am făcut tot ceea ce s-a putut ca să ne luăm revanşa.

Dar proiectul cu bateriile uscate a fost mult mai rău. M-a costat mai mult decât doar bani; a devenit un coşmar.

Vă rog să nu înţelegeţi greşit. *Nu* dau vina pe doctorul Hawa pentru tot ceea ce s-a întâmplat; ar fi trebuit să stau mai repede pe propriile-mi picioare. Ceea ce spun, *totuşi*, este că, departe de a fi pus cu viclenie la cale operaţiunea cu bateriile, aşa cum au lăsat să se înţeleagă unii dintre vidanjorii care îşi zic reporteri, am încercat să îi opresc cursul, nu numai înainte să înceapă, ci şi după.

Toată treaba a început cu totul întâmplător. Era în anul de după „Războiul de Şase Zile" cu Israelul.

Toate ministerele din întreaga lume trebuiau să expedieze o sumedenie de hârtii; este ceea ce ţine de natura speciei. Unul din documentele expediate cu regularitate de Ministerul pentru Dezvoltare Industrială era o listă cuprinzând toate bunurile voluminoase care se aflau în depozitele guvernului şi puteau fi cumpărate. În mod obişnuit, lista nu era de interes imediat pentru mine, dar uneori mă uitam la ea în treacăt, cu gândul la timpurile de altădată, să văd dacă nu cerea careva tutun. Aşa am ajuns să văd acest articol oarecum neobişnuit. Într-unul din

depozitele din Latakia se aflau şaizeci de tone metrice de dioxid de mangan.

Mi-a venit o idee. Deşi fabrica de ceramică mergea extrem de bine, atât producţia cât şi vânzările urcau frumos, stocurile noastre, mai ales cele de ţiglă, creşteau un pic mai repede decât reuşeam noi să scăpăm de ele. Căutasem alte linii de producţie astfel încât să ne diversificăm cât de cât. Produsul acesta din depozit sugera o posibilitate. M-am interesat.

Am aflat că, la origine, fusese o parte din încărcătura unei nave panameze de marfă, care plecase din Turcia. La sud de Baniyas avusese probleme cu motorul şi un vânt puternic dinspre sud-vest o aruncase pe ţărm lângă farul de la Arab-el-Meulk. În cele din urmă, au scos-o câteva remorchere din Latakia, dar numai după ce o parte din încărcătură, inclusiv dioxidul de mangan, fusese transbordată pe o altă navă pentru a o uşura. Ulterior, au apărut discuţii între căpitanii remorcherelor pentru plata operaţiunilor de salvare, aşa că nava plecase, încărcătura transbordată rămânând confiscată. Oricum, dioxidul de magneziu nu era ceva chiar aşa de valoros, decât poate pentru mine. Am cerut nişte eşantioane.

Spionii lui Hawa mişunau peste tot. La câteva ore după această cerere, şeful său de cabinet era pe mine dorind să ştie de ce mă interesa respectivul material. Am spus că era greu să explic la telefon şi că, în orice caz, nu avea rost să încerc să explic până nu primeam eşantioanele şi nu făceam testele. A spus că va aştepta rezultatele testelor. O săptămână mai târziu eram convocat la ministru. Asta nu m-a surprins. Aflasem de mult că, dacă i se trezea curiozitatea, doctorul Hawa era cu totul incapabil să delege un subordonat de-al său să i-o satisfacă. Totuşi, convocarea urgentă la minister venise în timp ce eram plecat la Alexandria pentru a pune la punct unele din problemele pe care le aveam în Egipt. Teresa i-a spus, bineînţeles, şefului de cabinet unde eram şi au fixat o întâlnire cu Hawa în chiar ziua întoarcerii mele; dar eram absolut nepregătit pentru primirea de VIP de la aeroport pe care Hawa o organizase.

Atunci a fost prima dată când s-a organizat aşa ceva pentru mine şi m-a speriat cumplit. Nu era nimeni în stare să îmi

spună ce se întâmpla așa că, în mod firesc, am presupus că eram arestat. Abia în mașina cu aer condiționat, în drum spre minister, am început să mă înfurii. M-am gândit că aceasta era maniera lui Hawa de a-și lua revanșa pentru că nu mă prezentasem imediat atunci când dorise să mă vadă și, de asemenea, de a-mi aduce aminte, în caz că uitasem cumva, că, dacă dorea, îmi putea controla venirile și plecările.

A fost foarte binevoitor când am fost introdus în biroul său:

— A, Michael, iată-te în sfârșit. Sănătos și voinic. Îmi făcu semn spre un scaun.

— Vă mulțumesc, domnule ministru. M-am așezat: Vă sunt extrem de recunoscător pentru primirea de la aeroport. A fost neașteptată, dar binevenită.

— Încercăm să ne protejăm prietenii. Își aprinse o țigară: Fără îndoială că ai aflat, la Alexandria, de ultimele probleme de la noi. Nu? A, mă rog, s-a întâmplat abia astă-noapte. Un avion civil, european, a fost distrus de bombe pe aeroport. Sabotori israelieni, bineînțeles.

— Bineînțeles.

Aceasta era modalitatea obișnuită de a explica exploziile bombelor precum și alte acte teroriste puse atunci la cale de gherilele palestiniene din zonă. Erau mai ales grupuri mici, cu simpatii marxiste și maoiste care, atunci când nu sâcâiau autoritățile iordaniene și libaneze de dincolo de graniță, își făceau de lucru cu câte o provocare care putea fi pusă pe seama israelienilor. Asemenea activități mai aveau și scopul de a atrage atenția oricărui „frate" sirian care tânjea după pace, că ar fi cazul să își revizuiască părerile.

— Au fost prinși? am întrebat.

— Din nefericire, nu. S-au folosit bombe cu explozie întârziată. Se pare că forțele noastre de securitate nu au învățat lecția cum trebuie.

Și firește că nu o vor învăța niciodată. Conform lui Mao, luptătorii de gherilă trebuie să se miște precum peștii într-o mare prietenoasă de oameni. Dacă în Siria marea nu era în totalitate prietenoasă, curenții ostili erau puțini. Acei oameni din forțele de securitate care nu ajutau în mod activ gherilele preferau să închidă ochii. Etichetele magice „Palestina" și „pa-

lestinian" îl puteau transforma pe cel mai feroce ucigaş într-un tânăr luptător viteaz pentru libertate şi, cu condiţia să nu meargă prea departe, prea pe faţă, se afla în siguranţă. Doctorul Hawa ştia toate aceste lucruri la fel de bine ca şi mine. În plus, nici un luptător de gherilă nu avea de gând să arunce în aer un avion din Orientul Mijlociu, nici măcar ca o provocare. Încă mai credeam că folosea sperietoarea cu bombele ca să ajungă la mine.

Au venit cafelele şi apoi doctorul Hawa continuă:

— Totuşi, este uşor să critici atunci când nu ai răspunderea. Trebuie să avem răbdare. Între timp, după cum spuneam, luăm măsuri să ne protejăm prietenii — mai ales pe acei prieteni care ne ajută să construim pentru viitor. Îmi aruncă un zâmbet ciudat. Ai vrea să preiei conducerea unei fabrici de reşapare a cauciucurilor?

— Mulţumesc, domnule ministru, nu. Am zâmbit şi eu. *Ajunsese* într-adevăr, la mine.

Treaba asta cu cauciucurile era o glumă proastă. Cooperativa de reşapare fusese ideea unui armean, care făcuse bani cu fructe confiate, şi fusese un dezastru. Cel puţin cincizeci la sută din anvelopele reşapate s-au dovedit a avea defecte, în unele cazuri chiar cu periculos de multe defecte. Se ştie că un accident, în care a fost implicat un autobuz de cursă lungă şi în care şi-au pierdut viaţa trei oameni, a fost cauzat de explozia uneia din aceste anvelope. Hawa a avut probleme cu muşamalizarea întregii poveşti şi mai căuta încă posibilitatea să iasă basma-curată din încurcătură. Deşi ştia foarte bine de-acum că nu aveam nici cea mai mică intenţie de a i-o oferi, el continua să îmi pună întrebarea. Era un fel de a-mi arăta că, deşi refuzul meu de a-i face un serviciu nu va lucra neapărat împotriva mea, nu fusese în nici un caz uitat.

— Hai, atunci, să discutăm despre dioxidul acesta de mangan. Chicoti: Trebuie să spun că atunci când am aflat că te interesa, am rămas perplex. Ştiu că de obicei comanzi tot felul de chimicale ciudate pentru smalţul colorat, dar evident de data aceasta era ceva excepţional. Şaizeci de *tone*?

— Nu e pentru smalţ, domnule ministru. Ideea era de a-l folosi pentru a fabrica elemenţi Leclanché.

— Nu cred că înţeleg.

— Leclanché este un element primar, o sursă destul de primitivă de energie electrică. A fost în mare parte înlocuit de bateria uscată, deşi amândouă funcţionează pe acelaşi principiu. Elementul Leclanché este o baterie umedă şi un pic cam voluminoasă, dar are întrebuinţările sale.

— Cum ar fi?

— Multe lucruri pe care le poate face şi o baterie uscată — asigură funcţionarea soneriilor şi a buzzerelor, a lacătelor de la blocuri, a circuitelor telefonice interioare şi aşa mai departe. Au avantajele că pot fi folosite un timp îndelungat şi că au un cost iniţial redus.

Dădea gânditor din cap, privind undeva, în depărtare:

— O sursă primară de energie electrică, spuse el rar.

Parcă spusese Marele Baraj de la Amman. Capacitatea lui de moment de a ridica o simplă expunere de fapte la rang de ficţiune seducătoare era extraordinară.

— Problema este, am zis, că e ceva extrem de simplu. Catodul constă dintr-un vas de ceramică poroasă, pe care l-am putea face cu mare uşurinţă, umplut cu dioxid de mangan şi carbon în jurul unei plăci de carbon. Anodul este o tijă de zinc. Cele două stau într-un vas, de obicei din sticlă, dar l-am putea face din pământ ars, smălţuit. Electrodul este o soluţie de clorid de amoniu, un material foarte ieftin, în apă chioară de la robinet. Va trebui să cumpărăm zincul din străinătate, dar ne putem descurca singuri cu toate celelalte — asta numai dacă dioxidul de mangan este bun.

— Şi ce ar putea fi rău în privinţa lui?

— În primul rând ar fi putut să fie contaminat de apa mării. De asta am cerut eşantioane pentru a le testa.

Deschise un sertar de la birou şi scoase un vas mic.

— În lipsa ta, spuse el, am cerut şi eu eşantioane şi teste. Mi s-a spus că este minereul obişnuit sub formă de pulbere, probabil din Caucaz, prezentând doar impurităţi fireşti, de mică importanţă. Cu şaizeci de tone, câte asemenea baterii ai putea face?

— Probabil că mai multe decât aş putea vinde, zeci de mii.

— Dar am putea crea o cerere aici?

— Da, reducând importul la anumite mărimi de baterii uscate.

— Ai spus că principiul acestei baterii este acelaşi cu cel al bateriei uscate. De ce nu putem face chiar noi baterii uscate?

— Ar trebui să mă interesez ca să pot răspunde la această întrebare, domnule ministru. Bateriile uscate sunt produse în serie în zilele noastre, cu milioanele, în Japonia, America şi în Europa. Mă pot interesa, bineînţeles. Dar bateria de care vorbesc poate fi produsă în fabrica de ceramică. Am avea nevoie de încă unul sau două ateliere şi câţiva oameni, sub îndrumarea cuiva, care să facă treaba, dar asta-i tot. Fără cheltuieli mari şi producem ceva folositor cu propriile noastre resurse.

— Bateriile uscate sunt etichetate. Le-am putea eticheta şi pe acestea?

— Da, sigur. Nu am adăugat că etichetele lipite pe vase smălţuite se dezlipeau foarte uşor, pentru că ştiam că îl preocupa. Puţine din produsele noastre aveau ceva care să semene cu o reclamă. Pentru un om cu simţul publicităţii cum era el, trebuie să fi fost un lucru extrem de frustrant.

— Etichetele ar trebui să fie foarte colorate, spuse el; şi ar trebui să avem un nume de fabricaţie. O să mă gândesc la asta.

Numele la care s-a hotărât în cele din urmă a fost „Cercul Verde"

În următorii doi ani, am produs peste douăzeci de mii de elemente Leclanche purtând etichete „Cercul Verde" şi am reuşit să le valorificăm cu un profit destul de bun. În Yemen şi în Somalia chiar am câştigat frumos. Ne fuseseră de folos ca o activitate suplimentară pentru fabrica de ceramică.

Dacă aş fi reuşit ca totul să rămână aici, ar fi fost bine. Din nefericire, pe doctorul Hawa deja nu îl mai interesau doar simple activităţi suplimentare, indiferent cât de folositoare. Dorea acum un proiect ambiţios care să poată fi folosit pentru a-i împodobi rapoartele pe care le emitea lunar ministerul său, rapoarte menite să arate că ritmul dezvoltării era în continuă creştere şi să îi distrugă pe cei care îl criticau şi care făceau tot

mai multă gălăgie, cu dovada unor miracole ce urmau să se producă în curând. Adevărul era că se promiseseră prea multe lucruri, în mod prea public, iar acum trebuia să plătească pentru asta. Doctorul Hawa începea să se clatine.

Nu m-a consultat nici un moment cu privire la fezabilitatea proiectului asupra bateriilor uscate. L-a pus pe unul din favoriţii săi să facă în grabă unele cercetări asupra proceselor de producţie implicate. Individul, care nu putea să facă nimic mai mult decât să frunzărească vreun manual vechi, a raportat la rândul său că procesele erau simple, materialele necesare erau în cantitate suficientă şi că, dacă există o conducere bună şi munca necalificată a câtorva femei, treaba se putea face.

Asta a fost destul pentru Hawa. A doua zi a anunţat noul proiect, iar după-amiază mi l-a înmânat mie. Nu m-a întrebat dacă accept; erau trecute asemenea zile. Mi s-a dat proiectul şi, dacă nu îmi plăcea — ei bine, o companie privată care avea un contract cu o agenţie guvernamentală era întotdeauna vulnerabilă dacă nu era protejată de prietenii săi. De exemplu, Ministerul de Finanţe făcuse deseori presiuni pentru anularea acelor drepturi exclusive de vânzare care îi fuseseră acordate cu atâta vreme în urmă. Până acum se rezistase acestor presiuni şi interesele companiei fuseseră protejate; dar asemenea protecţie trebuie câştigată.

N-am putut nici măcar să îi argumentez că informaţiile pe care îşi fundamenta hotărârea erau false. Producerea bateriilor uscate *poate* fi o treabă simplă; dar numai dacă eşti pregătit să foloseşti metodele manufacturiere folosite acum cincizeci de ani şi o dată cu aceasta să accepţi tipul de baterie care se producea atunci precum şi costul său de producţie. Am încercat să îi explic toate acestea, dar nu a vrut să mă asculte cu nici un chip.

— Îţi revine ţie sarcina, spuse el prosteşte, să învingi greutăţile. Cunoscându-te, sunt sigur că le vei învinge, Michael.

Este uşor să spun acum că făceam mai bine dacă îl refuzam atunci, pe loc, şi suportam consecinţele financiare. Aşa după cum a scos în evidenţă mama, profitul net de pe urma exporturilor din Siria în acea fază se ridica la peste şaptezeci la sută din fondurile blocate. După părerea ei, asta era mai bine decât

şi-ar fi închipuit cineva. Nici unul din acţionari nu m-ar fi ţinut de rău dacă hotăram să punem punct în acel moment şi să ne retragem; erau cât se poate de mulţumiţi cu ceea ce se realizase până atunci.

Bineînţeles că mama a avut de spus şi unele lucruri mai puţin plăcute. A mers până acolo încât să sugereze că adevăratul motiv pentru care mergeam mai departe cu proiectul pentru bateriile uscate nu era împotrivirea mea faţă de renunţarea la o afacere profitabilă, ci dorinţa mea de a continua ceea ce ea numea „combinaţia ta de la *cinq-a-sept*"[1] cu Teresa.

Era ceva complet absurd şi numai limba ascuţită a mamei copiilor mei ar fi putut băga o asemenea idee în capul propriei mele mame. Adevărul este, şi Teresa însăşi poate confirma aceasta pentru că am discutat cu ea întreaga problemă în aceeaşi seară — nu între *cinq* şi *sept*, fiindcă veni vorba, pentru că acestea sunt orele când mă aflu la birou — adevărul este că m-am gândit cu toată seriozitatea să mă retrag în acel moment. Nu am făcut-o, mai întâi pentru că era cel mai uşor lucru pe care puteam să îl fac şi, în al doilea rând, pentru că m-am gândit că exista, poate, o modalitate de a ocoli problema. Această modalitate, singura pe care o vedeam, era de a mă preface că puneam pe picioare o staţie-pilot pentru baterii uscate şi să îi fac o demonstraţie lui Hawa a totalei impracticabilităţi a ceea ce propusese. Apoi, când venea vremea să îşi accepte înfrângerea, voi fi pus deja la punct un proiect alternativ care să îi spele obrazul. Mai cred şi acum că am făcut ceea ce trebuie. De unde era să ştiu eu de Issa şi de prietenii săi?

Când am spus că ne vom preface că punem pe picioare staţia-pilot, nu m-am gândit nici un moment că nu aveam de gând să încercăm tot ceea ce ne stătea în putinţă. În fond, la toate proiectele pilot se cheltuiau banii companiei Howell. Da, mă aşteptam să eşuăm; dar mă aşteptam să eşuăm din punct de vedere comercial, ceea ce se asociază în mod normal cu încercările de a vinde un produs învechit din punct de vedere tehnic, la un preţ necompetitiv, pe o piaţă extrem de competitivă. Dar nu mă aşteptasem şi nu eram pregătit să mă resemnez cu umi-

[1] *De la cinci la şapte (în lb. franceză în original — n.tr.)*

linţa de a fi răspunzător pentru fabricarea unui produs care era nu numai învechit, ci şi complet inferior calitativ după *orice* standarde, fie ele vechi sau noi. Până şi cârpacii cu anvelopele reşapate reuşiseră să producă cincizeci la sută din produse de bună calitate. Cu primul lot de baterii pe care l-am scos pe piaţă, cota succesului nostru se învârtea undeva pe la 20 la sută. Deşi nu am ucis pe nimeni cu produsul nostru, cum se întâmplase în cazul celor cu anvelopele reşapate, am produs totuşi multe stricăciuni.

Necazul cu o baterie uscată este că, în afară de exterior, nu este chiar uscată. În interior ea este umedă, iar această umezeală, electrolitul, este puternic corozivă. Din mai multe motive, dintre care cele mai importante au fost neglijenţa şi lipsa mea de experienţă, bateriile noastre aveau tendinţa să curgă cum începeai să le foloseşti şi curând după aceasta mureau. Faptul că lichidul se scurgea era cel mai urât defect. O singură baterie, chiar şi un element micuţ, poate strica un aparat de radio cu tranzistori. Pentru comercianţii de aparate radio de prin partea locului, eticheta cu Cercul Verde şi produsul pe care se afla au devenit curând un adevărat blestem. A fost subiectul multor hohote furioase de râs şi cauza a nenumărate dispute pe un ton ridicat.

Trebuia să facem repede ceva. Era în joc reputaţia companiei Howell şi însăşi încrederea mea suferise o lovitură puternică. După o discuţie extrem de neplăcută avută cu Hawa, i-am obţinut acordul de a retrage de la comercianţi tot stocul nevândut. Am oprit de asemenea producţia şi am efectuat cercetările legate de controlul calităţii pe care neglijasem să le fac înainte să începem. Cea mai mare parte a acestei munci privea containerele de zinc. Acestea erau formate pe grinzi şi aveau cusături lipite. Era evident că pierderea de lichid se datora sudurii de proastă calitate, dar problema principală se datora impurităţilor chimice. De exemplu, foile de zinc care puteau fi folosite pentru acoperişul unei locuinţe nu erau neapărat bune pentru producţia de baterii. Anumite impurităţi, chiar în cantităţi foarte mici, în contact cu electrolitul, porneau o reacţie chimică. Ca rezultat, zincul devenea poros. Situaţia era aceeaşi şi în cazul sudurii cusăturilor. Pe viitor, toate materialele folo-

site vor trebui să fie verificate chimic înainte de a le accepta de la furnizori.

Am pus la punct o serie de teste-standard pentru fiecare material. A trebuit apoi să găsesc pe cineva care să efectueze testele. Ca de obicei, duceam lipsă de mână de lucru calificată sau măcar semi-calificată. Ştiam că nu aveam să reuşesc să angajez un chimist calificat; de fapt, nici nu aveam nevoie de aşa ceva. Făcusem deja toate cercetările chimice necesare, iar testarea propriu-zisă urma să fie o treabă de rutină; aveam totuşi nevoie de cineva care să aibă destulă experienţă de laborator pentru a realiza testele cum scrie la carte, fără să facă o treabă de mântuială. Era iordanian, un refugiat de pe teritoriul din vest, care venise după război împreună cu soţia, mai întâi în tabăra UNWRA de la Der'a, apoi la nişte rude, în Quatana. Avea vreo 25 de ani; renunţase la Colegiul Musulman de Educaţie de la Amman unde studiase chimia anorganică. Încă şi mai important pentru mine, lucrase cu jumătate de normă ca laborant în perioada când fusese în anul II la colegiu.

Am dat de el prin intermediul unui departament din minister care iniţiase, sau încerca să iniţieze, un program de pregătire tehnică. Prezentându-se drept absolvent cu studii tehnice, Issa solicitase un post de instructor. În absenţa oricăror documente care să îi susţină declaraţia sa că avea studii universitare — le-a spus că se pierduseră atunci când familia fugise din faţa israelienilor — ministerul a luat măsura de precauţie de a scrie la Amman pentru confirmare. Când s-a stabilit adevărul, mi l-au trimis mie.

Când l-am cunoscut, părea un tânăr oarecum dârz, care se lua foarte în serios şi avea multă demnitate personală. Mai târziu, am descoperit că învăţa repede, era inteligent şi muncitor. Faptul că minţise mai înainte în legătură cu specializarea sa, cred că ar fi trebuit să mă influenţeze împotriva lui sau cel puţin să mă facă circumspect. Nu a fost aşa. În fond, era refugiat; trebuia să ţii seama de circumstanţe. Dacă, în dorinţa lui de a-şi face o situaţie mai bună şi de a-şi folosi cât mai bine inteligenţa, mersese prea devreme, ei bine, putea fi scuzat. Minciuna nu făcuse nimănui nici un rău.

Când am început din nou producţia, i-am mărit puţin

salariul şi i-am dat sarcina de a face comenzile pentru necesarul de materie primă pentru baterii, dar şi de a le verifica. La vremea respectivă, mi s-a părut un lucru înţelept.

Până în după-amiaza aceea de mai, ideea că meticulosul şi muncitorul Issa ar putea avea şi alte calităţi, ale minţii şi ale caracterului, mai puţin plăcute nu mi-a trecut nici măcar o clipă prin cap. Şi, după cum am spus, nici măcar acel prim semnal de prevenire — vestea pe care mi-a dat-o Teresa în legătură cu comenzile de alcool — nu mi-a trezit vreo bănuială.

În mod firesc, concluzia la care am ajuns imediat — că Issa se ocupase cu traficul de alcool pe socoteala mea — nu a fost chiar binevenită; dar până nu discutam cu el acest subiect, nu era nimic de făcut. Putea avea o explicaţie absolut nevinovată. Nu reuşeam să îmi imaginez care ar putea fi această explicaţie, dar chestiunea în sine putea, şi trebuia, să aştepte.

În drum spre minister în după-amiaza aceea aveam lucruri mai plăcute la care să mă gândesc; pentru că era un moment pe care îl aşteptasem de multe luni. Era momentul să am o discuţie explicativă cu doctorul Hawa. Dacă îmi jucam cărţile cum trebuie, proiectul cu bateriile uscate nu va fi în curând decât o amintire neplăcută.

Înaintea plecării în Italia îmi pregătisem terenul cu grijă, trimiţându-i o dare de seamă asupra situaţiei financiare a proiectului de baterii uscate. Totuşi, împreună cu acest document extrem de deprimant, îi trimisesem şi o scrisorică veselă de acoperire, în care îmi exprimam speranţa că, la întoarcere, voi fi în măsură să îi prezint nişte propuneri pentru salvarea întregii situaţii.

Cum situaţia era clar catastrofală, mă gândeam că această promisiune a unor veşti bune în viitor îl va îmblânzi un pic. Înecatului căruia i se oferea un pai nu prea îi mai păsa, atunci când sosea, dacă frânghia din cânepă pe care o aşteptase se dovedeşte a fi făcută din nailon. Deşi ar fi fost o exagerare grosolană să descriu greutăţile politice din acel moment ale doctorului Hawa ca fiind acelea ale unui om pe punctul de a se îneca, se cam bălăcea şi avea nevoie de o geamandură de care să se agaţe.

Primele cuvinte pe care mi le-a adresat după cafeaua car

fusese adusă sugerau că mersesem prea departe cu procesul de îmblânzire.

— Michael, m-ai părăsit, spuse el pe un ton de înmormântare.

Asta nu se făcea. În starea aceasta sufletească în care cerșea milă, stare cu care mă mai confruntasem o dată sau de două ori înainte, nu ar fi cumpărat IBM-ul la prețul valorii nominale. Îl vroiam tare, în atitudinea sa preferată de luptător, cu ochii înroourați în căutarea unei conjuncturi favorabile. Am luat măsurile necesare:

— Domnule ministru, am făcut câteva greșeli care se pot corecta, asta-i tot.

— Dar cifrele astea pe care mi le-ai trimis! Le avea pe birou, cu urme de scrum de țigară pe ele.

— Necrologul unui experiment nereușit, care acum poate fi uitat.

— Uitat! (Îl durea cât se poate de tare.) Uitat de cine, dacă îmi permiți să te întreb? De public? De presă?

— Doar de dumneavoastră și de mine, domnule ministru. Publicul și presa nu vor avea ce să uite. Proiectul cu bateriile își va urma cursul.

— Pe baza acestor cifre? Te aștepți ca ministrul de finanțe să acorde bani pentru un proiect când tot ceea ce îi putem arăta este această îngrozitoare dare de seamă?

— Bineînțeles că nu. Dar dacă vreți să vă amintiți discuția noastră inițială asupra subiectului bateriilor uscate, fezabilitatea proiectului a fost întotdeauna discutabilă. Dar am acum în minte rectificarea unei greșeli inițiale.

— Ce greșeală? Au fost așa de multe!

— Greșeala de a face baterii primare. Ar fi trebuit să facem baterii secundare.

— Ce tot spui acolo? Bateriile sunt baterii. Te rog să treci la subiect, Michael.

— Cu tot respectul, domnule ministru, chiar acesta este subiectul. Bateriile secundare sunt baterii care se pot reîncărca, acumulatoare din cele folosite pe mașini și autobuze.

— Dar...

— Vă rog, domnule ministru, permiteți-mi să explic. Pro-

pun ca proiectul cu baterii să îşi urmeze cursul, dar să renunţăm la operaţiunea cu bateriile uscate şi să trecem la producţia de baterii de acumulatoare.

— Dar cele două lucruri sunt total diferite!

— Sunt, într-adevăr, dar amândouă *se numesc* baterii. Aceasta e problema principală. Nu abandonăm proiectul anunţat, ci doar îl direcţionăm pe o cale mai profitabilă. Cât priveşte schimbarea în sine, am avut nişte discuţii la Milano cu o firmă producătoare de accesorii auto. Sunt de acord să ne trimită tehnicieni cu experienţă care să îi pregătească pe oamenii noştri şi să ne ajute să ridicăm o uzină eficientă pentru producţia de baterii de acumulatoare.

— Dar asta înseamnă un alt proiect-pilot?

— Nu, domnule ministru, nu de data aceasta. Aceste obiecte nu se pot face la o asemenea scară. Acesta este unul din motivele actualului eşec. Va trebui să fie o operaţiune la scară, de la bun început. Asta înseamnă o înţelegere pentru o întreprindere mixtă între compania italiană şi agenţia dumneavoastră.

— Dar de ce ar fi de acord să facă aceasta? De ce ne-ar ajuta? Ce câştigă din asta?

Am ştiut în acel moment că era al meu:

— În prezent, nu au piaţă pentru desfacerea produselor lor în Orientul Mijlociu. Germanii de Vest şi englezii au acaparat aproape întreaga piaţă. Căutau o modalitate de a pătrunde şi au venit la mine. Nu era chiar adevărul adevărat; eu îi abordasem; dar suna mai bine invers. I-am sfătuit să producă aici, profitând de costul redus al mâinii de lucru şi de tarifele avantajoase practicate de RAU.

— Dar vor produce şi vor vinde *propriul lor* produs.

— Sunt de acord să îl scoată pe piaţă sub marca noastră de fabricaţie, Cercul Verde.

Asta a hotărât totul; dar bineînţeles că nu a cedat imediat. Existau îndoieli asupra valorii uzinei pentru întreaga economie, care trebuiau spulberate. Nemulţumirea standard era că materia primă trebuia importată şi, ca de obicei, sărmanei ţări Siria nu i se cereau decât bani şi mână ieftină de lucru.

Am contraatacat cu o întrebare:

— Domnule ministru, când va începe să producă noua fabrică de mase plastice care vi s-a promis?

Această fabrică urma să fie un cadou din partea Rusiei via Germania de Est și se presupunea că eu nu știu nimic de ea. Indiscreția mea l-a descumpănit o clipă:

— De ce întrebi?

— Carcasele pentru baterii ar putea fi făcute acolo.

— Ai deja un plan schițat pentru acest proiect? Cifre, evaluări?

Am deschis geanta și i-am înmânat prezentarea pe care o pregătisem împreună cu cei din Milano. Era un adevărat tom și am văzut că mărimea și greutatea lui l-au impresionat. Îl frunzări câteva clipe înainte să își ridice privirea.

— În privința renunțării la operațiunea actuală, spuse el gânditor, dacă se hotărăște în ultimă instanță acest lucru, va trebui să existe o continuitate, Michael. Dacă urmează să mergem mai departe cu acest plan revizuit, nu se poate să apară niște schimbări bruște, pierdere de locuri de muncă. Cele două proiecte trebuie să se suprapună.

— Înțeleg, domnule ministru. Vroia să spună că nu dorea ca presa sau radioul să afle povestea înainte să fi cârpit crăpăturile.

— Atunci voi studia aceste propuneri și ne vom întâlni ulterior. Între timp, totul va fi confidențial. Nu trebuie să dezvăluim nimic înainte de vreme.

— Nu, sigur că nu. Nu era nici o problemă să obligi Agenția Howell să își arunce banii pe fereastră pe un proiect care nu stă în picioare, după ce fusese prezentat cu turle și surle presei; dar să anunțe o afacere mixtă de amploare, în care erau implicate o companie italiană și propria sa agenție înainte să obțină aprobarea Ministerelor Finanțelor și Comerțului, însemna să caute necazul cu lumânarea. Eram absolut sigur că va obține totuși aprobarea. Tot ceea ce mai puteam să fac era să sper că o va obține repede. Cu cât puteam „să renunț" mai repede la fiasco-ul cu bateriile, cu atât mai bine.

Eram, totuși, mulțumit de felul cum se desfășuraseră lu-

crurile. Când m-am întors la vilă, i-am povestit totul Teresei şi am sărbătorit evenimentul cu şampanie.

Abia după cină, când eram în pat, m-am gândit din nou la Issa. Luasem cu noi o sticlă de coniac şi mi-a amintit de el faptul că era alcool.

— Încercam mai devreme să fac socoteala, am spus, câţi litri înseamnă zece rotoli de alcool?

Dădu din umeri:

— Nu ştiu cât alcool înseamnă. Cred că peste cincizeci de litri. Dumnezeule, nu, te-ar ucide. Ceea ce ai putea să faci, dacă ai avea cincizeci de litri de alcool, ar fi să îl diluezi cu o sută douăzeci şi cinci de litri de apă şi să adaugi un pic de zahăr ars pentru aromă. În felul acesta ai obţine peste două sute de sticle de whisky cu o tărie de 57° Oricum, un fel de whisky.

Nu trebuia să îi spun cât ar valora asta pe piaţa neagră; şi noi ne cumpăram stocul de băuturi tot de acolo.

Rămase gânditoare câteva clipe:

— Ştii, Michael, spuse ea apoi, alcoolul nu este singurul produs costisitor pe care Issa l-a tot comandat. Ţi-am vorbit de el pentru taxele pe care a trebuit să le plătim.

— Ce altceva? Pulbere de aur?

— Mercur. Au fost comenzi pentru mercur.

— Mercur?

— Patru comenzi, fiecare pentru câte o oka[1] L-am întrebat însă ce era cu mercurul pentru că fiecare comandă era marcată urgent şi a trebuit să plătim o taxă suplimentară pentru livrare.

— Şi ce a spus?

— Că făcea nişte experienţe cu elemenţi de mercur. A spus că americanii fac mulţi asemenea elemenţi. Mi-a aruncat o privire piezişă: Am înţeles că ştiai de asta.

— A spus el că ştiu?

— Nu cu cuvintele astea, dar aşa a lăsat să se înţeleagă.

— Ei bine, *nu* ştiam. M-a izbit prostia întregii idei. Ele-

[1] Unitate de măsură pentru lichide, echivalentă cu aproximativ 3 l, folosită în Turcia şi în ţările învecinate (n.tr.)

menți cu mercur, pentru numele lui Dumnezeu! Aproape că suntem depășiți de procesul de fabricație a celor obișnuiți. Ce fel de mercur a comandat, oxid de mercur sau clorură de mercur?

— Cred că pur și simplu mercur, din cel care se pune în termometru. A spus că e un metal foarte greu și că o oka nu înseamnă prea mult.

Am dat pe gât coniacul și mi-am pus ochelarii.

— Teresa, mai ai aici facturile?

— Da, sunt în birou.

M-am dat jos din pat. M-a urmat în birou și a găsit facturile într-un dosar.

Mi-a luat cam douăzeci de minute să trec prin ele, să însemn articolele care nu ar fi trebuit să fie acolo. La sfârșitul celor douăzeci de minute, nu mă mai preocupa contrabanda cu alcool. Eram, în schimb, furios și alarmat.

M-am uitat la Teresa. Chiar dezbrăcată, stând la birou în fața navomodelelor în învelișul lor de sticlă, reușea să degaje impresia de precizie și exactitate.

— Avem o cheie de rezervă de la magazia fabricii de baterii? am întrebat.

— Da, Michael.

— Vrei să mi-o dai?

— Acum?

— Da.

— E ceva foarte rău?

— Da, cred că s-ar putea să fie ceva într-adevăr foarte rău, am răspuns; dar n-am de gând să fac o noapte albă așteptând să descopăr. Mă duc la fabrica de baterii să fac un inventar al stocurilor.

— Vin cu tine.

— Nu e cazul.

— Conduc eu, dacă vrei. (Știe că nu îmi place să conduc noaptea.)

— În regulă.

Ne-am îmbrăcat fără să scoatem o vorbă. Era trecut de zece, așa că servitorii își terminaseră treaba și se aflau în camerele lor. Am deschis porțile de la curte și le-am închis la loc

după ce Teresa a ieşit. M-am urcat apoi lângă ea şi am pornit.

Teresa are obiceiul să îşi facă semnul crucii aşa cum îl fac catolicii înainte să pornească maşina. Face gestul repede, aproape nepăsătoare — îşi pune o centură de siguranţă spirituală — şi se pare că dă rezultate foarte bune. Nu a avut niciodată un accident de circulaţie şi nici măcar nu a zgâriat vreo aripă. Pe drumurile siriene şi cu şoferii sirieni peste tot în jurul tău, este o realizare deosebită.

Totuşi, cred că de data aceasta, poate pentru că deschideam şi închideam eu porţile şi nu băiatul în casă, trebuie să fi uitat să îşi ia măsura obişnuită de precauţie. Nu ştiu pe ce sfânt se bazează pentru acest aranjament asupra securităţii ei, dar sunt absolut sigur că sfântul, sau sfânta, nu a fost alertat. Am făcut călătoria nu numai în deplină siguranţă, ci şi în timp record.

O putere divină, cu un cât de mic interes pentru bunăstarea noastră, ne-ar fi îndrumat în noaptea aceea uşurel, dar cu toată hotărârea, drept în mijlocul celui mai apropiat şanţ.

Fabrica de baterii era pe drumul spre Der'a, la zece kilometri mai la sud de oraş. În timpul mandatului francez fusese sediul jandarmeriei districtuale. Când am preluat clădirea era goală de mai mulţi ani; tot ceea ce se putuse mişca din loc fusese luat, inclusiv acoperişul şi instalaţiile sanitare. Nu rămăseseră decât structurile de beton armat — o latrină, scheletul vechii clădiri a cartierului general şi zidul înalt care înconjura locul.

Într-o ţară în care furtişagul este un mod de viaţă, zidurile care nu pot fi uşor escaladate sunt extrem de folositoare. În incintă construisem trei ateliere de lucru. Când a fost remobilat, vechiul sediu a găzduit birourile şi laboratorul. Două camere fuseseră lăsate libere pentru depozitarea sub cheie a materialelor neprelucrate cu mare căutare pe piaţă, cum ar fi tabla de zinc.

La intrarea în curte era o poartă principală din bare de fier cu o uşă laterală legată cu un lanţ. Ambele erau prevăzute cu câte un lacăt. Cum treceai de uşa laterală dădeai de o baracă ce era ocupată de un pontator în timpul orelor de muncă şi de un

om de pază pe timpul nopţii. Dincolo de baracă se afla platforma de încărcare a atelierului numărul 3 unde se aflau bateriile în formă finită.

Era un pic de lună în noaptea aceea şi vedeam conturul tuturor acestora din exterior. Dar nu vedeam nici urmă de paznic; şi nu era lumină în baracă. M-am gândit că îşi făcea rondul. Întrucât era prevăzut să aibă asupra lui un ciomag zdravăn şi nu aveam nici cea mai mică dorinţă de a fi luat drept un intrus, am lăsat lanterna aprinsă după ce am descuiat uşa laterală.

— Ce facem cu maşina? întrebă Teresa.

— Las-o. Nu stăm mult.

O dovadă în plus a indiferenţei factorilor divini! Sunetul maşinii ar fi făcut ca prezenţa noastră în curte să fie cunoscută mai curând şi le-ar fi dat celor ce se aflau deja în interior timpul necesar pentru a evita o confruntare decisivă. A fost greşeala mea. Poarta principală era foarte grea şi prinsă în balamale, astfel încât să stea închisă. Ar fi trebuit să mă căznesc să o deschid şi apoi să o ţin acolo cât timp Teresa ar fi intrat cu maşina. Asta ar fi însemnat să îmi murdăresc mâinile şi probabil să îmi şi zgârii pantofii.

Am intrat. Am încuiat la loc uşa laterală şi am păşit spre platforma de încărcare şi aleea care ducea spre birouri.

Fabrica de baterii nu era chiar cel mai ordonat loc din lume şi în exact locul acela containerele goale şi colacii cu sârmă folosită la împachetatul baloţilor reprezentau pericole la care trebuia să fim atenţi. Aşa că mergeam cu lanterna îndreptată în jos şi cu ochii în pământ, în faţa mea. Teresa a văzut prima că ceva nu era în ordine.

— Michael!

M-am uitat în spate. Se oprise şi privea înspre birouri. M-am uitat şi eu în direcţia aceea.

Într-unul din laboratoare era o lumină aprinsă.

M-am gândit un moment că poate era lanterna paznicului, deşi nu avea voie să intre în clădirea aceea decât în caz de necesitate extremă, cum ar fi un incendiu. Apoi, în timp ce mergeam pe alee şi nimic nu îmi mai împiedica vederea, am văzut că toate luminile din laborator erau aprinse. Şi se auzeau voci.

Mă oprisem şi mă uitam cu uimire; când am pornit din nou, Teresa şi-a pus mâna pe braţul meu:

— Michael, spuse ea încetişor, cred că ar fi mai bine dacă am pleca acum şi ne-am întoarce mâine, nu crezi?

— Şi să pierdem ocazia de a-l prinde cu mâţa-n sac?

Eram prea supărat ca să îmi dau seama că, având în vedere că nu îi spusesem ce anume suspectam acum, nu avea cum să ştie despre ce vorbeam. Mintea ei era tot la contrabandiştii de alcool, whisky de 80° şi piaţa neagră. Credea că dădusem fie peste un grup care trăgea zdravăn la măsea, fie peste unii care se ocupau cu îmbuteliatul ilegal; în ambele cazuri nu ar fi fost nici bine şi nici înţelept să îi întrerup.

— Michael, nu are rost..., începu ea; dar pornisem deja şi m-a urmat fără să îşi termine protestul.

Clădirea fusese construită pe o fundaţie înaltă, de beton, cu un spaţiu liber între parter şi pământ. Trepte de beton duceau la o terasă acoperită care se întindea pe întreaga lungine a clădirii. Birourile erau la dreapta intrării, laboratoarele la stânga.

Ferestrele aveau doar zăbrele, fără obloane sau sticlă, şi plase de sârmă împotriva insectelor mai mari. Se vedea destul de bine prin ele şi se auzea fără probleme. Vocea lui Issa se auzea într-adevăr clar în timp ce urcam încetişor scara.

— Pentru producerea nitroglicerinei, spunea el, acidul azotic trebuie să fie pur şi să aibă o greutate specifică de 1,42. V-am arătat cum se foloseşte hidrometrul. Să îl folosiţi întotdeauna cu multă grijă. Să nu lucraţi neglijent. Fiecare amănunt trebuie să fie exact aşa cum trebuie. Pentru procesul reactiv, pe care îl observaţi chiar acum, alcoolul nu are voie să aibă o puritate sub 95%. Folosim din nou hidrometrul. Care este greutatea specifică a alcoolului etilic de 95°?

Îi răspunse o voce tânără. Mă strecurasem de-acum de-a lungul terasei şi vedeam în camere.

Issa stătea în picioare la una din mesele de laborator, îmbrăcat cu haina de doc pe care o purta la laborator, şi arăta exact ca un tânăr profesor. „Elevii" săi, stând pe vine sau cu picioarele încrucişate pe duşumea în faţa lui, constau din cinci tineri, arabi, cu carneţele cu marginile îndoite şi pixuri cu pastă. Tolănit pe scaunul lui Issa, arătând foarte îngrijit şi curat într-o

cămaşă kaki şi o pereche de pantaloni bine călcaţi, era chiar paznicul. Ţinea pe genunchi o carte deschisă, dar ochii îi erau aţintiţi asupra elevilor.

— Foarte bine, spuse Issa. (Vorbea mai ales araba iordaniană, dar folosea termeni tehnici englezeşti.) Acum, fiţi atenţi. Arăta spre un vas din pământ ars, care era pe masă în faţa lui şi din care se ridicau vaporii: Reacţia este aproape completă şi a început procesul de precipitare.

Puteam să simt de unde stăteam mirosul vaporilor. Nu era greu de ghicit ce urma să se precipite.

— Care este următoarea procedură? întrebă Issa.

Răspunse unul dintre tineri:

— Filtrarea, domnule?

— Filtrarea, exact.

Issa era clar un pedagog înnăscut căruia îi plăcea rolul de profesor. În timp ce continua să vorbească, mi-am amintit de cererea pe care o adresase Ministerului pentru un post de instructor şi mi-a părut rău că fuseseră atât de meticuloşi atunci când îi modificaseră pregătirea. De ce trebuia ca tocmai eu să am de-a face cu această mică ameninţare?

Mă întrebam cum să procedez în situaţia respectivă, dacă să îmi dreg glasul înainte să intru sau pur şi simplu să deschid brusc uşa şi să îi fac să sară în picioare, când cei doi bărbaţi intrară.

Mai întâi i-am mirosit şi abia după aceea i-am auzit; la fel s-a întâmplat şi cu Teresa. Ne-am întors amândoi deodată şi ea m-a prins de braţ. Le-am văzut apoi carabinele din mâini şi am înţepenit.

Carabinele erau foarte curate; dar, în hainele murdare de lucru şi cu *Kaffiyehs*[1] dintr-un material albastru, decolorat, cei doi bărbaţi care le ţineau păreau a fi muncitori de la drumuri. Erau de vârstă mijlocie, solizi şi vânjoşi; erau de asemenea încordaţi şi, se vedea clar, le plăcea să apese pe trăgaci.

Se opriră la distanţă de noi, cu carabinele îndreptate spre burţile noastre. Cel mai în vârstă făcu un semn cu carabina înspre lanterna pe care o ţineam în mână.

Acoperământ pentru cap purtat în mod obişnuit de bărbaţii arabi (n.tr.)

— Dă-i drumu'! Repede! Avea o voce puternică, aspră și dinți sparți.

M-am supus. Sticla lanternei se sparse atunci când lovi betonul.

— Înapoi! Înapoi!

Ne-am lipit cu spatele de perete.

Issa, urmat de elevii săi, veni afară să vadă ce se întâmplă.

Când dădu cu ochii de mine, fața lui Issa exprimă încurcătura pe care o simțea; dar înainte să spună ceva, bărbatul cu dinții sparți începu să raporteze:

— I-am văzut cum veneau pe furiș. I-am urmărit minute în șir. Ascultau, spionau. Bărbatul avea o lumină. Uite-o acolo.

Reieșea că lanterna era un obiect care mă incrimina în mod deosebit.

Am spus:

— Bună seara, Issa.

Încercă să zâmbească:

— Bună seara, domnule. Bună seara, domnișoară Malandra.

— Ascultau, spionau, spuse dinți-sparți cu încăpățânare.

— Așa-i, ascultam, am spus eu; dar acum voi intra.

Începusem să mă îndrept către intrare când individul mă lovi în rinichi cu patul carabinei. Am simțit o durere atroce și am căzut în genunchi.

Când m-am ridicat, Teresa protesta cu furie iar Issa le șoptea ceva celor doi. M-am sprijinit de perete, așteptând ca durerea să cedeze. În cele din urmă, Issa le spuse elevilor săi să aștepte pe terasă, iar noi ceilalți am intrat în laborator. Issa intră primul, urmat de Teresa și de mine, cei doi bărbați încheind alaiul.

Paznicul nu se urnise din scaunul lui Issa. Când am intrat, și-a înclinat ușor capul în direcția mea, de parcă m-ar fi așteptat, dar nu prea era în stare să își dea seama de ce. Am avut impresia că se comporta foarte ciudat; m-am întrebat dacă nu cumva era beat. Am hotărât apoi să nu îi mai dau atenție paznicului; o să mă ocup de el mai târziu.

— În regulă, Issa, am spus repede; să-ți auzim explicația. Înțeleg că ai o explicație?

Dar avusese timp să își revină și era gata acum să joace tare ca să scape:

— O explicație pentru ce, domnule? Degaja nevinovăție jignită pentru fiecare cuvințel rostit. Dacă, după cum spuneți, ați ascultat, știți că pregăteam câțiva studenți în tehnicile chimiei. Având în vedere că am beneficiat de avantajele unei educații superioare, consider că am de asemenea datoria de a trece mai departe unele din aceste avantaje, atunci când am timp, acelora care nu sunt atât de norocoși. Bineînțeles că nu aș face așa ceva decât în timpul meu liber. Dacă considerați că ar fi trebuit să vă cer permisiunea înainte de a folosi laboratorul în afara orelor de program drept sală de clasă, îmi cer scuze. Nu mi-a trecut prin cap că un om cu caracterul dumneavoastră ar putea vreodată refuza.

Era extrem de convingător. Dacă nu aș fi trecut prin comenzile acelea și dacă spatele nu m-ar fi durut așa cum mă durea, aproape că l-aș fi crezut.

— Și ăștia doi din spatele meu? am întrebat. I-ai instruit și pe ei în tehnicile chimiei?

Încercă să zâmbească dezaprobator:

— Sunt oameni lipsiți de educație, domnule, oameni mai în vârstă din satul în care locuiesc studenții mei. Vor să aibă grijă ca tinerii să se comporte cum trebuie.

— Și au nevoie de puști ca să facă asta? Nu, Issa, nu-ți mai bate capul cu răspunsul. Mi-ai dat explicația. Este acceptabilă.

Un fulger de furie:

— Pur și simplu pentru că doresc să predau...

I-am tăiat-o scurt:

— Nu. Pur și simplu pentru că minți. Nu pregăteai pe nimeni în tehnicile chimiei, după cum atât de elegant te-ai exprimat tu. Ceea ce faci tu este un curs de inițiere în fabricarea artizanală de explozivi. Și ceea ce este culmea, îl ții pe cheltuiala mea.

— Vă asigur, domnule... Nu se lăsa nici mort.

— Nu mă poți asigura de nimic, Issa. Știu ce spun. (Am arătat spre vasul de pe masă.) Precipitatul acela pe care îl anticipai cu atâta dragoste este fulminat de mercur. Câte detonatoare ar fi umplut? O sută? O sută cincizeci? Nu treci mai de-

parte nici un fel de avantaje. Issa; treci mai departe rețete pentru fabricarea unor bombe neprofesioniste.

— Munca mea nu este neprofesionistă, protestă cu înfocare.

Am avut brusc sentimentul că nu țineam situația în mână chiar foarte bine. Acum că adevărul se cunoștea, ar fi trebuit să bată în retragere și să încerce să se justifice și nu să mă contrazică. Am tras concluzia că încrederea i-o insuflau cei doi bărbați înarmați.

— Nu mă interesează calitatea muncii tale, m-am răstit eu. Problema este să nu mai faci așa ceva aici — nici un fel de muncă. La fel, din acest moment ești concediat. Te poți considera norocos și în egală măsură se pot considera norocoși și prietenii tăi într-ale bombelor, dacă nu voi informa și poliția.

Vorbi pentru prima dată paznicul:

— Dar de ce să nu informați poliția, domnule Howell? Dacă omul acesta v-a furat și mai face pe deasupra și explozivi în mod ilegal, nu este de datoria dumneavoastră să o informați?

Avea o voce sonoră, oarecum pițigăiată, dar era vocea unui om educat. Mi-am dat seama dintr-o dată că nu știam mai nimic despre paznic și că, dacă nu puneam la socoteală instrucțiunile pe care i le dădusem inițial, nu vorbisem niciodată cu el. Nu se ivise nici un prilej pentru așa ceva. M-am uitat la el cu răceală:

— Am spus *dacă* nu voi informa poliția. Dacă mă hotărăsc totuși să o informez, fii sigur că și numele dumitale se va afla în reclamație în calitate de complice, așa că nu mă tenta spunându-mi care îmi sunt îndatoririle.

Se ridică foarte încet în picioare. Era un bărbat înalt, de vârsta mea, cu un nas lung, mustață și obraji brăzdați adânc.

Mă irita siguranța de sine a individului:

— Te numești Salah Yassin, i-am spus, și te-am angajat acum șase luni ca paznic de noapte. Mi s-a spus că ai fost trecut în rezervă din armată din cauza unei răni, dar cu o reputație bună. Este clar acum că am fost indus în eroare. Ești și tu concediat. Vreau ca în cinci minute să părăsiți cu toții această clădire. După aceea, voi considera că încălcați o proprietate guvernamentală și cu siguranță voi chema poliția. Și-acum, lasă cheile pe masa de-acolo și ieși afară.

Paznicul se arătă jignit:

— Este o lipsă de bune maniere, domnule Howell, să refuzi să îl asculţi pe un om care se oferă cu toată politeţea să se prezinte. Lipsă de bune maniere şi o prostie. (Ochii săi deveniră duri în timp ce se uita ţintă la mine.) Da, mă numesc Salah. Dar este Ghaled, nu Yassin. Salah Ghaled. Sunt sigur că ai auzit de acest nume.

Teresa trase adânc aer în piept.

În capul meu se dădu o luptă scurtă între starea de şoc şi neîncredere. Câştigă starea de şoc. Cred că mă uitam la el cu gura căscată. Oricum, consternarea noastră era destul de evidentă încât să îi facă plăcere.

Dădu satisfăcut din cap.

Capitolul 3

LEWIS PRESCOTT

14 mai

Michael Howell ne-a lăsat să înţelegem fără echivoc atitudinea sa faţă de reporteri. Nu pot să îl blamez în totalitate. Unii din colegii mei din Europa i-au făcut zile amare. Totuşi, întrucât a considerat potrivit să ne absolve pe Frank Edwards şi pe mine însumi de această acuzaţie generală, sper că nu o să se supere prea mult dacă vin acum cu ideea că o bună parte a presei ostile şi a criticilor care i-au fost aduse la televizor pentru partea sa în afacerea Ghaled s-a datorat chiar sieşi.

În dorinţa de a proteja reputaţia companiei sale — ca să nu mai vorbim de reputaţia tatălui său, a mamei sale, a bunicului său, a surorilor sale, a domnişoarei Malandra şi a cumnaţilor săi — şi-a lezat-o pe a sa. Când a fost întrebat, e puţin dacă spunem că nu şi-a făcut dreptate. Fie că a spus prea puţin sau, mai des, mult prea mult; şi, în mod invariabil, părea evaziv. Când un reporter îi punea o întrebare directă — „Domnule Howell, ştiaţi la ce aveau să fie folosite acestea?" — şi primea drept răspuns, să spunem, o prelegere asupra greutăţilor producerii bateriilor uscate, a motivelor pentru care Agenţia Howell angajase un chimist, refugiat palestinian, a problemelor legate de bunurile blocate în Siria ale Agenţiei Howell, era în stare să tragă concluzia că domnul Howell ascundea ceva. Protestele prea frecvente ale domnului Howell că nu încerca decât să dea imaginea de ansamblu, fundalul, dar şi prim-planul, nu au ajutat nici ele. Reporterii erau înclinaţi să creadă că, dacă li se dădeau faptele esenţiale ale unei poveşti, simple şi neînfrumuseţate, erau categoric în stare să îşi imagineze singuri restul. Poate că „o perdea de fum şi limbuţie" este o metaforă combinată, dar înţeleg simţămintele celui care a creat-o.

Acestea fiind spuse, totuşi, sunt pregătit să continui po-

vestea, crezând cea mai mare parte a relatării lui Michael Howell asupra rolului său în afacerea Ghaled. Situaţia în care s-a trezit era îngrozitoare. Este uşor să spui, aşa cum au făcut-o criticii săi, că ar fi trebuit să reacţioneze gândindu-se mai puţin la propria lui siguranţă şi la afaceri şi mai mult la răspunderile sale; dar să faci aşa ceva înseamnă să nu vezi fondul problemei. Ştiind încă şi mai puţine despre planurile şi intenţiile lui Ghaled decât ştiam eu pe vremea aceea, a făcut ceea ce a crezut că trebuie să facă. Este nedrept să îl acuzăm de iresponsabilitate; nu ştia în acel moment care îi erau răspunderile. În momentul în care le-a aflat în cele din urmă, şi le-a asumat. Nu s-a comportat nici un moment prosteşte, iar în final a arătat curaj.

Cei care îl condamnă pe domnul Howell şi îi pun sub semnul întrebării buna-credinţă, nu au fost niciodată în pielea lui şi nu înţeleg ce a avut de înfruntat. Nu l-au cunoscut niciodată pe Ghaled.

Dar eu l-am cunoscut şi nu a fost o experienţă plăcută.

Nu mi se întâmplă de obicei să îmi placă în mod deosebit, sau, dimpotrivă, să îmi displacă persoanele pe care le intervievez. Nu mă aflu acolo pentru a apăra sau a acuza, ci pentru a aduna informaţii şi cu speranţa înţelegerii din interior a situaţiei, pentru a putea transmite totul altora. Dar faţă de Ghaled am simţit aversiune reală.

Nu intenţionez să citez întregul interviu pe care i l-am luat; o mare parte din spusele sale era strigătul obişnuit de ură al emisiunilor de radio ale gherilelor; dar această versiune editată conţine esenţialul. Prezint, de asemenea, din însemnările pe care le-am făcut atunci, relatări ale discuţiilor ulterioare pe care le-am avut cu domnişoara Hammad şi cu Frank Edwards. Au importanţă atât pentru relevarea modului de a gândi al lui Ghaled, cât şi pentru felul în care i-am evaluat în acel moment intenţiile.

Interviul a început destul de uşor cu câteva întrebări referitoare la prima perioadă a vieţii lui Ghaled şi la cariera sa de lider de gherilă. Nu erau importante şi cunoşteam deja răspunsurile; dar nu îmi plac microfoanele şi magnetofoanele atunci când iau interviuri; reuşesc cumva să inhibe. Când sunt obligat

să le folosesc, am descoperit că o serie de întrebări simple, la care să se răspundă uşor, puse la început, îl ajută pe subiect să uite microfoanele şi banda magnetică. După partea pregătitoare am continuat:

— Domnule Ghaled, se pare că v-aţi dedicat întreaga viaţă luptei de partea palestinienilor în conflictul arabo-israelian.

— În conflictul arabo-sionist, da.

— Cea mai mare parte a luptei, în ceea ce vă priveşte, a fost alături de forţele de gherilă.

— Nu întreaga luptă, dar în cea mai mare parte, da.

— Aţi continuat să luptaţi chiar şi atunci când armatele Statelor Arabe, Egiptului, Iordaniei şi Siriei nu erau implicate?

— Da.

— Chiar atunci când era pace?

— Nu a fost niciodată pace între statele arabe şi sionişti.

— Ei, dar au fost cu siguranţă perioade de pace, de încetare a focului, când era destulă linişte astfel încât fermierii iordanieni, să zicem, să treacă graniţa şi să îşi vândă produsele în Israel?

Zâmbi uşor în faţa prostiei mele:

— Bineînţeles că au fost asemenea perioade. Vorbiţi de fermierii iordanieni care îşi vând produsele în aşa-zisul Israel. Daţi-mi voie să vă spun că a fost o vreme când eu însumi am trecut graniţa în acest fel. Dar fiecare al cincilea grapefruit cărat de măgarii mei la piaţă avea câte o grenadă în interior. Pacea, indiferent de preţ, domnule Prescott, nu a fost niciodată acceptabilă pentru noi, palestinienii. Cu sau fără aliaţii noştri din Statele Arabe, noi, cei din *fedayin*, am continuat mereu lupta.

— Dar ce credeţi că aţi reuşit prin aceasta, domnule Ghaled? Ca să reformulez întrebarea, care consideraţi că a fost principala realizare a gherilei, a mişcării *fedayin*?

— În felul acesta cauza palestiniană nici nu s-a pierdut, nici nu a fost în mod convenabil uitată.

— Spuneţi cauza palestiniană. Nu vreau să apară vreo neînţelegere. În concepţia dumneavoastră deosebită, care este cauza palestiniană?

— Nu am nici o concepţie deosebită, domnule Prescott. Concepţia mea în această problemă este aceeaşi ca a lui Yasser

Arafat sau a doctorului George Habash sau a lui Kemal Adwan — iar Kemal, un om din Al Fatah, face parte din Comitetul Central al O.E.P. Poate că nu suntem cu toţii de acord asupra mijloacelor, dar rezultatul, *ţelul* final, este teren comun.

Continuă amintind numele altor foşti camarazi din Al Fatah şi din Frontul Democratic Popular pentru Eliberarea Palestinei cu care împărtăşea acest teren comun. Dacă nu aş fi văzut cu aşa de puţin timp în urmă dosarele, nu aş fi ghicit niciodată că aceştia erau oamenii pe care îi denunţase drept „trepăduşi" Cerem doar dreptate, concluzionă el cu mândrie.

— Aţi putea explica mai concret, domnule Ghaled. Ce dreptate?

— Mai întâi, distrugerea statului sionist. Observaţi, vă rog, că nu cer distrugerea evreilor, doar distrugerea, sau dezmembrarea statului sionist creat artificial. În al doilea rând, întoarcerea tuturor refugiaţilor palestinieni la pământurile şi posesiunile lor pierdute. În al treilea rând, înfiinţarea unui Stat Arab Palestinian. Nimic mai puţin.

— Totul sau nimic, domnule Ghaled?

— Mai puţin decât totul ar însemna nimic.

— Dar nu a arătat istoria ultimilor 23 de ani că această cerere care nu acceptă nici un compromis, această concepţie „totul — sau nimic", este autodistrugătoare?

Au fost probleme în privinţa traducerii cuvântului „autodistrugere" Mi s-a cerut să reformulez întrebarea:

— În ceea ce priveşte cauza palestiniană, am spus, nu a dat deja greş această politică de „vrem—totul—sau—nimic"? Tot ceea ce s-a realizat a fost unitatea israeliană. Statul israelian, care odinioară ar fi putut fi restrâns, acum s-a extins. Se poate ca această cauză palestiniană să nu fie uitată, domnule Ghaled, dar, aşa cum o prezentaţi şi o definiţi dumneavoastră, nu credeţi că poate fi, pe bună dreptate, pierdută?

— Considerată pierdută de către cine, domnule Prescott? De guvernul Statelor Unite? (Remarcă glumeaţă.)

— Nu vorbesc în numele guvernului Statelor Unite, domnule Ghaled. Încerc doar să vă fac să vedeţi faţa reală a lucrurilor. Chiar credeţi că distrugerea sau dezmembrarea statului Israel, chiar dacă ar fi oportună, mai este posibilă

fără un al treilea şi ultim război mondial?

— De ce nu ar trebui să fie posibilă, domnule Prescott? Mi-am dat seama după expresia feţei lui când a continuat, că aveau să mai urmeze şi alte glume. Vestul şi mai ales Statele Unite, îşi exprimă întotdeauna dorinţa de a rezolva ceea ce numesc conflictul din Orientul Mijlociu. Excelent. Acceptăm. Să-şi trimită Statele Unite toate navele puternicei sale Flote a Şasea în porturile Haifa, Acra, Tel Aviv-Yalo şi Ashdod. Apoi să îi îmbarce pe servitorii lor sionişti, toate cele trei milioane, şi să îi ducă de-aici pentru totdeauna. Întrebaţi unde? Aud că sunt destule spaţii întinse în Texas şi în New Mexico unde ar putea trăi toţi oamenii aceştia. Sigur, este posibil ca actualii proprietari să nu fie de acord ca cele trei milioane de oameni să pună stăpânire pe pământurile lor. În mod firesc, asemenea persoane exagerate vor trebui scoase de acolo şi cazate în altă parte. Dar această greutate poate fi depăşită. Sunt sigur că UNWRA va construi cu plăcere tabere de refugiaţi pentru cei deposedaţi în deşertul Arizona.

Traducerea domnişoarei Hammad a fost însoţită de chicote:

— Sunt sigur, am replicat eu, că sugestiile domnului Ghaled i-ar impresiona şi i-ar distra pe studenţii din primii ani de colegiu reuniţi pentru a dezbate problema. Totuşi, eu caut să aflu informaţii. Întrebam dacă, fiind unul din acei arabi care au luptat împotriva israelienilor în timpul războiului din '48 şi au pierdut, şi care de atunci a rămas de partea celor ce au pierdut, domnului Ghaled nu îi trece uneori prin minte că Israelul va rămâne pe aceste locuri.

Am ştiut că nu a tradus în totalitate după răspunsul său:

— În '48 nu a fost o adevărată unitate între Statele Arabe. Dacă ar fi fost, evreii ar fi fost aruncaţi în mare.

M-am gândit să îl întreb despre '56 şi '67, dar m-am hotărât să sar peste asta. Îmi oferise şansa pe care o doream:

— Atunci, să ne întoarcem la mişcarea de gherilă palestiniană şi la succesul său în a face ca această cauză palestiniană să nu fie pierdută sau uitată. A fost unitatea dintre diversele secţiuni ale mişcării un factor în acest succes?

A văzut imediat ce urmăream şi a evitat:

— Operaţiunile forţelor convenţionale şi acelea ale coman-

dourilor sunt concepute diferit, sunt diferite cantitativ şi, prin urmare, diferite şi din punct de vedere calitativ. Esenţială este unitatea comandei strategice printre statele aliate care duc războiul la scară mare. În lupta de comando trebuie să existe unitate de ţel, este firesc, dar fiecare conducător poate şi aşa ar şi trebui, să hotărască singur cum să contribuie cel mai bine la realizarea acestui ţel.

— Au fost la fel de multe victime arabe ca rezultat al luptelor de gherilă din Iordania şi Liban cum au fost din rândul israelienilor în Războiul de Şase Zile. Poate chiar mai multe. Aţi atribuit aceste pierderi ale arabilor trădărilor faţă de cauza palestiniană. Le numiţi Marea Trădare şi Cea de a Doua Trădare. Dar, în acest caz, trădarea nu este doar un cuvânt pentru lipsa de unitate?

— De ce să ne jucăm cu cuvintele, domnule Prescott! Îmi cereaţi acum un minut să fiu realist. Sunt gata să o fac.

— Foarte bine. Până în acest moment, Forţa de Acţiune Palestiniană a avut un rol unificator, sau dimpotrivă, în această luptă?

— După cum am spus deja, noi, militanţii palestinieni avem un scop comun. Mijloacele pentru a atinge acest scop pot fi diferite. Asta-i tot.

— Sunteţi de acord cu ţelul, dar aveţi vederi diferite în privinţa atingerii acestui ţel. Înţeleg. Putem atunci să discutăm de meritele câtorva din aceste mijloace?

— Putem discuta despre orice.

— S-au plantat bombe în avioane civile europene, ce au ucis mulţi oameni care nu au fost niciodată măcar în apropierea Israelului. Au avut loc atacuri şi deturnări de avioane care şi ele au avut drept rezultat pierderi de vieţi omeneşti.

— Opera Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei.

— Aşa înţeleg. Dar sunteţi de acord cu aceste mijloace?

— Nu sunt mijloacele folosite de mine, dar nu le dezaprob.

— Aprobaţi uciderea pasagerilor din avioane, a unor spectatori nevinovaţi?

— Atâta timp cât luptăm în Palestina pentru dreptate, nu există spectatori nevinovaţi.

Mi-am dat seama după plăcerea cu care traducea domni-

soara Hammad aceste cuvinte că era întru totul de acord și considera declarația importantă.

— Cum ați descrie mijloacele pe care le preferați dumneavoastră, domnule Ghaled?

— Politica mea este de a înfrânge dușmanul cât mai aproape de casă.

— Vă referiți acum la campania de purificare a FAP?

— A fost o campanie de tranziție, o curățenie în curtea proprie, necesară în interesul întregii mișcări.

— Ați fost numit speculant, domnule Ghaled. Cum răspundeți unor asemenea acuzații?

— Prin dispreț și tăcere. Acele persoane care aduc asemenea acuzații nu știu nimic despre planurile mele.

— Planurile pentru înfrângerea dușmanului cât mai aproape de casă?

— Așa am spus.

— Dar *care* dușman, domnule Ghaled? Guvernul iordanian, Comitetul Central al OEP-ului?

— FAP nu are decât un singur dușman, statul sionist. Am spus acest lucru în repetate rânduri.

— Și intenționați să îl distrugeți?

— Să îl înfrâng.

— Ați fost citat o dată, domnule Ghaled, spunând că, atunci când britanicii au pornit să pună în aplicare Declarația Balfour în Palestina, se bazau pe un miracol. Nu credeți că acum s-ar putea spune același lucru și împotriva dumneavoastră?

— Mă bazez pe oameni și pe explozivii de înaltă eficiență, nu pe miracole.

— Dar FAP intenționează să acționeze împotriva Israelului, nu?

— Așa e. Vă reamintesc că noi suntem Forța de *Acțiune* Palestiniană. Și, domnule Prescott, chiar acțiune avem în vedere.

— Și cam pe când am putea să vedem această acțiune, domnule Ghaled?

— Doar nu vă așteptați să vă expun planurile noastre astfel încât să fie publicate?

— Bineînțeles că nu. Dar când ați spus că mijloacele folo-

site de Frontul Popular nu sunt ale dumneavoastră, nu aţi negat că isprăvile lor sunt spectaculoase. Din punctul dumneavoastră de vedere, sunt importante pentru că aduc aminte lumii de cauza palestiniană. Mă întrebam dacă planurile dumneavoastră de acţiune ar reprezenta un memento similar.

— Am spus că intenţionăm să îi înfrângem pe sionişti, domnule Prescott. Nu am răspuns în felul acesta la întrebarea dumneavoastră?

În momentul acela, domnişoara Hammad a spus că trebuie să schimbe rola. Aproape că i-am spus să nu se mai deranjeze, că îmi ajunsese. Nu am făcut-o pentru că eram absolut sigur că nu stătusem de vorbă decât vreo jumătate de oră şi că schimba banda doar ca să întrerupă aceste întrebări şi să-mi distragă atenţia de la ele.

După ce banda a fost schimbată, am continuat:

— Domnule Ghaled, când aţi spus că FAP intenţionează să înfrângă statul sionist, Israelul, am bănuit, pe bună dreptate cred eu, că vorbeaţi la modul figurat. Am greşit făcând această presupunere?

— Aţi greşit cu totul.

— Aveţi ceva împotrivă să vă citez în acest sens?

— Absolut nimic.

— Sigur că nu cer cifre exacte, dar pot afla efectivul aproximativ al FAP?

— Nu în acest moment.

— Nici măcar o cifră aproximativă, domnule Ghaled? Peste o mie de oameni? Sub o mie? (După spusele lui Frank Edwards, erau mai puţin de trei sute).

— Nu în acest moment.

— Şi aliaţii?

— Vor veni cu succes.

— Atunci când înfrângerea Israelului va deveni iminentă?

— Atunci când se va vedea şi va fi înţeles mijlocul prin care va fi distrus.

— Înţeleg.

— Daţi-mi un punct de sprijin şi voi mişca lumea. Nu aţi auzit expresia, domnule Prescott? (Se uită la mine cu toată seriozitatea.)

— Cred că mai trebuie şi o pârghie în afară de un punct de sprijin.

— În mod cert. Avem pârghia. (Se opri o clipă, apoi continuă.) Aţi văzut vreodată casa şi toate bunurile unui om dinamitate chiar sub ochii săi, domnule Prescott?

— Am văzut nenumărate lucruri urâte care s-au întâmplat cu bunurile oamenilor în zonele de război şi lucruri încă şi mai urâte chiar oamenilor.

— Nu discut despre zonele de război, domnule Prescott, ci despre aşa-zisele zone de pace. Într-o noapte, cu două luni în urmă, într-un sat arab de lângă Haifa, un om dormea când a auzit un ciocănit la uşa sa. S-a dus şi a deschis-o. În faţa uşii stătea fratele său pe care nu îl mai văzuse de trei ani. Fratele era unul din oamenii mei care trecuse graniţa în secret. A cerut adăpost pe timpul nopţii. Asta-i tot ce cerea, un loc unde să doarmă, nimic altceva. A fost refuzat. Fratelui, a cărui casă era, îi era teamă de poliţia sionistă. Tremurând tot, i-a spus fratelui său să plece, iar fratele, înţelegându-i teama, plecă fără să-i treacă pragul. Trist, nu credeţi?

— Foarte.

— Dar acum ce se întâmplă? Fratele din casă avea datoria, conform legilor sioniste, să se ducă la poliţie şi să raporteze incidentul, să raporteze că fratele său, care face parte din *fedayin*, a fost acolo şi este în zonă, pentru a fi căutat şi capturat. Nu reuşeşte să facă aşa ceva unui om prin ale cărui vine curge acelaşi sânge ca şi al său, aşa încât comite infracţiunea de a păstra tăcerea. Dar un vecin a văzut şi a auzit ce s-a întâmplat şi vecinul se duce la poliţie. Fratele care a păstrat tăcerea este arestat şi condamnat pentru că l-a adăpostit şi l-a ajutat pe unul dintre cei care luptă pentru libertate. Prin sentinţă, casa îi va fi distrusă, iar el împreună cu soţia şi copiii sunt duşi să privească punerea în practică a sentinţei. Soldaţii sionişti vin şi pun încărcăturile de dinamită. Apoi, în faţa ochilor săi şi ai familiei sale, a fost distrus tot ceea ce a avut odată. Ce părere aveţi despre un asemenea procedeu, domnule Prescott?

— Domnule Ghaled, în unele ţări pe care le ştiu eu, omul ar fi fost împuşcat.

— E mai bine să-l împuşti decât să distrugi tot ceea ce înseamnă viaţa lui.

— S-ar putea ca soţia şi copiii săi să nu fie de acord. În plus, după cum aţi arătat mai devreme, e stare de război între Israel şi vecinii săi. Înţeleg că omul dumneavoastră nu trecuse graniţa doar ca să facă o vizită de prietenie.

— Era curier, asta-i tot.

— Când a fost dusă la îndeplinire sentinţa?

— Acum trei săptămâni.

— Cum se numea satul?

— Majd el-Krum. Dar amintesc acest incident, domnule Prescott, nu pentru că ar fi rar sau special, ci pentru a vă reaminti cum trăiesc arabii sub dictatura poliţiei sioniste. (Scotoci prin buzunarele interioare ale hainei sale de piele.) O să vă arăt ceva. Scoase un portmoneu de piele bogat ornamentat, din care trase un teanc de fotografii.

După mărimea lor şi după felul în care marginile erau tăiate, mi-am dat seama că fuseseră făcute cu un Polaroid model vechi, în alb şi negru. Dintre acestea, vreo zece-douăsprezece erau în acoperitoare de plastic. Le-a ales pe acestea şi mi le-a vârât în mână.

— Luaţi-le, domnule Prescott. Uitaţi-vă la ele.

Nerăbdarea lui mi-a amintit un moment, în mod absurd, de omul care, călătorind singur cu avionul, vrea să îţi împărtăşească dorul său de casă: „Uite-aici, o fotografie cu noi toţi sus, la lac, vara trecută"

Numai că acestea nu erau fotografii de familie. Cea de deasupra era a unei femei tinere. I se tăiase gâtul şi era moartă.

Zăcea într-o baltă de sânge, pe pământ, la baza unui zid de beton. Tăietura de la gât era adâncă şi urâtă; se vedeau mai multe capete de vene şi artere. Hainele îi erau ridicate peste mijloc, iar stomacul şi coapsele erau acoperite de răni de cuţit.

Ghaled mai spuse ceva şi din nou domnişoara Hammad traduse:

— Uitaţi-vă bine, domnule Prescott, uitaţi-vă bine.

Am dat deoparte prima fotografie şi m-am uitat la următoarea. Era a unui bărbat mort. Nu avea nimic altceva pe el în afara unei cămăşi rupte, iar organele genitale îi fuseseră tăiate. Următoarea era a unui copil de circa zece ani. M-am uitat la toate.

Poziţiile în care surprinde moartea violentă nu diferă foarte

mult. Când cauza a fost bruscă, efectul de păpuşă de cârpe este obişnuit, deşi spasmul muscular poate înţepeni uneori membrele în poziţii ciudate; când moartea survine mai pe-ndelete, genunchii şi braţele sunt deseori apropiaţi ca în poziţia foetală; o fiinţă umană incinerată de napalm devine efigia de zgură cenuşie a unui boxer pitic cu pumnii gata de luptă. Dar printre aceste fotografii nu erau imagini de oameni arşi; toate victimele fuseseră tăiate, înjunghiate sau măcelărite până muriseră; puteai crede că fuseseră oameni cândva. Doar două sau trei dintre trupuri, acelea ale copiilor, fuseseră clar aranjate ulterior, de către sau pentru fotograf, şi aşezate în aşa fel încât să redea agonia morţii.

În timp de război este posibil, chiar necesar şi recomandabil, să te obişnuieşti cu atrocităţile. Dar nu prea am reuşit niciodată să mă obişnuiesc cu un om care hotărăşte să colecţioneze şi să păstreze fotografii ale unor asemenea atrocităţi. Galeria particulară a lui Ghaled avea, fireşte, un scop evident propagandistic, dar pozele fuseseră de multe ori ţinute între degete înainte de a fi protejate de plastic. Ultima colecţie de genul acesta pe care o văzusem fusese a unui locotenent din Forţele Speciale din Vietnam. Pretindea că aveau un scop propagandistic. Spunea cu pietate că le păstra pentru a-i aduce aminte pentru ce lupta. Nu l-am crezut. Le ţinea din plăcere. Poliţistul britanic din Malayezia care păstra ca pe o comoară de preţ o fotografie de a lui făcută în junglă, cu arma într-o mână şi cu un picior ridicat odihnindu-se ca pe un trofeu pe trupul spintecat al unui chinez din Armata de Eliberare, fusese mai aproape de acest adevăr. Rânjea mândru în fotografie şi rânjise mândru şi atunci când mi-o arătase.

I-am înmânat fotografiile lui Ghaled.

— Ei bine, domnule Prescott?

— Ei bine ce, domnule Ghaled — am văzut asemenea fotografii şi înainte. Ce ar trebui să dovedească trupurile acestor oameni morţi?

— Erau săteni arabi ucişi şi mutilaţi de forţele sioniste.

— Dumneavoastră spuneţi acest lucru, domnule Ghaled. Eu spun că ar putea fi la fel de bine săteni arabi ucişi de alţi arabi, sau săteni israelieni ucişi de *fedayin*. Unde au fost făcute

fotografiile? Când au fost făcute? Cu un singur prilej sau mai multe? Cine a fost fotograful sau au fost cumva mai mulţi? Ce valoare au aceste fotografii ca probe?

— Aceste fotografii au fost făcute la ordinul meu şi sub supravegherea mea, după un raid, un raid tipic, făcut de trădătorii dintr-un comando al armatei sioniste asupra unui sat de refugiaţi din Iordania.

— Şi în acest raid tipic nu s-au folosit gloanţe?

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nici una din rănile prezentate în aceste fotografii nu a fost făcută de glonţ. Pentru raidul unui comandou, aşa ceva pare ciudat.

— Nu-şi irosesc gloanţele pe femei, copii şi bărbaţi ciungi şi neajutoraţi.

— Trebuie să accept ceea ce spuneţi, bineînţeles. De fapt, tot ce aş fi acceptat din partea lui după aceea era pretenţia lui de a fi supervizat fotografierea scenelor; dar nu avea nici un rost să continui discuţia. Nu mai vroiam să am de-a face cu el şi mi s-a părut un moment bun de a încheia interviul.

— Încă una sau două întrebări finale, domnule Ghaled. Faptul că atât de mulţi dintre colegii dumneavoastră palestinieni, conducători ai mişcării de gherilă, nu sunt deloc de acord cu concepţia şi politica dumneavoastră v-a făcut vreodată să le puneţi sub semnul întrebării?

— Natural. Autoexaminarea şi autocritica sunt întotdeauna necesare. Cât despre deosebirile de păreri, v-aş aduce aminte că mulţi dintre cei mai apropiaţi colegi de-ai lui Lenin nu au fost deloc de acord cu el. Dar în final cine a avut dreptate?

— Vă consideraţi Lenin al mişcării gherilei revoluţionare palestiniene?

— Mă consider Ghaled al Forţei de Acţiune Palestiniene.

— Şi, fără îndoială, timpul va dovedi în final că aveţi dreptate. Înţeleg. Vă mulţumesc, domnule Ghaled. Aţi avut o deosebită răbdare, fiindu-mi de ajutor.

Când domnişoara Hammad traducea aceste cuvinte, se uita la mine întrebător:

— Asta-i tot, am spus.

— S-a încheiat interviul dintre Salah Ghaled şi Lewis Pres-

cott, spuse ea şi răsuci butoanele magnetofoanelor.

În timp ce le strângea din nou, Ghaled luă sticla de arac şi umplu din nou paharele.

Părea încântat de felul în care se derulase interviul şi îşi mai aprinse o ţigară cu aerul unui om care tocmai încheiase o afacere bună. Dacă ar fi vorbit englezeşte destul de bine, poate că ar fi încercat să scoată de la mine câteva cuvinte de satisfacţie.

Luă cele două casete pe care domnişoara Hammad i le înmână şi unul din magnetofoane. În timp ce ea îi arăta cum funcţiona, am sorbit din paharul de arac întrebându-mă cum oare o să ajung la Beirut. Perspectiva de a coborî pe întuneric muntele într-o maşină condusă de domnişoara Hammad nu prea mă atrăgea.

Nu era cazul să îmi fac griji. După ce ne-am luat rămas bun cu toată ceremonia de rigoare şi am coborât cu greu până la Volkswagen, mi-a explicat situaţia. Nici nu se punea problema să ne întoarcem cu maşina la Beirut chiar acum. Pe timpul nopţii nimeni nu avea voie să treacă prin blocajele militare. Trebuia să aşteptăm la cabană până se lumina.

Când am ajuns acolo, am luat un whisky ca să scap de gustul arac-ului, iar domnişoara Hammad începu să mă întrebe ce „impresie" îmi făcuse Ghaled.

Mă aşteptasem la aşa ceva şi eram pregătit:

— Să fiu sincer, i-am spus, am fost dezamăgit.

— Dezamăgit!

— Eşti ziaristă, Melanie. Ar trebui să ştii că nu iese un articol din ceea ce mi-a dat.

— Nu iese un articol! Era uluită.

— Melanie, încearcă să faci abstracţie de interesul tău personal faţă de acest om şi de faptul că te simţi atrasă de cauză. Priveşte totul din punct de vedere profesional. Ghaled a părăsit linia principală a mişcării palestiniene atunci când a format FAP şi a înfierat OLP-ul şi Al Fatah-ul. Cei din Frontul Popular s-au debarasat de el. Acum este doar puţin mai mult decât un gangster şi are destulă minte ca să îşi dea seama de asta. Aşa că încearcă să îşi croiască drum înapoi prin vorbe de genul tuturor prostiilor ăstora despre distrugerea Israelului de unul singur.

— Nu asta am spus. Era de-a dreptul indignată acum: A spus „înfrânt" nu „distrus" și nu a spus „de unul singur" Îl subestimezi foarte mult.

Am clătinat din cap:

— Un fost bătăuș care încă își mai face iluzii că se poate înscrie la un campionat. Asta-i tot ceea ce văd eu.

— E o comparație ridicolă.

— Nu cred. Să distrugă, să înfrângă statul sionist. Să nu-mi spui că îl poți lua în serios.

— Ba pot și chiar îl iau.

— Toate prostiile despre puncte de sprijin și pârghii?

— Nu e o prostie!

— Îmi pare rău, Melanie, dar cred că este.

— Asta pentru că nu știi ce s-a plănuit.

— Și tu știi?

— Mai știu câte ceva, da.

Asta era exact ceea ce dorisem să aflu de la ea în primul rând. Am continuat să o descos:

— E ușor să faci planuri pentru înfrângerea Israelului. Au făcut și arabii câteva. Dar nu pare să fie la fel de ușor să le și pună în practică. Armatele unite ale Egiptului, Siriei și Iordaniei nu au putut-o face. Nu îl văd pe domnul Ghaled reușind mai mult.

— O va face.

— Cu ce? Cu bombe ascunse în grapefruit?

— Nu ai arătat același dispreț față de bombe atunci când au fost plantate în avioane de către Frontul Popular.

— Nu. Dar ce a reușit această campanie la scară redusă împotriva Israelului? I-a împiedicat pe turiști să se mai ducă în Israel cu cecurile lor de călătorie? Nu e cazul. S-au dus mai mulți turiști decât oricând. Când prietenii domnului Ghaled au mitraliat autobuze israeliene care îi duceau pe turiști în teritoriile ocupate, au împiedicat autobuzele să mai circule? Nici un moment.

— Se va schimba situația atunci când Salah va termina.

Era a doua informație pe care mi-o dădea.

Am ridicat din umeri.

— Și ce-i cu asta? Sunt uciși câțiva turiști amărâți. De a-

cord. turismul este important pentru economia Israelului, dar nu este *chiar atât* de important. O uşoară scădere a numărului de dolari intraţi în ţară nu va distruge Israelul.

— Cine ştie ce rezultat ar putea avea? (Se înfuria. Nu credeam că voi mai scoate ceva de la ea, dar, după un moment a continuat.) Ai spus din nou „distruge" Cuvântul pe care l-a folosit Salah a fost „înfrânge" Înţelegi acum de ce a insistat să existe magnetofoane?

— Distruge, înfrânge? Care-i diferenţa? A folosit ambele cuvinte.

— Dar în contexte diferite. Când e vorba de Israel, diferenţa este importantă. Dacă nu poate fi distrus din exterior, trebuie înfrânt din interior.

— Iartă-mă, dar nu înţeleg.

— Tu însuţi ai spus că unitatea israeliană este o reuşită a arabilor.

— Era o parte dintr-o întrebare cu un sens oarecum mai ascuns pe care o puneam. Unitatea israeliană este un produs al multor lucruri — religie, credinţă, istorie, drama revenirii acasă, duritatea celor născuţi în Israel, seriozitatea emigranţilor, ţelul comun, respectul de sine — toate ingredientele unei înalte ţinute morale naţionale sunt prezente. Prezenţa lui Goliat şi succesul permanent al lui David împotriva acestuia sunt doar părţi ale acestei istorii.

— Sunt părţile care contează cel mai mult. Fără presiunea din afară, statul israelian s-ar fi sfărâmat. Chiar şi acum, cu Goliat, cum îi spui tu, la uşă, sunt sfârtecaţi de ură şi disensiune.

— Disensiunea este ceva obişnuit într-o guvernare democratică.

— Dar nu de o ură ca în cazul lor. Ashkenozinii[1] îi urăsc pe sepharzi[2] şi toţi îi urăsc pe evreii orientali, proletariatul fără privilegii. Evreii Aduk îi urăsc pe evreii din Vest, iar Taymaninii îi urăsc pe cei ai lui Mea Shearim şi pe cei deopotrivă lor

[1] *Evrei din Europa Centrală şi de Est sau descendenţii lor (n.tr.)*

[2] *Evrei din Spania şi Portugalia sau descendenţii lor (n.tr.)*

care sunt evrei anti-sionişti. Cei născuţi în Israel îi urăsc pe toţi, chiar şi pe ei înşişi.

— Vrei să spui că domnul Ghaled se bazează pe faptul că Israelul va deveni instabil din punct de vedere politic şi se va dezmembra? Pentru că, dacă aşa stau lucrurile...

— Cine poate spune, întrebă ea sfidătoare, ce se va întâmpla atunci când, pentru prima dată se va dovedi că laudele lui David sunt doar vorbe deşarte, când Goliat va avea praştia şi tolba cu pietre, când israelienii vor trebui să guste înfrângerea?

— Poate, dar poate că nu. Înfrângerea are efecte ciudate asupra celor care au mai gustat-o.

— Israelul nu va fi înfrânt de simple înţepături.

— O înţepătură poate să provoace prăbuşirea unui balon, mai ales dacă presiunea din interior este ridicată.

— Şi dacă Ghaled ar avea punctul de sprijin care îi trebuie, ar putea mişca întregul pământ, ştiu. Să trecem peste asta, Melanie. (Am căscat. Nu vroiam să îşi dea seama câte lucruri lăsase să îi scape, aşa că nu m-am oprit aici.) Am uitat un lucru, am continuat eu înăbuşindu-mi un căscat. Cum se scrie numele satului acela pe care l-a menţionat Ghaled, cel de lângă Haifa? Majd el nu mai ştiu cum, aşa-i?

— Majd el-Krum. Rosti numele literă cu literă. Dar mi s-a părut că ai spus că nu iese un articol.

— Eu, unul, nu cred că iese, nu din partea mea oricum, dar benzile vor fi transcrise. Şi în cazul acesta e mai bine să fie transcrise corect.

Am mai băut un pahar şi am dormit câteva ore într-o cameră liberă. M-a adus înapoi la Beirut, tocmai la timp să iau micul dejun, la o oră cam târzie, ce-i drept. După ce am făcut un duş şi m-am schimbat, m-am dus la biroul agenţiei.

Frank Edwards mă aştepta plin de nerăbdare:

— Cum a mers, Lew?

I-am vorbit despre locul unde a avut loc întâlnirea şi i-am dat cele două casete.

— Cea mai mare parte este aici, am spus. E un lucru pe care aş vrea să îl verific, dacă aşa ceva este posibil. A fost un incident în Israel cam cu trei săptămâni în urmă într-un sat

numit Majd el-Krum, lângă Haifa. Un arab a fost condamnat pentru că nu a informat poliţia în legătură cu vizita pe care i-a făcut-o fratele său, care este membru al FAP. Presa israeliană prezintă asemenea lucruri?

— Uneori. Primim ziarele israeliene pe calea aerului via Cipru. Spui cu trei săptămâni în urmă?

— Cam atunci.

A găsit ştirea în limba engleză în ziarul *Jerusalem Post*.

— Uite aici. Cazul s-a judecat la Tribunalul din Haifa. Bărbatul Ali i-a dat fratelui său să bea apă şi apoi i-a spus să plece.

— Şi pentru asta israelienii i-au aruncat în aer casa?

— Cum adică, i-au aruncat în aer casa? A fost condamnat la trei luni închisoare, iar apoi judecătorul a suspendat condamnarea. Ali a ieşit din tribunal în strigătele de bucurie ale prietenilor săi din sat.

— Şi omul din FAP?

— A fost prins. De fapt, chiar el a spus poliţiei că fusese să îşi vadă fratele, pe Ali. Simpatic individ. Va fi judecat în curând. Condamnarea *lui* nu va fi suspendată de judecător.

— Ce o să ia?

— Opt până la zece ani. A fost prins înarmat, înţelegi. (Luă cele două benzi de magnetofon.) O să le dau la transcris imediat.

— Nici o grabă, Frank, am spus. Nu scriu încă nici un articol despre Ghaled.

— Nici un articol?

— Nu încă. Vroiai să ştii ce are în cap. Ai să citeşti unele lucruri în transcriere, dar pot eu rezuma totul. E hotărât să înfrângă statul Israel. Nimic altceva.

— Într-un anumit sens, toţi sunt hotărâţi să facă acest lucru.

— El chiar asta vrea să spună, cuvânt cu cuvânt. Citez: „Daţi-mi un punct de sprijin şi voi mişca lumea". Ei bine, pretinde că a găsit un punct de sprijin. Printre altele, mi-a povestit că israelienii au aruncat în aer casa acestui om, Ali. Probabil că s-a gândit că nu voi putea sau că nu-mi voi bate capul să verific. O dovadă de prostie din partea lui şi un picuţ cam ciudat

pentru că nu mi-a făcut impresia că ar fi prost, cel puţin nu prost în sensul acesta. Ştie să îşi ţină gura. O mulţime de vorbe cu două înţelesuri în legătură cu planurile sale. Am aflat mai multe de la domnişoara Hammad după aceea.

— Cam ce anume?

I-am povestit.

— Şi ce ai înţeles din asta?

— Nu cred că ştie atât de multe cum crede că ştie, am spus. Toată povestea cu presiunile interne din Israel, cu baloanele înţepate şi dezintegrarea prin ura dintre diversele fracţiuni sunt propriile ei fantezii. Sunt înclinat să cred că acest Ghaled are un plan clar de acţiune care implică un atac terorist asupra unui centru turistic din interiorul Israelului. Prin „infrângere" cred că el nu înţelege decât că, prin alegerea şi ţelul locului sau a instalaţiei atacate, i-ar fi greu sau imposibil Israelului să ia cu promptitudine contramăsuri militare. Părerea mea este că acest punct de sprijin despre care tot trăncăneşte este pur şi simplu vulnerabilitatea spectatorilor inocenţi — vizitatori, turişti — faţă de care nu are nici un pic de milă. „Atâta timp cât în Palestina noi luptăm pentru dreptate, nici un spectator nu este inocent." O spunea cu plăcere. Cred că urmăreşte să obţină avantaj politic. Dacă — un dacă foarte mare — ar reuşi să arate că FAP este capabilă să lovească fără a fi pedepsită, în interiorul Israelului, atunci cei din Cairo ar trebui să îl ia din nou în serios, nu?

Mă aprobă dând din cap.

— Ceva spectaculos, chiar în inima Israelului, da. Asta l-ar ajuta într-adevăr. Dacă ar reuşi să scape — şi asta, aşa cum spui şi tu, înseamnă un dacă foarte mare — fără să fie strivit ca o ploşniţă. (Zâmbi larg.) Tocmai mi-a trecut prin cap de ce ţi-a spus povestea aceea falsă despre cazul de la Majd el-Krum.

— De ce?

— Pentru că vroia să îţi atragă atenţia asupra faptului că FAP-ul are oameni care acţionează în zona Haifei.

— Dar de ce să mintă?

— Dacă ţi-ar fi spus povestea adevărată cu judecătorul israelian care a suspendat condamnarea, te-ai mai fi deranjat să verifici povestea? N-ai fi uitat-o?

— Probabil. Dar de ce vrea să îmi atragă atenţia asupra zonei din jurul Haifei?

— Aş zice pentru că este zona unde operaţiunea pe care a pregătit-o *nu* va avea loc. A vrut să te conducă pe o pistă falsă.

— Mi se pare cam neverosimil.

— Poate, dar aşa lucrează minţile acestor indivizi. Lew, cred că nu ai dreptate. Cred că ar trebui să pui cap la cap un articol chiar acum. Într-un interviu personal, liderul FAP, Salah Ghaled ameninţă cu noi lovituri de gherilă în Israel. Ceva în genul acesta. Portretul unui terorist. Ce-îi face pe asemenea oameni să se comporte aşa cum o fac?

— Să fac ceea ce Hammad vrea de fapt? Să-i fac eroului ei reclama de care are nevoie?

— Nu-mi imaginez că ar considera cele scrise de tine drept reclamă.

— Chiar în faţa ei l-am comparat cu un bătăuş care îşi mai face încă iluzii că poate realiza cine-ştie-ce. Cred că am avut dreptate. Dacă — un dacă mare din nou — va îndeplini ceea ce a promis, sau dacă măcar va încerca să o facă, atunci voi scrie un articol. Până atunci, în ceea ce mă priveşte, e doar o pierdere de timp — un şuvoi de vorbe goale.

Nu am avut dreptate, bineînţeles; şi, mai mult, nu am avut dreptate într-un fel de neiertat pentru că am lăsat ca antipatia mea personală faţă de Ghaled să îmi influenţeze discernământul.

Capitolul 4

MICHAEL HOWELL

16 — 17 mai

Nu înţeleg de ce Lewis Prescott l-a antipatizat atât de brusc pe Ghaled. Mie mi s-a părut că la interviul acela, individual s-a comportat foarte bine. Conform spuselor lui Prescott, chiar a zâmbit.

Cu Teresa şi cu mine povestea a fost cu totul diferită douăzeci şi patru de ore mai târziu. Pentru noi, nici arac pentru a ne linişti, nici locuri pe care să ne aşezăm, nici politeţe. În schimb, el stătea pe scaunul meu de la birou, cu sticla mea de coniac în faţă şi ne privea încruntat. Ştia că ne era teamă de el.

Uşa de la birou era deschisă şi doi pistolari stăteau de pază. Dinspre laborator se auzea vocea lui Issa care îşi continua prelegerea întreruptă. Se ocupa de filtrare acum şi le spunea elevilor săi cum se usucă fulminatul de mercur pe bucăţi de sticlă. „Programele de pregătire a tineretului", spusese Ghaled, „nu trebuie întrerupte."

Dădu pe gât o duşcă din coniacul meu, trânti sticla pe biroul meu şi îndreptă un deget spre mine:

— Şi acum vei răspunde la întrebări. Mai întâi, de ce eşti aici astă-seară? Cine sau ce te-a trimis aici?

— Am venit aici pentru a-mi confirma o bănuială.

— Ce bănuială?

— Că Issa făcea ceea ce de fapt chiar face, explozivi.

— Cine ţi-a spus?

— Nu mi-a spus nimeni. Am ghicit.

Se aplecă peste masă:

— Îmi dau seama, fireşte, că în acest moment eşti tulburat. Se dovedeşte că prostul de paznic de noapte nu este chiar aşa de prost, ba chiar o persoană care dă ordine în loc să le primească. Sunt pregătit să ţin cont de asta, dar nu-mi încerca

prea mult răbdarea. Vei da răspunsuri demne de crezare şi le vei da imediat. Fără tertipuri, fără ocolişuri, domnule Howell. Te întreb din nou. Cine ţi-a spus?

— Ţi-am răspuns deja. Am ghicit.

— Şi te aştepţi ca eu să cred aşa ceva?

— Îmi cunosc afacerile, domnule Ghaled. Ştiu exact ce chimicale sunt necesare în laborator şi ştiu care *nu* sunt necesare. Sunt de asemenea în stare să citesc o comandă.

— Comenzile pentru chimicalele speciale au fost întotdeauna distruse.

Vorbi Teresa:

— Am cerut duplicate de la Beirut.

— De ce? rosti el sec. Ce te-a făcut să le ceri?

Era calmă de-acum, mult mai calmă decât mine:

— Comenzile pot fi distruse, dar notele de plată trebuie plătite. Erau prea umflate. Am vrut să ştiu de ce. Apoi i-am arătat domnului Howell duplicatele comenzilor.

Ghaled purta un *Kaffiyeh* din bumbac cu un model roz. Îl dădu la o parte de pe faţă şi se lăsă în scaun. Ochii i se mutară de la mine la ea:

— Ăsta-i adevărul?

— Ăsta-i adevărul, i-am răspuns.

— Când ai descoperit treaba asta cu chimicalele?

— Astă-seară.

— Ai mai spus cuiva?

— Nu mai aveam cui să-i spun.

— Şi acum? Îşi aprinse o ţigară cu o brichetă de argint, gravată.

— Şi acum ce?

— Cui îi poţi spune acum?

Am ridicat din umeri:

— Cred că tot nimănui.

Dădu din cap:

— Mă bucur că nu-mi insulţi din nou inteligenţa cu vreo prostie cum că vei informa poliţia. Nu e cazul să-ţi spun de ce ar fi o prostie, bineînţeles.

— Înţeleg că ştii deja că poliţia nu ar face nimic.

— Împotriva mea foarte puţin sau nimic, e adevărat. Dar nu

la asta te gândeai, prietene, atunci când vorbeai de poliţie. (Ochii i se îngustară.) Te gândeai la efectul veştii asupra doctorului Hawa, veste pe care poliţia, pentru propria lor protecţie, s-ar simţi obligată să o transmită mai departe unei autorităţi superioare, cum că una din cooperativele sale pentru progres industrial este foarte ocupată cu producerea de explozivi pentru FAP. Am dreptate?

Avea parţial dreptate. Am ridicat neputincios din umeri, iar el s-a lăsat pe spătar, satisfăcut.

— Ar fi amuzant, nu crezi, să îl auzi pe doctorul Hawa încercând să explice acest lucru superiorilor săi din guvern. Ar încerca să susţină totul cu neruşinare? Poate că ar întreba ce era aşa de rău că un Ba'athist sincer oferea un mic ajutor discret, tovărăşesc, luptătorilor adevăraţi din mişcarea palestiniană? Sau ar protesta în mod dezgustător că nu ştie nimic de afacerea asta îngrozitoare şi ar da toată vina pe tine? Îl cunoşti mai bine decât mine, domnule Howell. Ce crezi că ar face?

I-am cântat în strună oftând trist:

— Probabil că ar anunţa presa că este un nou proiect pilot pentru producţia de muniţii.

Făcu o grimasă:

— Dacă s-ar gândi că Ministerul Apărării l-ar crede, ar putea încerca, sunt de acord. Dar eu cred că, mai probabil, va da toată vina pe tine. Totuşi, dat fiind că poliţia nu va şti, nu va şti nici *el*. Aşa că nu ai nici un motiv de îngrijorare, nu?

— Cred că nu. (Ai putea tot aşa întreba şi un ateu care stă în furci cu ştreangul de gât dacă ar avea vreun motiv de îngrijorare şi primi acelaşi răspuns.)

— Hai atunci să discutăm serios. (Ne făcu nerăbdător un semn să ne aşezăm, ca şi cum faptul că ne ţinuse în picioare în faţa lui fusese un gest de curtoazie absolut gratuit.) Am de mai multe săptămâni planuri pentru extinderea cooperării dintre Agenţia Howell şi noi. Dar venirea voastră de astă-seară mă obligă să schimb pe ici pe colo aceste planuri. Sunt sigur că îţi dai seama, ştii acum mai multe decât ai fi ştiut altfel.

— Da.

— Ei bine, asta se poate remedia. Dar ca să nu existe neînţelegeri, voi explica foarte clar ceea ce sper că este evident.

Nu vor avea loc nici un fel de schimbări aici decât dacă spun eu asta. Mai exact. Issa nu va fi concediat. Nimeni nu va fi concediat. Voi folosi în continuare această clădire ca sediu pentru eşalonul doi. E clar?

Am dat din cap că da.

— V-am pus o întrebare. Cer un răspuns.

— Da, domnule Ghaled.

— Domnişoară Malandra?

— Da, domnule Ghaled.

— Buun! Acum o să vă împărtăşesc câteva din secretele mele. Când te-ai referit la munca lui Issa, domnule Howell, ai vorbit de producerea neprofesionistă de bombe. Îmi dau seama că erai furios în momentul acela şi că ai avut intenţia să îl umileşti. Cu toate acestea, ai avut şi n-ai avut în acelaşi timp dreptate. Ai avut dreptate prin faptul că procedeele pe care suntem obligaţi să le folosim în prezent sunt primitive. Nu ai avut dreptate când ai spus că ne interesează producţia de bombe. Grija noastră de moment este pentru producţia de detonatoare de un anumit tip şi calitate. Lipsiţi de aparatură corespunzătoare, de echipament pentru controlul temperaturii şi reglarea tabelelor de compoziţie, suntem nevoiţi, cu toată grija pentru siguranţa oamenilor, să facem tot ceea ce putem fără aşa ceva. Mă urmăriţi?

— Eu, da.

— Dar vă întrebaţi cu siguranţă pentru ce avem nevoie de detonatoare atât de urgent? La ce sunt bune detonatoarele fără explozivii pe care să îi detoneze? Răspunsul este că avem explozivi, dar fluxul de materiale auxiliare necesare folosirii lor a fost întrerupt de adversarii noştri din Cairo şi din alte părţi. Chiar şi unii dintre aşa-zişii noştri prieteni au încercat să obstrucţioneze şi să ne controleze operaţiunile în acest mod clandestin. Se livrează armele, dar focoasele necesare, deşi ne-au fost promise, s-au pierdut fără urmă şi fără motiv sau au fost întârziate pe drum. Când sosesc totuşi, de obicei nu sosesc, nu sunt umplute, sunt de un tip necorespunzător sau dintr-un cu totul alt motiv de nefolosit. Este un caz clar de sabotaj deliberat.

O formă de sabotaj ingenioasă şi demnă de toată admiraţia, mi se părea mie, dar am dat din cap cu înţelegere.

— Aşa că, îşi urmă el explicaţiile, trebuie să creăm propriile noastre surse de asemenea materiale. Şi aici, domnule Michael Howell, intri dumneata în joc.

— Eu, domnule Ghaled?

— Ai la dispoziţie cunoştinţele şi priceperea şi resursele necesare care ne pot fi de mare ajutor. Ai avea ceva împotrivă?

Sunt sigur că am zâmbit şters:

— Mi se pare, domnule Ghaled, că utilizaţi deja resursele mele şi cunoştinţele lui Issa, cu rezultate excelente. Aţi creat o sursă pentru materialele care vă lipseau. Nu s-ar zice că priceperile şi cunoştinţele mele, atâtea câte sunt, ar fi necesare.

— Aici greşeşti întru totul, spuse cu tărie. Cu toate acestea, nu îţi voi explica acum. Fireşte că nu mă aşteptam la această întâlnire cu voi astă-seară. Dacă aş fi ştiut de ea din timp, aş fi fost mai bine pregătit. Dar aşa cum stau lucrurile, va trebui să amân discutarea a ceea ce vei face pentru noi pe mâine. Voi putea atunci să-ţi spun cu exactitate şi în amănunţime ce se cere. Se ridică el şi ne-am ridicat şi noi. Ar fi bine să vină şi domnişoara Malandra. Poate că vei dori să faci însemnări.

— Foarte bine.

— Mai este încă o chestiune de care să ne ocupăm. Pocni cu putere din degete şi pistolarii veniră de pe hol: Bărbatul acesta şi femeia aceasta vor veni din nou mâine-seară, le spuse el. Vor fi trataţi ca tovarăşi. Îmi aruncă o privire: Ai auzit ce-am spus, domnule Howell?

— Da.

— Dar înţelegi? Am folosit cuvântul „tovarăş".

— L-am auzit. Sper să nu uite ei.

— Văd că nu înţelegi. Doar nu-ţi închipui că după tot ce aţi descoperit aici astă-seară şi după discuţia deschisă dintre noi, vă voi permite să plecaţi fără să mă asigur, ca să zic aşa, de voi?

Am ridicat din umeri:

— V-aţi exprimat deja foarte clar că trebuie să fiu discret şi de ce.

— Acum nu vorbesc de discreţie, ci de loialitate şi bună-credinţă.

— Mi-e teamă că tot nu înţeleg.

— Dar este evident. Eşti străin aici, dar te afli într-o poziţie privilegiată. Eşti liber să vii şi să pleci mai mult sau mai puţin cum îţi pofteşte inima. Este o situaţie pe care poate aş dori să o exploatez cândva în viitor, dar care între timp îţi poate permite să te răzgândeşti. Dacă, să spunem, ar fi să hotărăşti ca în loc să te întâlneşti cu mine mâine tu ai prefera să fii la Beirut, sau la Alexandria, sau la Roma şi să refuzi să cooperezi, aş fi obligat să iau măsuri pe care le-aş regreta.

Se opri o clipă pentru a se asigura că am înţeles ameninţarea, apoi continuă:

— Aşa cum am spus, aş regreta necesitatea unei asemenea acţiuni. Ar fi costisitoare pentru că s-ar putea să fim nevoiţi să mergem departe ca să te găsim. În plus, preferăm să fii în viaţă şi să lucrezi cu noi. Vezi, cu siguranţă, că nu există decât o singură soluţie la această problemă. Tu şi cu femeia aceasta trebuie să deveniţi membri loiali, înscrişi în Forţa de Acţiune Palestiniană, care se supun disciplinii acestei Forţe.

— Dar suntem străini, am protestat prosteşte, n-am putea... noi... am început să mă bâlbâi.

Mă reduse la tăcere cu un simplu gest:

— Şi altor străini li s-a permis să devină membri, străini de ambele sexe. Făcu o pauză, apoi adăugă cu răceală: Se consideră onoraţi că pot servi — *onoraţi*.

Am îngăimat ceva cum că totul era atât de neaşteptat; parcă nici nu a auzit.

— Nu eşti evreu. Şi cred că nici domnişoara Malandra. Prin urmare nu există nici un obstacol. Vei depune jurământul de credinţă în forma sa creştină, bineînţeles. Aveţi paşapoartele la voi?

Al meu era în buzunar. Tot ceea ce Teresa avea era buletinul de identitate. Luă atât paşaportul, cât şi buletinul.

— Vor fi fotocopiate pentru dosarele noastre şi vă vor fi înapoiate mâine, când veţi completa şi nişte formulare de hârtie, spuse el. Oricum, veţi depune jurământul de credinţă acum. Bănuiesc că nu ai o Biblie aici, la birou.

— Nu.

— Eh, nici nu este absolut necesară. Tu mai întâi, cred. Ridică mâna dreaptă şi repetă după mine: *Eu, Michael Howell,*

creştin, jur pe Sfânta Treime şi pe cartea sfântă a lui Antioh că, de bună-voie, cu toată inima şi fără nici o reticenţă, mă angajez să îmi pun viaţa şi averea în serviciul Forţei de Acţiune Palestiniană şi jur.....

Vorbea în arabă şi cuvintele aveau o rezonanţă ciudată în această limbă. Referirea la Antioh făcea ca jurământul să fie de orientare maronită, şi cum eu, practic vorbind, aparţineam bisericii ortodoxe greceşti, nu cred că chiar conta pentru mine; dar mama mea, creştină care chiar merge la biserică, ar fi făcut o criză. Nu îmi amintesc cuvintele exacte ale restului acestei trăncăneli, dar ideea era că promiteam supunere totală şi indiscutabilă pe viaţă şi recunoşteam că cea mai mică ezitare era pedepsită cu moartea. Pedeapsa pentru trădarea cauzei, descrisă în detalii destul de greţoase, era mai complicată, dar avea acelaşi rezultat final.

— În prezenţa acestor martori care ne sunt ca fraţii, întrebă Ghaled în cele din urmă, juri?

Pistolarii fraţi ne priveau răbdători.

— Jur.

— Eşti acceptat.

Trecu prin acelaşi protocol şi cu Teresa. M-am gândit că, fiind catolică, va şovăi în faţa unor puncte din jurământ, dar trecu peste el cu răceală, impersonal, de parcă citea după stenografie o scrisoare pe care tocmai i-o dictasem.

— Jur. Părea uşor plictisită.

— Eşti acceptată. Ghaled îi concedie pe cei doi pistolari cu o altă pocnitură din degete şi ne privi lung:

— Felicitări, tovarăşi, spuse el. Se cuvine ca acum să vă adresaţi mie cu respect, spunând tovarăşul Salah. O să ţineţi minte?

— Da, tovarăşe Salah.

Dădu elegant din cap.

— Atunci pe mâine seară.

Eram concediaţi.

Abia când stăteam din nou în maşină mi-am dat seama cât de obosit eram. Încă mai simţeam durerea din spate. Fusese o

zi lungă. Puteam să mă gândesc, fără nici o speranţă însă, cum să scăpăm din situaţia primejdioasă în care ne aflam, dar nu vroiam să discut despre asta.

Din nefericire, Teresa vroia.

— Ce facem? întrebă ea. Vocea îi trăda mai degrabă emoţie decât nelinişte.

— N-am nici cea mai mică idee. În acest moment nu vreau decât să mă duc acasă şi să dorm.

Conduse fără să scoată o vorbă treizeci de secunde:

— Ai să vorbeşti cu colonelul Shikla?

— Nu.

Nu am continuat. Colonelul Shikla era şeful Serviciului de Securitate Internă şi un om dezagreabil, cu o reputaţie îngrozitoare. Îl întâlnisem în societate şi, încercând să îmi ascund teama pe care mi-o inspira, fusesem prea afabil. Cu siguranţă era obişnuit cu această reacţie, căci îl amuzase. Ultimul lucru pe care îl doream era să îl întâlnesc în poziţia oficială pe care o ocupa, chiar dacă ar fi fost înţelept să o fac.

Dar Teresa insistă:

— Ai putea vorbi cu el în particular, neoficial.

— Neoficial despre Ghaled? Nu fi caraghioasă. Exact asta este meseria lui Shikla.

— Atunci oficial. Dacă ar mai afla cineva, am avea o acoperire dacă tu ai fi vorbit deja cu colonelul Shikla.

— Cred mai degrabă că am ajunge într-una din camerele sale de interogatoriu.

— De ce, dacă i-am spune tot adevărul?

Era enervantă, aşa că am spus tare:

— Pentru că un asemenea om nu crede niciodată că i-am spus totul, chiar când ai făcut-o. Şi hai să presupunem că, de data asta, chiar crede. Ce facem atunci? SSI-ul trebuie să ia nişte măsuri în privinţa lui Ghaled. Poate că nu vor să o facă. Poate că le spun ceva despre care ar fi preferat să nu ştie nimic, în mod oficial. Dar hai şi să presupunem că se hotărăsc, cu părere de rău sau dimpotrivă, că trebuie să acţioneze pe baza informaţiilor noastre. Cu ce ne încălzeşte asta pe noi?

— Ne-am luat măsuri de acoperire.

— Cu ce? Cu plastic transparent. Doar nu-ţi închipui că vor

începe o acțiune împotriva lui Ghaled fără să îi dea mai întâi de știre lui? Va avea suficient timp să ne pună numele în fruntea următoarei liste de purificare. Asta numești tu acoperire? Unde ți-e mintea, tovarășă?

Spre marea mea surprindere, chicoti:

— Ai un simțământ bizar, nu-i așa, să fii membru al FAP?

— Bizar?

— Atunci un simțământ care îți dă fiori. Mă întreb cine sunt ceilalți membri străini, cum arată? A spus că sunt de ambele sexe.

— Una dintre femei este aproape sigur Melanie Hammad.

— A avut un articol luna asta într-una din revistele franțuzești de modă — despre kaftane. Nu s-ar zice că i s-a întâmplat cine știe ce grozăvie.

— Nu face explozivi în Siria.

— Issa îi face, nu noi.

— Dar în fabrica noastră. Mi-am pierdut brusc răbdarea. Dumnezeule, femeie! Nu-ți dai seama cât de serioasă e toată treaba, cât de periculoasă?

— Bineînțeles că îmi dau seama, Michael, dar nu are nici un rost să te necăjești. Acum ești obosit, dar mâine te vei gândi cum să procedezi în această situație. Așa faci întotdeauna.

Nu m-a flatat deloc încrederea ei; știam că nu era justificată. Credea că, având în vedere că reușeam de obicei să rezolv problemele legate de afaceri, să o iau înaintea concurenței, să ocolesc greutățile, să mă tocmesc cu viclenie și să fac față unor oameni ca doctorul Hawa, puteam să mă ocup și de Ghaled și de situația creată de el. Ceea ce nu înțelegea era faptul că nu întotdeauna priceperea necesară în afaceri putea fi transferată și în alte domenii, că atunci când marfa este violența, iar omul cu care ai de-a face este un animal, această pricepere nu mai funcționează.

Nu am fost des înspăimântat. Când eram copil aveam coșmaruri și mă trezeam din somn urlând; dar nu aveam prea multă experiență în privința coșmarurilor de care nu scapi prin simpla trezire în zori de zi. Sigur că au fost unele momente urâte, în perioada tulburărilor din Cipru din anii '50; dar cele mai multe au fost aceleași pentru toți membrii comunității, iar

pericolele, deşi destul de reale, de obicei dispăreau la fel de brusc şi fără de veste cum apăruseră. Dar Ghaled nu prea avea de gând să dispară. Se ocupa de peste douăzeci de ani cu moartea şi cu violenţa şi era de presupus că va continua să o facă până ce el însuşi avea să moară de moarte violentă.

Între timp, m-a înspăimântat pe mine. O recunosc. Întotdeauna mă va înspăimânta. Ştiam chiar şi atunci că pentru mine singura cale de a mă „ocupa" de Ghaled ar fi fost să îl ucid. Dar nu m-am gândit că voi avea posibilitatea să o fac; şi nici nu credeam că, dacă i s-ar oferi o asemenea posibilitate, omul de afaceri Howell s-ar gândi măcar să o folosească. Nu sunt un om al violenţei.

Câteva ore de somn bun m-au ajutat. Când m-am trezit, îmi simţeam încă spatele, dar nu mă mai durea aşa tare. Am reuşit să trec lucrurile în revistă mai mult sau mai puţin calm.

Ghaled spusese că avea planuri în legătură cu mine şi vorbise de posibilitatea de a-mi exploata libertatea de a veni şi a pleca după cum doream, fapt care mă făcea să cred că intenţiona să mă folosească drept curier sau intermediar. Dar mai vorbise despre folosirea „cunoştinţelor mele, a priceperii şi a resurselor mele" Până nu ştiam ce voia să spună cu asta, nu avea nici un rost să încerc să îmi fac vreun plan.

Dar puteam, cu toate acestea, să mă gândesc la posibilităţile de apărare, cele care existau, şi să iau câteva măsuri de precauţie care se impuneau.

A trebuit să recunosc că era posibil să vină un moment când voi face ceea ce Ghaled descrisese în mod eufemistic „răzgândit" Cu alte cuvinte era posibil ca într-o bună zi să simt că, indiferent de detaşamentul morţii, trebuia să fug. Pentru a face aceasta voi avea nevoie de un paşaport, mulţi bani în numerar, o geantă pregătită şi un loc unde să mă retrag.

Banii nu prezentau o problemă şi nici locul unde să mă retrag, deşi ar trebui să fiu într-adevăr disperat ca să îl folosesc. Ceea ce ridica probleme era paşaportul. Dacă Ghaled îmi putea lua paşaportul o dată „ca să se asigure de mine", era absolut capabil să o facă din nou. În mod clar, Teresa şi cu mine tre-

buia neapărat să mai avem un rând de paşapoarte în genţile pregătite. Funcţionarii consulari ai statelor din vest acreditaţi în Orientul Mijlociu sunt în general dispuşi să asigure un al doilea paşaport pentru oamenii de afaceri care au nevoie de aşa ceva: de exemplu, cei care merg în Israel. O viză israeliană face ca respectivul paşaport să nu mai fie valabil în ţările arabe şi, deşi israelienii sunt foarte amabili şi nu pun ştampila pentru viză dacă sunt rugaţi să nu o facă, uneori călătorii îşi aduc aminte să ceară acest lucru doar atunci când este prea târziu.

I-am spus Teresei să aibă grijă să obţină un al doilea paşaport de la consulul italian. A fost mai complicat în cazul meu. Deşi Ciprul are relaţii diplomatice cu Siria, la Damasc nu exista în vremea aceea un consul cipriot; aşa că am telefonat la sucursala noastră din Famagusta şi le-am cerut să acţioneze în consecinţă.

După ce am făcut asta, am început să fac nişte verificări. Ceea ce făcuse Ghaled la fabrica de baterii ar fi putut să facă la fel de bine şi la fabrica de plăci de ceramică sau la cea unde se asamblau componentele electronice de mobilă şi feronerie. Fără să ştiu nimic, puteam foarte bine să fiu gazda şi a altor celule FAP. Dacă aşa stăteau cumva lucrurile, vroiam să ştiu la ce mă puteam aştepta. I-am dat Teresei sarcina de a verifica toate cumpărăturile mai deosebite. M-am ocupat eu însumi de verificarea personalului.

Mai întâi, am scos dosarul de angajare al lui Ghaled ca să văd cine ni-l recomandase sub numele de Yassin. Am descoperit că recomandarea venise împreună cu opisul obişnuit al Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale şi era semnat de un căpitan de la Serviciul de Securitate Internă.

Şi cu asta basta în privinţa ideii isteţe a Teresei de a ne „acoperi" cu colonelul Shikla! Serviciul de Securitate Internă nu numai că ştia de activităţile lui Ghaled, dar îi oferea pe deasupra şi ajutor, şi protecţie.

Apoi am trecut prin dosarele câtorva din ceilalţi oameni pe care i-am angajat ca să văd dacă acelaşi căpitan de la SSI mai recomandase şi pe altcineva. Nu mi-am bătut prea mult capul cu cei care erau implicaţi efectiv în producţie, muncitori sau meşteşugari; erau oricum prea mulţi ca să pot face o verificare

amănunţită. M-am concentrat în schimb asupra personalului de noapte şi a funcţionarilor care aveau în grijă vreo cheie.

Am găsit doi; unul, un bărbat de la întreţinere, celălalt, un magazioner. Fuseseră amândoi recomandaţi de căpitanul de la SSI. Amândoi lucrau la fabrica de feronerie. Fuseseră angajaţi cam în acelaşi timp cu Ghaled.

Primul meu impuls a fost să mă duc la directorul fabricii şi să îi spun să îi concedieze, dar, pe bună dreptate, Teresa nu a fost de acord. Probabil că dormise mai bine decât mine.

— Ce motiv îi vei da?

— O să găsesc eu un motiv.

— Dacă sunt într-adevăr oamenii lui Ghaled, te va obliga să îi reangajezi şi ai să pari un caraghios.

— Şi dacă fac aşa cum spui tu doar *mă simt* un caraghios. În regulă. Dar vreau să ştiu ce pun la cale. Au fost furturi mari de materiale acolo?

— Nu, dar există o comandă pentru un articol neobişnuit. A venit o comandă de la fabrica de feronerie pentru un set de taroduri şi poansoane de un tip care nu există.

— De unde ştii?

— Furnizorii de scule au scris o scrisoare, o copie şi către noi, prin care anunţau că nu ţineau tarodurile şi poansoanele pentru tăierea filetelor şi că, din câte ştiau ei, nu se produceau. Au sugerat politicos că era, poate, vorba de o simplă greşeală strecurată în comandă.

Mi-a arătat-o. Mi-am dat seama imediat de ce furnizorii s-au gândit că se făcuse o greşeală. Până şi un ucenic în primul său an de muncă şi-ar fi dat seama ce anume era în neregulă la comanda respectivă. Am revăzut în minte diversele articole de feronerie pe care le produceam şi am încercat să mă gândesc la un procedeu sau la o operaţiune de care putea fi legată, oricât de puţin, această tentativă de a cumpăra acele taroduri şi poansoane. Nu am reuşit să mă gândesc la nimic.

Comanda fusese semnată de directorul administrativ al fabricii, aşa că i-am telefonat lui. Nu îşi amintea în momentul acela de respectiva comandă, dar îşi va consulta dosarele şi mă va suna el. Abia târziu, după-amiază, a făcut-o şi nu a avut nimic să îmi spună. Comanda pentru scule fusese doar una

dintr-un teanc de comenzi care îi fuseseră aduse pentru semnătură de către adjunctul său. Nu, adjunctul nu şi-a adus aminte cine le solicitase; îşi consulta dosarele. Între timp, directorul administrativ m-a informat solemn că existau pe comandă câteva cuvinte prin care se arăta că furnizorilor le lipseau temporar acele scule. I-am spus că le vor lipsi în permanenţă acele scule şi am închis. Era fără speranţă. Trebuia să mă consolez cu gândul că, dacă se încerca ceva necurat în fabrica de feronerie, avea puţine şanse de reuşită. Issa ştiuse cel puţin să comande corect materialele de care avea nevoie. Omologul său de la fabrica de feronerie era în mod clar un incompetent.

Cealaltă măsură defensivă pe care am luat-o a început cu un telefon dat şefului de cabinet al doctorului Hawa.

După o scurtă discuţie preliminară m-am referit la raportul asupra proiectului italian de producere a bateriilor de maşină pe care i-l dădusem lui Hawa cu o zi înainte şi am întrebat dacă ministrul avusese timp să îl citească.

— Este pe biroul său, domnule Howell, dar cred că nu l-a studiat încă pe tot. Au fost şi alte chestiuni care i-au reţinut atenţia, o întrunire a comisiei financiare.

— Dar nici nu m-aş gândi că ministerul a ajuns deja la o concluzie. Întreb doar, pentru că am omis să includ un memorandum cu privire la posibila locaţie a noii uzine. Nu schimbă cu nimic concluziile principale ale raportului, dar conţine informaţii suplimentare şi unele sugestii pe care domnul ministru le-ar putea găsi utile. Dacă ar fi să vă trimit astăzi o copie a memorandumului, ar putea fi ataşată raportului pe care îl studiază domnul ministru?

S-a lăsat greu la început, astfel încât încuviinţarea pe care mi-a dat-o în cele din urmă să pară o mare favoare, dar asta era ceva normal. Am promis că memorandumul îi va parveni într-o oră.

I l-am dictat Teresei în zece minute. La sfârşit m-a privit îngrijorată:

— E înţelept ce faci, Michael?

— Ne oferă o carte cu care să jucăm.

— Lui Ghaled nu o să-i placă.

— Nu cred că o să-i placă — dacă i-o arăt. Poate că nu o

voi face, dar vreau să am o resursă ascunsă la îndemână, în caz că ne-ar putea fi de folos. Datează-l cu trei zile în urmă şi fă-l să pară că a fost scris la Milano. Mai fă o copie cu traducerea în arabă.

După expedierea memorandumului, am încercat o vreme să mă concentrez asupra unor probleme de muncă. Agentul nostru din Atena licita un contract pentru plăci de ceramică deosebit de important şi, confruntat cu unele clauze penale, cerea urgent garanţii ferme din partea noastră cu privire la datele de livrare. Nu-mi puteam permite să fiu neatent sau nesigur când îi pregăteam răspunsul; cu toate acestea, m-am pomenit că eram şi una şi alta. Teresa a fost cea care a sugerat în cele din urmă, şi asta spre uşurarea mea, să întârzii răspunsul cu douăzeci şi patru de ore şi apoi să-i telegrafiez pentru a recupera timpul pierdut.

Faptul că mă preocupa mai mult în acel moment implicarea mea în FAP decât obligaţiile mele faţă de Agenţia Howell, acţionarii şi angajaţii săi statornici era, fără îndoială, extrem de regretabil. Un om de afaceri competent, priceput, ar trebui ca întotdeauna să fie în stare să facă lucrurile în ordinea priorităţilor şi să îşi păstreze calmul. Prin urmare, este evident că sunt incompetent şi nepriceput. Aşa să fie. Nu prea mă interesează răul pe care îl cunosc; dar răul pe care nu îl cunosc mă frământă. Ştiam care îmi sunt obligaţiile faţă de companie; dar trebuia să aflu ce anume vroia de la mine FAP.

Am luat ca de obicei câte un martini, dar nu vin sau coniac. Un motiv ar fi că nu doream să mergem la întâlnire mirosind a băutură, ceea ce putea fi interpretat ca o încercare de a prinde puteri cu ajutorul alcoolului; şi nici nu vroiam să fiu obligat să mă scuz pentru a mă duce la toaletă în timp ce eram acolo. Nu ştiu de ce îmi făceam probleme. Probabil că, în faza aceea a jocului, mă gândeam încă, instinctiv, ca un om de afaceri înaintea unei tocmeli la care contau toate micile câştiguri şi pierderi psihologice. Îmi trebuia timp să mă obişnuiesc cu ideea că eram membru al FAP şi că mă angajasem să fac tot ceea ce mi se va spune, fără să crâcnesc.

Era o noapte frumoasă, caldă şi liniştită. Aerul din curte era greu de parfumul plantelor şi se vedeau liliecii zburând. Suli-

man, grădinarul, ne-a deschis porţile. I-am spus că s-ar putea să întârzieam şi să nu ne aştepte. S-a gândit că ne ducem la vreo petrecere şi ne-a urat o seară plăcută.

Am ajuns la fabrica de baterii cu puţin înainte de ora nouă şi am lăsat maşina dincoace de poartă, aşa cum făcusem şi cu o seară înainte. De data aceasta, poarta laterală era descuiată, dar, imediat ce am intrat, cei doi pistolari au ieşit din întuneric pe lângă rampa de încărcare şi au pus o lumină pe noi. Ne-am oprit.

— Salut, tovarăşi. Era bărbatul cu dinţii sparţi, cel care mă lovise în spate.

— Salut, am spus.

Înaintă încet şi apoi brusc împinse înainte lanterna pe care o ţinea în mână. Am crezut că încerca să mă lovească în faţă şi m-am dat înapoi.

Scoase un sunet plin de reproş:

— Lanterna aceasta îţi aparţine, tovarăşe. Ai lăsat-o aici astă-noapte. S-a spart sticla, dar încă funcţionează.

— Mulţumesc, dar am alta. (Am aprins lanterna pe care o ţineam în mână.) Vezi?

— Nu o vrei pe asta? întrebă el plin de speranţă.

— Dacă îţi este de folos, tovarăşe, nu. (Am hotărât că era momentul să îmi câştig prieteni.) Dar, aşa cum spui tu, sticla e spartă. De ce să nu iei lanterna asta, care nu este spartă, şi o voi folosi eu pe cea spartă. Pot să îi pun mâine o sticlă nouă.

— Mulţumesc, tovarăşe, mulţumesc din suflet. Am făcut schimb de lanterne. Mă numesc Ahmad, spuse el. Respiraţia îi mirosea îngrozitor.

— Iar eu Michael.

— Ăsta este tovarăşul Musa, mi-l arătă el pe însoţitorul său. Nu poate vorbi pentru că nu are beregată.

Tovarăşul Musa rânji şi îmi arătă o cicatrice mare pe gât.

— O rană de război?

— Da, spuse Ahmad; dar aude până şi cel mai mic zgomot. V-a auzit aseară înaintea mea. La ce oră ţi s-a ordonat să te prezinţi, tovarăşe?

— La ora nouă.

— Tovarăşului Salah nu îi place să fie lăsat să aştepte.

— Sunt sigur de asta.

— Duceţi-vă atunci, tovarăşi, spuse el amabil. Cunoaşteţi drumul.

Am crezut un moment că urma să ne vedem singuri de drum, apoi, chiar când mă pregăteam să mă întorc, Ahmad a chicotit şi m-a împuns cu carabina:

— Porniţi, tovarăşi! spuse el.

Nu a fost o împunsătură puternică, dar destul de fermă ca să îmi dea de ştire că o lanternă nu îi cumpăra indulgenţa şi că, deocamdată, tot el răspundea de ceea ce se petrecea acolo.

Când am ajuns la treptele spre clădirea cu birouri, ne-a spus să aşteptăm cât timp intră el să ne anunţe sosirea. Musa ne zâmbi tot timpul cât am aşteptat, dar rămase cu degetul pe trăgaciul armei sale. Luminile erau aprinse în laborator, dar nu se auzeau voci. Era întuneric în biroul meu. Ahmad se dusese în partea din spate a clădirii.

După vreo jumătate de oră se întoarse pe terasă şi ne făcu semn cu degetul să urcăm. Când am ajuns lângă el, îmi spuse să ridic braţele deasupra capului, apoi mă percheziţionă. Îi luă apoi Teresei geanta şi se uită la ea. Convins că nici unul din noi nu era înarmat, îi dădu Teresei geanta înapoi.

— Urmaţi-mă, tovarăşi.

Am mers pe coridor până în zona de depozitare. Se făcuseră schimbări aici de care nu aveam habar. Cea mai mare dintre cele două camere era acum postul de comandă al lui Ghaled. Foile de tablă zincată — tabla *mea* zincată — care ar fi trebuit să stea aşezată cu grijă, pe mărimi, fusese stivuită lângă un perete pentru a face loc unei mese, câtorva scaune şi unui pat. Locul avea aspectul unei camere în care se locuia, cum era şi normal de altfel. Trecuseră luni de când nu mai avusesem timpul necesar pentru a mă mai gândi şi la camerele unde se păstrau materialele necesare fabricii de acumulatoare. Le lăsasem în grija lui Issa. Poate că m-am enervat aşa de tare pentru că l-am văzut stând acolo, la masă, şi zâmbindu-mi cu superioritate în momentul în care am intrat pe uşă.

Pentru mine, furia aceea a fost periculoasă. Cum nu aveam nici o posibilitate imediată de a o exprima, a trebuit să mi-o înăbuş. Drept rezultat, mi-a fost mai puţin teamă de Ghaled şi, în

felul acesta, mai puţin atent la ceea ce spuneam. Am făcut greşeli.

Pentru început, totul a fost foarte oficial, cam ca prima adunare a conducerii unei societăţi nou-formate.

Ghaled a spus „Bună seara, tovarăşi" Teresa şi cu mine am spus „Bună seara, tovarăşe Salah", şi am fost invitaţi să ne aşezăm.

Mai erau încă doi bărbaţi în afară de Ghaled şi de Issa, care stăteau deja în jurul mesei. Ghaled i-a prezentat.

— Acesta este tovarăşul Tewfiq. Acesta este tovarăşul Wasfi. Sunt membri ai Comitetului Central.

Tewfiq era un bărbat livid, ciupit de vărsat de vânt, cu o mustaţă mare şi un pântece imens. Wasfi era un tânăr vânos cu buza de sus foarte mică şi un zâmbet mic, nefericit, care părea permanent. Ştiam că îi mai văzusem înainte pe amândoi, dar nu reuşeam să ghicesc unde anume. Tewfiq şi Wasfi sunt nume destul de comune în această parte a lumii, dar din întâmplare erau şi numele magazionerului şi al celui de la întreţinere de la fabrica de feronerie pe care îi notasem ca suspecţi ceva mai devreme în cursul acelei zile. Era firesc să îmi închipui că erau aceiaşi oameni.

Au dat amândoi din cap către mine. Dar nu mai trebuia să li se spună cine eram eu.

— Acum, spuse Ghaled repede, avem multe lucruri de făcut. Noaptea trecută le-am descris noilor noştri tovarăşi problemele legate de aprovizionare şi de unele nevoi mai speciale în termeni generali. Astă-seară vom detalia cererile noastre şi vom face planurile necesare pentru îndeplinirea lor. Trebuie să vă atrag atenţia asupra necesităţii unei rapidităţi maxime în îndeplinirea sarcinilor trasate. Fiecare sarcină, repet, *fiecare* sarcină trebuie adusă la îndeplinire în următoarele treizeci de zile. S-a înţeles, tovarăşi?

A urmat un murmur de „Da, tovarăşe Salah" la care eu nu am participat. Ghaled m-a privit tăios:

— Nu ţi-am auzit răspunsul, tovarăşe.

— Pentru că *nu* am înţeles. Nu ştiu nimic de aceste sarcini de care aţi vorbit.

— Vei şti. Dar ţi-am vorbit despre rapiditate. Asta poţi înţelege şi vei fi de acord cu ea.

— Foarte bine.

Se uită ţintă la mine vreun minut. Nu eram destul de respectuos, dar nu era chiar sigur că îmi dădeam seama de acest lucru. L-am privit şi eu la rândul meu, inocent dar întrebător. Îmi acordă privilegiul îndoielii şi se întoarse la o hârtie pe care o avea în faţă:

— Mai întâi, spuse el, chestiunea detonatoarelor acelea pentru aprindere electrică. Vreau să aud rapoartele. Tovarăşul Issa?

— Avem pulbere pentru cinci sute, tovarăşe Salah. Au fost testate câteva eşantioane în laborator şi sunt satisfăcătoare.

— Tovarăşul Tewfiq?

— S-au comandat ţevile de cupru, tovarăşe Salah, dar nu au fost încă livrate.

— De ce nu?

Tewfiq ridică mâinile neputincios:

— Au fost promise pentru săptămâna trecută şi pentru acum două săptămâni. Sunt la mâna furnizorului, tovarăşe Salah.

Ghaled se uită la mine:

— Poate că reuşeşte să ne ajute tovarăşul Michael. Sunt necesari cincizeci de metri de ţevi de cupru cu un diametru de un centimetru. Trebuie să fie un cupru dur.

— Cine sunt furnizorii?

Mi-a făcut plăcere să pun această întrebare pentru că răspunsul corect ar fi fost că tocmai cooperativa de feronerie şi cu mine eram furnizorii. În fond, noi plăteam pentru tot.

— Este vorba de un control special al guvernului asupra cumpărării de metale neferoase, am spus eu. S-a transmis şi un număr de cotă o dată cu comanda?

Tewfiq era tot numai o apă acum:

— Nu ştiu, tovarăşe.

— De ce nu? se răsti Ghaled.

— Pentru că, tovarăşe Salah... (Se opri încurcat o clipă.) Tovarăşu', ştiţi doar că nu fac chiar eu comenzile, continuă apoi cerşind din ochi înţelegere. Sunt doar...

— Da, da.

Ghaled îi făcu semn să tacă şi rămase adâncit în gânduri.

Ştiam ce îi trecea prin minte. Dacă Tewfiq explica faptul că era un simplu magazioner şi că funcţionarul uzinei făcea comenzile propriu-zise, eu puneam totul cap la cap şi întreaga acoperire a lui Tewfiq nu mai era un mister în ceea ce mă privea. Ghaled încerca să se hotărască dacă să îmi împărtăşească în continuare din secretele sale sau nu. Se hotărî să nu o facă.

— Trebuie să faci presiuni pentru a se face livrarea cât mai curând posibil, îi spuse cu asprime lui Tewfiq.

— Da, tovarăşe Salah.

— Continuaţi raportul.

— Avem firele izolate pentru conectare, capsulele de cositor şi materialul de împachetat. Cu toate acestea — ezită şi apoi continuă repede — regret, tovarăşe Salah, regret din adâncul sufletului că sunt greutăţi în ceea ce priveşte obţinerea firelor din aliaj de crom-nichel. Nu este un material pe care să îl pot comanda în mod justificat. Am încercat. Tovarăşul Wasfi poate depune mărturie.

— E adevărat, tovarăşe Salah. (Surâsul chinuit al lui Wasfi se lăţi până deveni ca al unui clovn.) Am spus că era sârmă pentru siguranţele necesare întreţinerii electrice, dar au comandat sârmă specială pentru siguranţe. Mă gândesc că poate nu sunt acelaşi lucru.

Ghaled se uită la Issa:

— Sunt acelaşi lucru?

Issa se refugie în nişte hârtii pe care le avea în faţă:

— Specificaţiile tehnice prevăd sârmă dintr-un aliaj de crom-nichel cu grosimea de treizeci, spuse el.

— Nu e un răspuns la întrebarea mea. Sunt acelaşi lucru?

— Nu ştiu, tovarăşe Salah.

Ghaled se uită la mine.

— Nu, am spus, nu sunt acelaşi lucru. Aliajul de crom-nichel, microm cum i se spune, este un fir pentru rezistenţe. Este folosit în producţia de elemenţi pentru încălzire electrică pentru că se încălzeşte fără a se topi sau a se oxida. Sârma pentru siguranţe se topeşte atunci când se încălzeşte. Pentru ce este nevoie de sârmă din crom-nichel?

— Arată-i, spuse Ghaled.

Issa împinse către mine, pe partea cealaltă a mesei, o foaie

de hârtie. Vedeam clar că nu îi făcea nici o plăcere să o facă. El era autoritatea tehnică aici, nu eu.

Un desen de pe hârtie arăta cum aveau să fie făcute detonatoarele. O bucată cu o lungime de şase centimetri dintr-un tub de cupru cu un diametru de un centimetru urma să conţină cinci grame de fulminat de mercur aşezat între două tampoane de vată. La unul din capete, tubul de cupru era acoperit cu cositor; celălalt capăt avea un strat izolator din ceară în care erau înfipte cele două fire izolate care asigurau aprinderea. Capetele acestor două fire erau în mijlocul prafului de fulminat unde erau conectate de o mică spiră din aliaj de crom-nichel. Acesta era circuitul de aprindere. Nu aveai nevoie decât de o baterie de şase volţi şi de un comutator. Când circuitul se închidea, sârma de crom-nichel, de grosimea unui fir de păr, devenea incandescentă aproape instantaneu, iar fulminatul exploda, aruncând în aer capsula de cositor şi detonând orice exploziv puternic cu care fusese pus în contact.

Era un desen simplu, dar practic. Dacă urmai instrucţiunile, puteai să fii sigur că va funcţiona. Am continuat să studiez desenul pentru a-mi oferi mai mult timp de gândire. Eram tentat să sabotez întregul proiect pentru detonatoare sfătuindu-i să folosească sârma pentru siguranţe, dar am hotărât că ar fi prea riscant. Issa spusese că fuseseră testate câteva eşantioane de praf. Vor testa cu siguranţă şi detonatoarele în forma finală. Dacă testul eşua, se va da cu siguranţă vina pe modificările pe care le sugerasem.

Am ridicat privirea.

— Ei bine? spuse Ghaled.

— S-ar putea ca o sârmă foarte subţire pentru siguranţe să se încălzească suficient de tare, înainte să se topească, astfel încât să aprindă încărcătura de pulbere, dar nu cred că v-aţi putea baza pe asta. Cred că trebuie să aveţi firul acesta fin de crom-nichel.

— Să *avem* firul, tovarăşe, mă mustră el. Acum problema este de unde facem *noi* rost de el?

Issa văzu şansa de a recâştiga prestigiul pierdut.

— Dacă se foloseşte pentru producerea de elemenţi pentru încălzirea electrică, spuse el, pot să fac uşor rost de fir. Este

nevoie doar de patru sau cinci metri. Putem lua câţiva asemenea elemenţi şi apoi să îi desfacem.

Ghaled se uită din nou la mine.

— Am putea încerca, am spus; dar nu cred că se folosesc în producţia de elemenţi de încălzire fire de o grosime atât de mică. De fapt, sunt sigur că nu. Vor trebui să vină de la un comerciant de aparate radio care se ocupă de repararea lor şi care are în stoc rezistori înfăşuraţi.

— Tovarăşe Salah! izbucni emoţionat Wasfi. Cunosc un asemenea om. Are un magazin în souk.

Dar Ghaled îi făcu semn lui Wasfi să tacă. Avea ochii aţintiţi asupra mea.

— Nu folosiţi aceşti rezistori în chiar uzina voastră de asamblare de echipamente electronice? întrebă el.

— Nici unul din rezistorii noştri nu este înfăşurat, tovarăşe Salah.

— Nici chiar cei pentru aparatele de emisie-recepţie Magisch pe care le asamblaţi pentru armată?

Asta m-a făcut să tresar niţel. Se presupunea că Magisch era pe lista secretă.

— Cu atât mai mult nu sunt folosiţi la aparatele de emisie-recepţie Magisch, am răspuns. Folosesc unităţi cu circuite miniaturizate pe care le luăm din Germania de Est deja înfăşurate în plastic. Noi doar asamblăm unităţile. Nu există componente individuale de tipul obişnuit.

Mă lovi uşor cu palma fără un cuvânt:

— Bine. Foarte bine. (Ochii săi erau batjocoritori.) Un mic test, tovarăşe Michael, asta-i tot. Din fericire, l-ai luat cu bine. Proprii mei experţi în probleme de electronică mi-au dat acelaşi răspuns.

M-am prefăcut descumpănit, ceea ce mi s-a părut că i-a făcut plăcere. Ştiam că nu va fi greu să îi identific pe „experţii în probleme de electronică" Îi trădase referirea la Magisch. Aveam deja în minte o listă scurtă cu doi suspecţi şi încă o privire aruncată în dosarele lor de angajare îmi va arăta care dintre ei este vinovat.

— Foarte bine. Tovarăşul Wasfi va cumpăra rezistorii cu spire. Între timp avem încă o problemă urgentă pe care poate reuşeşti să ne-ajuţi să o rezolvăm, tovarăşe Michael.

— Bineînţeles, tovarăşe Salah, că voi fi bucuros să fac tot ceea ce pot.

Nu a părut să mă audă. Se ridicase în picioare şi se dusese la pat. Pe el erau două obiecte mari, metalice, pe care le aduse înapoi şi le puse pe masă.

— Ştiţi ceva despre muniţie, tovarăşe Michael? Vreau să spun despre asemenea lucruri cum ar fi mortiere grele şi proiectile pentru artilerie?

— Nu, nu ştiu.

— Atunci o să-ţi explic. Proiectilele grele sunt compuse din trei părţi principale. Despre încărcătura cu explozivul principal şi despre focos sunt sigur că ştii, măcar în principiu.

— Da.

— Între aceste două părţi există a treia. O numim activant. Explozivii puternici de genul celor folosiţi în proiectilele mari nu sunt foarte sensibili, astfel încât un detonator mic nu este suficient. Aşa că plasăm acest detonator mai mare, activantul, în mijlocul său şi acţionăm focosul pentru a face activantul să explodeze. Acesta — îl ridică pe cel mai mare dintre obiectele metalice — este activantul.

Era un cilindru de culoarea bronzului, cu o lungime de circa treizeci de centimetri şi o grosime de cinci centimetri cu un manşon de oţel la un capăt. Manşonul era filetat prin exterior, pentru inserţia în „proiectil" presupun, iar în vârf era o gaură, de asemenea filetată.

Ghaled arătă gaura.

— Aici ar trebui să intre focosul de impact. (Ridică obiectul mai mic, care avea oarecum forma unei bujii supradimensionate şi era vopsit în cenuşiu. Era filetat la un capăt cu feţele hexagonale, exact ca o bujie.) Şi acesta este focosul. Acum, tovarăşe Michael, ia activantul în mâna stângă. Este plin cu tetril, dar nu-ţi fie teamă. Nu e nici un pericol. Şi acum ia focosul. Se recomandă ceva mai multă grijă în cazul acesta. Are un mecanism de siguranţă, dar nu trebuie scăpat din mână sau lovit cu putere. Încearcă acum să fixezi focosul la activant.

S-a văzut imediat unde vroia să ajungă. Gaura filetată din activant era uşor mai mare decât capătul filetat al focosului. Cele două filete erau, de asemenea, de mărimi diferite. Le-am

examinat pe amândouă mai de aproape şi am avut o revelaţie. M-am uitat la Tewfiq.

— Deci pentru asta aveai nevoie de tarodurile şi poansoanele acelea, am spus.

S-a lăsat liniştea pentru câteva clipe. Tewfiq şi Wasfi păreau să fie uluiţi. Ghaled se aplecă înainte:

— Explică-te, tovarăşe Michael.

— Ca să le faci pe acestea două să se înşurubeze, e nevoie de un inel adaptor cu un filet exterior care să se potrivească cu cel al activantului şi unul interior care să se potrivească la focos. După aspect, filetele sunt amândouă de o mărime standard şi trebuie să le tăiaţi cu maşina. Se produc taroduri şi poansoane de asemenea diametre pentru filetele de conducte, care au profile cu totul diferite. Tovarăşul Tewfiq nu ştia acest lucru. A crezut că inelele adaptoare se pot face cu mâna folosind taroduri şi poansoane, aşa că le-a comandat. Furnizorii au răspuns spunând că nu puteau onora comanda.

Ghaled avea pe faţă o expresie cât se poate de dezagreabilă:

— De cât timp ştii că Tewfiq şi Wasfi sunt tovarăşii noştri? întrebă liniştit.

— N-am fost sigur până astă-seară, dar am avut nişte bănuieli mai devreme, în cursul zilei de astăzi.

— De ce ai avut bănuieli?

I-am spus.

Oftă şi îi aruncă o privire lui Issa.

— Înţelegi acum de ce era atât de necesar să mă asigur de el aseară? Apoi către mine: Ce scuză poţi oferi?

— Cred că a fost firească această curiozitate, tovarăşe Salah. Nu mi-aţi spus să nu mi-o exercit.

— Atunci îţi spun acum.

— Sper că nu a fost ceva rău.

— Asta eu hotărăsc. Tovarăşii din teren, luptătorii de pe front, trebuie să se cunoască între ei, dar cei care lucrează în celule, sub acoperire, trebuie să îi cunoască doar pe cei cu care lucrează direct. Aşa că, tovarăşe Michael, fără uitat prin dosare de-acum încolo. Ai înţeles? Îţi dau un ordin.

— Înţeleg. Nu prea vedeam cum va şti dacă îi îndeplineam sau nu ordinul; şi întrucât lăsase clar să se înţeleagă cum că mai

erau şi alţi membri FAP pe ştatele mele de plată, aveam intenţia clară să îl nesocotesc.

Clocoteam încă de furie. Cred că simţise acest lucru, pentru că mă privi lung şi sever înainte să adauge:

— Sper că înţelegi totuşi, tovarăşe Michael. Nu ţi-ar face plăcere nici una din acţiunile disciplinare pe care aş fi obligat să le iau.

— Înţeleg.

— Atunci să ne întoarcem la treabă. Cum se face acest inel adaptor?

— Nu există decât o singură posibilitate de a-l face, pe un strung pentru filetare.

Se uită la Tewfiq.

— Ai această maşină în fabrică?

— Nu, tovarăşe Salah.

— Atunci trebuie să achiziţionezi una.

— Asta e imposibil, am spus eu.

— De ce?

— Trebuie obţinută aprobare guvernamentală pentru cumpărarea tuturor maşinilor şi justificată necesitatea lor. Nu am avea nici un motiv solid care să susţină cumpărarea acestui strung.

— Atunci inventează un motiv.

— Chiar şi atunci, ar trebui să treacă săptămâni bune până ar fi livrat. Am avea nevoie şi de un strungar priceput care să facă treaba. În plus, nu este necesar.

— Tocmai ai spus că strungul este esenţial.

— Da, este esenţială folosirea unui strung şi a unui strungar care să facă treaba, dar dacă aş avea nevoie de această piesă, sau o alta ca ea pentru un obiect pe care îl producem noi, aş angaja un atelier din Beirut să facă treaba.

— Aşa ceva nici nu intră în discuţie, evident. Tot nu înţelegi necesitatea păstrării secretului?

— Nu s-ar divulga nici un secret. Am folosit acest atelier de mai multe ori. Un desenator face desenele piesei care trebuie lucrată. Se specifică materialul ce urmează să fie folosit şi toleranţele permise; se dă cantitatea de care avem nevoie. Nu spunem pentru ce este necesară piesa. E treaba noastră şi oricum

pe ei nu îi interesează. Ei fac ceea ce le spun să facă specificaţiile tehnice şi desenele. Ne prezintă o mostră pentru aprobare. Dacă suntem de acord cu ea, face toate piesele şi le livrează.

Se gândi un moment.

— Desenatorul va trebui să ştie pentru ce ne trebuie adaptorul.

— În cazul acesta, aş face chiar eu desenul.

— Aici?

— Nu. Aici nu există facilităţile pe care le oferă un birou de grafică simplă. Nu merge o simplă schiţă brută. Trebuie desene exacte, curate.

— Aceste părţi nu pot fi scoase de aici.

— Nu e nevoie să fie scoase de aici. Nu trebuie să am decât măsurătorile exacte şi detaliile tehnice. Pot să fac acest lucru aici. Sunt şublere şi un micrometru în laborator. Issa ştie unde sunt.

Ghaled i-a făcut un semn cu capul lui Issa care a luat-o iute din loc. Am început să examinez din nou focosul şi activantul, cu mai multă atenţie de data aceasta. Am observat că pe focos erau nişte semne în chineză.

— Înţeleg că acesta este unul din focoasele de altă mărime de care aţi vorbit aseară?

— Da.

— Aveţi vreun focos de mărimea care trebuie?

— Da. De ce?

— Când se introduce focosul, trebuie strâns, cu o cheie fixă cred.

— Da. Asta se face chiar înainte de aprindere.

— Vă daţi seama că, folosind un inel adaptor obişnuit, focosul de altă mărime se va fixa atunci când cheia fixă îl forţează înspre acest disc din interiorul manşonului de la activant? S-ar putea fisura. Ar avea vreo importanţă?

— Şi încă foarte mare. Nu trebuie forţat.

— Avem atunci nevoie de o flanşă pusă pe inel care să îi permită focosului de altă mărime să penetreze doar până unde ar ajunge şi un focos normal.

— Nu înţeleg.

Am luat carnetul de însemnări al Teresei şi i-am făcut o schiţă.

Dădu din cap aprobator:

— Da, înţeleg. Dar avem nevoie de o sută de asemenea inele. Asta e mai greu de făcut.

— Nu neapărat, am spus. E uşor să producem flanşele. Partea mai grea este filetarea. Dar trebuie să am un focos de mărimea necesară ca să măsor până unde ajunge. Nu are nici un rost să încerc să ghicesc.

— Foarte bine.

Se duse la o cutie de lemn, vopsită gri, care era sub pat. Ca să o poată deschide, a trebuit să tragă de cutia de sub pat şi am văzut că erau imprimate pe ea litere ruseşti. Încercă prea târziu să ascundă literele. M-am prefăcut că nu am văzut, făcându-mi de lucru cu obiectele pe care Issa le adusese de-acum în laborator.

Puteam, între timp, să trag concluzii. Deşi nu ştiam nimic despre muniţie, câteva lucruri erau evidente. Lungimea şi grosimea activantului îmi spuneau că proiectilul care îl conţinea era o armă destul de puternică. Nu putea fi un proiectil de artilerie pentru că unităţi de gherilă ca cele din FAP nu aveau tunuri. Părea posibil ca ceea ce avea Ghaled să fi fost lansatoare de rachetă de provenienţă rusească. Dar amicii ruşi, cu bună ştiinţă sau din neglijenţă, nu le livraseră destule focoase care să se potrivească. Chinezii, sau persoane care aveau acces la marfă chinezească, încercau să îi scoată din încurcătură.

— Ăsta-i un focos de mărimea care trebuie.

Era, practic, la fel ca şi celălalt. Singura diferenţă importantă era în diametrul secţiunii filetate. Am făcut toate măsurătorile de care aveam nevoie, iar Teresa nota cifrele pe măsură ce i le spuneam. Ghaled mă urmărea cu atenţie în timp ce mânuiam micrometrul.

— Iei fiecare măsură de două ori, remarcă el.

— E mai bine să fiu sigur.

— Dovedeşte conştiinciozitate.

De fapt nu eram chiar conştiincios; nici nu puteam fi, pentru că nu aveam toate instrumentele de măsurat necesare; dar nu conta. Ştiam că erau filetate în sistem metric standard şi că, atâta timp cât aveam diametrele şi distanţele dintre ghinturi exacte, puteam lua celelalte detalii dintr-o tabelă cu serii metri-

ce de la biroul de proiectare. Dar nu aveam de gând să explic acum toate aceste lucruri.

— Dacă nu sunt conştiincios, am spus eu, inelul adaptor nu va funcţiona cum trebuie şi vina o să cadă pe mine.

Tewfiq chicoti — se vedea cât era de încântat că scăpase de răspundere —, dar Ghaled nu răspunse imediat.

Mă urmări fără o vorbă cam un minut înainte să spună:

— Eu nu cred asta, tovarăşe Michael.

— *Nu* o să cadă vina pe mine?

— Nu cred că teama de a fi învinuit te mobilizează în acest moment. Şi nici nu cred că este vorba de devotament faţă de cauză.

Asta nu mi-a plăcut, aşa că m-am prefăcut absorbit de număratul filetelor şi de verificarea cifrelor pe care le scria Teresa. Se mai scurse o jumătate de minut.

— Cred că e vorba de mândrie, continuă Ghaled gânditor; mândria care îl face pe un om să nu poată accepta cu uşurinţă ca o muncă, *orice* muncă, să fie făcută prost atunci când ştii să o faci bine.

Suna mai bine. Am pus jos focosul rusesc. Ghaled îl ridică şi îl cântări în mână cât timp vorbi mai departe.

— Şi tu ştii să faci multe lucruri bine, nu-i aşa, tovarăşe Michael? Eşti în egală măsură comerciant şi inginer, director şi exploatator capitalist de succes. Sunt multe sursele de mândrie care să îţi hrănească amorul propriu. Nu-i de mirare că devii aşa de uşor arogant.

Spuse ultimul cuvânt în mod deliberat şi o clipă focosul greu îi rămase nemişcat în mână. Aşteptă să îi răspund la acuzaţie:

— Îmi pare rău, am spus eu cu blândeţe, că mă consideraţi arogant, tovarăşe Salah. Aţi spus că vreţi să vă folosiţi de cunoştinţele mele şi de succesul meu. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să mă conformez.

— Dar nu fără rezerve. Vezi, aroganţa te face să te trădezi, tovarăşe Michael. De exemplu, ai ascuns faptul că ştiai deja de preocupările ascunse ale lui Tewfiq şi ale lui Wasfi. Dar când a venit momentul în care puteai să arăţi că erau, după părerea ta, nişte proşti, ai făcut-o. N-ai putut să rezişti tentaţiei.

Se ridică şi puse focosul la loc în cutia de sub pat înainte sî se întoarcă din nou la mine.

— Ţi-am spus aseară că aveam alte planuri ca să mă asigur de cooperarea ta sinceră. Ar fi implicat mai degrabă dezechilibrarea financiară a companiei tale decât lezarea amorului tău propriu. Poate că era mai eficient.

Nu am spus nimic.

— Ei bine, mai putem încă descoperi, dacă va deveni necesar. Vapoarele Agenţiei Howell folosesc în permanenţă porturile Beirut, Latakia şi Alexandria. Avem celule în toate aceste locuri. Pot să ordon din nou să se dea foc la mărfuri şi să se arunce în aer camerele motoarelor aşa cum aranjasem la început. Până una alta, să ţii minte că ai fost avertizat. Se aşeză din nou în capul mesei: Când vor fi gata desenele pentru inelul adaptor?

— Îmi va trebui un pic de timp, tovarăşe Salah. Mi-am cam ieşit din mână ca proiectant. Le voi termina poimâine.

— Şi cât va dura atunci până se fac inelele?

— Zece zile până la două săptămâni pentru mostră. După ce va fi aprobată, o săptămână ar trebui să fie destul pentru producţia a o sută de bucăţi.

— Foarte bine. (Se uită în jurul mesei.) Tovarăşii Tewfiq şi Wasfi au sarcinile lor. Îi scuzăm acum. Tovarăşul Issa va aduce trusa pentru amprente.

Aşteptă până ce ieşiră cu toţii din cameră, apoi deschise un biblioraft — unul din bibliorafturile mele pentru dosare — care se afla pe masă în faţa lui. Peste toate hârtiile din interior tronau buletinul de identitate al Teresei şi paşaportul meu. Ne privi pe amândoi:

— În ceea ce vă priveşte pe voi doi, înainte să primiţi alte sarcini, trebuie duse la bun sfârşit nişte formalităţi pentru a deveni membru. (Alese din biblioraft două hârtii şi se uită la ele înainte să le împingă în partea cealaltă a mesei, către noi.) Citiţi-le amândoi cu atenţie înainte să semnaţi.

Iată ce am citit:

Eu, Michael Howell, cetăţean al Commonwealth-ului, rezident în Republica Socialistă Democrată Siria şi supus legilor sale în toate privinţele, recunosc prin prezenta, liber şi din pro-

prie iniţiativă, că am încălcat aceste legi transportând în mod ilegal arme şi explozivi în folosul şi la ordinele Serviciului Secret Sionist de Informaţii.

Apoi devenea mai la obiect. Împreună cu alţii, ale căror nume le puteam da, conspirasem să aruncăm în aer casa unui anume Hussein Mahenoud Saga'ir, în satul libanez Bleideh, în noaptea celei de a cincisprezecea zile a Muharram-ului[1] din anul acela. Fabricasem chiar bomba de plastic ce distrusese casa acestui patriot palestinian, omorându-l împreună cu întreaga sa familie. Numele agentului secret sionist care mă recrutase pentru această muncă murdară era Ze'ev Barlev şi mă contactase în cursul uneia dintre vizitele mele frecvente în Cipru.

În mâinile poliţiei siriene o asemenea declaraţie era echivalentă cu condamnarea la moarte — după torturare pentru a se afla numele celorlalţi conspiratori. Era posibil ca poliţia libaneză să treacă peste tortură şi să comute condamnarea la moarte în închisoare pe viaţă, dar ar fi cel mai blând tratament la care puteam spera în oricare din ţările Ligii Arabe.

I-am aruncat o privire Teresei. Avea faţa palidă şi imobilă. I-am luat confesiunea şi am citit-o. Fusese asociata mea la uciderea familiei Saga'ir, dar şi curier al Serviciului de Informaţii Israelian. Tatăl ei fusese evreu. Cele două declaraţii erau, în linii mari, cam la fel.

Când am terminat de citit am văzut că Ghaled mă urmărea cu atenţie să observe o reacţie din partea mea. M-am străduit să par neimpresionat.

— Ca o chestiune de interes, am întrebat, cine este — cine *a fost* — acest om Saga'ir?

— Un trădător care a fost executat.

— Şi de ce e necesar ca eu să fi ajutat la executarea lui?

— Toţi tovarăşii semnează declaraţii. În felul acesta se pot simţi cu toţii siguri.

— Tovarăşe Salah, trebuie să spun că această declaraţie nu mă face să mă simt deloc în siguranţă.

— Declaraţia este pentru siguranţa celorlaţi tovarăşi. Decla-

[1] *Prima lună a anului islamic (n.tr.)*

rațiile lor sunt pentru siguranța ta. Orice tovarăș căruia îi trece prin cap să ne trădeze, trebuie să se gândească mai bine atunci când își aduce aminte cât îl va costa acest lucru. Așa că pune mâna să faci ceea ce ți se spune să faci, fără alte discuții. Semnează. Dacă vreți să plecați în viață de aici, semnați.

Teresa și cu mine am semnat. În timp ce făceam acest lucru, s-a întors și Issa cu o cutioară de lemn pe care o puse pe masă.

Ghaled se uită la semnăturile noastre, apoi îi înmână declarațiile lui Issa.

— Acei tovarăși care nu își pot scrie numele semnează punând degetul, spuse el. Dar chiar și cei care știu să scrie, pun degetul pentru amprentare. E mai bine așa. Semnăturile pot fi infirmate, dar amprentele nu. Issa știe procedura. Urmați-i instrucțiunile.

Cutia conținea o trusă portabilă de amprentare, din cele folosite la poliție. Issa întinse cerneală pe placa metalică și se puse pe treabă. Se vedea clar că îi plăcea să dea ordine. Declară că prima mea amprentă nu era destul de clară, îmi mânji din nou degetul cu cerneală, mă apucă de antebraț și îmi apăsă degetul mare pe hârtie cu cealaltă mână. Făcu același lucru și cu Teresa.

Ghaled îi luă hârtiile, se convinse că amprentele erau clare, iar apoi îmi dădu pașaportul. Își primi și Teresa buletinul de identitate.

Exact așa au fost obținute „confesiunile noastre de terorism" cărora li s-a făcut atâta publicitate. Nici nu le-am scris și nici nu le-am dictat, și nu există nici un sâmbure de adevăr în recunoașterile pe care le conțin.

Am fost deseori întrebat dacă știam ce făceam atunci când am semnat și răspund din nou — sigur că știam. Fir-ar a dracului de treabă! Ceea ce *nu* știam era cum să evităm să semnăm. Am semnat fiind constrânși: nu aveam de ales.

Având în vedere condițiile respective, nu o pot acuza pe Teresa că a înțeles greșit ce am făcut atunci. Ei i s-a părut că doar încercam, într-un mod nechibzuit și chiar copilăros, să îl lovesc pe Ghaled în singurul fel la care mă putusem gândi sub un impuls de moment.

De fapt nu a fost nimic impulsiv în mişcarea mea. Nu încercam să îl lovesc pe Ghaled, ci doar să îl zgândăr să mă lovească pe faţă. Un om care are asemenea secrete este într-o permanentă stare de stres. Înfurie-l cu veşti proaste şi, în nouă din zece cazuri, se va dezlănţui. Apoi, în dorinţa lui de a te distruge, are tendinţa să uite discreţia şi să te trădeze. E adevărat, era un joc periculos, fiind vorba de un om atât de violent ca Ghaled; dar aveam mare nevoie de informaţii şi mi s-a părut că merita riscul.

În timp ce îmi puneam paşaportul înapoi în buzunar, am spus ca din întâmplare:

— Apropo, tovarăşe Salah, e ceva ce cred că ar trebui să ştiţi.

— Ce?

— Aţi spus aseară că nu trebuie să se facă nici un fel de schimbări aici, că nu trebuie nimeni dat afară şi că veţi folosi mai departe această clădire pe post de cartier general.

— Şi ce-i cu asta?

— Mă tem că această chestiune îmi va fi în curând luată din subordine.

— De ce? De cine? Ce vrei să spui?

I-am spus despre schimbarea de proiect şi trecerea la producţia de baterii pentru maşini. Am continuat:

— De luni de zile această întreprindere funcţionează în pierdere. Planul iniţial era de a o închide cu totul şi de a construi o nouă fabrică, pentru contractul cu Italia, la Homs. S-a simţit mai târziu că ar fi o treabă păguboasă şi că ar trebui doar schimbată şi mărită actuala fabrică, astfel încât în ea să funcţioneze noua fabrică. Clădirea aceasta, de exemplu, va fi modificată şi mărită pentru ca aici să funcţioneze birourile. Laboratoarele şi depozitele vor fi amplasate în noile aripi ale fabricii.

— Minte! strigă Issa emoţionat. Lucrez aici şi nu ştiu nimic de planurile astea.

— Tovarăşul Issa nu ştie nimic despre foarte multe lucruri, am replicat. Eu raportez nişte fapte.

— De ce nu ai spus nimic de asta aseară? întrebă Ghaled liniştit.

— Pentru că nu mi-a trecut prin cap. Atunci v-am acceptat ordinele fără să pun o întrebare. Cred că e de înţeles. Nu mi-am dat seama decât astă-seară că ar fi trebuit să vă avertizez că există posibilitatea să nu mai am decât un timp limitat capacitatea de a mă supune acelor ordine.

— Care-i limita de timp? Câte săptămâni?

— Mi-e teamă că asta doar domnul ministru, doctorul Hawa, poate spune.

— Dar decizia lui se va baza pe sfatul tău.

— Din nefericire, sfatul meu a fost deja dat.

Am scos din buzunar copia memorandumului pe care îl scrisesem şi i l-am dat să îl citească.

În timp ce îl citea, gura i se făcea pungă. Asta nu m-a surprins. În momentul în care se cădea de acord cu ceea ce propusesem eu în memorandum, confortabilul său cartier general, chiar lângă tabăra de refugiaţi de la Der'a unde i se ascundeau teroriştii şi destul de aproape de graniţele cu Iordania şi Liban, avea să devină centrul unui şantier de construcţii, plin de oameni din afară şi, din punctul său de vedere, cam la fel de sigur ca şi un post de grăniceri luminat ca în miezul zilei.

Mă ţintui cu privirea mult timp, atât de mult încât am început să mă gândesc că văzuse prin mica mea stratagemă.

— M-am gândit că ar trebui să cunoaşteţi situaţia exactă, am spus eu ca să întrerup tăcerea.

— Absolut corect, tovarăşe Michael. Iar acum te vei gândi la o posibilitate de a o schimba.

— Din nefericire...

Ridică mâna:

— Fără scuze. Vei sugera altceva, vei face tot ceea ce este necesar. Trebuie doar să înţelegi că sub nici o formă şi în nici un fel acest cartier general nu poate fi deranjat în următoarele şase săptămâni.

— Voi face tot ceea ce îmi stă în putinţă.

— Sigur că o vei face. Dar ai grijă ca acest tot să dea roade. (Se opri o clipă.) Mai ai şi alte surprize pentru mine, tovarăşe Michael?

— Surprize?

Se încruntă.

— Ei, hai. Ţi-am atras deja atenţia o dată să nu-ţi încerci şmecheriile tale de om de afaceri cu mine. Ce altceva mai ai de dat la iveală?

— Nimic, tovarăşe Salah. Încerc doar să joc cu cărţile pe masă, nu să fac şmecheerii.

— Aşa sper şi eu, în propriul tău interes. Dar ca să fiu sigur, o să-ţi spun ce ţi se va cere în apropiata noastră operaţiune. În felul acesta vei avea destul timp să învingi orice greutăţi pe care le-ai putea prevedea, sau te-ai putea preface că le prevezi în calea îndeplinirii sarcinilor. Nu vei avea nici o scuză pentru neîndeplinire.

— Am spus deja că voi face pentru dumneavoastră tot ceea ce îmi stă în putinţă, tovarăşe Salah.

— Te-am auzit. Sper că poţi fi crezut. Vom vedea. (Făcu o pauză.) Compania ta are o navă cu motor, *Euridice Howell*.

Era o afirmaţie, nu o întrebare, dar am încuviinţat:

— Da, tovarăşe Salah.

— Transportă încărcătură amestecată între cinci porturi importante — Famagusta, Iskenderun, Latakia, Beirut şi Alexandria. Am dreptate?

— Acestea sunt cele mai obişnuite porturi unde acostează, aşa-i, dar merge oriunde e nevoie — Izmir, Brindisi şi Tripoli — uneori şi la Genova şi Neapole.

— Totuşi, căpitanii navei se conformează ordinelor tale.

— Se conformează ordinelor agenţilor noştri. Nu dau eu personal ordinele.

— Dar ai putea să o faci.

— Le-aş putea da dispoziţii agenţilor să o facă, dar asta ar fi un amestec neobişnuit din partea mea. Ar trebui să existe o justificare comercială credibilă pentru aşa ceva. Dacă mi-aţi putea spune ce ordine aveţi în minte, tovarăşe Salah, aş fi mai în măsură să estimez posibilităţile.

— Găsirea unei justificări comerciale, cum îi spui, e treaba ta. Vreau ca nava să pornească de la Latakia pe 2 iulie sau în jurul acestei date şi, în drum spre Alexandria, să fie în apropierea paralelei 32 în seara zilei de 3, înainte de miezul nopţii. Asta-i tot.

— Cu ce încărcătură?

— Încărcătură normală. Nu are importanță încărcătura. Dar va trebui să ia patru pasageri din Latakia. În timpul nopții de trei, cursul și viteza navei vor fi dictate, pentru scurt timp, de pasageri.

Am clătinat capul:

— Trebuie să știți, tovarășe Salah, că nici un căpitan de vas nu va accepta ordine cu privire la cursul și viteza navei de la pasageri.

— Nici chiar dacă acele ordine îi sunt transmise de proprietari înainte de a porni?

Am ezitat:

— Asta ar depinde de ordine. Nici un căpitan nu o să-și pună în pericol nava sau echipajul, iar pe coasta aceasta nici un căpitan al Agenției Howell nu își va asuma un asemenea risc, fie el cât de mic. Și, mai ales, ar avea cea mai mare grijă, am adăugat cu înțeles, să nu intre în apele teritoriale.

— Nu i se va cere să intre în apele teritoriale și nici să își pună în pericol nava. Cursul va fi doar ușor în afara traseelor urmate în mod obișnuit de nave timp de două ore, cu viteză redusă. Nimic mai mult.

M-am gândit un moment la căpitanul navei *Euridice Howell*. Era un grec între două vârste, un om demn, respectabil, cu o nevastă plinuță și șapte copii. Atât pe țărm cât și pe mare era un adept al disciplinei stricte. Perspectiva de a fi obligat să îl conving pe acest angajat apreciat că ordinele lui Ghaled în privința cursului și a vitezei, indiferent cât de inofensive puteau să pară, trebuiau respectate întocmai nu era de natură să mă încânte.

— Aveți vreun motiv special să folosiți nava *Euridice*? am întrebat.

— Doar că pentru ea este un traseu normal și se știe că îl face cu regularitate.

— Avem și alte nave care îl fac în permanență. Ați spus, tovarășe Salah, că e treaba mea să găsesc o justificare comercială convingătoare pentru această deplasare exact în acest moment și cu pasageri. Trebuie să vă spun că în cazul navei *Euridice Howell* ar fi greu să găsesc o justificare convingătoare. Problema este cât de discreți trebuie să fim. Dacă discuția nu are importanță...

— Bineînțeles că are importanță. Trebuie discreție totală.

— Atunci ar trebui să nu folosim nava *Euridice*.

— Ce vapor atunci?

— Aș dori puțin timp de gândire, tovarășe Salah. De fapt, mă gândisem deja, dar mai degrabă la căpitani docili decât la nave potrivite. Căpitanul pe care îl aveam în minte era un tunisian fanfaron care se ocupase cu succes de contrabanda de hașiș până când rivalii săi l-au împușcat în barca sa rapidă cu motor chiar lângă vârful cizmei Italiei. După un timp petrecut pe țărm, venise să lucreze pentru noi. Touzani era un căpitan bun, dar deși își păstra mâinile curate în ceea ce ne privea pe noi, aveam bănuiala că mai ținea legătura cu foștii săi asociați. M-am gândit că nu va pune întrebări cu privire la niște ordine ciudate, indiferent ce ar gândi despre ele; și își va ține gura.

— Foarte bine, spuse Ghaled; dar să nu spui că nu ai avut destul timp ca să faci aranjamentele necesare. Mă vei informa imediat ce vei avea numele vaporului.

— Imediat.

— Trebuie să fie o navă metalică, înțelegi sper, și de aceeași mărime ca și *Euridice Howell*.

— Va avea cam același tonaj.

— Vei raporta îndeplinirea diverselor tale sarcini prin tovarășul Issa care îți va transmite și alte ordine. Puteți pleca acum.

— Da, tovarășe Salah.

Am plecat. Teresa, cu buzele strânse, clocotea de emoțiile care o încercau și cărora nu le putea da frâu liber. Bănuiam că predominante erau sentimentele de revoltă și indignare împotriva lui Ghaled. Abia după ce Ahmad și Musa ne-au lăsat la poartă am descoperit că mă înșelasem. Furia ei era îndreptată împotriva mea.

— Crezi că e nebun, nu? spuse dintr-o dată. I se simțea acuzația din voce.

Întrebarea m-a deconcertat. Până atunci îl văzusem pe Ghaled ca pe un animal violent și periculos. Nu îmi trecuse prin minte să mă gândesc la el ca fiind teafăr la minte sau dimpotrivă. Nu sunt psihiatru.

Am spus acest lucru.

— Dar l-ai tratat ca şi cum ar fi nebun, nu? Nebun sau prost?

— Nu cred deloc că e prost.

— Dacă te auzea cineva astă-seară nu prea ar fi ghicit acest lucru.

— Vrei să spui că i-am cântat în strună în mod prea evident?

— Vreau să spun că acum i-ai cântat în strună, dar în secunda următoare l-ai provocat. Mai rău, ai pretins că ţi-e teamă de el, iar apoi ai demonstrat că nu-ţi era.

— Ei, fir-aş al dracului! Dar chiar îmi *este* teamă de el.

— Ai ascuns prea bine acest lucru. Acum, nu mai ştie cum stă în ceea ce te priveşte. Se poate avea încredere în tine sau nu? Asta îl frământă. Nu ai fost consecvent în atitudinea ta.

Am oftat:

— Nu sunt obişnuit să am de-a face cu Ghaled. Tu ce ai fi făcut?

— Aş fi cedat în toate problemele. Nu aş fi creat obstacole. Aş fi fost cu totul de acord.

— Şi apoi?

— Fugeam. Cel puţin mai putem încă face acest lucru. Să o ştergem cât mai repede cu putinţă.

— Şi să ne ascundem de detaşamentele lui de ucigaşi?

— Juca tare ca să ne intimideze. Ce ne-ar putea face la Roma?

— Avem afaceri în ţările arabe şi el ştie acest lucru, suntem de asemenea străini şi vulnerabili. Nu se pune problema că a jucat tare.

— Atunci lichidează afacerile, Michael. Vinde navele. Familiei tale nu i-ar păsa. Aţi fi în continuare bogaţi.

M-am uitat la ea uluit. Băgatul cheii în contact a fost un adevărat spectacol, dar nu m-a privit.

— Să lichidez totul din cauza lui Ghaled? am întrebat. Vorbeşti serios?

Tăcu o clipă înainte să răspundă:

— Te-ai gândit şi tu la asta, spuse ea; ştii bine că ai făcut-o. Şi nu doar din cauza lui Ghaled şi FAP-ului. Nu crezi că Agenţia Howell mai are viitor în Orientul Mijlociu. Crezi că i-a trecut vremea. Ştiu, Michael. Ştiu foarte bine.

— Splendid! Pot să ştiu şi eu cum?

— Nu are rost să îmi vorbeşti pe tonul ăsta, Michael. Ştii doar că, cel puţin, nu sunt proastă. Ce sunt toate afacerile pe care le faci aici dacă nu un proces de lichidare? Nu vrei să o recunoşti, dar ceea ce vrei de fapt este să scapi — în condiţiile puse de tine, bineînţeles, şi cu treburile în ordine — dar curând. Familia Howell a făcut bani frumoşi aici, dar această parte a lumii nu îi mai oferă siguranţa proprietăţilor sale. Mama ta o ştie, sunt absolut sigură.

— Mama? am râs.

— Cu siguranţă. Mi-a şi spus-o odată, nu chiar în vorbele acestea, înainte să devin *persona non grata*. Precis că ţi-a spus şi ţie. Cele mai bune apartamente în hotelurile franţuzeşti de cinci stele, bridge cât cuprinde cu jucători buni şi control de la distanţă asupra educaţiei nepoţilor săi — acestea îi sunt planurile de viitor. Monaco iarna, Evian vara, un Rolls Royce cu şofer şi camerista ei personală libaneză. Ştii că e adevărat, Michael.

— Şi crezi că împărtăşesc şi eu gusturile mamei mele?

— Nu, spuse ea, tu vei munci întotdeauna. Dar nu aici. Nu te trădezi prea des, dar ai făcut-o azi-dimineaţă.

— Am făcut-o?

— Locul acela unde ne-am putea duce repede ca să ne ascundem şi unde am putea fi în siguranţă faţă de FAP.

— Ce-i cu el?

— Vorbeai despre Israel, nu-i aşa?

— Da. În mod firesc, ar fi doar în ultimă instanţă.

— În mod firesc. Prezenţa lui Michael Howell în Israel, îndată ce s-ar şti acest lucru, ar face extrem de dificil comerţul Agenţiei Howell. Lichidarea nu ar mai fi o chestiune de alegere. Ar deveni involuntară.

— Sunt perfect conştient de aceasta. Aşa cum ai spus-o şi mai înainte, ar fi doar în ultimă instanţă, într-o situaţie limită.

— Dar te-ai gândit la ea. Ceva rău pentru afaceri, aşa-i, dar nu de neluat în considerare chiar şi în acest caz. Vezi, Michael?

Nu eram pregătit să mai ascult.

— Vrei să fugi? am întrebat.

— Vrei să spui, singură?

Nu am spus nimic.

A insistat:

— Singură, lăsându-te pe tine să îi explici fuga mea lui Ghaled?

— Poţi, dacă vrei să o faci.

— Asta, Michael, este fie răutate, fie prostie.

— Sunt obosit. Să mergem acasă.

— Foarte bine.

Nu i-am mai vorbit până nu am ajuns în oraş.

— Ce a vrut Ghaled să spună cu paralela 32°? întrebă.

Mă gândeam la tabelele cu filete metrice şi nu i-am răspuns un moment.

— Michael?

Începu să repete întrebarea, dar chiar atunci i-am răspuns:

— 32° nord reprezintă latitudinea aproximativă a oraşului Tel Aviv.

Capitolul 5

TERESA MALANDRA

18 mai la 10 iunie

Motivul pentru care Michael este atât de greu de înţeles — mai ales pentru ziarişti — este faptul că el nu este o singură persoană, ci un comitet format din mai mulţi. Există, de exemplu, bancherul grec cu degete subţiri ce se mişcă fără oprire în timp ce face calcule cu viteza fulgerului pe abac; este apoi vorba de comerciantul de bazar armean, cu ochii trişti, care se preface lent în gândire, dar care de fapt este neînchipuit de viclean; urmează apoi englezul rigid, cu pregătire de inginer, căruia nu îi plac fleacurile, apoi tânărul om de afaceri, amabil, îmbrăcat în costume de mătase, cu riduri la colţurile ochilor săi mari, limpezi, de escroc; tot în el se află şi directorul Agenţiei Howell, defensiv, sentenţios, având tendinţa de a perora, şi apoi mai este acela care îmi place mie în mod deosebit, care... dar de ce să mai continui. Comitetul Michael Howell este într-o permanentă şedinţă şi, deşi sarcina implementării deciziilor sale este în general delegată doar unuia dintre membri, se aud de obicei şi vocile celorlalţi şoptind undeva în fundal. Ghaled a detectat cu siguranţă sunetele slabe ale acelor voci care îl ajutau dar, pentru început, l-a identificat clar doar pe inginer. Cel puţin, în legătură cu acest membru al comitetului, judecata sa a fost corectă; mândria profesională a englezului atinge graniţa obsesiei.

În zilele care au urmat celei de a doua întâlniri cu Salah Ghaled, părea să nu existe un adept al cauzei Forţei de Acţiune Palestiniene mai entuziast şi mai devotat decât tovarăşul Michael. În patruzeci şi opt de ore, schiţele şi specificaţiile tehnice ale inelului adaptor pentru focos erau terminate şi trimise atelierului din Beirut. O zi mai târziu, după o convorbire telefonică, se căzuse de acord asupra unui preţ şi începea munca la

inelul mostră. Între timp, se analizaseră deplasările probabile ale navelor Howell pe lunile iunie și iulie și se făcuseră mai multe proiecte. S-au explorat apoi posibilitățile de schimb și manipulare.

Era ca o problemă trăsnită de șah.

Pe 2 iulie, nava *Amalia Howell* (4000 t, căpitan Touzani) trebuie să navigheze, posibil dar nu neapărat în balast, din Latakia, cu destinația Alexandria. Problema: efectuarea acestei deplasări în nu mai mult de trei mișcări, dar care nici una nu trebuie să fie observată de adversarul tău (în acest caz, proprii tăi agenți de navigație), sau, dacă erau observate, să nu fie recunoscute drept mișcări.

Michael s-a gândit întruna la această problemă zile în șir. A găsit în cele din urmă o soluție care necesita doar două mișcări: prima, retragerea temporară, aranjată, a Certificatului de Scutire de Deratizare al *Amaliei* (necesar conform Articolului 17 din Regulamentul Sanitar Internațional), ceea ce o obliga să stea degeaba în port trei zile sau chiar mai multe; a doua, care rezulta din prima, o rearanjare a deplasării navelor de marfă ale Agenției Howell: acest lucru urma să o trimită pe *Amalia*, atunci când se putea mișca, la Ancona pentru a ridica o încărcătură de la Latakia. Ochii săi străluceau de plăcere în timp ce trecea în revistă toate detaliile împreună cu mine.

— Spune-i lui Issa să transmită vestea mai departe, spuse el în cele din urmă. Nici un detaliu, doar numele navei. Poți să îi mai spui și că mostra de inel va fi în mâinile noastre lunea viitoare. Ghaled va dori să o vadă. Cere ordine clare. Trebuie să pară ca și cum am coopera sută la sută.

— De ce spui „să pară"?

— Ce vrei să spui?

— Păi *chiar* cooperăm, nu?

Se încruntă nerăbdător:

— Ce altceva propui să facem?

— Inelul acesta adaptor va funcționa?

— Bineînțeles că va funcționa. S-a simțit indignat o clipă, apoi a ridicat din umeri: A, înțeleg. Te gândești că ar fi mai bine dacă inelul nu ar funcționa.

— Tu nu gândești la fel?

— Vrei să spui, nu suntem hotărâţi să sabotăm această operaţiune criminală a lui Ghaled? Bineînţeles că da. Dar cum o putem sabota când nu ştim exact ce pune la cale?

— Ştim câte ceva.

— Frânturi de lucruri. Nu destul. Oricum, nu ar ajuta la nimic să umblăm la inelul adaptor. M-am gândit să schimb uşor dimensiunile flanşei. Poate că ar fi contat, dar cum puteam eu să fiu sigur? Nu ştiu destule despre muniţie ca să spun asta. Oricum, nu o să-l ia pe încredere. O să îl încerce, în mod categoric.

Eram în biroul de la vilă şi el a încercat să schimbe subiectul, deschizând dosarul marcat *Urgent* care se afla pe biroul său şi începând să îl răsfoiască. Mă ocupasem deja de lucrurile cu adevărat urgente din el şi nu aveam de gând să mă las păcălită.

— Michael, m-am tot gândit la ceva, am spus.

— Da? Tonul său era o indicaţie clară că nu îl interesa.

— La declaraţiile pe care le-am semnat.

Asta i-a atras atenţia:

— Ce-i cu ele?

— Se presupune că am fost amândoi în legătură cu Serviciul de Informaţii Israelian.

— Chestie obişnuită pentru a te incrimina. Condamnare sigură la moarte.

— Au dat numele unui agent israelian din Cipru.

— Ştiu. Ze-ev Barlev.

— Atunci, de ce chiar nu luăm legătura cu el? Există cu siguranţă, altfel nu i-ar fi dat numele.

Michael se rezemă de spătar. Îi captasem atenţia:

— A, da, Barlev există. Îşi avea baza la Nicosia.

— Atunci, e în regulă.

— Am spus „avea“ Nu mai este la Nicosia de şase luni. Au fost ceva probleme. A fost desconspirat.

— Nu se poate să nu fi fost de-acum înlocuit.

— Aşa cred şi eu.

— Famagusta ar putea afla despre această înlocuire.

— Faci ca totul să sune foarte uşor, dar hai să spunem, de dragul discuţiei, că ar putea afla. Unul dintre noi ia legătura cu el? Asta-i ideea ta?

— Am declarat deja că am fost în legătură cu Barlev. De ce nu am lua într-adevăr legătura cu succesorul său?

— Să fim spânzuraţi pentru ceva real şi nu pentru o închipuire? Acum escrocul îşi mijea ochii către mine, neastâmpărat şi extrem de obositor.

— Speram să evit spânzurătoarea, am spus eu înţepată. Bănuiesc că şi tu speri asta. Printre celelalte lucruri pe care sper să le evit este şi răspunderea, directă sau morală, pentru orice atrocitate pe care o pune Ghaled la cale. Spui că nu putem merge la autorităţile de aici. Accept acest lucru în cazul colonelului Shikla şi al Serviciului de Securitate Internă. Dar sunt alţii care ne-ar asculta. Colonelul Shikla are duşmani care ar fi bucuroşi să li se ofere ocazia de a-l pune într-o situaţie jenantă.

— Şi crezi că Shikla nu ar şti că totul porneşte de la noi? Precis va şti. Şi la fel vor şti toţi ceilalţi.

— Da, ar fi groaznic pentru afaceri. Sărmana Agenţie Howell!

— Eşti nedreaptă! Ieşise brusc la suprafaţă directorul agenţiei: Am discutat toate acestea de zeci de ori. Nu este vorba de afaceri, ci de propria noastră siguranţă. Orice acţiune, oficială sau neoficială, pe care o iniţiem aici împotriva lui Ghaled va avea drept rezultat o altă acţiune, acţiune directă, împotriva noastră. Nu vorbesc despre incendierea încărcăturilor de marfă şi de explozivi în camera motoarelor de pe navele companiei, ci de atacuri personale.

— Am putea cere protecţie.

— Împotriva colonelului Shikla când Ghaled i-a dat deja declaraţiile noastre, pe care le are pe birou? Doar n-ai de gând să te laşi aşa de uşor păcălită, Teresa.

— Foarte bine. Deci avem posibilitatea de a alege. Ori fugim, ori îl sabotăm pe Ghaled fără ca el să ştie. Şi cum tu spui că nu trebuie să fugim...

— Am acceptat deja varianta cu sabotajul, atâta timp cât o putem face fără nici un risc personal. Ce mai vrei?

— O asigurare că sabotajul va fi eficient.

— Şi o vom obţine legându-ne la cap fără să ne doară cu serviciile de informaţii israeliene? Asta crezi tu?

— Ne-am legat deja la cap.

— Există o anumită diferenţă, cum m-am străduit să îţi demonstrez, spuse el cu răceală, între cuvintele dintr-o declaraţie falsă şi faptele pe care le propui. Crezi că eu nu m-am gândit deja la posibilitatea unui contact cu israelienii? Bineînţeles că am făcut-o.

— Perfect, atunci.

— Nu e momentul. (Mă privi o clipă ursuz şi apoi ridică brusc arătătorul îndreptându-l spre nasul meu.) În regulă, fata mea, să spunem că ne vom întâlni astă-seară cu un agent israelian. Ce o să-i spunem?

— Ceea ce ştim.

— Adică ce? Că Ghaled plănuieşte ceva împotriva lor? Nu va fi ceva nou pentru el. Că are arme, probabil rachete? Din nou, nimic nou.

— Dar noaptea de 3 iulie?

— Ce-i cu ea? Zi de sărbătoare în Israel. Ai crezut că nu m-am interesat? Tammuz[1] douăzeci în calendarul ebraic. Aniversarea morţii lui Theodor Herzl, fondatorul sionismului. Din punctul de vedere al lui Ghaled, o zi simbolică în care să lovească. Da, într-adevăr!

— Urmează ca în dreptul Tel-Aviv-ului să se afle în noaptea aceea o navă, *Amalia*, cu câţiva oameni de-ai lui Ghaled la bord. Asta ştim precis.

— O navă neutră în afara apelor teritoriale ale Israelului? Ce or să facă aceşti oameni ai lui Ghaled? Or să scuipe în mare? Dar mergi mai departe. Mai ştii de asemenea că sunt în curs de fabricaţie în uzina noastră de baterii cinci sute de detonatoare acţionate electric. Cum vor fi folosite? Ştii? Nu ştii. Cum crezi tu că acest bun agent israelian va reacţiona la veştile tale? Îţi voi spune eu. O să spună aşa: „Îţi mulţumesc foarte mult, domnişoară Malandra, este foarte interesant şi sugestiv. V-aş ruga acum să vă duceţi înapoi şi să aflaţi ce-i cu acest aşa-zis plan al lui Ghaled. Asta, domnişoară Malandra, dacă vreţi să ne ajutaţi cu adevărat, aşa cum o spuneţi." Ridică mâinile spre cer: Vezi? Încă nu ştii destule lucruri ca să poţi fi de folos. Atunci de ce să îţi asumi riscul de a face acest contact primejdios? De

[1] *A zecea lună din calendarul ebraic (n.tr.)*

ce să nu aştepţi până ce informaţiile pe care le ai — dacă poţi face rost de ele — fac să merite să îţi asumi riscul?

Ar fi trebuit să mai amintesc de încă un membru al comitetului — Marele Inchizitor care reuşea să îi intimideze pe ceilalţi.

Bineînţeles că nu mai aveam ce spune; avea dreptate. Cu toate acestea, nu a trebuit să răspund pentru că această descărcare l-a făcut să înceapă din nou să se gândească. Dădu deoparte dosarul *Urgent* şi urmări cu privirea o muscă ce zburase prin cameră. După o vreme, deschise sertarul adânc de la biroul său şi scoase un spray cu insecticid pe care îl ţine întotdeauna acolo. Îl scutură absent.

— Presiune, murmură el. Trebuie să folosim presiunea.

Scoase capacul de la spray, aşteptă până când musca se întoarse şi apoi apăsă scurt. Când a fost sigur că musca era condamnată la moarte, puse din nou în sertar spray-ul.

— Vreau să vorbesc cu Elie Abouti, spuse el.

Era unul din ultimele lucruri pe care mă aşteptam să le aud. Abouti era antreprenorul care construise fabrica de asamblare pentru aparatură electronică. Era un om cu totul lipsit de scrupule şi fusese destul de deştept să ascundă profunzimea infamiei sale până când a fost prea târziu să mai putem lua contramăsuri. Scosese un profit fantastic dintr-o treabă care, datorită folosirii ingenioase a unor materiale sub standard, devenise o problemă majoră în ceea ce privea întreţinerea aproape chiar înainte de a fi terminată. Michael jurase că se va răzbuna, folosind nişte cuvinte care îţi îngheţau sângele în vene. Dacă dorea acum să stea de vorbă cu Abouti, nu putea să fie decât pentru că sosise clipa răzbunării. Eram curioasă să văd ce formă va îmbrăca şi mă întrebam ce legătură ar putea să aibă cu problema Ghaled.

Când veni Abouti la telefon, ai fi crezut că el şi Michael erau cei mai buni prieteni. Auzeam vocea stridentă a lui Abouti sporovăind fericit în timp ce făceau schimb de amabilităţi, iar Michael degaja camaraderie prin toţi porii. Am aşteptat cu răbdare să ajungă la obiect, dar când acest lucru s-a întâmplat, nu mi-am putut crede urechilor:

— Dragul meu prieten, spuse Michael mieros, sunt nespus

de fericit să îți spun că văd o posibilitate, o posibilitate reală, de a putea lucra din nou împreună.

Trăncăneala de la celălalt capăt al firului deveni ușor mai circumspectă. Nici nu era de mirare. Deși răzbunarea fusese declarată în mod particular, nu se poate ca Abouti să nu își fi dat seama de sentimentele lui Michael în legătură cu construcția fabricii de aparatură electronică.

— Sunt încântat să aud așa ceva, dragă prietene, încântat, spunea Michael și apoi chicoti: Dar de data aceasta, dragul meu Abouti, sper că nu mi-o vei lua în nume de rău dacă voi cere și eu o parte din profitul tău pentru propria-mi persoană.

Pe dată, trăncăneala se animă. Un om care vrea să împartă cu tine un profit ilegal ce urma să fie obținut pe baza unor contracte guvernamentale nu poate să aibă un dinte prea mare împotriva ta.

— Rashti mai lucrează pentru tine? întrebă Michael.

Rashti era supraveghetorul lui Abouti și, dacă așa ceva este posibil, un tâlhar la fel de mare ca Abouti însuși. Și el fusese însemnat pentru răzbunare.

— Bun! Poate avea la dispoziție, fără a fi anunțat cu mult timp înainte, o echipă de expertiză? Poate chiar săptămâna viitoare? Întreb pentru că e posibil să fim obligați să acționăm repede pentru a ne asigura această afacere fără competiție. Cel mai bine ar fi să intrăm și să ocupăm șantierúl. Sunt implicați niște italieni. Da, va fi un contract al ministerului. Zona Der'a. Dar străinii vor încerca să își exercite controlul dacă ușa nu va fi bine închisă.

Nu mai înțelegeam nimic de-acum. Era clar că Abouti nu își va bate capul și nu va face cheltuieli implicate de așa ceva pe un teritoriu guvernamental fără obișnuita directivă scrisă din partea ministerului. Nu vedeam cum putea Michael să o obțină pentru proiectul cu bateriile de mașină în faza aceea. Afacerea cu italienii nu era încă aprobată.

Discuția se termină cu declarații de respect reciproc și simpatie și cu promisiunea din partea lui Michael de a avea directiva în două, trei zile.

Puse receptorul în furcă și zâmbi răutăcios înspre telefon.

— S-a agățat și e foarte încântat, spuse el.

— Cum o să faci rost de directivă?

— Într-un fel sau altul.

— De la Hawa?

— De la cine altcineva? (Mă privi, parcă cerându-şi scuze.) Îmi pare rău, Teresa. Mi-e teamă că asta înseamnă că îl vom chema la cină.

Ştia că nu îmi plăceau asemenea seri; de altfel, nici lui nu îi plăceau. Ca mulţi alţi sirieni educaţi, doctorul Hawa nutrea sentimente contradictorii în problema emancipării femeii. Teoretic, o aproba; în practică, îl făcea să nu se simtă în largul său. Deşi i se permisese lui Michael să o întâlnească o dată, pentru scurt timp, pe soţia doctorului Hawa, ştiuse întotdeauna că o invitaţie la vilă, care ar fi inclus-o şi pe ea, nu va fi acceptată; aşa că nu se făcuse niciodată o asemenea invitaţie. Deşi eu mă gândeam, în mod firesc, că prezenţa şi statutul meu în casă reprezentau impedimentul principal, Michael a negat întotdeauna acest lucru. Spunea că doctorul Hawa nu este un puritan; doar că era arab şi se simţea mai bine în societate în compania bărbaţilor. Îi plăcea de asemenea să bea alcool şi, când se afla într-o asemenea intimitate, putea să o facă. Bineînţeles, fiind doctorul Hawa, îi plăcea şi ca ceilalţi oaspeţi să aibă un statut subordonat, astfel încât să poată domina. Totuşi, se simţea extrem de relaxat într-un *tete-a-tete* solitar cu Michael, care răspundea întotdeauna fanfaronadei sale joviale cu genul de impertinenţă subtilă pe care Hawa părea să îl găsească distractiv. El era regele, Michael clovnul cu diplomă.

Uneori, în asemenea ocazii, făceam ceea ce făceau şi femeile musulmane în casele lor; adică, ascultam dintr-o cameră alăturată, printre una din acele gratii decorate care la origine fuseseră montate acolo în chiar acest scop; dar conversaţia era atât de plictisitoare în cea mai mare parte sau, mai ales după ce se consumase o mare cantitate de coniac, atât de enervantă, încât mă duceam de obicei la culcare şi îi lăsam în plata Domnului.

Dar de data aceasta eram hotărâtă să nu pierd nici un cuvânt.

Era în seara zilei în care primisem aprobarea lui Ghaled pentru mostra inelului adaptor pentru focos şi se expediase co-

manda pentru încă o sută către atelierul din Beirut. Mi se părea că tocmai făcusem posibile o sută de explozii şi gândul mă deprima. Doream din tot sufletul ca Michael să reuşească în încercarea cu Hawa. Până acum, nu făcusem altceva decât să îl ajutăm pe Ghaled în planul său de a ucide o groază de oameni; şi deşi faptul că puneam o echipă de supraveghere în fabrica de baterii nu prea părea să aibă posibilitatea de a-l opri, putea cel puţin să îl deranjeze şi să îi facă greutăţi. Ar fi *ceva*. În plus, aşa cum spune şi Michael, nu ştii niciodată ce rezultate poate avea presiunea. O cantitate minimă poate face multe uneori — poate nu direct, dar prin schimbarea uşoară a valorii unei mici necunoscute din ecuaţie.

Scopul declarat al acestor seri *a deux* era jocul de table dintre doi adversari care se potriveau perfect şi erau bine antrenaţi; dar adevăratul motiv al venirii doctorului Hawa la vilă era de a scoate informaţii de la Michael. Spunea cineva odată că, dacă vroiai să ştii ce se întâmplă la Damasc, trebuia să te interesezi la Beirut. Este ciudat, dar adevărat, şi nu numai în legătură cu oraşul Damasc. Informaţiile sunt o marfă extraordinar de valoroasă în Orientul Mijlociu, dar sursele lui Michael nu se rezumau la Beirut. Agenţia Howell avea degetele înfipte în multe prăjituri şi reprezentanţi care făceau afaceri în multe locuri. În mod firesc, o dată cu rapoartele de credit, cu evaluările de perspectivă şi cu relatările privind activităţile concurenţei, veneau şi multe informaţii — şi bârfe şi zvonuri — care aveau caracter atât economic, cât şi politic. Uneori, doctorul Hawa punea anumite întrebări dar, de obicei, printre zornăitul zarurilor şi ţăcănitul pulurilor, făcea vag aluzie la ceea ce îl interesa în acel moment, iar apoi îl lăsa pe Michael să vorbească.

Aşa a început şi în seara aceea. Pe doctorul Hawa îl interesau Iranul şi ultimele propuneri ale unei delegaţii comerciale sovietice. Vorbea foarte puţin; scotea doar din când în când câte un mormăit, pentru a-i arăta lui Michael că încă îl urmărea cu atenţie.

De la Teheran au trecut la Ankara şi de acolo la proaspăt-independentul Bahrein. În acel punct Michael a tăcut.

Următorul lucru pe care l-am auzit a fost un scurt hohot de râs din partea doctorului Hawa şi o exclamaţie de dezgust din partea lui Michael.

S-a auzit un alt hohot de râs din partea doctorului Hawa:

— Nu te-am văzut niciodată făcând o asemenea greşeală înainte, jubilă el. Nu ai văzut mişcarea?

— Nu, domnule ministru, nu am văzut-o.

Michael îi spunea mai departe doctorului Hawa „domnule ministru", chiar şi în propria lui casă; era un lucru care întotdeauna mă enervase. Părea acum la fel de spăşit ca şi un şcolar prins cu ocaua mică de un dascăl temut.

— Nu te concentrai.

— Nu, nu mă concentram. Îmi pare rău.

— Nu-ţi cere scuze. Zarurile au fost bune cu tine, iar tu le-ai ignorat. Nu le place o atare lipsă de politeţe. Fii atent, Michael, altfel voi pleca acasă bogat.

— Da, da. Încă puţin coniac, domnule ministru?

— A, vrei să îmi slăbeşti capacitatea de percepţie. Foarte bine. Dar ai face mai bine ca tu să nu mai bei.

— Adevărul este, domnule ministru, că nu sunt eu însumi astă-seară.

— Asta e evident. Poate digestia? Ficatul?

— Sunt, trebuie să recunosc, puţin îngrijorat.

— Tu, îngrijorat? Un sunet batjocoritor. Am trăit să o mai văd şi pe asta. Decât, bineînţeles, dacă nu e vorba de o altă femeie. Asta trebuie să fie. Voi, creştinii, aveţi o comportare aşa de ridicolă.

— Nu e vorba de o femeie, domnule ministru. Dar refuz să vă plictisesc cu vreo problemă. (Act de curaj.) Sunteţi aici să vă distraţi, nu să discutaţi afaceri.

— Adevărat. Atunci, hai să jucăm! Să văd scorul. A, da, e foarte bun. Acum, ai grijă, Michael. Sunt hotărât să atac.

Au jucat în tăcere încă două-trei minute. Apoi, doctorul Hawa spuse degajat:

— Treaba asta care te îngrijorează — priveşte vreuna din cooperativele noastre?

— A, nu, spuse Michael repede, apoi păru să ezite: De fapt, nu sunt sigur.

S-a auzit zgomotul făcut de o cupă pentru zaruri trântită pe masă, probabil de doctorul Hawa, de exasperare:

— Nu te aud prea des, Michael, spunând prostii.

— Vreau să spun că nu este vorba de nici una din cooperativele existente, domnule ministru. Dar mi-e teamă că este amenințat planul de tranziție la baterii.

— Ce spui e ambiguu. Ce se întâmplă cu tine?

— Planul de tranziție la baterii este încă un simplu plan, domnule ministru. Michael părea îngrozitor de nefericit; comerciantul armean își frângea mâinile de atâta suferință: O hârtie, nimic mai mult. Nu există un angajament ferm, nu este încă ceva viu. Copilul încă se mai poate naște mort.

— Planurile sunt deja la ministrul de finanțe. Ce-i toată prostia asta?

— Vai, domnule ministru! (Chiar a spus „Vai".)

— Ce tot spui acolo?

— Nu vroiam să vă spun.

— Să-mi spui ce? Jocul era uitat. Se auzea acum iritarea din vocea doctorului Hawa.

— Știrea pe care am primit-o din Beirut, domnule ministru. Suntem trădați.

— Cum trădați? De cine?

— E vorba de italian.

— Care italian? Unul dintre aceia din Milano pe care îi numești prietenii tăi?

— Nu, nu. Acesta este din Beirut. Amintiți-vă, domnule ministru, v-am spus. Oamenii aceștia din Milano încearcă de multă vreme să vândă aici, pe piața noastră. Fără succes, dar au încercat. Au un agent de vânzări la Beirut, un scorpion pe nume Spadolini. Ei bine, acest Spadolini — mama lui a fost româncă — acest scorpion a aflat totul despre proiectul nostru cu privire la bateriile de mașină. Cum a aflat? Cine știe? Poate un spion în biroul de la Milano? E posibil ca, fiind agent interesat al companiei italiene, să i se fi făcut unele aluzii cu mult înainte. Nu putem fi siguri. Dar este cert că scorpionul se pregătește să lovească.

— Să lovească! Vorbește clar, Michael, pentru numele lui Dumnezeu!

— Fiindu-i teamă că va pierde această mică agenție a lui, fiindu-i teamă că va fi trecut cu vederea, dându-și seama de potențialul deosebit al acestei companii mixte, a prezentat pro-

punerea ca noua uzină să nu fie amplasată aici la Der'a, aici în Siria, ci în Liban.

— Dar cum s-ar putea să îi meargă? Propunerea Milanului ne-a fost făcută nouă.

Armeanul, odată datoria făcută, a părăsit scena cu un oftat adânc, târşâindu-şi picioarele, iar bancherul grec se grăbi să îi ia locul.

— Sunt oameni cu obrazul gros, domnule ministru. O propunere nu îi obligă cu nimic. Nu le pasă decât de producţie, pentru că producţia înseamnă bani. Acest intrigant mărunt are un lucru de oferit pe care noi nu îl avem încă — fabrica.

— Vom construi.

— Aceasta este deja construită. Lângă Tripoli. 6200 m^2 de spaţiu într-o clădire recent construită. A fost proiectată pentru linia de producţie a unor maşini de scris şi alte echipamente necesare în afaceri, dar au apărut nişte probleme cu licenţele din partea companiei americane şi planul a căzut cu totul. Clădirile nu au fost niciodată folosite şi le ia pentru o nimica toată. Nu sunt ideale pentru producţia bateriilor de plumb şi vor fi necesare unele modificări, dar spaţiul este acolo şi aşteaptă. La Milano toată lumea se gândeşte deja, e deja tentantă.

— Ştii sigur?

— Trimit săptămâna asta din Milano un director principal şi un inginer ca să inspecteze locul. Ştiu pentru că am prieteni buni la Milano. Dar prietenia nu precumpăneşte asupra propriului interes. Trebuie să le arătăm că avem mai multe de oferit decât acest Spadolini şi că ne putem mişca mai repede.

— Dar cum?

— Asta mă îngrijorează. Avem argumente solide de partea noastră, dar nimic care să le susţină. Când reprezentanţii lor vor sosi aici şi ne vom aşeza la masa negocierilor, ei vor pune întrebări. Printre cele dintâi vor fi acestea — când vom începe să câştigăm ceva din investiţia noastră, când va începe producţia? Şi, în timp ce vom încerca să răspundem, vom şti că în minţile lor există imaginea unui spaţiu de 6200 m^2 tocmai bun pentru o fabrică, nefolosit şi care îi aşteaptă în Liban.

— Ai spus că vor fi necesare unele modificări?

— Modificări minore, domnule ministru. Nimic. Dacă ar

exista ceva în curs de construcţie ca să le arătăm, poate ar fi altceva. Dar... Lăsă propoziţia neterminată.

— Ce fel de ceva în curs de construcţie?

— Ceva care să impresioneze. Pământ alocat şi expertizat. Buldozere care să cureţe şi să niveleze deja. Planuri pe planşele de proiectare. O dovadă că suntem serioşi.

— Dar ştii că aşa ceva este imposibil, Michael.

— Cu tot respectul, domnule ministru, greu, dar nu imposibil.

— Ştii foarte bine că nu pot autoriza fonduri care să aibă o utilizare speculativă. Cei de la Finanţe nu vor aproba niciodată această cheltuială. Când va fi aprobată societatea mixtă, bineînţeles.

— Bineînţeles. Dar s-ar putea ca atunci să fie prea târziu.

S-a făcut linişte. Unul dintre ei a zornăit zarurile şi apoi s-a făcut din nou linişte.

În cele din urmă, doctorul Hawa întrerupse tăcerea:

— Cred că ai ceva să-mi propui, Michael. Despre ce e vorba?

— Agenţia Howell ar putea finanţa această acţiune preliminară.

— Cum îţi vei recupera banii? Nu mai poate fi un proiect pilot. Ai spus-o clar de la bun început. Să nu-mi spui că ai devenit altruist, Michael, pentru că nu o să te cred.

— Vreau ca această societate mixtă să reuşească, domnule ministru, şi să reuşească aici, pentru că vreau reprezentanţa pentru produsele sale. Sunt gata să plătesc ca să îmi asigur această reprezentanţă. Spuneţi-i o primă de asigurare, dacă vreţi. Nu e nimic altruist în asta.

Un scurt hohot de râs.

— Mă simt mai uşurat. Nu mi-ar face plăcere, Michael, ca, după atâta timp, să fiu obligat să îmi revizuiesc ideile în privinţa ta.

— Nici o grijă, domnule ministru.

— Deci, ceea ce vrei de la mine este o directivă, aşa-i?

— Da, vă rog. Ar trebui să se refere la o suprafaţă de trei hectare de pământ chiar lângă actuala fabrică de baterii. Detaliile exacte asupra acestei parcele de pământ se află în memo-

randumul suplimentar pe care vi l-am prezentat deja. Directiva ar trebui să autorizeze în continuare Compania Abouti în vederea efectuării unei expertize şi a altor lucrări pregătitoare necesare înaintea începerii construcţiei efective, inclusiv tăierea unui nou drum de acces. În conformitate cu instrucţiunile primite din partea Agenţiei Howell, bineînţeles.

— Şi pe banii Agenţiei Howell.

— Bineînţeles. Nici nu pot să vă spun, domnule ministru, cât de mult v-aş aprecia ajutorul în această privinţă.

— Ajutor ca să îţi cheltuieşti banii?

— Ca să scap de motivul de îngrijorare. (Armeanul reveni pentru scurt timp ca să facă o plecăciune.) Domnule ministru, dacă acest scorpion libanez, după ce şi-a injectat otrava ticăloasă, mi-ar fi furat afacerea în timp ce eu dormeam, n-aş fi fost în stare să mai închid vreodată vreun ochi.

Doctorul Hawa izbucni în râs.

— Domnule ministru?

— Tu şi etica ta de afaceri, Michael! Nu suporţi să pierzi, aşa-i? Să câştigi este tot ceea ce contează, nu banii în sine. După toţi anii aceştia, te citesc ca pe o carte.

— Atât de uşor, domnule ministru? Trebuie să îmi schimb apucăturile. (Mi-l imaginam prefăcându-se că alungă cu un zâmbet o jenă inexistentă.)

— Nu o vei face niciodată, Michael. Nu poţi. (Chicoti.) Mă rog, o să mă mai uit o dată la documentele alea şi o să mă vezi mâine. Poţi să aduci şi un proiect de directivă dacă asta te face să dormi mai bine la noapte.

— Mulţumesc din nou, domnule ministru. Mai doriţi coniac?

Două-trei secunde mai târziu se auzi din nou zornăitul zarurilor şi ţăcănitul pulurilor.

După plecarea doctorului Hawa, Michael îmi turnă un coniac şi se uită lung la cel din care băuse el.

— Ei, până acum totul merge bine.

— Fabrica aceasta goală de lângă Tripoli, am întrebat, există?

— A, da. O clădire complet inutilă. Ne-a fost oferită acum şase luni. Când preţul o să scadă destul, o putem cumpăra ca depozit.

— Şi omul acesta, Spadolini; *el* există?

— Bineînţeles. Are actuala agenţie. Un om muncitor. Nu-i deloc un negustor prost. Dacă afacerea asta cu bateriile pentru maşină îşi urma cursul cu participarea noastră, l-aş fi luat la biroul nostru din Beirut.

— *Dacă* şi-ar fi urmat cursul? Nu mai este cazul?

Trecu peste întrebare.

— Abouti va avea nevoie de copii ale proiectului fabricii şi specificaţiile tehnice pe care le-am adus de la Milano, precum şi de date despre pământ. Ar trebui să le aibă pe toate mâine dimineaţă.

— Chiar o să-l plătim pentru treaba asta?

— Să îl plătim pe Abouti? (Îşi termină coniacul.) Nici măcar un bănuţ. Să aştepte hoţul gras mult şi bine banii ăştia.

Este ceva aproape nemaiauzit ca Michael să refuze să plătească o datorie, chiar când crede că un creditor al său l-a înşelat. Şi mai fusese şi acel „dacă" Am ştiut în acel moment că se hotărâse în sfârşit să lichideze afacerile şi că, în Siria în orice caz, zilele Agenţiei Howell erau numărate.

Mai târziu, în cursul acelei săptămâni, echipa de expertiză s-a mutat în uzina de acumulatoare şi pe pământul de lângă ea.

— Ce crezi că o să facă Ghaled? l-am întrebat.

— Nimic la început. Câţiva bărbaţi cu teodoliţi, prăjini şi lanţuri de măsurat nu-l vor deranja prea mult. Dar apoi situaţia se va schimba. Maşini grele peste tot şi oameni de pază pe timpul nopţii! Asta îi va afecta cât de repede stilul.

Dar Michael s-a înşelat. Presiunea începu să acţioneze imediat şi, deşi nu a schimbat nici unul din factorii ecuaţiei, era o modalitate de a transforma o necunoscută într-un factor cunoscut.

Michael petrecu cea mai mare parte a zilei la fabrica de plăci de ceramică şi de mobilă. Nu mi-a spus ce făcea, dar puteam să ghicesc. Când sfârşitul operaţiunilor Agenţiei Howell era atât de apropiat, cu cât putea să expedieze mai multe bunuri înainte de sfârşitul propriu-zis, cu atât mai mici urmau să fie pierderile.

Issa telefonă pe la 4:30 după-amiaza. Issa părea să fie şeful de personal din zonă al lui Ghaled, dar şi directorul de producţie şi tonul său nu admitea nici o replică:

— Unde este Howell?

— Nu ştiu, dar îl aştept să se întoarcă dintr-un moment într-altul. Îi pot spune să te sune.

— Nu. Transmite-i mesajul acesta. Vă veţi prezenta amândoi aici diseară la ora opt.

— Poate că domnul Howell are alte aranjamente.

— Atunci le va contramanda. Vă prezentaţi amândoi aici la ora opt. E un ordin.

Michael a rămas pe gânduri când i-am spus.

— Citeşte directiva cu atenţie, Teresa. Nu era nimic în ea din care să reiasă că Agenţia Howell îl plăteşte pe Abouti, nu?

— Nu în mod direct. Costurile vor fi suportate de Cercul Verde. Issa n-are de unde să ştie că nu e vorba de guvern. La fel n-are de unde să ştie nici Abouti. Oricum, vor presupune că sunt cheltuielile guvernului din cauza directivei. La fel va gândi şi Ghaled.

— Ei, atunci poate că nu acesta este motivul pentru care vrea să ne vadă.

Dar era.

Ne-a primit chiar Ghaled în biroul lui Michael şi avea în faţa lui o copie a directivei ministrului. Nu ni s-a spus să ne aşezăm.

Ghaled flutură hârtiile pe sub nasul lui Michael.

— Ce ştii despre asta? întrebă el furios.

— Despre ce, tovarăşe Salah? Pot să văd?

Ghaled aruncă hârtiile înspre el. Michael le adună de pe jos şi le examină un moment.

După câteva clipe scoase un sunet ciudat, ca un cloncănit.

— Ei?

— Dar v-am avertizat de această posibilitate, tovarăşe Salah.

— Iar tu, la rândul tău, ai fost avertizat să o împiedici. De ce nu te-ai supus?

— Chiar dacă ştiam că urma să se emită această directivă, ceea ce nu e cazul, puterea mea este limitată, tovarăşe Salah.

— Limite pe care tu le hotărăşti.

— Nu îi pot da ordine ministrului.

— Nu trebuie să o faci. Ministrul îţi ascultă sfaturile şi cererile, nu? Răspunde-mi? Nu o face?

— Când îmi cere sfatul, da, ascultă. Dar nu m-a consultat în legătură cu această directivă. Michael se uită din nou la ea cu atenţie în timp ce buzele i se mişcau de parcă ar fi fost greu să înţeleagă cuvintele: Ordonă să se facă o expertiză a acestei clădiri şi a terenului alăturat conform unei decizii anterioare. Ordinele dumneavoastră, tovarăşe Salah, au fost ca acest cartier general să nu fie deranjat. Nu pot să cred că doar câţiva oameni în plus care să lucreze aici în timpul zilei vă vor deranja. În timp ce vorbea întoarse foaia şi apoi tresări afectat: Ah, da. Văd problema.

— Aha, o vezi.

— Urmează să se construiască un drum de acces.

— Este o parte a ceea ce s-a ordonat, da. Ce altceva mai vezi, tovarăşe Michael? Dacă îţi este greu să citeşti, îţi pot spune eu. Antreprenorul este împuternicit să ridice câteva clădiri temporare pentru depozitarea combustibilului şi altele asemenea şi se autorizează munca în schimbul de noapte. Antreprenorul urmează să acţioneze în cooperare cu poliţia din Der'a care va asigura patrule speciale.

— Asta-i foarte rău, tovarăşe Salah. Michael părea sincer şocat.

— *Ar fi* foarte rău, spuse Ghaled, dacă s-ar face ceva din toate chestiile astea de aici. Sarcina ta este să ai grijă să nu se facă nimic sau, dacă trebuie să se facă, trebuie să ai grijă să se amâne începutul lucrărilor până la sfârşitul lui iunie. Nu trebuie să existe nici un fel de inconvenienţe. Mă auzi?

— Da, tovarăşe Salah, vă aud.

Dacă se oprea aici, poate că următoarea jumătate de oră nu ar fi fost aşa de înspăimântătoare; dar Michael nu se putea opri aşa. După ce făcuse atâtea eforturi şi cel puţin câteva cheltuieli ca să creeze o *force majeure* care l-ar fi făcut pe orice alt conducător sănătos la cap pus în situaţia lui Ghaled să treacă în defensivă, se simţea jignit de felul rece în care Ghaled a îndepărtat ameninţarea ca fiind nimic altceva decât o simplă incon-

venienţă ce putea fi evitată. Şi, pentru prima dată, purtătorul de cuvânt al comitetului şi-a ieşit din fire şi nici unul din ceilalţi membri ai acestui comitet nu a fost destul de rapid încât să îndrepte răul făcut.

— Din nefericire, urmă el cu obrăznicie, deşi aud, nu sunt atotputernic, tovarăşe Salah. Cum nici dumneavoastră nu sunteţi. Faptul că cineva este în stare să audă un ordin lipsit de realism nu este un indiciu că cel care l-a auzit este şi capabil să îl înfăptuiască. Voi face tot ceea ce voi putea în limite rezonabile, fără să trezesc suspiciuni. Nu mai puţin, dar categoric nu mai mult.

Păcat că Issa intrase în cameră chiar în timp ce vorbea Michael şi fusese astfel martor la acest act de nesubordonare. Chiar dacă ar fi vrut să o facă, Ghaled nu mai putea să ignore acest lucru acum că Issa era acolo. Issa deschise gura, începu să spună ceva, apoi se opri şi aşteptă permisiunea de a vorbi.

Nu o obţinu. Ghaled îl privea cu intensitate şi curiozitate pe Michael, reevaluându-l. Odată reevaluarea făcută, se uită la mine:

— Îţi aminteşti jurământul pe care l-ai făcut? întrebă el.

— Bineînţeles, tovarăşe Salah.

— Crezi că patronul tău şi-l aminteşte? Ai grijă cum răspunzi. Credinţa ta aici este faţă de mine, nu faţă de el.

— Tovarăşul Michael şi-a amintit cu siguranţă jurământul, am spus eu. A făcut tot ce a putut ca să îşi îndeplinească sarcinile ce i-au fost repartizate. De fapt, chiar şi-a neglijat serios propriile sale afaceri ca să facă acest lucru.

Ştiam că Michael mă priveşte cu ochi care mă mâncau, dar ochii mi-au rămas aţintiţi asupra lui Ghaled.

— Când l-a văzut patronul dumitale ultima dată pe doctorul Hawa?

Mi-a fost teamă să mint. Exista întotdeauna posibilitatea ca Ghaled să ştie deja răspunsul.

— Acum câteva zile, seara.

Ghaled se uită din nou la Michael:

— Şi nu ţi-a spus nimic în legătură cu această directivă de care te prefaci că eşti atât de surprins?

— Întâlnirea noastră a avut un caracter pur social. (Michael

ridică din umeri.) De fapt, am jucat table. Nu s-au discutat afaceri. În orice caz, emiterea acestei directive nu ar fi fost subiect de discuţie. Aşa cum am spus atunci când am ridicat prima dată problema, deciziile în legătură cu această uzină erau deja luate.

— Deciziile pe care ţi s-a ordonat să le schimbi sau să le anulezi?

— Decizia pe care am sperat să reuşesc să o schimb. Aceste lucruri nu se pot face printr-un simplu decret, oricum nu prin decretul meu. Este mai uşor să iei hotărâri decât să le schimbi sau să le anulezi. E nevoie de timp. Am crezut că am timp. Este evident că nu am avut destul. (Comitetul îşi recăpătase stăpânirea de sine şi îl sprijineau acum cu toţii pe director.) În ceea ce priveşte surpriza mea, nu am nici un motiv să o exprim, *Sunt* surprins. Probabil că explicaţia rezidă în faptul că, întrucât Agenţia Howell nu este un factor principal în această afacere, nu s-a considerat necesar sau adecvat să fim consultaţi înainte de a se emite această directivă.

Ghaled se gândi un moment, apoi dădu din cap.

— Foarte bine. Până voi face şi eu anumite investigaţii, îţi voi accepta explicaţiile, scuza pentru nereuşită. Dar — se apleacă în faţă — nu există scuză pentru lipsa ta de respect.

— Nu am avut intenţia să fiu lipsit de respect, tovarăşe Salah. Pur şi simplu prezentam situaţia aşa cum o văd eu.

— Asta o spui acum. Ţi-am atras mai demult atenţia asupra aroganţei tale. Şi te-am prevenit că va fi pedepsită. Am făcut-o sau nu?

— Aţi făcut-o.

— Atunci, pentru că n-ai ţinut seama de avertismentele mele, trebuie să fii pedepsit. Cine eşti tu să pui sub semnul întrebării nişte ordine, să hotărăşti dacă sunt sau nu realiste? Trebuie să te învăţăm umilinţa, tovarăşe Michael, ce înseamnă disciplina. Pedeapsa, prin urmare, trebuie să fie de aşa natură încât să o ţii minte. Asta ţi se pare rezonabil şi realist?

Michael arăta nepăsător, fără a fi nepoliticos. Am încercat şi eu, dar cu mai puţin succes.

— Ce zici? insistă Ghaled.

— Depinde de pedeapsă, tovarăşe Salah.

— Da. Dat fiind că ai de dus la bun sfârşit şi alte sarcini

încredinţate, o pedeapsă a Forţei de Acţiune de genul celei pe care tovarăşii Ahmad şi Musa o aplică pentru încălcarea disciplinei, ar — care e expresia?

— Anula chiar obiectul său, tovarăşe Salah?

— Da. (Ghaled zâmbi dezagreabil.) Prin urmare nu trebuie să fii rănit *prea* tare, tovarăşe. Poate absolut deloc, dacă ai noroc. Vom vedea. Se uită la Issa care ascultase cu nesaţ: Eşti gata pentru demonstraţie?

— Da, tovarăşe Şalah. Totul este pregătit.

— Să mergem, atunci.

Ghaled se ridică şi ieşi primul din biroul lui Michael; o luă pe coridorul care ducea la magazia de zinc.

Acolo aştepta un bărbat pe care nu îl mai văzusem înainte. Deşi nici el, nici Michael nu au spus nimic în sensul unui salut, am văzut un schimb de priviri care arăta clar că se cunoşteau.

Ghaled i se adresă cu „tovarăşe Taleb“ Era un om la treizeci şi ceva de ani, înalt şi subţiratec, cu o mustaţă ca a lui Nasser şi o cămaşă neşifonabilă foarte curată. Purta cravată. Când a zâmbit, descoperindu-şi dinţii, i s-au văzut două coroane de aur. Stătea în spatele mesei lui Ghaled, care fusese mutată în centrul camerei.

Mintea trecuse în revistă diverse instrumente de tortură, aşa că cele două obiecte pe care le-am văzut pe masă, în faţa lui Taleb, m-au liniştit, deşi m-au şi surprins în acelaşi timp.

Cel mai mare era o cutie muzicală cu arc, un model pe care nu îl mai văzusem de când eram copil mic. Existase o asemenea cutie pe o noptieră în casa bunicii mele din Roma. Executa patru sau cinci melodii diferite din opere — arii. Aceasta era puţin mai mică decât cea pe care mi-o aminteam şi intra într-un toc vechi din piele neagră căptuşit cu pluş purpuriu; dar cutia în sine era cam la fel, o casetă dreptunghiulară din mahon bine lustruit cu o ferestruică îngustă deasupra. Prin ferestruică se vedea cilindrul metalic, mare, plin cu ace micuţe de jur-împrejurul său şi pieptenele lung de oţel care făcea să se audă notele. În partea din faţă erau nişte manete, iar în spate o cheie de alamă pentru a se întoarce arcul. O inscripţie ştearsă, cu litere de aur, care abia se mai vedea pe partea din faţă anunţa că

această era *La Serinette* executată de Gerard Freres din Paris şi că desenul tonotehnic era protejat de brevet.

Pe masă, lângă *La Serinette*, se afla, absolut absurd, o geantă de voiaj aparţinând Liniilor Aeriene Pakistaneze.

Ghaled se uita cu un interes amuzat la cutia muzicală.

— Încă mai cântă? întrebă el.

— Cântă, bineînţeles, tovarăşe Salah.

Taleb era evident mândru de opera sa, indiferent despre ce era vorba. Atinse una din manete, cilindrul se învârti şi cutia începu să execute menuetul lui Mozart în sol minor. După două măsuri îl opri.

— Trebuie să avem grijă de arc, spuse.

— Fireşte. Atunci să începem demonstraţia.

— Da, tovarăşe Salah.

Taleb băgă mâna în capacul negru al tocului de piele şi scoase ceva din căptuşeala de pluş. Era o fâşie metalică îngustă, asemenea unei rulete de oţel, şi având o lungime cam de douăzeci de centimetri. O lăsă să împungă aerul deasupra cutiei. În mod evident nu făcea parte din *La Serinette* iniţială.

— Asta-i tot, cu excepţia butoanelor de control, tovarăşe Salah. Cele noi sunt pe ceea ce a fost cândva maneta de schimbare a melodiei. Acum, primul buton dezactivează regulatorul de viteză. Al doilea buton îi permite cilindrului să se învârtă liber. Al treilea buton acţionează dispozitivul de siguranţă care...

Ghaled interveni:

— Da, tovarăşe, ştim ce anume ar trebui să facă cel de-al treilea buton. Exact asta vom testa. Acum, tovarăşe Taleb, cred că această demonstraţie de testare ar fi mai convingătoare dacă ţinta s-ar mişca. Eşti de acord?

— În mişcare sau staţionară, nu are nici o importanţă, tovarăşe Salah.

— Din punctul meu de vedere, spuse cu hotărâre Ghaled, o ţintă mişcătoare ar face ca testarea să fie mult mai satisfăcătoare. Şi cum tovarăşul Michael s-a oferit voluntar să ne ajute... E corect, tovarăşe Michael, nu? Te-ai oferit voluntar?

— Dacă spuneţi dumneavoastră asta, tovarăşe Salah.

— Eu spun asta.

— Atunci sunt bucuros să vă ajut.

Michael vorbi liniştit şi calmul său aparent îl irita clar pe Ghaled.

— Să sperăm că veţi fi bucuros şi în continuare, spuse el răstit şi indică geanta de pe masă: Ridic-o.

Michael întinse mâna după pungă şi aproape că o atinse când Ghaled vorbi din nou:

— Cu grijă, tovarăşe. Nu este grea, dar manevreaz-o ca şi când ar fi.

Taleb începu să protesteze:

— Tovarăşe Salah, nu ştim exact...

— Nu, nu ştim exact, spuse repede Ghaled. Tocmai de aceea facem acest test.

— Sincer, nu e nevoie ca ţinta să fie în mişcare.

— Asta eu hotărăsc. (Se întoarse spre Michael care ţinea acum geanta în mână.) Tovarăşe, vei ieşi încet de aici. Când vei fi afară, îndreaptă-te către atelierul numărul unu şi treci de el şi mergi spre zidul despărţitor. Te vom urma până la uşa exterioară. Când ajungi la perete, te întorci şi porneşti încet înapoi, către noi, astfel încât să te putem vedea tot.timpul. Înţelegi?

— Înţeleg.

— Atunci, dă-i drumul. Issa, urmăreşte-l cu lanterna ca să nu îl pierdem din vedere din cauza întunericului. Nu te apropia prea mult. Taleb, îţi spun eu când.

— Da, tovarăşe Salah.

Inima îmi bătea cât să îmi spargă pieptul şi simţeam transpiraţia de pe faţa rece ca gheaţa. I-am urmat până la uşă.

Paznicii, Ahmad şi Musa, veniseră să vadă ce se întâmplă. Ghaled le-a spus să se dea într-o parte. De pe coridorul din spatele lui Ghaled îl vedeam pe Michael străbătând curtea cu geanta în mână şi pe Issa urmărindu-l cu lanterna. Parcă jucau cine ştie ce joc de copii.

Când a ajuns la colţul atelierului numărul unu, Michael s-a împiedicat de o denivelare a pământului, iar Ghaled i-a strigat să fie mai atent. Michael era la o distanţă de vreo sută de metri acum şi se apropia de zidul înconjurător. Când a început să se întoarcă, Ghaled vorbi către Taleb care se afla în depozitul din spatele nostru.

— Pregătește-te.

— Gata, tovarășe.

— În regulă. *Acum!*

Dinspre depozit se auziră trei note ale menuetului în sol minor, apoi sunetul a fost întrerupt, luându-i locul un zbârnâit, un zgomot care deveni tot mai ascuțit până ajunse un vaiet prelung.

Aproape în același moment s-a văzut în partea cealaltă a curții o flacără puternică — părea să iasă din mâna dreaptă a lui Michael — și o bufnitură înfundată. Apoi geanta luă foc, iar Michael o aruncă departe de el.

Era în mod evident rănit, căci cu mâna stângă făcea ceva la încheietura dreaptă, acum știu că încerca să îndepărteze de pe piele o manșetă arsă, dar asta nu l-a făcut să nu încerce să își satisfacă toată curiozitatea pe care o simțea. Încă în flăcări, geanta aterizase lângă perete și Michael se duse imediat să se uite la ea.

El și cu Issa ajunseră la geantă aproape în același timp. Ghaled îi dădu lui Taleb ordinul să întrerupă și se duse lângă cei doi. Întregul incident nu durase mai mult de cinci-șase secunde; dar am observat că, chiar înainte ca Ghaled să-i ordone lui Taleb să întrerupă, intensitatea vaietului începuse să scadă.

Ieși și Taleb din depozit.

— Ai văzut-o cum a funcționat? întrebă el.

— Am văzut-o. A luat geanta foc.

Se uită în partea cealaltă a curții. Issa stingea cu picioarele flăcările care mai rămăseseră. Ghaled examina cu atenție încheietura lui Michael.

— A fost o prostie din partea domnului Howell să o transporte, spuse Taleb.

— Ai face mai bine să i-o spui tovarășului Salah. A fost numai și numai ideea lui.

— Aha.

Nu mai așteptă și ieși să primească felicitările și cuvintele de laudă care, fără îndoială, i se cuveneau. Cele din partea lui Issa au fost pline de efuziune; dar ale lui Ghaled au fost mai formale. Era mai preocupat de Michael. Pentru moment, Ghaled devenise Sir Ghaled, care păstorea plin de solicitudine un

adversar lovit pe câmpul de onoare. În ceea ce mă privea, se instalase o atitudine de reacţie şi, deşi îl uram pe Ghaled din inimă, nu mi s-a părut deosebit de drag zâmbetul curajos al lui Michael. Nu am făcut nici cea mai mică încercare de a i-l întoarce atunci când se apropiară.

— E grav? am întrebat.

— Nu. Doar o mică arsură.

— Toate arsurile sunt grave, spuse Ghaled sever. Se infectează foarte uşor. Trebuie să o tratăm imediat.

Ai fi crezut că sugerasem să nu o tratăm deloc.

Odată ajunşi în depozit, Ghaled i-a ordonat lui Michael să se aşeze şi scoase o trusă sofisticată de prim-ajutor. Se apucă să taie cu o foarfecă manşeta scorojită.

Zona arsă se întindea cam până la jumătatea antebraţului. Se înroşise, dar arsura nu mi se părea deosebită.

— Doar de gradul întâi, remarcă Ghaled în timp ce examina braţul. Dar te doare, fără îndoială.

— Nu aşa de tare ca la început.

— Dar tot trebuie tratată cu grijă. Nu mi-am dat seama că explozivii plastici sunt atât de inflamabili.

— Foarte multe substanţe sunt inflamabile dacă se ridică temperatura destul de mult.

— Ei, asta e, nu mi-am dat seama.

Era aproape o scuză. Era ocupat să toarne apă dintr-o canistră într-un lighean emailat şi să amestece în ea o pulbere albă din trusa de prim-ajutor. După ce s-a dizolvat, începu să spele foarte uşor arsura cu soluţia respectivă.

— Ştiai că am pregătire de doctor? întrebă el, devenit deodată limbut în timp ce lucra.

— Nu, tovarăşe Salah.

— Da, la Cairo. Am şi practicat, la vremea mea, meseria de doctor. Şi încă pe răni mult mai urâte decât asta, ascultă ce-ţi spun eu.

— Sunt sigur de asta.

Intră Taleb împreună cu Issa şi rămaseră în picioare, privind. Ghaled nu îi băgă în seamă până nu termină de curăţat braţul. Se uită apoi la Taleb şi făcu un semn de aprobare cu capul înspre *La Serinette*.

— Capodopera ta poate fi pusă deoparte acum. Tovarăşul Issa ştie unde urmează să fie pusă bine. Va fi în siguranţă acolo până ce vom efectua testările la distanţă mare.

— Da, tovarăşe Salah.

Cutia muzicală a fost introdusă în tocul ei de piele şi luată de acolo. L-am văzut pe Michael urmărind cu coada ochiului procesul de împachetare.

Ghaled cotrobăise prin trusa de prim-ajutor.

— Tratamentul arsurilor, spuse el vioi când se-ntoarse spre Michael, s-a schimbat mult în ultimii ani. Remediile vechi, cum ar fi acidul tanic şi violetul de genţiană, nu se mai folosesc. În cazul acesta, soluţia va fi unguentul cu penicilină. (Se uită la mine.) Ai un analgezic acasă? Codeină, de exemplu?

— Cred că da.

— Atunci poate să ia nişte codeină. Dar nici un pic de alcool astă-seară. O băutură caldă, ceaiul ar fi cel mai nimerit, şi un barbituric pentru ca să doarmă. Asta şi codeină.

— Foarte bine.

L-am privit cât timp a aplicat unguentul şi apoi a făcut un bandaj cu tifon. Lucrat curat şi fără fasoane. Credeam că se pregătise cândva pentru meseria de medic.

— Ei, spuse el în cele din urmă; e mai bine?

— Mult mai bine, mulţumesc. Michael admiră îndatoritor bandajul: Ce era în geantă, tovarăşe Salah? întrebă.

— N-ai ghicit?

— Probabil vreun detonator de-al lui Issa.

— Bineînţeles. Cu două kilograme de explozivi puternici asupra cărora să acţioneze detonatorii, am fi zguduit câteva ferestre din Der'a.

— Îmi imaginez. Dar ce a aprins detonatorii? N-am auzit nimic înainte să ia foc.

Ghaled arăta mulţumit:

— Nu, nu se aude nimic. Totul a funcţionat fain, nu? Se uită din nou la braţ: Aproape că n-ai să-l mai simţi mâine. Dacă nu, să-i spui lui Issa. S-ar putea să fie necesar să aplic mâine un bandaj curat.

— Sunt sigur că va fi bine.

— Ei, dacă nu, ştii cum să comunici cu mine. (Făcu o pau-

ză, apoi îi apăru pe buze o expresie stranie. Era ceva ca ui zâmbet afectat.) Şi mie îmi place să joc table, tovarăşe Michael

O clipă, nu mi-am putut crede urechilor. Cerea, practic, s fie invitat la vilă.

Michael reuşi să îşi ascundă surpriza zâmbind prosteşte:

— Sunt încântat să aud acest lucru, tovarăşe Salah.

— Şi poate mai bine decât doctorul Hawa. Eşti un jucăto prudent?

— Aproape niciodată.

— Buun! Într-un joc prudent dispare sportul. Va fi o com petiţie grozavă. Dar asta într-o altă zi. Acum trebuie să te culc şi să te odihneşti. Ai de lucru mâine.

— Da, într-adevăr, cu privire la directivă, tovarăşe Salah (Michael ridică braţul bandajat şi îl privi din nou admirativ. Nici un spital n-ar fi făcut treabă mai bună. Sunt adânc recu noscător.

Alt zâmbet prostesc.

— Avem grijă de oamenii noştri, tovarăşe Michael.

Ţi se făcea greaţă de amândoi.

În maşină, am spus:

— Şi cu asta basta cu presiunea.

— Ce vrei să spui? Glasul lui Michael trăda surprindere.

— Te-ai ales doar cu un braţ ars.

— E o prostie. Dacă nu era directiva, nu am fi fost acol astă-seară. Cu siguranţă că nu am fi fost martori la demon straţia aceea. Dar aşa cum stau lucrurile, ştim, în cele din urm ce avem împotriva noastră.

Eram prea dezgustată ca să mai discut.

Cum am ajuns acasă, Michael, sfidând ordinele „doctoru lui", îşi turnă un coniac mare. Apoi, în loc să se culce, în spuse să-mi iau carnetul şi să iau notiţe după dictare:

— „Arma pe care Ghaled intenţionează să o foloseasc împotriva israelienilor este un pachet exploziv constând din kilograme de explozivi de mare putere, detonaţi electric prir tr-un sistem de control de la distanţă. Cantitatea de detonato pe care îi are la dispoziţie se numără cu sutele. Ţinând cont d

posibile pierderi, rateuri la aprindere şi de folosirea a doi detonatori la fiecare pachet, trebuie să presupunem că va fi plasat un număr mare de asemenea încărcături, cincizeci sau mai multe. Pare posibilă intenţia de a le face să explodeze simultan."

— Cum?

Se gândi un moment, apoi ridică din umeri:

— Nu mă prea pricep la electronică.

Era adevărat. Era principalul motiv pentru care nu îi plăcea fabrica de asamblare de echipamente electronice. Deşi nu asigura un profit mare, nici nu lucra în pierdere. Ceea ce nu putea să sufere era că nu ştia exact cum funcţiona tot ce se făcea acolo. Mai rău chiar, când cerea explicaţii, i se dădeau într-un limbaj tehnic pe care nu îl înţelegea decât pe jumătate; şi, deşi se pricepea să îşi formuleze întrebările într-un fel care să arate că ştia despre ce era vorba, tot ceea ce putea să facă apropo de cele mai multe răspunsuri, era să dea din cap cu un aer savant şi să se prefacă satisfăcut.

— Cine este acest Taleb? am întrebat.

— Şeful de echipă care răspunde de aparatura Magisch pentru armată şi forţele aeriene. Ştiam că Ghaled avea undeva şi un electronist. M-am gândit că era, poate, irakianul nostru, dar nu l-am scos din discuţie nici pe Taleb. Sunt amândoi pregătiţi de germani. Povesteşte-mi ce s-a întâmplat după ce am plecat cu geanta de plastic. Ce au făcut cu cutia muzicală?

I-am povestit.

— Zici că punga a explodat aproape imediat ce a început zgomotul?

— Da, dar după aceea sunetul a devenit mult mai înalt. Am imitat vaietul pe care îl auzisem.

— Înţeleg. Ei, poate că nu ştiu eu prea multe despre electronică, dar putem fi aproape siguri ce anume au construit în vechea cutiuţă cu şmecherii.

— Putem?

— Nu e evident? Mai întâi, un oscilator de înaltă frecvenţă cu antenă metalică. În al doilea rând, un mic generator care poate ajunge la viteză mare şi putere maximă timp de câteva secunde. Asta se face prin deconectarea bruscă a regulatorului

de viteză. Un simplu ambreiaj cu gheare este suficient. Chestiile acelea au arcuri puternice în interior. Dacă unul din ele se desface complet, timp de o clipă, cuplul de torsiune este formidabil. Şi două-trei clipe înseamnă exact cât este nevoie. Destul de mult ca semnalul de oscilaţie să declanşeze releul.

— Să declanşeze ce?

— Releele electronice legate de detonatori. În geanta aceea se afla un asemenea releu. Am văzut după aceea resturile. Seamănă cu interiorul unui mic aparat radio cu tranzistori — sau o componentă Magisch arsă complet. Bănuiesc că vom descoperi că sunt unele lipsuri în secţia aceea, dacă ne apucăm să facem cercetări. Sigur, se poate să nu apară pe tabelele cu materiale sub numele de releu. Poate că Taleb a trebuit să le adapteze sau să modifice altceva ca să le facă să acţioneze ca relee, dar de aşa ceva ar avea nevoie — un dispozitiv micuţ, simplu, care răspunde la un semnal radio prin închiderea unui circuit de aprindere.

— Înţeleg. Chiar înţelegeam, deşi nu foarte clar.

— Şi acum, notează mai departe. „Nu se cunoaşte raza de acţiune a sistemului, dar sunt câţiva indicatori sugestivi. Raza pentru demonstraţie a fost de numai o sută; o sută şi ceva de metri. Pe de altă parte, releul a fost declanşat cu câteva secunde înainte de a se realiza puterea maximă de transmisie. Şi, ceea ce este şi mai important, a existat un zid gros de beton între transmiţător şi releu. Raza efectivă la puterea maximă cu oarece ajutor aflat în raza vizuală — de exemplu un transmiţător care operează de pe o navă aflată în largul mării pentru a activa releele de pe ţărm — se poate probabil măsura în kilometri." Ai notat?

— Da.

— Vom verifica mâine dimineaţă tabelele cu materiale de la fabrica de produse electronice să vedem ce lipsuri sunt. Vreau apoi o mostră sau mostre din toate acele componente care sunt în minus. Bineînţeles că Taleb nu trebuie să ştie.

— Altceva?

— Pentru moment, nu. Să nu faci copii după însemnările acestea, doar capul. Bănuiesc că voi mai adăuga câte ceva.

— În regulă. Michael, în legătură cu directiva...

— Da, va trebui să ne gândim la asta. Dar nu acum, draga mea. Acum, cred că într-adevăr trebuie să mă culc.

— Să-ţi aduc nişte codeină?

— Asta-i porcăria aia pe care mi-a dat-o atunci dentistul?

— Da.

— Mi-a produs greaţă. O aspirină e destul.

Când m-am întins pe pat, i-am pus o ultimă întrebare:

— Michael, pentru ce sunt însemnările acelea şi pentru ce vrei mostre ale acestui component?

Speram că ştiu răspunsul, dar nu mi l-a dat imediat. În schimb, s-a întors pe o parte ca să îşi poată scoate braţul bandajat deasupra cearşafului.

Apoi spuse rar:

— Cred că ştim destule acum ca să înţelegem despre ce este vorba. Cred că e vremea să ne legăm la cap.

Capitolul 6

MICHAEL HOWELL

De la 14 la 29 iunie

Trei zile mai târziu m-am dus în Cipru; mai întâi la Famagusta şi apoi la Nicosia. Aceasta se întâmpla pe la mijlocul lui iunie.

Recunosc că am fost un nătărău. Ducându-mă în momentul acela, făceam chiar greşeala de care o avertizasem pe Teresa; săream etapele. Credeam că ştiam deja destule şi nu era aşa. Trebuia să mai fi aşteptat.

Nu caut nici o scuză. Necazul era că, acţionând pentru a exercita presiuni asupra lui Ghaled ca să îl oblig astfel să facă prostii, nu luasem în considerare presiunea pe care această situaţie o exercita asupra mea. Nu mă refer la lucruri precum mica joacă sadică a lui Ghaled cu geanta de voiaj — deşi cred că şi aceasta m-a făcut să nu mai judec limpede —, ci la presiunile psihologice. Îi venea destul de uşor Teresei să vorbească despre lichidare; dar o afacere de familie ca Agenţia Howell nu este un magazin la colţ de stradă. Nu poţi pur şi simplu să vinzi capitalul, să tragi obloanele şi să pleci — chiar dacă vrei asta, chiar dacă nu te deranjează să arunci la gunoi o afacere rentabilă de trei generaţii, chiar dacă accepţi o evaluare zero în ceea ce priveşte clientela firmei şi reuşeşti să treci cu vederea bucuria răutăcioasă a concurenţilor în timp ce se grăbesc să apuce bucăţile cu mâinile lor unsuroase, ceea ce se lichidează este un organism; un organism din care eşti şi tu o părticică. Şi care este în egală măsură parte din tine ca şi stomacul şi intestinele tale.

Nu o să descriu aici cum am contactat Serviciul Israelian de Informaţii din Cipru; încă mai sper că israelienii vor fi destul de binevoitori încât să recunoască în mod public că am făcut acest lucru.

Riscurile personale pe care Teresa şi cu mine ni le-am asumat ca să îi avertizăm pe oamenii aceştia despre iminentul atac terorist au fost deosebite; şi am cooperat cu ei în orice fel am putut în scopul de a evita o catastrofă. Nu înţeleg de ce trebuie să fie aşa de secretoşi în privinţa aceasta. Nu cer recunoştinţă; nu m-am aşteptat niciodată să fiu bătut pe spate şi să mi se ofere mulţumiri publice în Knesset[1] Nu le cer să mă laude. Doar o înclinare a capului, chiar dacă foarte rece şi distantă, în semn de recunoaştere, ar fi de ajutor. M-ar scăpa de cel puţin o parte din antipatia creată de „Incidentul Cercului Verde", care mă apasă acum şi din cauza căruia trebuie să suferim atât eu, cât şi Teresa.

După cum spuneam, mai sper încă.

Apoi, exact din acest motiv nu fac o descriere a succesorului lui Ze'ev Barlev, fapt ce ar permite identificarea lui şi, astfel, „desconspirarea" sa. Voi spune doar că îi lipsea farmecul, că atitudinea lui faţă de mine era condescendentă când nu era jignitoare şi că întreaga experienţă a fost total dezagreabilă.

Întâlnirea cu succesorul — aş putea să-i zic mai departe Barlev — a avut loc într-o casă în apropiere de Nicosia. Am vorbit amândoi englezeşte; el avea un accent britanic „zonal" Tot ceea ce mi-a oferit, pe post de răcoritoare, a fost o oranjadă îmbuteliată, oribilă.

Am început prin a-i explica cine şi ce eram, dar m-a întrerupt repede. Ştia deja tot ceea ce trebuia să ştie despre mine, a spus el. Ce anume aveam să-i spun? Ce credeam eu că nu ştia şi că ar fi trebuit să ştie?

Am început cu descoperirea pe care am făcut-o privind activitatea particulară a lui Issa în cadrul laboratorului, ceea ce a părut să-l amuze, şi am continuat până la apariţia pe scenă a lui Ghaled. Am fost bucuros să văd că a considerat acest lucru mai puţin amuzant. De-a lungul anilor, Ghaled îi omorâse mulţi dintre oamenii săi şi era luat în serios. L-au intrigat detaliile recrutării mele şi a Teresei şi a vrut să afle formularea exactă a jurământului pe care îl depusesem. Când i-am spus despre confesiunile false pe care fuseserăm obligaţi să le semnăm, confirmă cu o înclinare a capului.

[1] *Parlamentul israelian (n.tr.)*

— Da, am auzit că fac treaba asta. Cam neplăcut pentru voi. M-am gândit că „neplăcut" era un eufemism, dar nu am insistat asupra chestiunii. Nu-l interesa cu adevărat nici Teresa şi nici eu, ca persoane, ci doar ceea ce ştiam. Aşa că am continuat să îi povestesc despre inelele adaptoare pentru focoase. Mă opri iarăşi.

— Stai aşa! (Eram aşezaţi la un birou şi împinse către mine un bloc-notes.) Ce-ai zice să desenezi obiectul acela pe care l-ai văzut?

— Bine.

Am făcut o schiţă brută. Când am început să adaug dimensiunile aproximative, mă opri din nou:

— E destul, domnule Howell. Ştim totul despre treburile astea.

— Ce sunt exact?

— Aţi ghicit corect. Este de la o rachetă. Un lansator tip Katiuşa de 220 mm. Are un focos de cincizeci de kilograme şi o rază maximă în jur de unsprezece kilometri. Le au foarte multe dintre bandele de terorişti. Sunt bune pentru acţiuni rapide: lovesc şi apoi o şterg. Cu câtva timp în urmă au atacat cu una asemănătoare un spital. O singură salvă a ucis zece oameni. Lansatorul este o treabă simplă, uşor de făcut din cornier de fier. Nu-i deranjează dacă îl abandonează atunci când fug.

— De unde provin?

— E-o întrebare serioasă? A, înţeleg la ce te referi — cum le procură Ghaled? Păi, putea să fi adus câteva cu el din Iordania. Cel mai probabil este că le-au dat algerienii. Capsele percutante chinezeşti au fost probabil introduse prin contrabandă de mişcarea secretă turcă de eliberare. Sau poate... (Se întrerupse.) Credeam că dumneata eşti aici ca să îmi spui *mie* ceva ce *eu* nu ştiam.

— Eram doar curios.

— Ei bine, să continuăm. Până acum, din ceea ce ne-ai spus nu ne interesează nimic. Aş fi surprins dacă Ghaled nu ar avea câteva Katiuşe.

Aşa că i-am povestit apoi despre treaba cu vaporul şi despre detonatoarele cu telecomandă radio. I-am descris tragerea de testare şi i-am dat notele pe care le făcusem cu privire la această tragere.

A citit notele destul de atent: de fapt, le-a citit de două ori: dar, bineînţeles, s-a prefăcut că nu este impresionat.

— Astea nu ne spun mare lucru, nu! Ai luat un eşantion din acest component electronic, din acest component despre care crezi că e posibil să fi fost folosit?

— Da, am făcut rost de unul. L-am scos din servietă. Arăta mai curând ca un baton de caramele decât ca o componentă electronică — o caramea foarte tare încrustată cu alune de culoare roşie, galbenă şi verde. La unul din capete ieşeau plăcuţele metalice pentru conectare.

O puse pe birou în faţa lui şi o privi cercetător:

— Are un nume special?

— Nu, doar numărul piesei. Este ştanţat la capăt — U-17.

— Crezi că U vine de la *Ubertragen*[1]?

— Nu ştiu.

— Nu ai aflat ce anume este?

— Ar fi trebuit să îl întreb pe Taleb. Nu mi s-a părut o idee bună.

— Păcat. Nu s-a spus nimic despre frecvenţa radio pe care o folosesc?

— Noi nu am auzit nimic. Am presupus că oamenii voştri o pot descoperi examinând acest obiect.

— E posibil.

— Ei, asta e. Tot ceea ce trebuie să faceţi este să le bruiaţi transmisia.

— Ce să facem?

— Să le bruiaţi transmisia.

— Şi să le detonăm chiar noi toate bombele? Glumeşti.

— Nu sunt expert. Dar cu siguranţă că puteţi face ceva cu ceea ce aţi aflat acum.

Mă privi cu milă:

— Ascultă, domnule Howell, dacă dispozitivul acesta nu este acţionat printr-un semnal codificat, asta înseamnă o combinaţie de semnale care acţionează precum verterele de la o încuietoare, care nu se răsucesc dacă nu se foloseşte cheia potrivită — orice bruiaj pe frecvenţa la care reacţionează va avea ace-

[1] *Ubertragen — focos, în lb. germană (n.tr.)*

laşi efect ca şi dispozitivul acela de la cutiuţa muzicală pe care l-ai văzut dumneata. Acest releu, sau orice o fi el, nu mi se pare destul de complex pentru genul de montaj electric de care ai nevoie la un dispozitiv codificat complicat. Cum l-ai denumit în notele dumitale, un dispozitiv mic şi simplu. Vai, ar putea fi declanşat accidental.

— Accidental?

Nu răspunse o clipă. Privea undeva, nu prea departe, ca şi cum pierduse firul discuţiei. Apoi păru să şi-l regăsească.

— O să-ţi dau un exemplu. Acum câteva luni, la Tel Aviv, aveau necazuri într-un bloc nou. Arhitectul era american şi instalase unul din acele dispozitive la modă, de deschidere prin telecomandă a uşilor de la garaj. Fiecăruia dintre locatari i s-a dat un mic dispozitiv cu un buton de acţionare pe care să-l păstreze în torpedo-ul maşinii. Apeşi butonul şi uşa se deschide, apeşi din nou şi se închide. Totul era frumos cu excepţia faptului că, uneori, uşa se deschidea şi se închidea când nimeni nu apăsa butonul. În cele din urmă, uşa se închise în timp ce unul dintre locatari intra cu maşina şi capota a fost distrusă. Atunci au trebuit să facă ceva. A luat timp, dar în cele din urmă au rezolvat misterul. Exista un spital la două cvartale mai încolo. Unul dintre aparatele de la secţia de fizioterapie emitea un semnal radio de fiecare dată când era folosit. Nu foarte puternic, dar era pe aceeaşi frecvenţă ca şi telecomanda pentru maşini şi exact destul de puternic ca să acţioneze telecomenzile. Înţelegi ce vreau să spun?

— Da, dar...

— Să revenim la chestiunea cu nava.

Schimbarea subiectului era foarte bruscă şi nu am înţeles motivul decât mult mai târziu. În momentul acela nu am făcut nici o încercare să resping ideea de a schimba subiectul:

— Ce-i cu nava?

— Mai povesteşte-mi o dată ce s-a spus.

I-am povestit.

— Acestor patru pasageri — înţeleg că Ghaled va fi printre ei — urmează să li se permită să dea ordine în ceea ce priveşte direcţia şi viteza navei. Am înţeles bine?

— Exact.

Se încruntă.

— De ce viteza? De ce direcţia şi viteza? Înţelegi la ce mă refer? Dacă toate speculaţiile dumitale sunt corecte, şi repet, sunt numai speculaţii — cineva, să zicem Ghaled, vrea să fie la câţiva kilometri în largul mării în zona Tel Aviv, în noaptea de trei. Acolo, el va apăsa butonul de la cutiuţa muzicală şi va declanşa bombele plasate pe ţărm. Asta-i ideea dumitale, nu?

— Da.

— Ei bine, o simplă schimbare de direcţie îl va aduce în poziţia din care să poată apăsa pe buton. Pentru asta nu trebuie să schimbe şi ruta. Tot ceea ce trebuie să facă este să întrebe la ce oră va trece nava prin dreptul Tel Aviv-ului şi să-l roage pe căpitan să treacă un pic mai aproape, astfel încât să vadă luminile frumoase de pe ţărm.

— Va trebui să se asigure că se află în raza de acţiune a emiţătorului.

— Bun, accept asta. Totuşi, nu explică treaba cu viteza.

— Sincronizare? Aniversarea Herze?

— El a prevăzut seara de trei înainte de miezul nopţii, după spusele tale.

— Da.

— Ce altă sincronizare mai este implicată? Încărcăturile ce urmează să fie detonate — în mod cert dacă sunt aşa de multe cum crezi dumneata — trebuie să fi fost plasate cu mult timp înainte. N-ai idee, bineînţeles, unde plănuiesc să le plaseze?

— Nu.

Mai luă o înghiţitură de oranjadă.

— Totul este foarte fragmentar, se plânse. Nimic nu e sigur.

Am făcut semn către componentul Magisch.

— Cel puţin asta este sigur.

— Se poate să ne spună ceva, dar poate că nu. Chestiunea care se pune acum este ce *veţi* face?

— Eu? Am venit aici să vorbesc cu dumneata, nu? Am făcut tot ceea ce intenţionez să fac. În continuare depinde de dumneata.

— Să-l împiedic pe Ghaled să se joace cu cutiuţa muzicală

şi să apese butoanele? Cum sugerezi să facem asta, domnule Howell? Nava *Amalia Howell* este a dumitale, nu a noastră...

Puteai crede că el ne făcea un serviciu, şi nu invers. În faţa acestei neruşinări, mi se tăie respiraţia.

— Nu cumva îmi sugerezi să opresc nava să plece în cursă, sper. Pentru că, dacă aşa stau lucrurile...

— Nici gând de aşa ceva, domnule Howell. Atunci ai avea probleme cu Ghaled, nu? N-am nici o îndoială că în aceeaşi situaţie s-ar afla şi domnişoara Malandra. V-ar smulge braţele din încheieturi. Şi asta nu se face. Nu, nici măcar o clipă nu m-am gândit să vă sugerez să vă asumaţi realmente vreun risc întru apărarea înaltelor voastre principii morale.

Nota de sarcasm era însoţită de un mic zâmbet abia schiţat. Individul acesta ştia să urască.

— Simpla discuţie cu dumneata înseamnă un risc pentru mine, am replicat. Dacă oamenii voştri nu pot pune la punct un dispozitiv eficace de contracarare a acestui dispozitiv releu, dacă asta înseamnă că Ghaled va trebui să fie împiedicat fizic să apese pe buton, dumneata va trebui să opreşti nava să plece în cursă. Eu voi coopera la modul pasiv, dacă o pot face în mod rezonabil, dar asta e limita.

— Ce înseamnă să cooperezi pasiv? Cuvintele, aşa cum le rostise, miroseau a cianură de potasiu.

— *Amalia* o să se afle la Ankara până vineri, săptămâna viitoare, când va pleca în cursă spre Latakia. Aş putea aranja să preiau un om de-al vostru, mă refer la un agent pregătit, ca membru suplimentar al echipajului.

— Un singur om împotriva lui Ghaled, însoţit de gărzi de corp? Ce ar putea face un singur om în această situaţie?

— Trimiteţi atunci doi băieţi gata să lupte pe viaţă şi pe moarte.

— Înarmaţi cu ce? Cu grenade de mână? Nu putem renunţa aşa de uşor la oamenii noştri.

— Foarte bine atunci, folosiţi forţe superioare. Aveţi forţe marine. Expediaţi un vas înarmat de patrulare şi interceptaţi *Amalia* înainte să se apropie destul de mult pentru ca Ghaled să poată provoca vreo stricăciune. Urcaţi la bordul navei şi daţi-l jos împreună cu gărzile lui de corp. Ce e rău în planul acesta?

— Pe mine mă întrebi?

— Exact.

— Dumneata, un armator? *Mă* întrebi *pe mine* de ce nu putem să abordăm o navă comercială care arborează drapelul Commonwealth-ului britanic în marea deschisă? Şi apoi să îi răpim câţiva pasageri?

— Există deja o stare de război.

Îmi aruncă o privire lungă, plină de suferinţă.

— Trebuie să vă puneţi la zi cunoştinţele de drept internaţional, domnule Howell. Poate că există o stare de război, deşi este în vigoare un acord de încetare a focului. Ceea ce nu există este o blocadă proclamată cu unele pretenţii de a fi eficientă. Oprirea şi percheziţionarea vaselor neutre, în marea deschisă, fără justificarea unei blocade recunoscute sunt fapte complet ilegale. Cât despre ideea cu răpirea... Ridică braţele spre cer.

— Vă asigur că proprietarii navei *Amalia Howell* nu se vor plânge.

— Vor fi, în momentul acela, la bordul navei *Amalia* proprietarii navei sau dumneata, ca reprezentantul lor?

Am văzut deschizându-se capcana şi imediat m-am dat înapoi:

— În modul cel mai sigur, nu voi fi la bordul navei.

— Atunci căpitanul navei se va plânge fără îndoială. Va trebui să o facă şi pe bună dreptate. Ministerul Apărării nu va autoriza niciodată o asemenea acţiune.

— Ei bine, dacă Ministerul Apărării nu doreşte ca Ghaled să apese pe buton în vecinătatea Tel·Aviv-ului, atunci ar fi cazul să aprobe ceva.

Lăsă să treacă ultima observaţie:

— Distanţele şi înfăţişarea lucrurilor te pot induce în eroare pe mare, spuse el gânditor. Nu s-ar putea ca planul lui Ghaled să dea puţin greş?

— Cum?

— Păi, îi vei transmite căpitanului ordinele lui Ghaled. Să presupunem că le-ai schimba puţin. Nu s-ar putea ca *Amalia* să se găsească în vecinătatea localităţii Ashdad în loc de Tel Aviv, la ora preconizată?

— Da, şi la o vizibilitate aproape de zero, planul ar putea merge. Dar Ghaled nu este prost. Pe vremea la care ne putem aştepta în acest moment al anului, ar trebui să fie pe jumătate orb şi prost pe deasupra ca să confunde luminile Ashdad-ului cu cele ale Tel Aviv-ului.

— Atunci poate că *Amalia* ar putea să devieze accidental în apele teritoriale, mai spre nord. Să zicem undeva cam la sud de Haifa?

— Să devieze? Aţi spus să devieze?

— Asemenea lucruri se întâmplă.

— *Amalia* nu este o navă de pescuit cu o busolă improvizată. Este o navă de transport de patru mii de tone, cu un căpitan competent şi un echipaj care navighează în ape care le sunt cunoscute.

— Ai spus că vrei să colaborezi, domnule Howell. Ceri o navă israeliană de patrulare şi o grupă de abordaj care să se ocupe de Ghaled. Tot ceea ce îţi cer este un ajutor modest din partea dumitale, pentru a crea condiţiile în care să îţi putem face un serviciu.

— Nu voi îmi faceţi un serviciu. Eu vă fac un serviciu.

— De ce nu poate căpitanul, pur şi simplu, să ceară ajutor prin radio?

— Pe ce motiv? Pentru că are la bord un om cu o cutie muzicală şi că nu-i place cum arată? Nu, iniţiativa va trebui să vină de la dumneata.

— Dar ce fel de iniţiativă?

— Aşa cum ai subliniat, distanţele pe mare pot fi înşelătoare. Să spunem că radarul vostru de coastă face o uşoară eroare. Nava se află cu adevărat la o milă în afara apelor teritoriale, dar oamenii dumitale insistă că se află la o milă în interior. Oricum, el acţionează suspicios. Aşa că îi ordoni să oprească la Haifa, ca presupus contrabandist, sau pentru verificarea documentelor navei. Deşi protestează, este de acord să se supună. Aţi putea să vă scuzaţi mai târziu.

— Asta-i tot ce poţi face, domnule Howell?

— Da, mingea este în terenul vostru. Dacă oamenii voştri îşi dau aere şi nu vor să încalce un pic dreptul internaţional, regret. Ia aminte, nu cred că vă daţi aere. Doar speraţi că eu voi

încălca legea în locul dumitale. Ei bine, n-o s-o fac. Am încălcat destul din propriile mele reguli și am reușit să-mi creez probleme, reguli ale propriei mele companii. Căpitanul poate fi un angajat al proprietarului, dar nu o să se comporte ca un incompetent doar pentru că proprietarul începe să dea ordine stupide. Tot căpitanul răspunde.

— Chiar dacă proprietarul este la bord și e dispus să își asume răspunderea?

— Chiar și atunci. Și oricum acest proprietar nu va fi la bord.

Suspină teatral:

— Colaborare? A, bine. Să facem adunarea. Nu știm frecvențele radio pe care le va folosi Ghaled. Nu știm schimbările de rută pe care ți le va da pentru a le transmite căpitanului. Corecție! Schimbările de rută *și* de viteză. Nu știm de ce este implicată și viteza. Nu știm în ce loc anume pe țărm vor fi amplasate aceste încărcături, sau cum. Nu știm și iarăși nu știm. Când ți se vor da aceste schimbări de rută și de viteză? Nu-mi spune, lasă-mă să ghicesc. Nu știi nici dumneata.

— Întocmai. De îndată ce voi ști cu adevărat, voi lua iarăși legătura.

— Nu, cu mine nu vei lua dumneata legătura. Nici măcar să nu încerci.

Cuvintele au fost însoțite de o privire fixă, așa că am răspuns la fel.

— Perfect. Îmi convine. Să uităm pur și simplu întreaga chestiune.

— Am înțeles că dumneata ofereai o colaborare pasivă. Regreți acum oferta, sau ți-o retragi cumva?

— Depinde de dumneata. Să spunem că modul în care ați primit oferta mi se pare descurajant de neatrăgător. Da, nu m-ar deranja dacă aș retrage-o.

Pufni cu dispreț.

— Rahat, domnule Howell! Pur și simplu nu-ți plac vorbele spuse pe șleau. Ai venit aici să-ți ușurezi o povară de pe conștiință. La ce te așteptai? Buchete de trandafiri?

— Politețea obișnuită ar fi fost suficientă.

— Vaai! Regret! Vă suntem cu adevărat foarte recunoscă-

tori, domnule Howell. Crede-mă. Foarte, foarte recunoscători pentru toate aceste informaţii şi non-informaţii pe care ni le-ai adus. Acum mai luaţi nişte oranjadă şi calmaţi-vă.

— Nu, mulţumesc.

Oricum, îmi umplu iarăşi paharul:

— Este plin de vitamina C. Nu vă place. De acord, nu-l beţi. O să vă spun, foarte politicos dacă voi putea, ce voi face. Mai întâi, voi da să fie analizat acest component. Poate că vom găsi ceva, poate că nu. În al doilea rând, voi propune această intercepţie pe care o sugerezi. Ia aminte, nu pot face altceva decât să propun. Alţi oameni vor lua deciziile. Trei, indiferent de ce s-ar decide în legătură cu interceptarea şi, în caz că va avea loc, cu modul în care se va face, trebuie să am rutele şi schimbările de viteză cu mult timp înainte. Ce spuneţi de asta?

— Ghaled este şiret şi în permanenţă bănuitor. Nu are încredere totală în nimeni.

— Cât de multă încredere are în dumneata?

— Nu se prea poate hotărî. Dacă sugerezi că aş putea, pur şi simplu, să îi cer degajat informaţiile şi să le obţin, pot să-ţi spun acum că nu va ţine. Iniţiativa va trebui să vină de la el. Bineînţeles că îl pot stimula.

— Cum?

— *Amalia* va rămâne în portul Latakia timp de trei zile pentru a descărca şi a încărca. Aş putea argumenta convingător că, în scopul de a-l face pe căpitan ca mai întâi să accepte pasagerii şi apoi să fie de acord cu schimbările de rută pe care le vreau, va trebui să duc un pic de muncă de lămurire cu el.

— *Chiar* va trebui să faci asta?

— Nu prea mult.

— Deci va fi tot o informaţie de ultim moment.

— Voi încerca să găsesc o cale de a o obţine mai devreme, dar nu promit şi, pentru că veni vorba de promisiuni, va trebui să înţelegi foarte clar câteva lucruri.

— Arăţi din nou cu degetul, domnule Howell. Ce trebuie să înţeleg?

— Ordinele mele personale pentru căpitanul Touzani de pe *Amalia* îi vor recomanda foarte multă discreţie. Nu ştiu cât de mult va trebui să îi spun, dar este om cu experienţă şi se poate

conta pe el să acţioneze cu cap. Dacă ruta pe care o dictează Ghaled, cu o mică modificare, va face mai uşoară interceptarea navei de către oamenii voştri lângă Haifa, atunci Touzani va face această modificare. Dar dacă în mod inevitabil el va fi obligat să schimbe ruta în direcţia care duce spre zona Tel Aviv, atunci ordinele mele vor impune unele restricţii.

— Cum ar fi?

— Ghaled propune să punem în funcţiune transmiţătorul lui de undeva din afara limitei de şase mile, să zicem de la şapte mile. Fără să calculăm exact, asta înseamnă probabil că raza lui maximă de acţiune este de opt sau nouă mile. Ordinele mele pentru căpitanul Touzani vor fi să se menţină la cel puţin zece mile în larg — *dacă* va putea face asta fără să stârnească suspiciuni. Poţi spera să scapi cu o eroare de poziţie de trei mile cât timp de pe navă nu se vede uscatul. Dar mai aproape de ţărm, unde există lumini speciale după care se poate stabili direcţia, nu este aşa de uşor.

— Aşa că?

— Aşa că trebuie să admiţi faptul că, dacă *Amalia* va ajunge la zece mile de Tel Aviv, oamenii voştri vor trebui să fie gata, cu sau fără legi internaţionale, să întreprindă acţiuni imediate. Care este bătaia radarului de coastă din Tel Aviv? Cincisprezece, şaisprezece mile?

— Cam atât.

— Ei, atunci asta este. Se poate ca Touzani să reuşească sau nu să menţină distanţa. Grupa voastră de intervenţie va trebui să fie atentă şi gata să intre în acţiune pentru interceptarea navei dacă el nu va putea face nimic.

— Să presupunem că va putea.

— Atunci, probabil nu vor fi explozii pe mal în noaptea aceea, şi tot probabil Ghaled va afla curând că ceva a mers prost. Poate că se va întoarce şi va încerca din nou într-o altă noapte. Cu siguranţă că va căuta ţapi ispăşitori. Ordinele primite de căpitanul Touzani vor fi să aibă grijă să nu rişte, astfel încât el să nu se numere printre ei. Nici eu nu pot renunţa aşa de uşor la oamenii mei.

— Şi dumneata?

— În ceea ce-l priveşte pe Ghaled, eu îmi voi fi îndeplinit ordinele. Nu-ţi fă griji, am de gând să scap cu bine.

— Dar ai vrea ca noi să punem mâna pe el, dacă putem.

— Pentru Dumnezeu, *voi* nu vreţi să puneţi mâna pe el?

— În regulă. Am înţeles. Executăm intercepţia devreme dacă putem, sau mai târziu dacă pare să se apropie prea mult Vom face ce vom putea pentru dumneata. (Pentru *mine*: era insuportabil.) Acum, domnule Howell, în ceea ce priveşte mijloacele de comunicaţie. După cum am spus, nimic direct de la dumneata.

— Biroul meu din Famagusta s-ar putea ocupa de asta-în mod indirect.

— Nu ştii că oamenii colonelului Shikla interceptează tot ceea ce transmiţi?

— Aş putea aranja ca o schimbare de rută să arate ca o cotaţie de preţuri.

— Astea-s prostii. Nu trebuie să se facă nici o greşeală. Aş prefera să o foloseşti pe domnişoara Malandra.

— Cum?

— Se duce la Roma aşa de des, ca să se întâlnească cu avocaţii în legătură cu proprietatea familiei. Cu terenul acela inutilizabil din *mezzogiorno* de care încă mai încearcă să o scape corect?

A aşteptat să-l întreb de unde ştia despre asta, dar când am dat doar din cap, a continuat:

— În momentul în care vei avea informaţiile, urc-o la bordul unui avion cu direcţia Roma. Apoi expediază o telegramă la biroul din Famagusta, autorizând plata cheltuielilor de cazare la hotelul din Nicosia dacă se va opri acolo la întoarcerea spre casă. Nimic altceva. Voi înţelege.

— Se va opri acolo?

— Nu. Vom prelua mesajul de la ea la Roma. Stă întotdeauna la Hassler, nu? Vom lua legătura cu ea acolo, în numele dumitale. De acord?

— Dar dacă Ghaled va avea obiecţii? Nu uitaţi că noi trebuie să îndeplinim ordinele FAP.

— Vă are bine la mână, aşa-i? Trebuia să mă fi gândit că este destul de uşor. Nu-i spune şi nu telegrafia la Famagusta decât după ce va fi la bordul avionului. Apoi, fă-o pe nevinovatul, dacă va trebui. Nu ar trebui să fie ceva prea greu.

— Să zicem că nu voi obţine informaţiile, să presupunem că există vreo schimbare de plan de ultim moment.

— Trimite-o pe domnişoara Malandra să ne spună. Aceeaşi modalitate.

— Totul este aşa de foarte posibil.

— A cui este vina? Dumneata eşti cel care are acces la informaţii.

— Aţi putea să urmăriţi nava *Amalia* şi să efectuaţi schimbarea de rută voi înşivă, după toate câte v-am spus.

— Ştii care este mărimea marinei israeliene?

— Da.

— Ei bine, vorbeşte raţional, domnule Howell. O vedetă rapidă care să efectueze interceptarea, aşa ceva este realizabil. Am putea chiar trimite un distrugător la nevoie. Dar să păstrăm proporţiile. Nu suntem flota a şasea americană şi avem destule şi aşa ca să ne ţină ocupaţi; să urmăreşti un vas comercial neînarmat până la Latakia? Dacă aş propune aşa ceva, ai mei or să creadă că am luat-o razna.

— Mă rog, este în joc pielea dumitale, nu a mea. Dar cred că lăsăm o mulţime de lucruri la voia întâmplării şi introducem complicaţii inutile.

— De ce? Dumneata trimiţi telegrama aceea inocentă la biroul dumitale de aici şi noi vom acţiona pe baza ei. Apoi vom primi în clar, fără vreo posibilitate de eroare, mesajul de la dumneata, în interval de câteva ore, cu foarte puţin mai mult decât timpul de zbor de la Damasc la Roma. Ce este complicat în treaba asta?

Nu am răspuns imediat, pentru că mă simţeam deja încurcat, dar şi enervat. Ceea ce bineînţeles mă enerva, pe lângă omul care mă privea plin de sine, de la biroul lui, era faptul că îmi dădeam seama că Forţa de Acţiune Palestiniană nu era singura organizaţie secretă care se infiltrase în Agenţia Howell fără ca eu să ştiu aceasta. Sursa încurcăturii mele era legată de Teresa. Gândul că ea va fi în siguranţă, departe, la Roma, în timp ce acţiunea în care era implicat Ghaled se punea în mişcare, constituia un motiv de uşurare, mai mult decât m-aş fi aşteptat.

În mod firesc, am presupus că trebuie să fie ceva rău în această idee.

Dar nu vedeam ce anume. În cele din urmă, am fost de acord.

— De acord, am spus. Şi fără să mă gândesc am mai băut puţină oranjadă. Barlev zâmbi în semn de aprobare.

— Băutura aceasta este plină de vitamina C, spuse iarăşi. Are exact cât zahăr trebuie. Îţi face bine, domnule Howell.

Deşi fusesem plecat trei zile şi nu aveam timp de pierdut cu călătoriile, m-am dus la Beirut cu avionul şi m-am întors la Damasc cu maşina.

Adevărul era că, în timp ce chiar atunci nu mă simţeam în stare să suport la aeroport tratamentul acordat unui VIP, eram şi tulburat la gândul că, dacă ajungeam la Damasc pe calea aerului, fără să fi făcut obişnuita notificare prealabilă, doctorul Hawa se putea întreba de ce. Aşa mă afectează pe mine contactul cu oamenii din lumea spionajului: încep să mă uit înapoi, devin ascuns. În domeniul lor de activitate nu aş rezista nici cinci minute.

La birou mă aşteptau obişnuitele lucrări restante, dar nu am făcut nici o încercare să mă ocup de ele cu Teresa. Activităţile noastre extraprofesionale aveau acum prioritate.

I-am spus, mai mult sau mai puţin, ce se întâmplase cu „Barlev".

A ascultat destul de calm până când am ajuns la partea de discuţie care o privea. Atunci şi-a manifestat indignarea.

— Vrei să spui că israelienii ăia şi-au băgat nasul în afacerile mele?

— Teresa, îşi bagă nasul în afacerile tuturor duşmanilor lor.

— Eu nu sunt duşmanul lor.

— Aici toţi suntem duşmani. Aşa că ne-au făcut tuturor dosare. Nu are nici un rost să te superi.

— Dar *sunt* supărată.

— Sper că nu prea supărată ca să nu te duci la Roma.

— O, mă voi duce dacă o să trebuiască, dar astea sunt probleme personale. Cum e posibil să ştie despre ele?

— Deţinerea de terenuri, testamentele şi comitetele de tutelă sunt chestiuni de evidenţă publică. Trebuie doar să se uite.

— Ei bine, nu-mi place.

— Dacă cel mai rău lucru care ar putea să ni se întâmple este o încălcare a vieţii intime, situaţia noastră nu ar fi prea proastă. Aşa că încetează să îţi mai faci sânge rău şi spune-mi ştirile *tale* proaste.

— În primul rând, trebuie să te prezinţi la Issa. Este foarte urgent. În al doilea rând, trebuie să-i dai telefon lui Abouti. Şi asta este tot foarte urgent. În al treilea rând, trebuie să stai cât mai repede de vorbă cu şeful de birou al doctorului Hawa. Cred că toate aceste urgenţe au legătură între ele.

— Instrucţiuni de la fabrica de baterii.

— Da, dar nu am reuşit să obţin detalii. Nu vor să vorbească decât cu tine.

— Voi începe cu şeful de cabinet.

Ca de obicei, am constatat firea lui întortochiată, dar în cele din urmă am ajuns la miezul chestiunii.

— Domnule Howell, s-au ridicat unele probleme în ceea ce priveşte noua dumitale activitate de prospectare şi curăţire a terenului care se desfăşoară la şantierul dumitale „Cercul Verde"

— De către cine, domnule şef de cabinet?

— Da... ăăă, adică... ăăă... anumite cercuri.

Anumite Cercuri constituia eufemismul unanim acceptat pentru colonelul Shikla şi băieţii lui veseli de la Serviciul de Securitate Internă.

— Probleme?

— În ceea ce priveşte, hmm, aranjamentele de securitate şi acordarea de răspunderi poliţiei locale. Înţeleg că problemele au apărut în special în ceea ce priveşte munca de noapte.

— Ar fi convenabil dacă munca de noapte ar fi suspendată până când aceste probleme pot fi rezolvate la nivelul potrivit?

— Da, domnule Howell, ar fi într-adevăr. Îmi dau seama şi-şi dă seama şi ministrul că activitatea este urgentă, dar dacă fără vreun deranj nedorit ar putea exista soluţionare, o încetinire temporară...

— Înţeleg, domnule şef. Nu e nevoie să spun mai mult. Chestiunea va fi abordată imediat.

Şeful a fost recunoscător. Viaţa putea deveni foarte neplă-

cută pentru un şef de cabinet atunci când *Anumite Cercuri* nu obţineau de la el ceea ce doreau.

Mă încuraja un singur lucru: se părea că Ghaled se hotărâse să accepte scuza mea de neputinţă în chestiunea directivei şi se adresase pentru protecţie aliaţilor lui de la Serviciul de Securitate Internă. În momentul acela, în orice caz, nu eram pe nedrept suspect.

Totuşi, va trebui să acţionez.

La început, Abouti a fost înclinat să îmi pună piedici. Întrucât cerea plată triplă pentru munca de noapte şi plătea, la rândul lui, în cel mai bun caz, o dată şi jumătate, dispoziţiile pe care i le-am dat nu au fost bine primite.

— Dragul meu, ai cerut cea mai mare viteză, se lamenta. Am distribuit pentru această muncă cei mai buni oameni, în dauna altor activităţi. A trebuit să organizez altfel treaba ca să fac asta pentru dumneata. Nu pot să pun punct şi să schimb totul.

— Te asigur, amice, că greutăţile sunt doar temporare, numai temporare.

— Nu sunt greutăţi, dragul meu, doar *betises*[1] Ştiu totul. Am rapoartele lui Rashti. Vreo două dispute cu oamenii dumitale de pază, care sunt nemaipomenit de proşti. O ceartă absurdă cu şoferul camionului dumitale. Asta e totul.

Aproape că am spus: „Ce camion?", dar un clopoţel de alarmă mi-a sunat în minte exact la timp.

Am spus în schimb:

— Care camion? Care şofer?

— Care? Ai aşa de multe afaceri de noapte, aşa de multe încărcături din locul acela? Are vreo importanţă? Aşteaptă, Rashti este aici. O să-l întreb pe el.

Precaut ca întotdeauna, acoperi receptorul cu mâna în timp ce vorbi cu Rashti. Apoi se întoarse la acelaşi subiect.

— Spune că autocamionul este un Mercedes diesel şi că şoferul este un gândac mititel de bucătărie, pe care o să-l zdrobească cu două degete de la mâna stângă dacă vrei să îl împuterniceşti să facă asta.

[1] *Tâmpenii, prostii — în lb. franceză în original (n.tr.)*

— Din nefericire, scumpe prietene, nu este aşa de simplu. Aşa cum am spus, dificultăţile sunt doar temporare. Dar incidentele la care te referi dumneata nu sunt dificultăţi care să ne preocupe acum. Acestea, pe care cred că este mai bine să nu le discutăm la telefon, au fost create în *Anumite Cercuri*. Sunt chestiuni ce implică securitatea de frontieră şi jurisdicţia poliţiei.

Nici măcar Abouti nu putea rămâne nepăsător în faţa *Anumitor Cercuri*.

Tăcu un moment şi apoi spuse „Aha" de trei ori în trei moduri diferite şi extrem de expresive. După aceea, aşteptă să i se dea o indicaţie:

— Un pic de răbdare? am sugerat.

— Da, da, dragă, în asemenea situaţii nu trebuie să te grăbeşti.

— Bine. Atunci o să ţinem legătura. Dar, pentru moment, s-a terminat cu lucrul de noapte. De acord?

— De acord. Nu doresc... (Nu a spus ce anume nu dorea; ceea ce arăta că nu dorea să aibă de a face în nici un fel cu *Anumite Cercuri*.) Bine, ţinem legătura, încheie el şi închise telefonul.

— Când au fost livrate inelele adaptoare pentru detonatoare? am întrebat-o pe Teresa.

— A doua zi după ce ai plecat la Famagusta.

Aceasta însemna că undeva — cel mai probabil la uzina de baterii — inelele adaptoare erau acum unite cu corpurile rachetelor Katiuşa.

Nu aveam multe camioane în regiunea Damascului. Exista o bază de maşini de transport cu sediul la fabrica de ceramică ce servea diverse cooperative după cum şi când era nevoie. Foloseam, mai ales, maşini Fiji. Cel mai mare vehicul pe care îl aveam era un camion Berliet, folosit în general pentru a efectua transporturile de mobilă. Nu aveam nici o maşină Mercedes diesel. Micul gândac de bucătărie — Issa după descriere — folosea mijlocul de transport al vreunui alt norocos ca să ducă Katiuşele la destinaţia lor secretă.

Apoi nu m-am mai gândit la chestiunea aceasta. Barlev spusese că ar fi fost surprinzător dacă Ghaled nu ar fi avut

Katiuşe. Nu mă privea absolut deloc unde ajungeau; sau aşa credeam eu, în inocenţa mea. Totuşi, am păstrat în minte camionul Mercedes diesel şi acest lucru a fost un păcat.

— Dar ce faci cu Ghaled? întrebă Teresa. Şi cu prezentarea la Issa? Ştiu amândoi că te-ai întors.

Am luat o hotărâre.

— Spune-i lui Issa că s-a terminat cu lucrul de noapte.

— Doar atât?

— Nu. Spune-i să transmită o invitaţie protocolară stăpânului nostru.

— Chiar trebuie?

— Da. Trebuie să-l scoatem de pe propriul lui teren şi să-l aducem pe al nostru. Cina şi o partidă de table poimâine, sau, dacă nu-i convine, în orice altă seară la alegerea lui.

— Eu când plec la Roma?

— Tocmai de asta îl şi invităm la cină — să vedem dacă putem afla.

A doua zi dimineaţă m-am dus cu maşina la Latakia şi m-am întâlnit cu agentul nostru de acolo.

Se numea Mourad. Gamil Mourad şi vorbesc despre el la trecut pentru că, de curând, a întrerupt orice legătură cu Agenţia Howell.

Un agent de navigaţie precum Mourad este rareori angajatul unei singure firme; în general, el face afaceri în nume propriu, găsind încărcături şi servind interesele mai multor proprietari, ocupându-se de toată birocraţia implicată de descărcarea şi încărcarea navelor: certificate de încărcătură, conosamente, asigurări şi altele. Este un fel de agent de circulaţie.

Nu-l învinovăţesc pe Mourad pentru că ne-a renegat. Nu am fost corect faţă de bătrân şi are motive să se plângă, deşi, sincer să fiu, nu a existat nici un moment în care să nu se plângă. Era genul de om care găsea totdeauna motive să se plângă; aşa făcea el afaceri. Tatăl meu avusese o părere foarte bună despre el.

Era foarte gras, suferea de catar bronşic şi ţinea în permanenţă în mâna dreaptă o basma mare, pătrată, cu buline. O

folosea ca pămătuf de alungat muștele, ca evantai și amplificator de gesturi, dar și ca pe o batistă.

Când l-am văzut, chibzuia încă asupra rearanjării orarelor care urmase, după părerea lui, extraordinarei întârzieri a navei *Amalia* la Tripoli. Flutura basmaua în sus și în jos în semn de neplăcere:

— Nu mi-am dat seama, spuse el respirând astmatic, că libienii ăștia au devenit așa de dificili.

Prin „dificili" înțelegea „mai venali decât era normal să fie"

— Acum că au țiței, am spus, se așteaptă să se îmbogățească cu toții.

— Țiței? A, da. (În Siria, singura țară arabă fără țiței propriu, poți să dai vina pe țiței pentru aproape orice nenorocire comercială.) Dar asemenea hărțuială meschină e ceva nou.

Această situație nu numai că era nouă, dar se dovedise extrem de costisitoare pentru mine personal. A trebuit să folosesc ca intermediar un om despre care știam că este escroc și să-i plătesc cinci sute de dolari din banii mei proprii; asta pe lângă ceea ce primea ca mită de la libieni. Pentru moment avea să-și țină gura, deoarece îi promisesem și alte afaceri similare și pentru că va mai încerca o vreme să descopere de ce îmi sabotam propriile mele nave; dar, în cele din urmă, o să vorbească. Chiar dacă nu va fi crezut întru totul, povestea lui va lăsa un anumit miros în aer.

— Această întârziere ne-a costat bani, insistă Mourad.

— Poate că asta va recupera pierderile. Poftim.

I-am dat o listă cu toate transporturile pe care urma să le fac cu *Amalia* pentru cooperative. Erau substanțiale.

Clătină din cap când văzu lista:

— Doar atât?

— Dar dumneata ce ai pentru transportul pe navă?

— În jur de o sută de tone de brichete de fier vechi. O să fie pe jumătate goală.

Nu vorbea niciodată despre o navă ca fiind pe jumătate plină; dacă nu era încărcată până la copastie — era pe jumătate goală.

— Va avea și pasageri.

— Pasageri?

Dacă aş fi spus cimpanzei, nu ar fi fost mai uluit.

— Întocmai. Pentru Alexandria. Patru.

— Pasageri la bord care să plătească?

— Pasageri la bord, bineînţeles. Deoarece nu existau condiţii de cazare a pasagerilor pe *Amalia*, nu puteau sta în altă parte. În ceea ce priveşte plata, dacă vor plăti sau nu, nu ştiu.

Mă privea într-un mod ciudat şi nu mă mir:

— Domnule Howell, aceasta este o orientare *nouă*.

— După cum ştii prea bine, domnule Mourad, ne-am implicat tot mai mult în acţiuni guvernamentale.

— Da, da. Era o lamentare horcăită pentru virginitatea pierdută a Agenţiei Howell.

— Şi că această implicare ne-a adus multe avantaje în afaceri.

— Multe, crezi? Eu aş spune câteva, doar câteva.

— Puţine sau multe, avantajele trebuie plătite, mai devreme sau mai târziu.

— Aha! (Era încărcat de iminenţa pieirii.)

— După ce am primit anumite favoruri, trebuie să ne aşteptăm să ni se ceară uneori să plătim pentru ele.

— Asta este întotdeauna problema.

— Şi într-un fel pe care nu noi îl alegem, domnule Mourad. Nu suntem consultaţi, doar ni se spune, ni se dau dispoziţii.

— De către cine?

— În acest caz, de către o agenţie a guvernului pe care puţini o privesc cu ochi buni. Este o ramificaţie a serviciilor secrete.

Tuşi puternic ca să expectoreze şi îşi duse mâna dreaptă la buze. Scăpă elegant de flegmă şi apoi rearanjă uşor basmaua împăturită.

— Vrei să spui Serviciul de Securitate Internă? Ce *Anumite Cercuri*, ce vorbit pe ocolite? Asemenea prostii nu existau pentru domnul Mourad.

— Mi-e teamă că da.

— Cine sunt aceşti pasageri?

— Nu ştiu încă.

— De ce trebuie să meargă cu vaporul la Alexandria?

— Cred că nu ar trebui să punem această întrebare, domnule Mourad. Este posibil ca şi căpitanului Touzani să i se fi dat anumite ordine. E posibil să aibă loc o întâlnire cu un alt vas în largul mării, în dreptul portului Haifa, ceva în genul acesta.

— Eşti dispus să tolerezi un asemenea lucru?

— Mi s-a dat limpede de înţeles că trebuie să o fac.

— Se poate ca Touzani să aibă alte puncte de vedere.

— O să vorbesc eu cu Touzani.

— Fără îndoială. (Rămase pe gânduri un moment.) Tatăl dumitale a trecut printr-o situaţie oarecum similară în anul 1946.

— Zău?

— Da, a fost foarte asemănătoare. S-a descurcat bine.

— Cum?

— Cunoştea omul potrivit la care să se ducă, din administraţia militară.

— Care administraţie militară?

— Britanică, bineînţeles. Francezii plecaseră. Eşti prea tânăr să-ţi aminteşti? Probabil. Ei bine, britanicii sau francezii, oricine comanda, tatăl dumitale cunoştea întotdeauna omul potrivit la care să se ducă şi lucrurile potrivite pe care să le spună. Nu tolera amestecul în treburile lui. Ştia pe cine să plătească şi cât să-i dea şi obţinea întotdeauna ce dorea. Se purta arogant faţă de politicieni. Problemele erau întotdeauna înlăturate.

Parcă o auzeam pe mama. Eram tentat să îi arăt că timpurile se schimbaseră şi că omul potrivit în acest caz era colonelul Shikla şi că oricine în situaţia mea, care încerca să fie arogant cu el, ar trebui să fie nebun; dar atunci ar fi trebuit să îi explic despre Ghaled şi despre alte lucruri şi nu-mi folosea la nimic să îl înspăimânt pe bătrânul Mourad. Era posibil să încurce lucrurile doar pentru că era înspăimântat. Cât timp făcea fără mofturi ceea ce îi spuneam, nu îmi păsa că mă considera un molâu.

— Prefer să mă ocup de asta în maniera mea proprie, domnule Mourad.

Îşi flutură basmaua orizontal într-un gest scurt, ca şi cum trăgea o linie sub o coloană de cifre. Îşi oferise sfatul care fu-

sese respins; respins din lipsă de înţelepciune, după părerea lui: dar aşa să fie.

— Voi avea nevoie de numele acestor pasageri, domnule Howell, pentru registrul de bord al navei *Amalia*.

— O să le primeşti, domnule Mourad.

Am mai discutat de alte lucruri timp de câteva minute şi a mai băut nişte cafea. Apoi m-am întors la Damasc.

Teresa primise un răspuns de la Ghaled.

— Va veni mâine seară la opt.

— Cum facem cu mijloacele de transport?

— A presupus, cred, că-l vom lua cu maşina. Am spus că o să-i comunic lui Issa.

— Te deranjează dacă te duci tu să-l aduci? Vreau să rămân singur cu el un timp, când va ajunge aici. După ce vei parca maşina, lasă-ne singuri o jumătate de oră.

— Bine.

— Propune-i să-l iei cu maşina la şapte treizeci de la uzină. Când vei vorbi cu Issa, spune-i să transmită de asemenea ştirea că s-ar putea ca *Amalia* să acosteze cu o zi mai devreme, pe 26.

— Acostează mai devreme?

— După câte ştiu eu, nu. Dar vreau ca el să creadă că e posibil. Şi vreau să puneţi harta la loc pe peretele din birou.

— O mai avem?

— Trebuie să o avem.

Harta de perete de care vorbeam era una mare, care acoperea Mediterana Orientală şi cea mai mare parte a Orientului Mijlociu şi fusese întocmită special pentru a înfăţişa organizarea Agenţiei Howell. Toate locurile unde aveam birouri şi agenţii principale erau încercuite cu albastru şi rutele principale folosite de navele Howell erau trasate cu roşu. Era o lucrare întocmită cu foarte multă grijă. Dădusem dispoziţii să fie dată jos doar pentru că, într-o seară, cu câteva luni mai înainte, doctorul Hawa făcuse o glumă răutăcioasă la adresa ei. Uitându-se la hartă, comentase ironic că Siria părea să facă parte din „Imperiul Howell" Aşa vedeam eu lucrurile? După aceea mă numise o dată sau de două ori „Împăratul Michael"

Aşa că harta fusese scoasă.

Dar acum îmi era de folos.

Unul din lucrurile cel mai clar marcate pe ea era linia principală de navigaţie dintre Latakia şi Alexandria.

Nu mă aşteptasem că o să-mi facă plăcere să îl am ca invitat pe Ghaled, dar nu eram pregătit pentru o seară chiar atât de oribilă. A fost şi umilitoare. Deşi organizasem totul foarte atent — şi, mă gândeam eu, cam şiret —, obţinusem ceea ce doream de la el, nu pentru că eram isteţ, ci pentru că el hotărâse să îmi dea ceea ce doream.

L-am primit cu tot ceremonialul într-o cameră mare care dădea într-o curte proprie. Exista şi o fântână acolo şi era foarte răcoare şi plăcut.

În seara aceea a fost prima dată când l-am văzut în haine civile, adică fără bluză kaki. Îmbrăcase o cămaşă albă pentru această ocazie, cu cravată, şi purta o servietă ponosită, genul acela fără mâner pe care francezii îl numesc *serviette*. Am presupus la început că o ducea cu el ca un punct de sprijin ca să arate respectabil în oraş, dar când a refuzat să i-o dea servitorului şi după ce am privit-o mai îndeaproape, mi-am dat seama că o folosea pentru a ascunde o armă. Chiar şi într-un loc care se putea presupune că este amical, nu îşi asuma nici un risc.

I-am oferit un cocktail de şampanie cu mult coniac pe care l-a băut cu sete, de parcă era apă. I-am dat un trabuc şi i l-am aprins. Se lăsă pe spate în scaun şi privi în jur. Deşi în mod limpede era impresionat, părea perfect în largul lui. Asta-mi convenea. Doream să fie relaxat şi într-o dispoziţie cât mai expansivă posibil. Toată rigiditatea avea să fie de partea mea. Am continuat să mă adresez cu respect, spunându-i tovarăşe Salah, şi să mă agit un pic fără rost. Cum a terminat primul cocktail, i-am şi dat imediat altul într-un alt pahar. Apoi am sugerat că poate ar vrea să inspecteze restul vilei.

A fost de acord cu indulgenţă, cu un mic spirit, plin de sarcasm, în legătură cu posibilitatea de a vedea „decadenţa mea capitalistă" L-am invitat să-şi ia paharul cu el. În felul acesta avea un trabuc într-o mână şi băutura în cealaltă. Credeam că o să-şi lase servieta, dar, deşi a ezitat un moment, a sfârşit prin a o lua cu el.

Obiectul acţiunii, din punctul meu de vedere, era să îl duc la birou; dar am luat-o cu încetinitorul, zăbovind asupra lucrurilor care îi aprindeau imaginaţia — i-a făcut plăcere să-mi comunice că ştia să deosebească un covor de Feraghan când vedea un asemenea covor - şi să îl fac să îşi exprime opiniile. Când, în cele din urmă, l-am condus pe un culoar care ducea la camerele unde se aflau birourile, am îngânat o scuză.

— Mă tem că aici sunt numai birouri, tovarăşe Salah. Nimic interesant. Am deschis o jumătate de la o pereche de uşi duble pentru a o dovedi.

— Nimic interesant în biroul tovarăşului Howell?

Era exact reacţia pe care contam. Imediat am deschis cealaltă uşă şi am aprins toate luminile.

Harta îl privea fix drept în faţă. Acoperea practic întregul perete, o masă splendidă de culori strălucitoare, toată plină de mici steguleţe galbene şi verzi.

Pornise spre ea, îndreptându-se direct spre zona Latakia — Cipru şi spre ceea ce speram că se va transforma într-o mică discuţie revelatoare şi sugestivă vizând planurile lui pentru *Amalia Howell*; era chiar lângă hartă, dar apoi, să înnebunesc nu alta, se întoarse brusc.

Văzuse navomodelele.

Fuseseră una din puţinele extravaganţe ale tatălui meu. Această pasiune a lui pentru modelele reduse la scară începuse curând după ce cumpărase nava *Pallas Howell*. Era primul dintre vapoarele de peste 1500 de tone aflate în proprietatea Agenţiei Howell. Era, de asemenea, prima care avea un coş de fum modern. Coşurile înguste, ca de sobă, ale vapoarelor vechi fuseseră întotdeauna vopsite în negru; dar odată cu achiziţionarea navei *Pallas*, botezată astfel după numele mamei mele, tata hotărâse că navele companiei trebuie să aibă coşuri de fum mari precum cele de la navele liniilor maritime mari. Îl proiectase el însuşi, galben cu un „carâmb" de culoare neagră şi o iniţială H mare, verde închis pe fondul galben de la bază. Dedesubtul literei H, şi părând de la distanţă că o subliniază, era o transcriere în caractere arabe a numelui Howell.

Când a văzut nava *Pallas* proaspăt vopsită, ceruse să i se facă un model la scară pentru biroul lui. La moartea lui, existau

opt navomodele Howell, trei în biroul lui și restul în sala consiliului de administrație, toate în vitrine mari de sticlă, instalate pe suporți de mahon. Erau făcute de o firmă din Anglia și costaseră mulți bani, dar tatăl meu spunea că îi impresionau pe vizitatori și asta era bine pentru afaceri. Deși poate că era un sâmbure de adevăr în vorbele acestea, de fapt era doar o scuză: pur și simplu îi plăceau lui. Și de ce nu? Te calmează când le privești. Acolo, în biroul din Damasc, aveam trei din cele opt originale: *Pallas*, *Artemis* și *Melinda*.

L-au fascinat pe Ghaled. Am încercat să îl conduc înapoi la hartă, dar în zadar. Își puse ochelarii și servieta jos pe biroul meu și se întoarse la modele. Apoi începu să pună întrebări.

Ce era aceasta și ce era aceea? Și apoi:

— Care este *Amalia*?

— Nu avem un model pentru *Amalia*, tovarășe Salah. Dacă vreți, vă pot arăta o fotografie.

Dar pe el îl interesau doar modelele.

— Seamănă *Amalia* cu vreuna din astea?

— Foarte mult cu *Artemis*. Este cea de aici. Și ea este o navă compusă din trei insule.

— Trei insule?

— Ei, așa li se zice uneori. Vedeți că are aceste punți mari care constituie casa scărilor la prova și la pupa. Au, prin comparație, o înălțime joasă a bordului, astfel că atunci când vaporul are carena coborâtă pe linia orizontului, tot ceea ce se vede profilându-se sunt sectoarele de la prova și de la pupa, precum și suprastructura punții de comandă. Din depărtare, ele arată ca trei insule mici.

— Și unde ne vom afla noi pe *Amalia*? Pe care din aceste ferestre ne vom uita?

— Mi-e teamă că nu există nici un spațiu pentru cazarea pasagerilor pe vreuna din navele noastre, dar există un salon, unde ofițerii iau masa, exact acolo. Salonul de pe *Amalia* are hublouri. Nu este chiar la fel. Am făcut o altă încercare de a orienta discuția pe un drum mai folositor. Cred că și căpitanul Touzani va încerca să facă totul ca grupul vostru să se simtă bine.

— Touzani? Este italian?

— Tunisian.

— Aha. Asta nu i-a făcut plăcere. Tunisia are tendinţa de a avea o atitudine călduţă faţă de cauza palestiniană.

— Este loial, acest căpitan Touzani?

— În caz că vreţi să spuneţi dacă se va supune ordinelor, da, cred că se va supune cu condiţia, bineînţeles, ca ele să nu pună nava în pericol. Aşa mai mergea, m-am gândit. Şi, fireşte, cu condiţia ca ordinele pe care le primeşte de la mine să fie limpezi şi practice.

— Îi vei da ordine personal?

— A, da, tovarăşe Salah. Când le voi avea. Am încercat să profit de avantaj: Mai sunt informaţii suplimentare pe care va trebui să le am foarte curând.

— *Trebuie* să le ai?

— Voi avea nevoie de numele pasagerilor care vor fi transportaţi. După lege, aceştia trebuie înscrişi în registrul de personal al navei. Aceasta înseamnă lista tuturor celor de la bord, când va pleca în călătorie.

Hotărî să facă o glumă:

— Îţi pot spune un nume — Salah Yassin.

Am zâmbit îndatoritor.

— Şi, fără îndoială, Ahmad şi Musa vor fi şi ei pe listă?

— Nu, sunt luptători buni şi cu siguranţă loiali. Ca paznici, nu există alţii mai buni. Dar în acţiuni trebuie să avem oameni mai tineri, luptători de front. Cum se face că nava aceasta are două elice, iar celelalte, nu cu mult mai mici, au numai câte una?

Revenisem iarăşi la modele. Cu mare greutate l-am convins să coboare la cină; şi chiar şi atunci a continuat discuţia despre nave. A trebuit să îi explic diferitele modalităţi de măsurare a tonajului. Teresa a dat o mână de ajutor, punând întrebări şi mai stupide decât ale lui, dar totul mergea greu. El bea coniac.

Mai târziu, jocul de table a fost un chin.

Juca un joc „arab" necugetat şi nimic altceva. Era pornit să mă termine de fiecare dată sau să moară în cursul încercării. De cele mai multe ori, murea. Tablele sunt un joc la care este foarte greu să pierzi în mod deliberat fără să îl laşi pe adversar să îşi dea seama că încerci să pierzi. Vede zarurile. Nu poţi con-

tinua să tot încerci să faci greşeli grosolane. Cu un jucător de genul „totul sau nimic" precum Ghaled, nu trebuia să joci nici măcar rezonabil ca să îl baţi. Pur şi simplu faci obişnuitele mutări convenţionale de retragere dârză şi, în nouă cazuri din zece, se învinge singur. Este exact ce a făcut Ghaled, deşi, fireşte, nu vedea aceasta. Era vina zarurilor, apoi a norocului meu şi, finalmente şi inevitabil, a lipsei mele de imaginaţie, de îndrăzneală.

— Eşti prea precaut. Joci ca un om de afaceri.

— Mă obligaţi să stau în defensivă, tovarăşe Salah.

— Nu trebuie să-ţi permiţi să fii forţat. Trebuie să reacţionezi, să răspunzi în acelaşi fel.

Adică să joc cum juca el şi să pierd.

— Da, tovarăşe Salah.

Jucând aşa de nechibzuit încât a fost obligat măcar o dată să facă ceea ce era evident, am reuşit să pierd două partide la rând, dar nici aceasta nu i-a făcut plăcere.

— Dacă ai fi luptător de front, mă cicăli el, ai învăţa repede când să ataci şi când să încetezi focul, când să treci la atac şi când să stai în aşteptare.

Băuse deja destul de mult, mult mai mult decât era obişnuit să bea într-o seară, şi efectele le vedeam.

I-am dat un răspuns neutru şi mă privi cu mânie. Bănuiala că îl lăsasem să câştige ultimele două partide începea să îi încolţească în minte. Cineva trebuia să fie pedepsit. Se folosi de Teresa pentru a începe.

— Nu ai de făcut nici un comentariu, domnişoară Malandra? Cuvântul constituia un sarcasm. Nu ţi-ar plăcea, poate, să fii luptător de front aşa cum sunt unele femei sioniste? Nu ai ambiţia să le urmezi exemplul?

Teresa răspunse cu răceală:

— Nu am nici o dorinţă specială să urmez exemplul cuiva, tovarăşe Salah.

— Atunci poate că reuşim să te facem să te răzgândeşti. Poate când vei vedea ce fac femeile sioniste o să gândeşti altfel.

Întinse mâna după servietă şi trase stângaci de fermoar. Bănuiala mea că avea o armă acolo fusese corectă, dar nu era singurul lucru din servietă. Când o deschise în cele din urmă,

am văzut că mai conţinea hârtii şi, de asemenea, un portofel din piele. Pe acesta îl împinse către Teresa.

— Priveşte. Priveşte şi vezi ce pot să facă femeile sioniste.

Din ceea ce am văzut în timpul următoarelor câteva minute şi din lectura ulterioară a descrierii făcute de Prescott Lewis, sunt destul de sigur că fotografiile pe care mi le arătase Ghaled erau cele pe care le prezentase la interviul cu Prescott. Cu alte cuvinte, aceleaşi fotografii arătate domnului Prescott ca dovadă a atrocităţilor comise de comandoul druz, ne-au fost arătate Teresei şi mie ca dovezi ale atrocităţilor comise de femeile israeliene.

Ca fost corespondent de război, Lewis Prescott considerase necesar, aşa cum spunea el însuşi, să se obişnuiască cu lucruri îngrozitoare. Mă bucur că a fost şi posibil. În faza aceea, eu nu considerasem acest lucru necesar; rezultatul a fost nu numai că eram total nepregătit pentru ceea ce am văzut, dar când mi s-a dat peste nas cu acestea, am fost total incapabil să fac faţă situaţiei. Nu ştiu, şi nici nu îmi pasă, cine era, cu adevărat, răspunzător pentru ororile înfăţişate de fotografiile acelea. Credeam în momentul acela, în măsura în care eram în stare să gândesc, că afirmaţia „femeile sioniste" era în mod sigur falsă şi relatarea domnului Prescott sugerează că aveam dreptate. În mod sigur, Ghaled îşi schimba povestea în legătură cu fotografiile în funcţie de ascultători.

Dar faptul că schimba poveştile nu schimba şi fotografiile. Aş dori să fi putut face precum Teresa. După ce aruncase o privire, pur şi simplu se ridicase şi se îndepărtase, spunând că va mai aduce cafea. Nu se mai întoarse. Şi Ghaled nu îi mai acordă atenţie. Dar pe mine mă obligă să stau acolo şi să privesc totul; nu doar o dată, ci de trei ori, fără a sări nimic; şi în tot acest timp îmi urmări expresia feţei.

Singura apărare la care m-am putut gândi a fost să îmi scot ochelarii ca pentru a vedea mai bine; nu putea să ştie că fără ochelari totul se înceţoşa un pic; dar făcusem aceasta prea târziu, deoarece, după ce văzusem ce era acolo, nu puteam înceţoşa ceea ce era deja limpede în ochii minţii.

— Lupte de front, tovarăşe Michael, lupte de front.

Psalmodia cuvintele de parcă erau o incantaţie. În cele din

urmă am reuşit să rup vraja. M-am îndreptat brusc, mi-am pus ochelarii şi, dându-i înapoi portofelul cu o mână, am întins-o pe cealaltă după sticla de coniac.

— Foarte instructive, tovarăşe Salah, i-am spus cât de energic am putut şi i-am umplut din nou paharul.

Zâmbi în timp ce îşi luă portofelul înapoi. Nu îl păcălisem: ştia bine că mă zdruncinase.

— Să spunem însufleţitoare, tovarăşe Michael, mă corectă. Acum ştii ce fel de lucruri trebuie noi, dumneata şi eu, să răzbunăm. (Băgă portofelul înapoi în servietă şi scoase altceva.) Întrebai de ordinele care te privesc. Ai spus că trebuie să fie limpezi şi practice. Împinse către mine un teanc de hârtii. Sunt ordinele acestea suficient de clare şi practice pentru dumneata?

Ceea ce îmi dăduse era o copie a unei hărţi standard a Amiralităţii britanice, numerotată 2634. Numărul acesta acoperă coasta est-mediteraneană din nord de la Sour până în sud la El-Arish. Tel Aviv-Yafa este cam la jumătatea distanţei de mai sus.

Hârtia groasă pe care fusese tipărită era zdrenţuită şi murdară de prea multă manipulare şi fusese pliată şi repliată prea des, dar se putea încă citi. Pe ea, cineva marcase cu cerneală roşie o rută pentru o navă cu destinaţia sud.

Cam până la paralela Caesareii ruta era destul de normală, cam la douăzeci de mile în larg, cu direcţia de 195 grade în apă adâncă. Apoi exista o înclinare de 20 de grade spre est, ceea ce continua cam până la limita de adâncime de o sută de stânjeni[1] marini. În punctul acela, ruta se schimba din nou, mergând paralel cu coasta într-un unghi de 190 de grade pe o distanţă de vreo 12 mile. Imediat la sud de Tel Aviv vira din nou spre vest, revenind la ruta originală din marea deschisă undeva în largul localităţii Ashdad.

În spaţiul gol de deasupra razei busolei, cel ce marcase ruta notase în arabă o descriere precisă a secvenţei schimbării rutei şi orele pentru aceasta. Descrierea se termina cu instrucţiunea:

[1] *Un stânjen marin echivalează cu 1,82 m (n.tr.)*

„Pe direcția de 190° sud, începând de la ora 21:15 până la ora 23:00, viteza navei nu trebuie în nici un caz să depășească 6 noduri."

Bineînțeles că nu am reținut toate aceste lucruri deodată, dar nu doream să afișez un interes prea mare. După o scurtă privire am pliat harta la loc.

— Ei bine? întrebă.

— Cred că nu e nici o problemă, tovarășe Salah. Instrucțiunile mi se par perfect clare. Eu, personal, nu sunt marinar, dar toate acestea par să fie lucrarea unui navigator experimentat.

— Este.

— Dacă o avea vreo întrebare căpitanul, îmi imaginez că se pot obține răspunsuri.

— Nu trebuie să fie nici o întrebare. Doar să ai grijă ca și căpitanul să înțeleagă că trebuie să respecte întocmai aceste ordine.

— Da, tovarășe Salah. Totuși, căpitanul va trebui să aleagă singur ora de ridicare a ancorei. Altfel nu va putea fi în poziția corectă în seara de trei. În portul Latakia toate deplasările navelor sunt interzise între asfințitul și răsăritul soarelui. Cred că îmbarcarea ar trebui să aibă loc înainte de asfințit pe doi iulie, astfel ca plecarea să poată avea loc foarte devreme în ziua de trei. Dar căpitanul trebuie consultat asupra acestor chestiuni.

— Foarte bine, consultă-l și prezintă-ți propunerile. Dar să înțelegi un lucru. Orele și schimbările de rută trebuie respectate cu strictețe.

— Înțeleg.

— Atunci îți mulțumesc pentru ospitalitate și te rog să mă duci înapoi cu mașina. Înainte să pot dormi, mai sunt și alte treburi de făcut.

În timp ce vorbea se plecă înainte cu mâna întinsă. Servieta era încă deschisă și timp de un moment m-am gândit că vrea să ia harta înapoi. Apoi mi-am dat seama că, pur și simplu, se întindea după paharul cu coniac, dar mișcarea mă sperie.

— Vreți să mă scuzați, am spus. Voi pune aceste ordine în safe-ul meu personal.

Ridică din umeri.

— Foarte bine.

Am lipsit câteva minute pentru că, înainte să pun harta în safe, am notat în grabă instrucţiunile de navigaţie notate pe ea. Vedeţi, îmi era teamă că s-ar putea răzgândi brusc în privinţa hărţii: să nu îmi mai permită să o păstrez la mine. Faptul că am luat această precauţie este un indiciu clar pentru starea de spirit din acel moment — nervos, exagerat de îngrijorat, reacţionând în loc să gândesc cu calm şi gata să comit erori crase de judecată.

Erau deja în automobil când am coborât. Teresa se afla pe locul şoferului, iar Ghaled în spate. Avea uşa încă deschisă ca şi cum se aştepta să urc alături de el, ceea ce am şi făcut.

Câtva timp a discutat numai cu Teresa. Era cel mai îngrozitor „şofer" de pe locul din spate, deoarece îi spunea nu numai pe unde să meargă, chiar dacă în mod evident ea ştia drumul, dar şi cum. „Încetineşte, colţul acesta este primejdios. Întoarce aici, întoarce aici! Fă la dreapta. Acum poţi merge mai repede. Sunt aprinse farurile?" Teresa îşi menţinea calmul destul de bine. Bineînţeles, avusese de-a face cu el mai devreme seara şi ştia la ce să se aştepte. Chiar şi aşa, răspunsurile ei „Da, tovarăşe Salah" deveniră destul de tăioase. A fost o uşurare când, după ce am ajuns la şoseaua spre Der'a, îşi îndreptă atenţia spre mine.

— Ce experienţă ai în materie de motoare diesel?

Întrebarea era atât de neaşteptată, încât timp de un moment mi-am pierdut cumpătul.

— În a le folosi, tovarăşe Salah?

— În a le întreţine şi a le repara.

Şi atunci îmi căzu fisa, sau aşa părea. Mi-am amintit ceea ce îmi spusese Abouti despre „gândacul mititel" care conducea un camion Mercedes diesel. Probabil că aveau dificultăţi cu maşina. Era o concluzie foarte firească. Cum era să ştiu că era o concluzie greşită şi că mă grăbisem?

— Singura mea experienţă în materie de motoare diesel, am spus, este că ştiu ceea ce nu trebuie să faci. Adică să nu permiţi vreunei persoane nepregătite, oricât de ingenios ar fi el, nici să le atingă cu degetele. Motoarele diesel nu reacţionează la reparaţii făcute de mântuială.

— Dacă ar fi vorba de repararea unei pompe de injecţie a carburantului?

— Nu încercaţi s-o reparaţi. Înlocuiţi-o şi treaba să fie făcută de un agent al fabricii producătoare.

— Şi dacă aşa ceva nu este posibil?

Aceasta mă nedumeri, deoarece eram destul de sigur că exista un reprezentant al Mercedes-ului la Damasc. Apoi m-am gândit că am înţeles care era problema. Camionul nu îi aparţinea lui Ghaled, el doar îl „împrumuta". Chiar dacă avea consimţământul proprietarului, contractul cu un reprezentant al Mercedes-ului ar putea constitui o problemă.

— Aţi putea comanda o pompă la Beirut şi să folosiţi un mecanic din partea locului ca să rezolvaţi problema.

În mod evident acest răspuns nu îl satisfăcu.

— De ce nu ar trebui reparată pompa?

Am încercat să îi explic că erau lucruri delicate şi că era mai bine să le înlocuieşti când îţi făceau necazuri. Gândindu-mă că poate cheltuielile implicate îi creau probleme, i-am sugerat că ar fi posibil să schimbe pompa veche cu una recondiţionată în fabrică. Asculta, dar în mod evident nu îl interesa ceea ce auzea. Dacă mi-ar fi mers mintea cum trebuie şi aş fi fost mai atent, probabil că, după o vreme, mi-ar fi încolţit în minte bănuiala că iţele erau cam încurcate şi că ceea ce îi spuneam, deşi era adevărat, din cine ştie ce motiv nu avea nici o relevanţă.

Dar nu am bănuit şi aşa am omis să îi pun întrebările care ar fi trebuit puse. Când ne-am apropiat de fabrica de baterii a abandonat subiectul motoarelor diesel şi s-a întors la postura de şofer de pe banca din spate.

În timp ce opream la poarta fabricii îmi spuse:

— Ai cerut o listă cu pasagerii speciali de pe navă.

— Da, tovarăşe Salah.

— Atunci ai face bine să treci mâine seară pe la mine la ora opt treizeci. O să-ţi dau atunci toate numele.

— Da, tovarăşe Salah.

Am ieşit şi i-am deschis uşa. Ahmad şi Musa erau deja la uşa laterală şi îl aşteptau. Luminile de deasupra erau aprinse.

După ce a ieşit din maşină, s-a îndreptat de spate, şi-a pus geanta sub braţul stâng şi a pornit vioi spre poartă unde a primit şi a răspuns la salut. Nu ne mai spusese nimic şi nu s-a uitat în spate. Probabil că puteam pleca.

Am închis uşile din spate şi m-am urcat în maşină lângă Teresa. Oamenii şi maşinile lui Abouti făcuseră praf drumul de acolo şi trebuia să fie atentă când întorcea. Nici unul dintre noi nu a scos vreun cuvânt până nu am ajuns din nou pe drumul principal.

— E pe hartă tot ceea ce vroiai? mă întrebă ea atunci.

— Cred că e totul acolo. Sper că e.

— Fotografiile alea erau oribile?

— Oribile.

— M-am gândit eu. Aveai o figură de ziceam că acuşi-acuşi o să ţi se facă rău.

— Mă surprinde faptul că *nu* mi s-a făcut rău.

— Ţi-am spus că e nebun.

Nu am răspuns. „Nebun" nu era cuvântul pe care l-aş fi ales. Îmi fusese milă de singurul om cu adevărat nebun pe care îl cunoscusem — un tip care a lucrat pentru compania noastră şi care a încercat într-o bună zi să îşi omoare nevasta şi pe sine. Nu mi-a fost milă nici măcar o clipă de Ghaled. Şi nu îmi este nici acum. Cu toate acestea, în seara aceea, ultimul lucru pe care l-aş fi făcut ar fi fost o discuţie cu Teresa pe tema „nebun-sau-rău".

Mai târziu, în birou, am scos din nou harta şi am pus pe ea o riglă.

Instrucţiunile scrise şi traseul în cerneală corespundeau exact. Dacă israelienii urmau să intercepteze vaporul, trebuiau să o facă în afara apelor teritoriale, aşa cum propusesem, şi să intervină din timp când nava făcea cea de-a doua schimbare de direcţie la sud de Caesarea. Mi-am dat seama că trebuiau să încalce în bună măsură regulile, pentru că dacă Touzani reuşea să urmeze instrucţiunile pe care aveam de gând să i le dau, nava urma să fie chiar mai departe de limita de şase mile pe care o indica traseul de pe hartă.

Am observat cel de-al doilea traseu chiar în timp ce mă gândeam la această problemă.

Fusese trasat cu creionul şi apoi şters, dar linia mai era încă vizibilă. Forma un traseu cam la o jumătate de milă mai la vest, dar paralel cu cel indicat cu cerneală, mai jos de Caesarea.

Dar l-am observat; nu i-am acordat prea multă atenţie. Putea să fi fost un traseu alternativ schiţat mài înainte cu creionul şi apoi respins în favoarea celui care era mai aproape de ţărm. Putea să nu fi avut nimic de-a face cu traseul în cerneală. Pe coala aceea uzată de hârtie groasă erau şi alte trasee în creion, pe jumătate şterse, murdare, toate relicve clare ale unor călătorii trecute.

Am hotărât că acum aveam tot ceea ce doream.

— E un avion spre Roma mâine?

— Alitalia. Vrei să încerc să găsesc un loc?

— Găseşti loc. Vorbeşti cu Fanizi. Mâine dimineaţă trimite telegramele pe care le-ai trimite în mod obişnuit hotelului şi avocatului tău.

— Şi cea către Famagusta?

— O voi trimite eu, cât tu eşti pe drum. Am tăcut o clipă: Nu vreau să te întorci aici decât după trei iulie, Teresa.

Nu a fost de acord cu acest lucru, bineînţeles, dar nu am cedat.

— Să presupunem că Ghaled începe să aibă unele bănuieli.

— Nu văd cum ar putea.

— Întotdeauna poate să aibă bănuieli.

— O să-ţi trimit atunci o telegramă prin care o să-ţi ordon să te întorci. Răspunzi că iei avionul următor, dar nu o faci. Trimiţi în schimb o altă telegramă prin care spui că eşti reţinută. Sau că te duci până la Nicosia în drum spre casă şi că eşti reţinută acolo. Mai sunt doar zece zile până pe trei. Le faci tu cumva să treacă. Dacă apare vreo problemă aici, o să reuşesc eu să scap de ea, dar nu vreau să fii şi tu implicată în mod inutil.

— Nu îmi place treaba asta.

— Dar mie, da. O să fie un lucru mai puţin de care să-mi fac griji.

— Lucru!

— Implicarea ta este un lucru. Fără alte discuţii, te rog. Trebuie să pun la punct mesajul pe care îl vei transmite.

Teresa plecă la Roma în după-amiaza următoare.

Nu m-am dus cu ea la aeroport pentru că eram cunoscut acolo şi nu doream să se acorde vreo atenţie deosebită plecării ei.

Am sunat la ora patru la aeroport ca să fiu sigur că avionul decolase la timp. Am conceput apoi telegrama de avertizare, în forma pe care o stabilisem cu Barlev, iar apoi i-am spus funcţionarului să o transmită biroului din Famagusta.

După aceea am încercat să nu mă mai gândesc deloc la afacerea asta. Nu prea am reuşit, dar am lucrat până la şapte şi i-am spus funcţionarului ce avea de făcut a doua zi.

Mi-era urât în vilă fără Teresa. Dacă ar fi fost într-adevăr plecată să îşi vadă avocatul, aş fi luat cina devreme şi apoi m-aş fi culcat. Dar aşa, urma să fie plecată zece zile în loc de 48 de ore, iar eu urma să mă prezint la Ghaled la opt şi treizeci. Aşa că am luat cina devreme, dar apoi am început să mă întreb cât de repede o va contacta omul ce îşi va spune Michael Howell ca să ia mesajul pe care îl transmisesem. Va fi mâine dimineaţă? După-amiază? Dacă Barlev îl primea până mâine, ar trebui să aibă destul timp. Oricum, făcusem ceea ce spusesem că voi face. Acum totul depindea de el.

Tunase şi chiar căzuseră câţiva stropi de ploaie, ceva neobişnuit pentru luna iunie; era o noapte umedă, neplăcută. Când am ajuns la fabrica de baterii, cămaşa era lipită pe mine.

Mi-a deschis Ahmad. Era prima dată când mă vedea fără Teresa şi vroia să ştie unde era. I-am spus că nu i se ordonase să se prezinte şi ea, ceea ce era adevărat, şi nu a mai pus alte întrebări.

Ghaled, însă, a făcut-o.

— Nu ai spus aseară că se duce la Roma.

— Nu a venit vorba, tovarăşe Salah. Se duce să se întâlnească cu avocatul ei pentru nişte afaceri. O aştept să se întoarcă joi.

— Tu ai raportat, corect, şi-ai obţinut permisiunea mea

înainte de a te duce la Beirut cu afaceri. Același lucru când te-ai dus la biroul din Famagusta.

— Dar afacerea domnișoarei Malandra la Roma are un caracter strict personal. Mă tem că eu i-am dat permisiunea de a pleca.

— Ca tovarășă, ea nu are afaceri personale, iar tu nu ai dreptul să dai o asemenea permisiune. Ar fi trebuit să mi se ceară voie și să se obțină permisiunea din partea mea. Despre ce afacere e vorba?

— Proprietatea tatălui ei. Mi se pare că i-a lăsat niște pământ care urmează să se vândă.

— Vrei să spui că e bogată?

— Are niște bani. Dar nu știu câți, tovarășe Salah.

— Ei, asta ne va spune chiar ea când o să se întoarcă. Înțelege că, pe viitor, trebuie întotdeauna să se obțină permisiunea de a face călătorii.

— Da, tovarășe Salah.

— Ei, și-acum... Ai vrut o listă. Iat-o.

M-am uitat în fugă la hârtie. Erau patru nume pe ea. Unul dintre ele era Salah Yassin, pe celelalte nu le cunoșteam. Am ridicat privirea.

— Trebuie să pun o întrebare, tovarășe Salah.

— Ce întrebare? Ai lista.

— E posibil ca autoritățile portuare să ceară să vadă documente. Documentele pe care aceste persoane le au vor avea înscrise pe ele aceleași nume ca și persoanele de pe lista aceasta?

— Bineînțeles. Doar nu suntem proști.

— Vreau doar să fiu sigur că tot ceea ce aranjez va merge ca pe roate.

— Absolut corect, tovarășe Michael. Nu, nu pleca. Și nu sta acolo în picioare. Ia loc.

M-am supus și am așteptat.

— Întrucât dorești așa de mult ca totul să meargă ca pe roate, mai este o chestiune în care ne poți ajuta.

— Cu dragă inimă, tovarășe Salah.

Dintr-un motiv care îmi scapă, docilitatea mea îl enervă.

— „Cu dragă inimă, tovarășe Salah" Îmi imită accentul când repetă cuvintele și adăugă un scâncet servil: Cât de ușor

vin cuvintele şi câte gânduri ascund. Aproape că le aud, tovarăşe Michael. „Acum ce mai vrea? Ce o să însemne pentru mine? Pot să refuz? Cât o să mă coste?" *Tic-tac, tic-tac, tic-tac!*

Am zâmbit prietenos:

— Mă tem că asta-i forţa obiceiului, tovarăşe Salah. După cum aţi spus şi dumneavoastră, eu gândesc ca un om de afaceri. (Acum nu mai conta dacă îi aduceam aminte de partidele acelea pierdute de table.) Şi de ce nu? Asta şi sunt.

— Şi prin urmare superior soldatului prost, nu?

Era evident că nu avea nevoie să îi aduc eu aminte de partidele pierdute; îl mai rodeau încă. Probabil că îl mai durea puţin şi capul.

— Nu ştiu nimic de arta soldatului, tovarăşe Salah.

— Nu, tu vezi doar suprafaţa unui plan. O navă, un detonator electric, încărcături plasate pe ţărm. Iei restul muncii ca pe ceva de la sine înţeles. Omul de afaceri crede că totul este uşor.

— Departe de mine gândul. Îmi imaginez unele din greutăţi.

Pufni batjocoritor, aşa că am continuat:

— Explozivul pentru încărcături, de exemplu. A trebuit obţinut şi trecut dincolo de graniţa cu Israelul. Deloc uşor. Apoi a trebuit transportat, într-un loc secret sau în mai multe locuri secrete, fără îndoială deghizat ca fiind altceva. Din nou greu. Acelaşi lucru este valabil şi pentru detonatorii făcuţi aici şi pentru mecanismele de aprindere. Şi acestea, la rândul lor, au trebuit să ajungă la destinaţia hotărâtă, în locurile unde trebuie, exact când trebuie. Apoi trebuie asamblate încărcăturile şi, după asamblare, plantate, fără a fi descoperite, în locuri alese cu grijă. Chiar şi un om de afaceri vede complexităţile.

— Foarte bine. (Părea uşor îmbunat, dar tot nu putea să lase chestiunea în plata Domnului.) Îţi imaginezi greutăţi şi îţi dai seama de complexitatea problemei, dar ai putea găsi soluţii? Dacă ţi-aş ordona să obţii o sută de genţi de zbor, să zicem câte douăzeci şi cinci la fiecare din cele patru linii aeriene care folosesc aeroportul Tel Aviv de la Lod, ce ai spune?

— Asta doriţi să fac, tovarăşe Salah?

— Şi dacă aş dori într-adevăr aşa ceva, ce ai spune? Genţi

de la Pan-American, Swissair, KLM şi Sabena, de exemplu, câte douăzeci şi cinci de la fiecare. Ei?

— Aş zice că ar fi greu. Aş zice că ar trebui furate.

— Atunci ai greşi. (Se simţea mai bine acum.) Foarte mult. A fost nevoie să o punem la cale cu grijă şi să ne gândim mult, dar toate au fost obţinute pe cale absolut legală.

— Bănuiesc că pentru a pune în ele încărcăturile.

— Normal. În toate autocarele şi hotelurile alea pline ochi de turişti, ce ar putea fi mai nevinovat decât o geantă de zbor a unei companii aeriene, care aşteaptă cu răbdare ca proprietarul său să o revendice.

— Credeam că la Lod sunt controlate toate genţile de voiaj.

Oftă în faţa ignoranţei şi a prostiei mele:

— Genţile de zbor sunt controlate înainte ca pasagerii pentru Israel să se îmbarce în avioane. Evident că ale noastre nu vor fi transportate de pasagerii care sosesc. Ele sunt deja în ţară, gata să fie armate şi expediate către destinaţiile lor finale.

— Un plan deosebit de ingenios, tovarăşe Salah.

Avea, cel puţin, meritul de a fi simplu. Mă întrebam dacă Barlev avusese isteţimea de a deduce planul după descrierea testului la care fusesem supus. Probabil că nu. Nu eram nici măcar sigur că folosisem cuvintele „geantă de zbor" Era posibil să fi spus doar „geantă" Oricum, fusese o geantă pakistaneză, iar liniile aeriene pakistaneze nu zburau spre Israel. Dacă ar fi folosit o geantă de la Swissair sau El Al poate că aş fi înţeles, dar nu o făcuseră; şi, în orice caz, nu mai aveam ce să fac acum. Nu aveam nici o posibilitate să îi mai trimit acum vorbă lui Barlev, chiar dacă ar fi fost bine să o fac. Ce ar mai fi putut face în faza aceasta? Nu ar fi fost o soluţie foarte practică să se apuce şi să interzică genţile de zbor de pe toate liniile aeriene.

— Vezi vreun punct slab?

— Nici unul, tovarăşe Salah, absolut nici unul. Dacă organizarea şi planul său erau aşa de bune cum credea el, rămânea la latitudinea *Amaliei Howell* să injecteze în plan, mai târziu, punctul slab necesar.

— Din nefericire, nu toate treburile merg aşa de bine. Apar mici impedimente. Îţi vorbeam aseară de motoarele diesel. Ne poţi fi de folos în legătură cu asta.

M-am şi văzut un moment certându-mă la cuţite cu agenţia Mercedes-Benz din Damasc în legătură cu preţul unei pompe de injecţie recondiţionate. Apoi continuă:

— Ştii ce este un cabotier Rouad?

— Da, tovarăşe Salah.

— Bun. Avem în folosinţă un asemenea vas. Îl folosim ca să aducem ce ne trebuie din nord.

— Înţeleg. (Şi chiar credeam că înţeleg.) Barlev spusese că FAP primea provizii din nord, prin Turcia.

— Are motor diesel.

— Vreţi să spuneţi — un motor auxiliar? Cabotierul Rouad este un schooner, un vas cu pânze.

— Motor, spuse el cu hotărâre. În munca noastră nu putem aştepta până avem vânt bun. Exact de motorul acesta te vei ocupa tu.

— Este cel cu pompa de injecţie?

— A fost. Nu suntem proştii care se pare că ne crezi. Se anticipase supoziţia ta sclipitoare de a instala o nouă pompă. A fost deja montată. Cu toate astea, motorul tot nu funcţionează cum trebuie.

— Ce motor este, ce marcă?

— Sulzer.

— De unde vine pompa cea nouă?

— Beirut.

— Cine a montat-o?

— Un mecanic de prin partea locului. A spus că se pricepe la asemenea motoare.

— De unde de prin partea locului? Latakia? Rouad?

— Hareissoun. Acolo este ancorată nava.

Hareissoun este un amărât de port pescăresc chiar la nord de staţia petrolieră terminus de la Baniyas. Erau cam mici şansele să găseşti acolo un mecanic competent care să se priceapă la motoare diesel. Am şi spus-o.

— Ce soluţie propui?

— Vasul să navigheze folosindu-şi pânzele până la Latakia. E un om acolo care o să facă treaba cum trebuie.

— Ce om?

— Se numeşte Maghout. Este şef de echipă la Şantierul Naval Cayla, lângă Bazinul de Sud.

— Nava noastră trebuie să rămână la Hareissoun. Omul ăsta al tău trebuie să se ducă acolo şi să facă treaba.

— Din nefericire, nu este omul meu, tovarăşe Salah. Nu îi pot ordona nimic. Aş putea să îi rog pe cei de la Cayla.

— Chestiunea este de-acum urgentă. Ar răspunde favorabil rugăminţii tale?

— Nu vă puteţi aştepta să îi dea drumul lui Maghout într-o clipită. Ca să se ducă şi să facă o asemenea treabă, ar trebui să lase baltă totul. Zău că ar fi mai simplu să ducem vasul la el.

— Nici nu se discută aşa ceva. Ţi-am spus deja asta. Dacă acest şantier Cayla nu va fi amabil cu tine, va fi cu noi. Am şi eu oamenii mei în Latakia, aminteşte-ţi.

— Îmi amintesc. (A fost o vreme când urmau să planteze bombe în navele companiei Howell.)

— Tot ce are de făcut şeful ăsta de echipă la Hareissoun este să diagnosticheze cauza problemei şi să îi spună celui din Hareissoun ce să facă. Am dreptate?

— Nu ştiu, tovarăşe Salah. Mecanicul de-acolo a spus că e vorba de o pompă de injecţie defectă. Poate că a greşit. Defecţiunea ar putea fi în altă parte. Poate e nevoie de alte piese.

— Exact. Este o problemă de organizare, o chestiune de afaceri. Du-te mâine la Hareissoun, tovarăşe Michael. Stai de vorbă cu Hadaya, căpitanul vasului. Stai de vorbă şi cu incompetentul ăsta de-acolo, dacă e necesar. Pune ce întrebări vrei, hotărăşte ce e mai bine de făcut şi coordonează munca. Raportează-mi mâine seară, pe vremea asta, cum merge treaba. Dacă hotărăşti că ai nevoie de acest şef de echipă din Latakia, să îl anunţi mai devreme pe Issa, astfel încât să se poată lua legătura imediat cu cei de la Cayla. Ai înţeles?

— Nu am calificarea necesară ca să emit aprecieri despre motoare, tovarăşe Salah.

— Ai calificarea să îi foloseşti pe cei care pot emite asemenea judecăţi. (Zâmbi răutăcios.) Imaginează-ţi că la Hareissoun se află o navă a Agenţiei Howell, una dintre cele ale căror modele se află în birou. Imaginează-ţi că acest motor defect face ca afacerile să sufere şi să pierzi bani. Cred că foarte curând toate greutăţile or să dispară. Nu crezi?

— Nu cred în vrăji, tovarăşe Salah.

— Nu, dar faci întotdeauna tot ceea ce îţi stă în putinţă. Va fi cât se poate de bine. (Făcu o pauză.) Domnul Hadaya, căpitanul, va fi înştiinţat să te aştepte mâine şi i se va spune că acţionezi în această chestiune pentru mine. Tovarăşe Michael, când te vei prezenta să îmi raportezi, mă aştept să aud doar lucruri bune.

A doua zi, dimineaţa devreme, am plecat cu maşina la Hareissoun.

Drumul nu a fost uşor sau plăcut, dar asta nu m-a deranjat. Chiar dacă poate părea ciudat, în ciuda tuturor faptelor, aşteptam oarecum cu nerăbdare ziua aceea. Într-un sens, făceam o călătorie sentimentală.

Ile de Rouad este un port, la sud de Latakia, care avea pe vremuri un mic şantier naval. În cea de-a doua parte a secolului al XIX-lea, acest şantier a început să construiască schoonere de 200 de tone şi îşi creă o oarece reputaţie în acea parte a lumii. Erau în întregime din lemn, dar foarte zdravene, cu punte completă şi velatură triunghiulară, cu două catarge înclinate şi un bompres puternic; nave micuţe, dar folositoare. Deşi de ani întregi nu s-au mai construit altele noi, mai sunt încă destule care bat apele de coastă din zona Levantului.

Când eram copil, Agenţia Howell avea trei asemenea schoonere, iar tatăl meu avea o glumă a lui în legătură cu ele. Nu prea era el omul care să glumească în legătură cu lucrurile pe care le aveam, aşa că mi-am amintit-o întotdeauna pe aceasta. E un pic mai complicat, pentru că trebuie să înţelegi contextul. Trebuie ca, din când în când, fundul tuturor vapoarelor să fie curăţat. Cabotierul obişnuit, un vas micuţ, de coastă, este scos din apă pe un fel de tălpi pe care alunecă, astfel încât să se poată face treaba. La Rouad, totuşi, schoonerele erau înclinate în carenă, adică trase de catarge pe o parte, fiind în continuare în apă. Apoi, în loc să fie frecate până erau curate, se turna petrol lampant din belşug pe partea descoperită a fundului navei, i se dădea foc şi erau arse toate crustaceele şi murdăriile. Odată, tata m-a dus să văd cum se face. Aşa a pornit gluma. A spus că Agenţia Howell „îşi ardea navele" Nu foarte nostimă, recunosc, deşi la vremea aceea m-a făcut să râd. Chestia ciudată este că nu au fost niciodată nici un fel de acci-

dente: ardeau doar petrolul lampant, crustaceele şi murdăriile. Cu siguranţă că este mult mai greu să pui o navă de lemn pe uscat decât ţi-ai putea închipui.

Aşa că aşteptam cu nerăbdare să văd din nou un schooner făcut la Rouad. Am lăsat maşina la periferia oraşului Hareissoun şi m-am dus pe jos până în port. I-am văzut mai întâi catargele. Era amarată la chei de pupa. M-am dus spre ea.

Uitasem cât erau de mici bărcile acestea. Şaptezeci de picioare[1] la nivelul apei nu înseamnă mult, iar prora înaltă şi bompresul masiv o făceau să pară chiar şi mai mică. Cred că avea peste patruzeci de ani. Erau urme de vopsea pe partea liberă a bordului, dar nu prea multe; era o barcă folosită şi vopseaua — neagră ca smoala — era acolo unde trebuia, pe cocă. Acum nu mai avea un nume al ei, propriu. Se vedeau la proră câteva litere decolorate: *Jeble*, numele portului unde stătea de obicei, şi cifra arabă *Khansa*; numărul cinci care a plecat de la Jeble. Înainte să fie preluată de FAP, probabil că pescuise bureţi. Se întorsese acum să facă ceea ce ştia: să transporte marfă şi să stea destul de jos în apă, încât să sugereze că avea la bord încărcătură maximă.

Bătrânul pe care îl vedeam la bord era îmbrăcat ca un pescar şi ar fi putut să fie căpitanul, dar, când i-am vorbit, a strigat către cineva de dedesubt.

Persoana care a venit pe punte nu era deloc tipul obişnuit de pescar. Dacă nu era salopeta albastră pe care o purta, ar fi putut trece drept tânărul chelner-şef de la Hotelul Semiramida, o impresie întărită şi de faptul că ţinea în mână, ca pe un meniu, un dosar:

— Domnul Hadaya? am întrebat.

— Domnul Howell?

— Da.

— Doar un moment, vă rog.

Bătrânul aruncă o scară de frânghie peste pupa şi m-am căţărat pe ea cu stângăcie. Hadaya mă ajută să cobor pe punte.

— Mi-e teamă că e puţin cam incomod, spuse el, dar nu încurajăm vizitatorii.

[1] *Un picior — 30,479 cm; 70 de picioare înseamnă aproximativ 21,35 m (n.tr.)*

— E în regulă.

După vorbă, părea să fie algerian. Salopeta nu era încheiată şi lăsa să i se vadă pieptul fără pic de păr şi un lanţ de aur de care era prins un disc de identitate, tot din aur. Din buzunarul de la piept ieşea o lanternă. Zâmbetul îi era prietenos:

— Pot să spun cât sunt de surprins că stau acum de vorbă cu domnul Howell ca tovarăş.

— Ne-am mai întâlnit vreodată, domnule Hadaya?

— Nu, dar aproape că am lucrat odată pentru dumneavoastră. Era un post liber de secund. Omul dumneavoastră îşi rupsese un picior. Era la Bone. Am solicitat postul, dar a obţinut cabina altcineva.

— Îmi pare rău.

— Oricum, n-ar fi fost decât ceva temporar. Zâmbi din nou: Ca şi cea de acum. Aţi vrea să vedeţi mai întâi motorul, sau să auziţi despre ce e vorba?

— Cred că vreau să aud. Ce e cu mecanicul de-aici? Mai lucrează încă?

— Nu, i-am dat papucii. Avea recomandări bune şi mai avea şi o trusă faină de scule. L-am lăsat să scoată vechea pompă şi să o monteze pe cea nouă. Cu pompa veche, motorul bătea, dar mergea. Cu cea nouă, nu mai merge deloc. Cred că reglajul e la pământ.

— Înţeleg.

— Îmi dau şi eu cu părerea. (Zâmbi larg.) Mecanicul crede că s-ar putea să fie de vină aprinderea.

— Aha.

— Da. Atunci am scăpat de el. Nu cred că el chiar a stricat ceva, dar după aceea mi-am dat seama că nici nu avea să facă mare lucru. Bărcile de pescuit cu care e obişnuit el au motoare pe benzină. Am descoperit asta mai târziu.

— Dar proprietarii din Jeble? Nu vor să ne ajute?

— Noi suntem proprietarii, adică tovarăşul Salah, de fapt.

— Am avut impresia că fusese închiriată.

— Am cumpărat-o ieftin. Prea ieftin. (Se bătu cu pumnul în piept.) E numai şi numai vina mea. I-am spus-o şi tovarăşului Salah. E întotdeauna înţelegător faţă de o greşeală atunci când un tovarăş o mărturiseşte de bună voie. Ar fi trebuit să mă

gândesc că o să ne facă probleme. Ca mărime, e tocmai bună pentru treaba noastră, dar motorul are 20 de ani, iar noi l-am suprasolicitat.

— Călătoriile spre nord?

Dădu din cap:

— Da. Niciodată folosind pânzele. Tot timpul motorul. Şi nici măcar o reparaţie mai de Doamne-ajută. La ce te puteai aştepta? Bineînţeles, trebuia să se întâmple chiar acum, dar mai bine acum decât mai târziu. Vreţi să o vedeţi?

Exista un bocaport separat şi o scară ce ducea jos, la „camera motoarelor". Bănuiesc că la origine fusese parte componentă a calei. Fusese adăugat un perete despărţitor, astfel încât să formeze un compartiment pentru personal, dar fusese făcut cât se poate de mic. Abia era loc să te mişti şi mirosea îngrozitor; dar, deşi totul era murdar, motorul nu era. Poate că nu se făcuse nici o lucrare de întreţinere de care să se poată vorbi, dar nici nu fusese neglijat cu totul.

— Cât scotea? am întrebat. Adică, înainte ca pompa să se strice.

— Şase noduri. Uneori puţin mai mult. Îndreptă spre un loc anume lumina lanternei: Acolo-i vechea pompă.

Era pe un bidon de ulei sprijinit de peretele despărţitor. Nu mă interesa deloc vechea pompă, dar m-am prefăcut că mă uit cu atenţie la ea.

— Aveţi un inginer?

— Unul din membrii echipajului ştie destul cât să se ocupe de uns, dar acum este pe ţărm. În afară de bătrânul care este de pază la ancoră, sunt cu toţii pe ţărm. Ordinul tovarăşului Salah. V-ar fi putut recunoaşte vreunul dintre ei şi ar fi început să vorbească.

— N-ar fi rău să îi trimiteţi şi mâine pe ţărm. O să încerc să aduc un maistru instalator din Latakia, care să se ocupe de motor. Se numeşte Maghout.

— Un tovarăş?

— Nu, dar nu va pune întrebări şi nu va vorbi. Dacă treaba este simplă, o s-o facă şi o să-şi vadă de drum. Sper că e ceva simplu, dar tot s-ar putea să aibă nevoie de piese de rezervă, garnituri sau alte chestii de genul ăsta. Va fi informat dinainte

despre ce e vorba, dar voi lua tipul şi numărul de serie al motorului. S-ar putea să îi dea vreo idee în legătură cu ce să aducă cu el.

Îndreptă lumina lanternei înspre dosarul din mână:

— Mă gândisem că veţi avea nevoie de aceste informaţii.

— Le aveţi acolo? Bun.

Rupse foaia de deasupra şi mi-o dădu, făcând în acelaşi timp şi o mică plecăciune înspre mine.

— Nu îi putem cere tovarăşului Howell să se târască în patru labe prin camera motoarelor ca să caute nişte cifre.

— Te-ai gândit foarte bine, tovarăşe.

M-am uitat în treacăt la hârtie, iar el a luminat-o cu lanterna. Toate informaţiile necesare erau acolo — scrise cu cerneală violetă. Am împăturit hârtia şi am pus-o în buzunar înainte să urc din nou scara.

Hadaya era în spatele meu şi s-a oprit să închidă şi să asigure lacătul de la compartimentul unde se afla motorul. Deşi văzusem cum se face arderea bazei, nu fusesem, de fapt, niciodată la bordul unui schooner Rouad şi eram curios. Nu avea timonă, ci numai o cârmă enormă. Mi-l aminteam pe tata cum îmi spunea că, pe vreme proastă, nu era destul dacă aveai numai doi cârmaci şi că trebuiau să greeze, lăsând liber tachelajul, pentru a menţine nava pe direcţia dorită, când m-am împiedicat şi mi-am julit degetul mare de la picior.

Mă împiedicasem de o bucată mare de lemn, care fusese fixată cu şuruburi de punte. La un metru mai departe şi paralel cu ea se afla o a doua bucată de lemn. Amândouă aveau o lungime cam de doi metri şi tot ceea ce se făcuse era de dată recentă; şuruburile care le fixau nici măcar nu începuseră să ruginească. Şi se vedeau în ele găuri date cu burghiul care nu fuseseră încă folosite. S-a lăsat o umbră şi am ridicat privirea.

— Portante pentru încărcătură, spuse Hadaya.

Faţa nici măcar nu i se clinti când spuse aceasta, aşa că doar am dat din cap. În faţa bocaportului pentru încărcătură vedeam acum o a doua pereche de „portante"

— E un loc în oraş unde am putea mânca dacă doriţi, continuă el.

— E înţelept?

— Înţelept?

— Mă gândeam la ordinul tovarăşului Salah apropo de faptul că aş putea fi recunoscut. Nu, e mai bine dacă mă întorc chiar acum, tovarăşe Hadaya. Am de dat o groază de telefoane, iar mai târziu trebuie să mă prezint la tovarăşul Salah.

• — Atunci nu trebuie să vă mai reţin.

Merse cu mine până la maşină. Am aflat pe drum că bănuiala mea în privinţa originii sale algeriene fusese corectă, că îşi făcuse stagiul militar ca ofiţer-cadet la Mesageria Maritimă şi că nici unul din angajamentele sale următoare pe mare nu durase foarte mult. Se vedea amărăciune în spatele zâmbetului său. Fusese recrutat personal de Ghaled pentru operaţiunile armate ale FAP şi îi era devotat trup şi suflet; şi, bineînţeles, şi cauzei palestiniene. Un tânăr curios; nu chiar un mercenar, dar nici prea departe de aşa ceva.

Cum am ajuns acasă, i-am şi telefonat lui Issa ca să îi dau instrucţiunile necesare în legătură cu Maghout. Chiar dacă suspiciunile care abia începuseră să prindă contur în mintea mea erau justificate, nu exista nici o posibilitate de a bloca repararea motorului. Ghaled cunoştea deja numele lui Maghout şi locul unde lucra. Dacă nu luam măsuri imediate, o va face chiar el; şi aş fi devenit suspect. Nu îmi puteam permite aşa ceva. Dacă nu reuşeam să îi păstrez, cât de cât, încrederea în mine în cursul zilelor critice care urmau, aş fi fost lipsit de orice apărare.

După ce am terminat cu telefonul, am scos harta pe care mi-o dăduse şi am studiat-o din nou, împreună cu foaia de hârtie din dosarul lui Hadaya.

Cerneala violetă era aceeaşi şi acelaşi era şi scrisul. Prin urmare, schimbările de direcţie fuseseră puse la cale de Hadaya.

Acesta era punctul numărul unu. Luat singur, nu ar fi fost nimic prevestitor de rău în asta; lucrurile nu ar fi fost cu nimic mai grave decât erau deja. Dar nu era singur.

Mai era punctul doi. Viteza navei *Amalia* atunci când urma să treacă în apropierea coastei israeliene trebuia să fie de şase noduri. Şase noduri însemna viteza standard, atunci când se deplasa cu ajutorul motorului, a navei *Jeble 5*.

Apoi [illegible] ul trei. Genul de încărcătură de bord care ar

fi putut fi luată pe un vas mic precum *Jeble 5* nu avea în mod normal nevoie de lungimi de patru-pe-patru, prinse în şuruburi de punte ca să o susţină. Prin urmare, fuseseră instalate pentru a susţine, sau a ţine fix, altceva. Ce anume? *Jeble 5* avea deja cala încărcată.

Punctul patru: era cel de-al doilea traseu care nu fusese cu totul şters de pe hartă.

Mi-am amintit ce îmi spusese Barlev despre rachetele Katiuşa de 200 mm: focos de cincizeci de kilograme, rază de acţiune de aproximativ unsprezece kilometri, lansatorul, o chestie simplă care se putea face foarte uşor din fier cornier — „Nu le pasă dacă nu îl iau cu ei atunci când fug".

Probabil că nu le-ar păsa nici dacă i-ar da drumul în mare atunci când ar termina cu el. N-ar avea decât să îl scoată de pe „portante" şi să îl arunce în mare.

M-am uitat din nou la cel de-al doilea traseu şi mi-am amintit ce îmi spusese Ghaled atunci când îl convingeam să nu folosească nava *Euridice*. Vorbind de vaporul pe care i-l voi pune la dispoziţie în locul acesteia, îmi spusese: „Trebuie să fie o navă metalică şi de aceeaşi mărime ca şi *Euridice Howell*"

În momentul acela, nu acordasem atenţie cuvântului „metalic", considerând totul ca o dovadă de ignoranţă. Trecuseră ani de când Agenţia Howell nu mai avea nave fabricate din altceva. Acum, totuşi, am început să îmi pun întrebări. Poate că fusese o scăpare, o indiscreţie.

Jeble 5 era construită în totalitate din lemn. Dacă nu avea unul din reflectoarele acelea speciale pentru radar pe care acum încep să le folosească iahturile de lemn, nu s-ar vedea clar pe un ecran radar de pe coastă. Cu toate acestea, obiectele metalice, mai ales dacă erau transportate pe punte, puteau acţiona ca reflectoare. În acest caz, cea mai bună cale de a se apropia de zona Tel Aviv - Yafa fără a fi observată ar fi să îşi folosească motorul pentru a naviga pe aceeaşi direcţie cu un vas mai mare, din fier sau oţel, dar puţin dincolo de el şi mascat de acesta. În acest caz, din punctul de vedere al radarului de pe ţărm, *Jeble 5* ar fi invizibil.

Raza de acţiune a Katiuşei era de unsprezece kilometri. De la o distanţă de zece kilometri faţă de ţărm, *Jeble 5* putea

provoca stricăciuni considerabile. Nu aveam idee care ar putea fi freevența focului, dar pe punte vor fi două lansatoare. Făcusem o sută de inele adaptoare, prin urmare muniție va fi din belşug. Chiar dacă fiecare lansator trăgea numai câte zece rafale înainte ca schoonerul să se întoarcă şi echipajul să înceapă să arunce peste bord lansatoarele, tot s-ar fi lansat o mie de kilograme de exploziv puternic.

Conform spuselor lui Barlev, o lovitură de Katiuşă asupra unui spital ucisese zece persoane. Ei bine, existau o groază de clădiri de mărimea unui spital îngrămădite pe plajele Tel A-viv-ului. Unele aveau nume cum ar fi Hilton, Sheraton, Park şi Dan, dar mai erau şi clădiri de locuințe pe lângă hoteluri, şi toate atât de înghesuite una într-alta încât, chiar în cazul unor rachete trimise de pe o navă aflată pe mare, te puteai aştepta la un număr ridicat de lovituri directe.

Şi, bineînțeles, toate acestea urmau să fie pe lângă încărcăturile deja pregătite să explodeze pe țărm.

Îi spusesem lui Ghaled că planul său este ingenios. Adevărul este că nu credeam acest lucru. Nu e nimic ingenios să plasezi o bombă într-un geamantan sau într-o geantă de zbor. E o treabă uşoară să ucizi sau să schilodeşti necombatanți care nu se pot apăra. Tot ceea ce îți trebuie, pe lângă explozivi, este o doză de megalomanie, întărită de iluzia falsă că asemenea campanii de teroare se pot termina într-o fericire veşnică.

Noutatea planului lui Ghaled nu consta în natura lui, ci în mărime. O mulțime de bombe, care explodează în acelaşi timp, în locuri diferite, ar crea probabil panică, dar şi un număr considerabil de victime. Un bombardament simultan dinspre mare ar adăuga confuzie, dar şi alte distrugeri. Dacă operațiunea ar fi măcar parțial încununată de succes, Ghaled putea fi sigur că va fi în centrul atenției presei internaționale. Poate că zâmbetele celorlalți conducători palestinieni ar fi fost forțate şi felicitările lor pornite nu tocmai din inimă; dar ar exista şi zâmbete şi felicitări. FAP ar fi devenit o forță de care să se țină cont din punct de vedere politic.

Între timp, israelienii şi-ar fi îngropat morții şi, fără îndoială, s-ar fi gândit la represalii.

Am stat acolo mult timp, bolnav sufleteşte şi încercând să gândesc.

Nu exista nici o posibilitate de a-i comunica lui Barlev această a doua parte a planului. În nerăbdarea mea de a fi sigur că află prima parte, trimiţând-o pe Teresa la Roma, închisesem singurul meu canal sigur şi clar de comunicare.

Puteam să trimit o telegramă criptică la Famagusta şi să încerc să îl alertez în felul acesta; dar ca să treacă de monitoarele colonelului Shikla ar fi trebuit să fie într-adevăr foarte criptică. Nu puteam sub nici o formă să fiu explicit. Tot ceea ce puteam spera să transmit ar fi o aluzie cum că lucrurile nu stăteau chiar aşa cum ne aşteptasem.

În momentul acela, nici habar nu aveam ce formă ar putea lua respectiva aluzie.

Şi mai trebuia să ţin cont de căpitanul Touzani.

Una era să îi dai unui căpitan nişte instrucţiuni, oarecum mai neobişnuite, şi apoi să îi spui între patru ochi că, dacă intra într-o mică dispută cu marina israeliană ca urmare a faptului că le-a îndeplinit, nu trebuia să îşi facă griji; că în nici un caz nu va fi blamat sau condamnat şi că putea conta pe o bonificaţie frumoasă mai târziu. În mod evident, nu aşteptam cu nerăbdare să îi spun toate acestea; dar eram pregătit să o fac. Totuşi, nu eram deloc pregătit ca, în timp ce îi dădeam instrucţiunile acelea neobişnuite, să omit după aceea să îl avertizez că, dacă le îndeplinea, el, un tunisian, s-ar fi aflat în compania, de fapt ar fi escortat un vas înarmat pregătit să bombardeze Tel Aviv-ul cu rachete chiar pe sub nasul său, sau mai degrabă pe deasupra nasului său. *Asta* nu puteam să o fac.

Fireşte că ceea ce aş fi putut să fac ar fi fost să îi spun căpitanului Touzani întregul adevăr şi să sper că, fluturând mâna în semn că lui nu îi pasă de aşa ceva, mă va scăpa de întreaga răspundere creată de această situaţie. Aş fi putut să fac acest lucru; dar nu m-am gândit în mod serios la asta. Cariera de tinereţe a căpitanului Touzani se pare că nu a fost lipsită de pitoresc şi, în anumite condiţii, îl văd în stare să ocolească rigorile legii; dar este un om raţional, realist. Dacă i-aş fi dorit demisia imediată, spunându-i toate secretele, aş fi obţinut-o cu

siguranță; și ofițerii săi i-ar fi sprijinit în totalitate punctul de vedere.

Așa încât am urmat singura cale care îmi era deschisă.

Ghaled era în toane bune când am sosit în seara aceea.

Șantierul naval Cayla se dovedise foarte îndatoritor. Șeful imediat al lui Maghout estimase rapid situația și nu fusese nevoie de nici o amenințare pe față. Șeful FAP din Latakia raportase că Maghout se va duce la Hareissoun în ziua următoare pentru a se ocupa de pompa de injecție și va sta acolo până când treaba va fi terminată în mod corespunzător.

Ghaled era așa de încântat, încât m-a și lăudat, iar mie mi-a fost greu să îl deturnez de la subiectul acela ca să îl aduc la cel care mă interesa acum pe mine. A luat aerul meu trist drept modestie, iar când am negat acest lucru m-a acuzat din nou de aroganță.

— Tovarășul Michael nu are nevoie de laudele noastre, îi spuse el lui Issa. Automulțumirea îi este suficientă.

M-am simțit dintr-o dată obosit de prostiile lui. Am renunțat la ideea de a aborda subiectul pe departe și am atacat frontal:

— Cel care într-adevăr merită să fie lăudat este tovarășul Hadaya.

— Ți s-a părut interesant tânărul acela?

M-am prefăcut că nu observ răutatea:

— Gândește bine. A făcut o greșeală în privința mecanicului acela, dar când și-a dat seama că o făcuse, a acționat imediat ca să o îndrepte. Unii bărbați ar fi încercat să o scoată cumva la capăt și să acopere greșeala. M-am bucurat să văd că el nu a făcut așa ceva.

— Va fi lăudat, să nu-ți fie teamă.

— A spus un lucru care m-a impresionat în mod deosebit. Era vorba despre dumneavoastră, tovarășe Salah.

Asta i-a captat imediat atenția:

— Serios?

— A spus că sunteți întotdeauna îngăduitor cu o greșeală atunci când un tovarăș o mărturisește de bună-voie.

— Ascunderea unei greşeli este ceva vrednic de dispreţ şi poate echivala cu trădarea. Autocritica sinceră câştigă respectul celorlalţi.

— Mă simt uşurat să aud acest lucru, tovarăşe Salah.

Deveni glumeţ:

— De ce? Are cumva imaculatul tovarăş Michael ceva de mărturisit?

— Da, tovarăşe Salah.

Mă privi tăios:

— Ei?

— O greşeală de judecată.

— Ce greşeală?

Am aruncat o privire înspre Issa ca şi cum nu aş fi vrut să audă şi el despre ruşinea mea:

— Este în chestiunea cu tunisianul.

M-am uitat din nou la Issa şi, de data aceasta, Ghaled a înţeles. I-a făcut un semn lui Issa să plece.

— Ei, şi acum despre ce e vorba? Dă-i drumu'

— Cred că am subestimat problema prezentată de căpitanul Touzani.

— Ce problemă? Proprietarul îi dă ce ordine vrea. El, căpitanul tău, le aduce la îndeplinire.

— Din păcate, tovarăşe Salah, lucrurile nu sunt aşa de simple. A apărut o chestiune pe care ar fi trebuit să o prevăd, dar nu am făcut-o.

— Ce chestiune? Vorbeşte clar.

I-am povestit mai amănunţit despre metoda pe care o folosim pentru a face ca nava *Amalia* să întârzie mai mult la Tripoli. Faţa i se lumină. Folosisem viclenie josnică de tip capitalist; corupsesem. Asta îi plăcea.

— Cu toate acestea, am continuat eu, au fost unele repercusiuni regretabile. Aflu de la Ancona că domnul căpitan Touzani s-a plâns amarnic de ineficienţa administrativă existentă în Agenţia Howell, de gafe la vârf care au cauzat întârzierile şi pierderile pentru care acum este făcut el răspunzător. Agenţii noştri din Tripoli şi Ancona nu au dat dovadă de tactul necesar. A apărut o atitudine ostilă şi un sentiment de mândrie rănită. Acum, când căpitanul Touzani va sosi la Latakia peste două zile,

se va confrunta cu încă o situaţie neobişnuită. I se va ordona să ia pasageri şi, *en route* spre Alexandria, să facă un ocol pe mare care în mod evident îi va întârzia sosirea acolo. E aproape sigur că se va opune cu tărie acestor ordine.

— Atunci concediază-l. Fă rost de alt căpitan.

— Mi-e teamă că n-ar fi practic, tovarăşe Salah. Secundul de pe *Amalia* nu are brevet de căpitan şi, chiar dacă ar avea, tot ar fi unele greutăţi. Căpitanul Touzani se bucură de popularitate printre membrii echipajului său.

— Încerci să-mi spui că omul acesta va refuza şi poate să refuze să îndeplinească ordinele proprietarului?

— Spun doar că e posibil să le accepte doar după ce va protesta şi având propriile sale rezerve. Tunisienii aceştia pot fi foarte încăpăţânaţi.

Gura i se subţie.

— Încăpăţânaţi? Avem tovarăşi care ştiu cum să se ocupe de cei încăpăţânaţi, tovarăşe Michael. Dă-mi-l mie pe mână pe tunisian timp de o jumătate de oră. Îţi promit că după aceea nu va mai fi încăpăţânat.

— Din nefericire, nici aceasta nu este o soluţie practică, tovarăşe Salah. Căpitanul Touzani va rămâne pe vas împreună cu echipajul său. În plus, în calitate de căpitan are anumite puteri şi privilegii legale, speciale, pe care nici măcar poliţia nu le poate ignora. Ca urmare a pedepsirii căpitanului Touzani, s-ar putea ca *Amalia* să nu mai pornească deloc în larg aşa cum s-a stabilit. Nu avem nevoie ca Touzani să se supună, dar să ne poarte ranchiună, ci să coopereze de bună-voie şi cu plăcere.

— Asta este treaba ta. Te-am avertizat. Ai avut timp suficient. Răspunderea este a ta.

— Şi am acceptat-o, tovarăşe Salah. Dar, pentru a asigura cooperarea căpitanului Touzani, am nevoie să autorizaţi o mică schimbare de plan.

— Ce schimbare?

— Când *Amalia* va ridica ancora, trebuie să fiu şi eu la bord.

Rămase tăcut o clipă. Apoi spuse:

— Imposibil.

— Pot să întreb de ce, tovarăşe Salah? Căpitanul Touzani

răspunde de vas, dar el trebuie să ţină cont de părerea mea ca proprietar. Nimeni nu l-ar putea condamna pentru posibile întârzieri pe care eu însumi le-am aprobat în timp ce eram pe mare. Cu mine la bord, alături de căpitan, nu s-ar mai pune problema ca acesta să refuze să coopereze, vă asigur.

Tăcu din nou. Apoi:

— Nu îmi place.

— Fără cooperarea căpitanului nu pot garanta nimic, tovarăşe Salah. Aşa cum spuneţi, este răspunderea mea. Tot ceea ce solicit acum este autoritatea completă de a mi-o asuma.

Din nou tăcere. În cele din urmă, oftă nervos:

— De ce a trebuit să fie tocmai tunisianul ăsta?

După ce discutasem atâtea prostii şi spusesem atâtea minciuni, mă simţeam epuizat. Când am ajuns acasă doream din suflet să mă duc la culcare; dar ştiam că nu voi dormi până nu terminam ceea ce începusem.

În noaptea aceea, târziu, concepusem două telegrame.

Prima îi era adresată Teresei; îi ordonam să se întoarcă şi să se ocupe de birou în lipsa mea. Nu va ţine cont de ea, aşa cum îi spusesem; dar era pentru ochii colonelului Shikla şi urma să ascundă ciudăţenia celei de-a doua telegrame.

Era adresată biroului nostru din Famagusta.

ÎNSĂRCINAT MALANDRA ÎNTORS IMEDIAT PREIA CONDUCEREA ÎN TIMPUL ABSENŢEI MELE. PLEC PE AMALIA LA ALEXANDRIA. PORNIM 2 IULIE. ANUNŢAŢI BIROUL DIN ALEXANDRIA. DISCUTAŢI MALANDRA. CONFIRMAŢI PRIMIRE.

HOWELL

Cei din Famagusta vor crede că înnebunisem de-a binelea. Pe asta mă şi bazam. Nu exista nici cea mai mică şansă ca ştirea cum că urma să călătoresc ca pasager la bordul bătrânei *Amalii* să fie tratată ca ceva de rutină. Informatorul lui Barlev din birou îl va anunţa cu certitudine.

Şi după ce o va face? Ei bine, Barlev îmi sugerase de două

ori să fiu şi eu la bordul *Amaliei*, în calitate de reprezentant al proprietarului atunci când va fi interceptată, iar eu îl refuzasem tot de două ori.

Pentru el, faptul că mă răzgândisem nu putea să însemne decât că situaţia se schimbase cumva radical şi că erau acum necesare măsuri de prevedere suplimentare.

Şi, în momentul în care mă voi afla pe navă, în afara apelor siriene, voi avea la dispoziţie un canal radjo. Este adevărat, tot va trebui să fiu destul de criptic; comunicaţiile radio ale unei nave comerciale sunt ascultate de multe urechi; dar cel puţin cele ale colonelului Shikla nu vor fi printre ele.

Făcusem tot ceea ce îmi stătuse în putinţă.

Capitolul 7

MICHAEL HOWELL

30 iunie la 3 iulie

Mă gândisem mult la ce aveam să îi spun căpitanului Touzani şi repetasem totul cu grijă. Deşi nu m-am gândit nici un moment că va înghiţi povestea întru totul — aşa ceva ar fi fost prea mult —, sperasem că va considera politicos măcar să se prefacă. Aşa că m-am străduit din răsputeri să îi uşurez situaţia.

Efort inutil.

Tipul e un om cu dimensiunile unui butoiaş, cu muşchi de hamal şi un cap mare, chel. Pare să arboreze în permanenţă un mic zâmbet sarcastic; dar, de fapt, nu e decât rezultatul unui glonte care i-a trecut prin maxilarul inferior şi al cicatricii de la rană. Când zâmbeşte într-adevăr, i se mişcă cealaltă parte a gurii şi i se vede dantura.

A zâmbit cu adevărat o singură dată în dimineaţa aceea când l-am vizitat în cabina sa. Ajunsese în mod corect la concluzia că problemele pe care le avusese la Tripoli nava sa, fuseseră înscenate, dar nu reuşise să descopere cine se ocupase de înscenare sau de ce. În mod firesc, eşecul enerva. Acum aştepta din partea mea răspunsuri. Iar eu, în mod nesăbuit, i-am dat aceleaşi răspunsuri pe care i le dădusem şi domnului Mourad.

Clătină din cap:

— Eram acolo, domnule Howell. Vă spun eu că a fost o treabă cu adevărat ciudată. Nimeni nu stătea cu mâna întinsă, nimeni nu spunea nimic, nimeni nu ştia nimic. Apoi, dintr-o dată, s-a terminat. Totul a fost o greşeală. O greşeală? Fără ca cineva să fi fost plătit?

— Cineva a fost plătit, domnule căpitan. Poţi să fii sigur de asta. O rotiţă nouă în vechiul mecanism. Fusese trecută cu vederea. După ce a fost unsă, totul a mers ca pe roate. Să nu mai vorbim despre asta. Se mai întâmplă.

N-ar fi trebuit să fiu aşa de degajat, de nerăbdător să ajung la chestiunea pe care doream să o discut cu el. Deveni susceptibil:

— Da, domnule Howell, asemenea lucruri se întâmplă, într-adevăr. Dar se pare că acum se întâmplă mereu cu această navă, iar asta *nu* îmi mai place.

— Se întâmplă *mereu*, domnule căpitan?

— Domnul Mourad mă informează acum că această navă urmează să transporte pasageri până la Alex.-

Avusesem de gând să îi zic domnului Mourad să nu spună nimic despre pasageri şi să mă lase pe mine să îi dau vestea cu încetinitorul; dar uitasem. Avusesem prea multe alte lucruri pe cap.

— Acesta este motivul principal pentru care mă aflu aici, domnule căpitan. În legătură cu pasagerii.

— Mă întrebam cărui fapt datorez onoarea, domnule Howell. Mă gândisem că poate din cauza situaţiei de la Tripoli.

— Să uităm de Tripoli, domnule căpitan. Am nevoie de ajutorul dumitale într-o situaţie oarecum delicată. Îi priveşte pe pasagerii de care a vorbit domnul Mourad. Ceea ce nu v-a spus, pentru că nici el nu ştie încă, este că voi fi şi cu unul dintre ei.

Are ochi mici, căprui. În următoarele câteva minute nu s-au dezlipit de pe ai mei nici măcar o clipă.

— Asta este, într-adevăr, o surpriză, spuse el cu răceală, deşi, fireşte, o surpriză foarte plăcută. O călătorie de inspecţie, presupun,

Am oftat:

— Domnule căpitan, nu fac niciodată călătorii de inspecţie, după cum ştiţi, de altfel, foarte bine. Am spus că am nevoie de ajutorul dumitale şi nu am glumit deloc.

— Îmi pare rău dacă vă jignesc, domnule Howell, dar după Tripoli...

— Iar eu te-am rugat să uiţi de Tripoli. E o treabă căreia i-am pus punct. Povestea de acum n-are absolut nici o legătură cu Tripoli.

Cabina era ca un cuptor încins. Mi-am şters fruntea.

— Ceva de băut în locul cafelei, domnule Howell. Am nişte bere la gheaţă.

— Da, e o idee bună.

Dar tot nu îşi luă ochii de pe mine, nici chiar în timp ce turnă berea. Am aşteptat până s-a aşezat din nou pe scaunul său şi apoi am început să depăn povestea:

— Deşi nu locuieşti în această ţară, domnule căpitan, sunt sigur că situaţia politică ţi-e cunoscută. În mod deosebit trebuie să fii pe deplin conştient de relaţiile apropiate, dar acoperite, care există între anumite forţe guvernamentale şi facţiunile pentru eliberarea Palestinei.

Dădu din cap.

— Aceste forţe sunt puternice şi au o influenţă considerabilă în locuri sus-puse. Nici un minister, nici un ministru nu este pe deplin imun faţă de presiunea acestora. Având în vedere implicarea ei deosebită în cooperativele sprijinite de guvern, nici Agenţia Howell nu este imună. Mă urmăreşti?

Dădu din nou din cap.

— Prin urmare, când suntem rugaţi de o anumită forţă să transportăm patru pasageri pe o navă Howell cu destinaţia Alex şi, de asemenea, să aranjăm ca în timpul călătoriei nava să se depărteze uşor de la ruta ei normală, eu nu refuz în mod instantaneu. Mă gândesc mai întâi la consecinţele refuzului. Nu trebuie să-ţi spui, domnule căpitan, că acestea ar fi neplăcute.

— Îndrăznesc să vă ameninţe?

— Nu se pune problema nici unei îndrăzneli, domnule căpitan. Pot să ameninţe cu neruşinare şi să îşi şi pună în aplicare ameninţările. Ţi-am spus. Nici chiar miniştrii nu sunt imuni.

— Câini.

— Dar cu colţi ascuţiţi. Când ridic obiecţii — aşa cum se poate să o faci şi dumneata când îţi voi spune ce se cere — sunt insultat. Când mă menţin pe poziţie, când le spun că nici un căpitan de-al meu nu o să se supună ordinelor lor, vin cu altă cerere. Aşa că ai cinci pasageri în loc de patru. Se presupune că eu îţi voi transmite ordinele lor şi mă voi ocupa personal să fie îndeplinite.

Începu să spună ceva, dar l-am oprit.

— Nu, domnule căpitan, nu spune nimic. Nu e nevoie. Singurele ordine pe care le vei primi de la mine sunt doar acelea pe care reprezentantul proprietarului unei nave are, în mod firesc,

dreptul să le dea. Aş putea formula anumite rugăminţi, dar vor fi doar atât — rugăminţi care ar putea fi îndeplinite sau refuzate, după dorinţa dumitale. Este de la sine înţeles.

Luă o înghiţitură de bere:

— Ce vor, domnule Howell?

Am scos harta din servietă şi am desfăcut-o în faţa lui.

— Asta vor.

Se uită ţintă la ea multă vreme. Era o uşurare să îl văd că se mai uită şi la altceva în afară de mine.

Mă aşteptasem la o explozie, dar nu se întâmplă nimic. Când, în cele din urmă, deschise gura, o făcu pentru a pune o întrebare:

— De ce şase noduri?

I-am oferit ceea ce mă gândeam eu că era un răspuns prudent:

— Nu ştiu, domnule căpitan. Presupun — doar presupun, pentru că nu mi s-a spus — că urmează să fie o întâlnire cu un vas de pe coasta israeliană.

— Pentru a prelua pasagerii?

— Nu ştiu.

— Pentru a lua la bord alţi pasageri de pe ţărm?

Am ridicat din umeri.

— Domnule Howell, dacă intenţia ar fi o întâlnire cu o barcă de pe ţărm, s-ar indica în mod cert o poziţie a acestei întâlniri. Nu apare nimic de genul acesta aici. Ni se cere, în schimb, să navigăm cu şase noduri timp de aproape două ore.

— Acestea sunt ordinele aşa cum mi-au fost date.

Întinse din nou mâna după bere:

— Cine sunt aceşti pasageri?

— *Fedayini* palestinieni. Acest lucru este sigur. Mi s-a spus că numele conducătorului este Yassin. Se zice că este un personaj important.

— Aceşti pasageri vor fi înarmaţi?

— Probabil.

— Vor transporta şi alte arme — arme care să fie debarcate?

— Nu s-a spus nimic despre asta.

A urmat un moment de tăcere, apoi ochii căprui mă studiară din nou:

— Aţi vorbit de unele rugăminţi pe care s-ar putea să le faceţi. Care ar fi acestea?

— Prima, să faci schimbarea de direcţie indicată pe hartă până la cotitura din faţa oraşului Caesarea. A doua, ca, în afara micşorării vitezei până la şase noduri, să nu ţii seama de celelalte ordine şi să menţii un curs de-a lungul coastei Israelului, ceea ce te va ţine la o distanţă nu mai mică de zece mile faţă de aceasta. Nici un moment mai aproape. A treia, să faci aceasta fără să îi informezi pe pasageri.

— Astfel încât să rateze întâlnirea de care vorbeaţi?

— Corect.

— Mi s-a părut că aceşti câini au colţi.

— Dacă avem noroc, vor crede că a fost vina bărcii de lângă ţărm. Oricum, o să-mi bat capul cu asta mai târziu. Să spunem doar că nu-mi place să primesc ordine din partea unor criminali şi să fiu obligat să profit de loialitatea căpitanului Touzani.

Se gândi, apoi dădu din cap:

— În regulă, domnule Howell. Nu voi refuza aceste rugăminţi. Nu pot să spun că sunt foarte încântat în privinţa celei de a treia, să nu îi informez pe pasageri. Dacă există vreun marinar printre ei şi el cunoaşte cum sunau ordinele iniţiale, îşi va da destul de curând seama că nu sunt îndeplinite.

— Nu cred că vreunul din ei este marinar, dar, ca o chestiune de interes, ce arme aveţi la bord?

— Câteva pistoale, o puşcă. Secundul răspunde de cheia de la dulapul cu arme.

— Nu crezi că ar fi bine să le dai ofiţerilor pistoalele, sau să le ţii undeva la îndemână pe punte?

— Mă voi gândi la asta în caz de urgenţă, domnule Howell. Nu este o altă rugăminte pe care mi-o faceţi, nu?

— Doar o sugestie, domnule căpitan.

— O voi ţine minte. Goli paharul şi apoi îl puse jos cu grijă, la mijlocul hărţii, apoi spuse rar: Ca să o spun pe şleau, domnule Howell, nu cred că-mi spuneţi tot ceea ce ştiţi în legătură cu această treabă. Nu sunt jignit. Să nu credeţi aşa ceva. L-am respectat pe tatăl dumneavoastră şi vă respect şi pe dumneavoastră. Dacă acum nu sunteţi deschis cu mine, sunt gata să

cred că lucrurile stau aşa pentru că sunteţi de părere că, cu cât voi şti mai puţine, cu atât îmi va fi mai bine.

— Îţi mulţumesc, domnule căpitan. Era cel mai mic lucru pe care puteam să îl fac.

În acest moment a zâmbit cu adevărat, deşi numai pentru o clipă.

— Dar, continuă el, dacă nu vă deranjează că o spun, domnule Howell, când e vorba să ai de-a face cu tipul de oameni pe care-i numiţi criminali, este o greşeală să te laşi purtat de sentimente. Mă refer la sentimente cum ar fi faptul că nu vreţi să fiţi comandat de oameni pe care îi dispreţuiţi. E normal, un bărbat are mândria lui, iar familia Howell sunt oameni mândri, dar dacă ceea ce-mi cereţi să fac are doar scopul de a vă satisface mândria, v-aş sfătui, spre binele dumneavoastră, să vă mai gândiţi.

Cuvântul folosit de Ghaled a fost aroganţa.

Căpitanul Touzani era mai politicos — mândrie.

— Un sfat bun, domnule căpitan, am spus. Aş dori din suflet să îl pot urma. Dar sunt mai multe lucruri implicate în afară de amor propriu jignit şi mândrie personală.

— Mă bucur să aud asta, domnule Howell. Mândria e un sfetnic prost. (Atinse cu degetele cicatricea de lângă gură.) Vorbesc din experienţă. Mai vreţi o bere?

— Mulţumesc. Poate că ar trebui să discutăm despre posibilităţile de cazare a acestor pasageri, sau mai degrabă despre lipsa lor.

— Veţi dormi în cabina mea.

— E amabil din partea dumitale, dar nu cred că voi dormi prea mult. Mă interesează cei patru palestinieni. Aş vrea, dacă e posibil, ca şefului lor, Yassin, să i se dea o cabină temporară la mijlocul navei, iar celorlalţi trei înainte sau după ea. S-ar putea să fie necesar să îi izolăm.

— Voi încerca să mă gândesc la ceva, domnule Howell.

— Bun. Acum, în legătură cu îmbarcarea şi drumul. Ce ordine aveţi?

Am discutat şi aceste probleme, precum şi alte două, trei chestiuni înainte de a-i spune la revedere căpitanului Touzani.

Vizita pe care i-am făcut-o domnului Mourad a fost scurtă.

După ce s-a servit cafeaua, i-am înmânat lista cu pasagerii pentru *Amalia Howell.*

Când mi-a văzut numele pe ea, a tuşit de două ori în batistă, dar nu a făcut nici un comentariu direct.

Poate că, o dată măcar, nu îşi găsea cuvintele. Cu un simplu „*Bon voyage*, domnule Howell" atunci când am plecat, s-a spălat pe mâini în privinţa mea.

În seara zilei de 1 iulie m-am dus să-i raportez lui Ghaled la fabrica de baterii. A fost ultima ocazie când aveam să o mai fac.

Atunci am auzit de „accident"

Issa şi Taleb erau amândoi cu Ghaled când am sosit şi se părea că picasem în timpul unei şedinţe convocate de urgenţă. Issa tocmai spunea:

— Dar dacă am lucra în timpul nopţii, tovarăşe Salah, am putea să recuperăm cel puţin o parte din pierdere şi să începem livrarea mâine. Dacă mă ajută şi Taleb, pot...

— Nu! Ghaled îl întrerupse hotărât. Trebuie să înveţi acest lucru, tovarăşe Issa. Când facem planuri, avem în vedere şi că lucrurile ar putea merge prost, că s-ar putea face greşeli, sau ar putea avea loc vreo nenorocire. De asta se şi fac planurile. Astfel încât, atunci când primim o contralovitură, o putem accepta şi integra. Necazurile încep exact atunci când se fac improvizaţii grăbite. Oamenii îşi asumă riscuri inacceptabile şi i se permite unei mici întâmplări nefericite să devină cauza unui dezastru major.

— Dar, tovarăşe Salah...

— Nu mai avem ce discuta. Poţi să-ţi fabrici înlocuitorii pentru a fi folosiţi altă dată, dar în cazul acestei operaţiuni nu vreau să existe nici un fel de nesăbuinţă de ultimă oră. Asta e tot, tovarăşi.

Plecară. Taleb mi-a adresat un zâmbet uşor, dar Issa nu mă băgă în seamă. Părea foarte obosit şi gata să izbucnească în lacrimi.

Ghaled îmi făcu semn să mă aşez.

— Un accident minor, îmi explică el. Tocmai am aflat că

acum două zile s-au pierdut o sută de detonatori pe partea cealaltă. Pentru că el a fost cel care i-a făcut, bietul tovarăş Issa este în mod firesc necăjit. Ceea ce uită este că am făcut cinci sute şi nu doar trei sute, aşa încât ne putem permite să pierdem câţiva. E păcat, dar nu sunt pregătit să risc viaţa unor curieri valoroşi ca să trimit în interior înlocuitorii care ar sosi probabil prea târziu pentru a mai fi folosiţi acum şi, în orice caz, nu e nevoie de ei.

— Nevoia fiind dictată de numărul genţilor disponibile şi de numărul de oameni care să le distribuie?

Mă interesa cu adevărat. Dacă *nu* mai era nevoie de alţi detonatori, în ceea ce mă privea atunci pe mine, acesta era sfârşitul. Nu aveam cum să ştiu că ceea ce abia auzisem în camera aceea îmi pecetluise propria mea soartă.

— Exact, tovarăşe Michael. Pricepi întotdeauna iute. Între timp, am veşti bune pentru tine. Motorul schooner-ului a fost testat şi este în perfectă stare de funcţionare.

— Mă bucur, tovarăşe Salah. Şi veştile mele sunt favorabile. Îmbarcarea este în continuare fixată pentru mâine la ora patru după-amiază. Până atunci se va încărca, în cea mai mare parte, nava. Pornim în larg în zorii zilei următoare. După aceea, nu are de ce să apară vreo greutate în a ne ţine de programul orar.

— Tunisianul nu ne face necazuri?

— Voi fi lângă el, ca să am grijă că face ceea ce i se spune să facă. Aranjamentele pentru îmbarcare sunt tipărite pe hârtia aceasta. I-am dat-o. Agenţii sunt Mourad & Co. Ne adunăm cu toţii în biroul lor din *Rue du Port* la ora patru. Nava este ancorată la Cheiul de Est, lângă depozitul numărul 7. Agenţii ne vor conduce la vapor şi se vor ocupa de formalităţi.

— E bine.

— Rămâne problema transportului până la Latakia, tovarăşe Salah, pentru dumneavoastră şi pentru — m-am poticnit uşor — pentru dumneavoastră şi pentru ceilalţi tovarăşi.

— Luptătorii de front se află deja în aşteptare în casa noastră conspirativă din Latakia. Voi fi şi eu însumi cu ei mai târziu, în cursul acestei nopţi.

— Aţi aranjat cu transportul?

— Acum totul este aranjat. Tot ceea ce trebuie să faci tu acum, tovarăşe Michael, este să te prezinţi mâine la biroul acestui Mourad.

— Foarte bine, tovarăşe Salah. V-aş putea face o propunere?

— Dă-i drumu'

— Nici căpitanul Touzani şi nici Biroul Mourad nu vă cunosc identitatea.

— Asta ce mai e?

— În biroul acela şi la bordul navei ne vom afla printre străini. Poate că ar fi înţelept să folosim o formă de adresare mai discretă.

— Discretă?

— Domnul Yassin nu ar trezi nici o curiozitate. S-ar putea ca tovarăşul Salah să trezească oarece curiozitate.

— Ce sunt cei din echipajul navei? Arabi?

— În cea mai mare parte ciprioţi greci, dar vorbesc un pic de arabă de pe coastă, destul cât să înţeleagă.

— Foarte bine. De mâine ne vom juca iarăşi de-a civilii. Voi da ordinele necesare.

M-am ridicat să plec.

— Încă o sarcină, tovarăşe Michael.

— Desigur.

— Adă şi o sticlă de coniac. Nu, aşteaptă! Adă două sticle.

— Cu plăcere, tovarăşe Salah.

— Trebuie să putem sărbători victoria.

Nu voi pretinde că în noaptea aceea nu am dormit, dar a trebuit să iau pastile ca să mă asigur că o voi face. Dacă aş fi avut vreun tranchilizant, l-aş fi luat. Mă simţeam din nou ca un şcolar ameninţat cu bătaia; e adevărat, nu mai rău de-atât, dar la vârsta mea era un simţământ ciudat.

Dimineaţa, am lucrat o vreme cu funcţionarul şi apoi am împachetat o geantă pentru două nopţi. Mă gândeam că îmi vor fi de ajuns lucrurile până ajungeam la Alex — *dacă* ajungeam la Alex. Ce s-ar putea întâmpla după aceea, nu mă mai interesa în momentul acela.

Luasem cu împrumut un şofer de la fabrica de ceramică, ce urma să ducă înapoi maşina la vilă, şi am ajuns la biroul lui Mourad la ora trei şi treizeci de minute. Domnul Mourad era plecat şi am aflat că sarcina de a se ocupa de pasagerii *Amaliei* fusese încredinţată subordonatului său. În mod clar, bătrânul nu vroia să aibă nimic de-a face cu noi.

Ghaled a sosit punctual la ora patru. A venit, aşezat pe locul de lângă şofer, într-o camionetă antică, marca Citroen, cu *Serinette* în tocul său de piele pe genunchi. Nu a permis nimănui să o atingă atunci când a coborât. Purta cămaşa lui albă şi cravată.

„Luptătorii de front" nu impresionau cu nimic. Cel mai în vârstă dintre cei trei, cel prin care Ghaled îşi transmitea ordinele, era, conform listei de pasageri, Aziz Faysal. Avea pe el un costum şifonat, maro cu dungi negre, şi un *Kaffiyeh* albastru. Ceilalţi, Hanna şi Amgad, aveau şi ei câte un *Kaffiyeh* pe cap, dar nu purtau costume, doar pantaloni kaki de lucru şi tricouri murdare. Toţi trei erau bărbaţi tineri, cu ceva oarecum ciudat de asemănător în privinţa feţelor şi a fizicului. Ştiam după nume că nu puteau fi fraţi şi mi-au trebuit două-trei minute să identific factorul comun. În mod conştient, sau şi mai probabil în mod inconştient, Ghaled alesese ca gardă personală bărbaţi mai tineri, de aceeaşi construcţie fizică precum a lui însuşi, versiuni mai tinere ale propriei persoane.

Pe lângă *Serinette*, mai erau în camionetă şi patru bagaje. Unul dintre ele, un geamantan vechi de piele, îi aparţinea lui Ghaled. Aziz căra acest geamantan împreună cu un sac de voiaj din pânză, care era al său. Ştiam că în genţi, pe lângă îmbrăcăminte, se aflau cu siguranţă arme şi muniţii şi mă întrebam dacă cei de la vamă fuseseră mituiţi.

Fuseseră. Subordonatul lui Mourad ne conduse cu camioneta lor până la navă şi nu am fost opriţi nici măcar o dată. Nu s-a făcut control vamal. Nici măcar nu ni s-a cerut să arătăm documentele.

Nava *Amalia Howell* a fost construită într-un şantier naval danez pe la 1935. Am cumpărat-o în 1959 şi de atunci a avut două reparaţii capitale. Dar îşi arată, cu toate acestea, anii. Când am ieşit din camionetă pe chei şi Ghaled a văzut-o pentru prima dată, s-a oprit brusc şi a pus jos tocul cu *Serinette*.

— *Asta*-i vaporul?

— Da, domnule Yassin.

— Dar e vechi și împuțit. Vopseaua se curăță. Nu cred că e în stare să navigheze.

— Navighează perfect și echipajul a curățat vechea vopsea. Nu puteți judeca după aspectul exterior, domnule Yassin.

— Ai spus că *Amalia* arată ca modelul acela din biroul tău.

— Așa e.

— Mie nu mi se pare.

— Modelele nu ies pe mare, am spus scurt și am mers mai departe. M-a urmat după o clipă.

Subordonatul lui Mourad ne aștepta la estacadă. I-am spus că nu va mai fi nevoie de el și am pășit primul pe navă.

Mai încărcau încă pe puntea descoperită, dar secundul, Patsalides, fusese înștiințat de venirea noastră și sosi să ne întâmpine sau, mai degrabă, să mă salute pe mine. Abia dacă le-a aruncat câte o privire celorlalți.

— Căpitanul vă roagă să vă conduceți grupul în salon, domnule Howell. Pentru moment, bagajele pot fi lăsate aici.

Deși vorbea puțin araba, acum folosise greaca. I-am tradus lui Ghaled.

— Bagajele vor rămâne cu noi, anunță el ferm.

M-aș fi descurcat mai bine fără asta. Patsalides înțelese, bineînțeles, și gura i se făcu pungă, dar, în loc să răspundă așa cum i-ar fi făcut plăcere, se uită la mine așteptând alte ordine.

— E-n regulă, domnule Patsalides, am spus repede. Văd că ești obosit. Cunosc drumul.

Salonul era imediat sub punte și la capătul coridorului pe care se aflau cabinele ofițerilor. Recunosc că locul nu era cine știe ce: pur și simplu funcțional. Într-o parte era masa unde mâncau ofițerii, pe partea cealaltă câteva fotolii cam ponosite și o sofa ce fusese de curând retapițată cu imitație de piele. O ușă ducea spre cambuză[1] și o a doua ușă se deschidea spre o punte îngustă, acoperită. De acolo, o scară de fier ducea pe covertă. Înăuntru, mirosul de ulei de gătit și de mucuri de țigară se amesteca cu cel emanat de imitația de piele.

---

[1] *Bucătăria de pe o navă (n.tr.)*

Ghaled se uita în jurul lui ca şi cum ar fi fost obişnuit cu lucruri mai bune.

— Puţin diferit de vila Howell, observă el. Văd că nu crezi că e cazul să îţi răsfeţi ofiţerii.

Comentariul m-a iritat:

— Nici nu trebuie să fie răsfăţaţi, domnule Yassin.

Nu am aşteptat să văd cum i-a căzut sugestia că luptătorii săi de front *aveau* nevoie să fie răsfăţaţi; m-am dus să-l caut pe căpitan. L-am găsit pe covertă pe partea de la tribord, privind în jos spre chei.

— În salon? întrebă el.

— Da.

— Care este domnul Yassin?

— Cel cu cămaşa albă. Cât de multe i-ai spus lui Patsalides, domnule căpitan?

— Că sunt membri *fedayin* şi că, pentru moment, trebuie să avem grijă cum ne purtăm cu ei. Nu prea puteam să-i spun mai puţin de atât.

— Nu. Mă interesează bagajele lor, domnule căpitan. Nu cutia aceea cu aspect ciudat pe care o ţine Yassin; ştiu ce se află în ea, dar celelalte bagaje ale lor. Aş vrea să ştiu ce arme au la ei.

— Şi eu, domnule Howell.

— Crezi că Patsalides ar putea organiza o percheziţie discretă? Poate în timp ce luăm masa de seară?

— Cred că da. Am aranjat cu cabina pentru Yassin, aşa cum aţi cerut. Ceilalţi trei vor fi în compartimentul special de la pupa.

Fusese o vreme, înainte să devină ceva complet ilegal, când Agenţia Howell făcuse ceva afaceri, mai ales cu comercianţi americani care lucrau pentru muzee, cu antichităţi greco-romane de curând excavate. Comercianţii spuneau ce doresc; noi le expediam marfa din zona în care fusese găsită. De aici, compartimentele speciale.

— Uitasem că ai un asemenea compartiment.

— Încă îi mai găsim întrebuinţări din când în când. Expresia feţei îi era prietenoasă. Nu vor simţi prea mult lipsa confortului. Pot dormi pe saltele din paie.

— Ce fel de uşă este la compartiment?

— Are o clemă care nu poate fi mişcată decât cu mare greutate dacă nu ştii cum să o faci. Şi poate fi de asemenea încuiată cu lacăt. Poate că ar trebui să cobor acum şi să mă prezint.

Nu mă înşelasem când îl alesesem pe căpitanul Touzani. A fost aproape o plăcere să i-l prezint lui Ghaled.

— Domnul Salah Yassin, căpitanul Touzani.

Înclinară capetele, privindu-se unul pe altul: doi arabi foarte diferiţi.

— Şi domnul Aziz Faysal.

Alte înclinări. Nu m-am mai deranjat cu ceilalţi doi.

Căpitanul Touzani zâmbi expansiv:

— Domnilor, sunteţi cu toţii cât se poate de bineveniţi la bordul acestei nave. Probabil că domnul Howell v-a spus că în mod obişnuit noi nu transportăm pasageri, aşa încât spaţiul de cazare pe care vi-l pot oferi este limitat. Totuşi, ofiţerul secund s-a oferit să-mpartă cabina cu un alt ofiţer, până ce vom ajunge la Alexandria. Prin urmare cuşeta lui este la dispoziţia domnului Yassin. În calitate de proprietar, domnul Howell va rămâne în mod firesc în cuşeta mea. Ceilalţi domni vor fi cazaţi la pupa. (Apăsă un buton de sonerie.) Steward-ul, Kyprianou, vă va arăta unde să mergeţi. Mesele vor fi servite aici. Vor exista locuri separate pentru pasageri în momente care vă vor fi aduse la cunoştinţă. Trebuie să vă cer să respectaţi anumite reguli. Coverta este în mod categoric un loc interzis paasagerilor în orice moment al zilei. Vă puteţi plimba oriunde pe puntea principală, adică pe cea care se află sub aceasta.

Steward-ul, un omuleţ murdar, îmbrăcat cu o haină albă curată, intrase pe uşa dinspre cambuză ca răspuns la chemarea soneriei.

Căpitanul i-l arătă pe Ghaled:

— Acesta este domnul Yassin, Kyprianou, spuse el în greacă. Condu-i, pe el şi pe tovarăşii săi, la cabinele lor.

Ghaled îl privea cu ură pe căpitan. Era clar că nu-i plăcuse să i se spună ce putea şi ce nu putea să facă, dar nu era tocmai sigur cum să îşi manifeste supărarea.

Touzani îl privi drept în ochi:

— Prognoza meteo este bună, domnule Yassin. Nu văd nici un motiv să nu avem o călătorie calmă şi plăcută.

Apoi se întoarse şi se înapoie pe covertă.

Am ieşit în larg după ivirea zorilor.

Aţipisem pe apucate pe un divan în cabina căpitanului Touzani. Rezultatul percheziţionării bagajelor de cu o seară înainte nu fusese de natură să mă liniştească.

Fiecare luptător de front avea câte un pistol automat. Pe lângă un costum negru nou, Ghaled mai avea în geamantanul său un automat Stechkin într-un toc cu centură şi un mic aparat de emisie-recepţie, cu tranzistori.

Exact acest aparat mă îngrijora. Când Patsalides mi-a vorbit de el, am întrebat imediat dacă nu vroia să spună două asemenea aparate. Speram că asta vroia să spună; dar el clătină din cap:

— Nu, domnule Howell, doar unul.

După ce a plecat, Touzani m-a privit curios:

— De ce v-ar deranja acest aparat? Faptul că îl are nu înseamnă decât că cineva de pe barca ce vine de la ţărm îl are pe celălalt.

— Da.

— Şi cu ce schimbă asta lucrurile? Nu se pot folosi aceste aparate pentru determinarea direcţiei, în orice caz nu cu precizie foarte mare. O barcă venind dinspre ţărm s-ar uita după luminile noastre.

Nu i-am spus că ceea ce mă îngrijora nu era barca dinspre ţărm, ci Hadaya de pe mare. Se părea că Ghaled avea intenţia să controleze şi să coordoneze întreaga operaţiune de pe *Amalia*.

Ar fi trebuit să-mi fac şi mai mari griji în legătură cu aparatul de emisie-recepţie, să văd pericolul pe care îl reprezenta cu adevărat şi aşa să fiu mai bine pregătit să îi fac faţă.

Necazul este că în momentul acela eram absolut sigur că ştiam ce aveau să facă israelienii. Şi nu era un simplu gând transformat în dorinţă; folosisem aparatul de radio al navei.

Cum am părăsit apele siriene în dimineaţa aceea, am şi început să trimit mesaje la Famagusta, o serie de trei. Nu puteau fi explicite; trebuia să îmbrac totul într-un jargon comercial; dar băteam monedă pe trei chestiuni.

Prima: că se descoperise că informaţiile furnizate anterior erau incomplete şi că acum erau implicate două nave.

A doua: că vor trebui făcute unele modificări la ruta anunţată.

A treia: că în mod firesc măsurile pe care discutasem deja să le luăm nu ar trebui să fie luate după ora 21:15 dacă doream să fie eficiente.

Fuseseră mesaje greu de compus, iar unul dintre ele sunase absolut de neînţeles. Operatorul radio de pe navă îmi aruncase priviri ciudate. Dar nu-mi păsa ce credea. Din faptul că toate cele trei mesaje fuseseră recepţionate fără cererile de clarificare la care te-ai fi putut aştepta, am tras concluzia, pe bună dreptate, că ajungeau direct la Barlev şi că telegrama mea trăsnită din Damasc avusese exact efectul scontat de a-l alerta. Ultima transmisie mai adăuga un lucru pe care eu l-am considerat ca fiind o asigurare personală din partea lui. Famagusta spunea că vor „acţiona aşa cum se stabilise"

Pentru mine aceasta însemna că interceptarea urma să aibă loc în dreptul Caesareii la ora 21:15 în seara aceea. Simţeam că tot ceea ce trebuia să mai fac acum era doar să aştept.

Ghaled stătuse în cabina sa aproape toată ziua. Luptătorii de front au preferat puntea — lucru de înţeles, având în vedere că acel compartiment special ce le fusese dat nu avea hublou. Am rămas în spaţiul de la pupa covertei, spaţiu destinat căpitanului, până după-amiază târziu; lucru pe care l-am făcut cu aprobarea lui Ghaled. Se presupunea că trebuie să supraveghez cursul navei. Dar pe la ora cinci a sosit un mesaj, adus de steward-ul Kyprianou, că trebuia să mă prezint în cabina sa.

Împreună cu mesajul, Kyprianou oferi şi o altă informaţie:

— Domnul Yassin este înarmat, spuse el dramatic.

— Ei, nu!

— Ţine pistolul prins pe o centură, domnule.

— Înţeleg.

— Să îi spun să şi-o scoată, domnule?

— Nu, Kyprianou, este absolut în regulă.

Părea dezamăgit. Touzani care ascultase mai adăugă ceva:

— Te vei preface că nu ai văzut pistolul. Vezi-ţi de treburile tale, ca de obicei. Îi dădu voie steward-ului să plece, iar mie îmi spuse: Când vă întoarceţi, domnule Howell, poate ar fi bine să stăm puţin de vorbă.

Am dat din cap şi am coborât să îl văd pe Ghaled.

Scria la micul birou din cabină; am rămas câteva clipe în picioare în pragul uşii, înainte să se întoarcă.

— A, tovarăşe Michael. Ţi-am încredinţat o mică sarcină cu o zi înainte să plecăm.

— Sarcină, tovarăşe Salah?

— Două sticle de coniac.

— A, da. Pentru sărbătorire. Le-aţi dori acum?

— Aş vrea una. Şi adă şi două pahare din salon.

A trebuit să mă întorc în cabina căpitanului să aduc sticla. Se uită în tăcere în timp ce am scos-o din geantă. Era o tăcere elocventă. Aş fi preferat să spună ceva.

Când m-am întors la Ghaled, avea nişte hârtii în mână.

— Stai jos, tovarăşe Michael.

Cum el stătea pe singurul scaun din cabină, m-am aşezat pe pat lângă *Serinette*.

— Poţi deschide sticla? Bun! Atunci toarnă în cele două pahare şi hai să discutăm despre viitor. La ce oră sosim mâine la Alexandria?

— Cred că imediat după prânz, tovarăşe Salah, dar având în vedere schimbările de direcţie care urmează, este greu să spun cu exactitate.

— Bineînţeles că sosirea mea va fi ţinută în secret. Nu trebuie să se ştie cum am sosit. Conferinţa de presă pe care o voi ţine va fi la Cairo.

— S-a şi organizat deja?

— S-a organizat totul. Mi-a dat o coală de hârtie bătută la maşină: Este declaraţia preliminară în engleză ce va fi oferită agenţiilor internaţionale de presă din Beirut imediat ce vor începe să sosească primele rapoarte privind atacul nostru.

Hârtia avea ca titlu *Serviciul de Informaţii al Forţei de Acţiune Palestiniene* şi era datată Beirut, 4 iulie. Declaraţia începea aşa:

La aproximativ orele 22, ieri, pe 3 iulie, trupe ale Forței de Acțiune Palestiniene, sub comanda personală a conducătorului său, Salah Ghaled, a lansat cel mai distrugător atac de până acum asupra pseudo-statului Sionist al Israelului. Ținta aleasă a fost acea citadelă a expansionismului Sionist, Tel Aviv. Se crede că bombardamentele masive atât ale forțelor terestre, cât și ale celor marine ale FAP, deși îndreptate în principal împotriva unor instalații militare din zonă, au avut drept rezultat și victime din rândul populației civile. Într-o declarație făcută după atac, conducătorul FAP, Salah Ghaled, a declarat că, deși este regretabilă existența acestor victime, nu putea admite ca prezența unor așa-ziși spectatori inocenți să influențeze concepția de luptă a FAP. Domnia sa a declarat: „Cât timp noi, palestinienii, mai luptăm pentru dreptate, nici un spectator nu este inocent. În cadrul mișcării de eliberare a Palestinei au fost prea multe cuvinte și prea puține fapte. Cu această ofensivă, FAP, care reprezintă noua conducere militantă a tuturor forțelor palestiniene, își începe marșul spre victorie și dreptate finală."

Continua în același fel — evident opera Melaniei Hammad — însă m-am prefăcut doar că citesc.

— Este într-o engleză bună, tovarășe Michael? întrebă el nerăbdător. Citesc puțin în englezește, dar nu foarte bine.

— Da, este într-o engleză bună. Știam că aștepta din partea mea o anumită întrebare și că cel mai bine era să i-o pun cât mai repede.

— Se spune aici, tovarășe Salah, că bombardamentul se va face și de pe mare. E posibil să fie corect?

Zâmbi mulțumit:

— Este o surpriză pe care am păstrat-o special pentru tine. Umple din nou paharele.

Așa că atunci mi-a povestit despre atacul *Jeble 5*.

Am scos sunetele corespunzătoare care să arate cât eram de încântat și uluit. Într-un fel îmi ușurase oarecum sarcina, pentru că acum nu mai trebuia să mă prefac chiar atât de mult în fața lui. Pe de altă parte, acum aveam mai multe lucruri pe care trebuia să le ascund față de căpitanul Touzani. În locul propriilor mele presupuneri și deducții despre care nu trebuia să spun ni-

mic — iar acestea *puteau* fi greşite — acum aveam informaţii clare pe care trebuia să le trec sub tăcere. Era necesar să fiu atent când urma să „stăm puţin de vorbă"

Acum problema era să scap de Ghaled. Iar el nu dorea decât să discute despre Cairo şi primirea la care se aştepta acolo. Data trecută fusese rece. Acum va fi diferită. Aştepta cu nerăbdare să îi vadă faţa lui Yasser Arafat în timp ce se îmbrăţişau pentru fotografi. Îşi făcuse însemnări asupra unor întrebări pe care în mod cert i le vor pune reporterii şi îşi pregătise răspunsurile.

A trebuit să le ascult. Nu se mai oprea. După al treilea coniac am spus că trebuie să plec, ca să aranjez unele lucruri pentru seara aceea.

— Ce să aranjezi?

— Prima schimbare de direcţie va avea loc la ora opt. Când voi fi sigur că totul decurge normal, cred că ar trebui să luăm masa, tovarăşe Salah, astfel încât să fim gata pentru următoarea schimbare la ora 21:15, în dreptul Caesareii. Îmi închipui că *Jeble 5* va veni lângă noi curând după aceea.

— Da, ai treburi de făcut. Foarte bine, du-te.

Când am plecat, îşi turna al patrulea coniac.

Căpitanul Touzani bea bere şi, după cum arăta, nu prea părea că acest lucru îi făcea mare plăcere.

— Aşadar, spuse el, pasagerul nostru înarmat este foarte ocupat acum: bea ca să se îmbete, domnule Howell. Nu vă puteţi aştepta ca eu, în calitate de căpitan al acestei nave, să fiu încântat.

— Nu se-mbată foarte tare. Devine mai urâcios, dar nu se îmbată. Nu mă aştept să fiţi încântat.

— Dar nu aveţi nici o propunere de schimbare a planului.

— Nici una pe care să nu o fi discutat deja.

— Înţeleg că vreţi să distribui arme ofiţerilor de cart.

— Da. Şi când Yassin şi ceilalţi pasageri se duc în salon să mănânce, aş vrea ca uşa de la compartimentul special să fie încuiată. Nu avem ce face în privinţa automatului lui Yassin, dar nu e cazul ca şi ceilalţi să fie înarmaţi.

— Poate că sunt deja înarmaţi.

— Nu, am verificat. Sunt tot pe punte; fumează.

— Nu o să le placă atunci când vor descoperi uşa încuiată.

— Poate că nu o vor descoperi. Mai mizam încă pe intercepţia de la Caesarea.

— Vreţi să spuneţi că nu se vor duce la culcare astă-seară? Ochii căprui mă urmăreau cu atenţie.

— Vreau să spun că mă aştept ca situaţia să se schimbe în favoarea noastră, domnule căpitan.

A urmat o tăcere lungă înainte să spună:

— Sper din suflet că ştiţi ce faceţi, domnule Howell.

— Cred că ştiu, domnule căpitan.

Când am făcut prima schimbare de direcţie, soarele coborâse mult pe cer. În momentul în care ne-am aflat pe noua direcţie, am coborât în salon ca să-i raportez acest lucru lui Ghaled. Nu părea foarte interesat. Probabil că băuse zdravăn după ce plecasem de la el. M-am aşezat lângă Aziz şi m-am străduit să mănânc. Kyprianou mă privea dezaprobator: nu mă comportam aşa cum ar fi trebuit să se comporte un proprietar de navă. Îndată ce am putut să o fac fără a trezi vreo suspiciune, am şi plecat din salon şi m-am întors pe covertă.

Touzani mai postase un om în capul scărilor. De cart era Patsalides. Aveau amândoi revolvere mari prinse în centuri şi era clar că îi stânjeneau. S-au prefăcut că nu mă văd.

Touzani era în biroul său. Îşi ţinea revolverul în buzunarul drept de la pantaloni. Când am intrat se uita pe hublou, dar acum se întoarse spre mine.

Făcu un semn cu mâna înspre întunericul de afară.

— Mai este o navă în larg, spuse el. A trecut pe la pupa faţă de noi cu câtăva vreme în urmă. Soarele a asfinţit în spatele ei. Un schooner sirian care îşi foloseşte motorul.

M-am aşezat, dar nu am spus nimic.

— Că doar nu o fi nava cu care urmează să ne întâlnim, nu?

— De ce întrebi?

— Când schimbăm data viitoare, ne vom afla pe direcţii convergente. Întreb, pentru că merge fără lumini.

— Vede luminile noastre. Cred că vei descoperi că va rămâne la distanţă.

— Nici o întâlnire?

— Nu cu aceasta.

— Ordinele dumneavoastră sunt în continuare aceleaşi, domnule Howell?

— Rugămintile mele, da, sunt aceleaşi. Încetiniţi până la şase noduri, dar păstraţi distanţa de zece mile până la ţărm.

— Foarte bine.

Mă lăsă acolo şi se duse la timonă. Era nemulţumit de mine şi nu îl condamnam. Şi eu eram nemulţumit de mine. Avea încredere în mine şi ar fi fost cazul să îi destăinui şi eu toate secretele. Dar acum era prea târziu. Începusem deja să fiu cu ochii pe ceas.

Veni şi apoi trecu ora nouă. Apoi se făcu nouă şi cincisprezece minute. Auzeam de pe covertă cum se efectuau schimbările. Patsalides sună jos la sala motoarelor pentru a ordona o jumătate înainte şi apoi turaţii pentru şase noduri. Schimbarea de direcţie cerută de Hadaya fusese de unsprezece grade către tribord. Touzani a ordonat o schimbare de cincisprezece. Din momentul acela până corecta din nou, ne îndepărtam de coastă. După ce efectua corectarea, ne vom afla departe de orice ape teritoriale.

Nu aveam habar ce formă ar putea lua interceptarea de către o navă de patrulare. Mă gândeam la vreun semnal luminos — „Ce navă sunteţi?“ —, apoi un ordin de a o urma. Nu ştiam. Şi nu îmi păsa. Stăteam pur şi simplu lângă hublou cu ochii lipiţi pe întunericul de afară, aşteptând să se întâmple *ceva*. Am aşteptat şi iar am aşteptat.

Încă mai aşteptam, când s-a întors în cabină căpitanul Touzani. Avea în mână un formular cuprinzând un mesaj radio şi era în mod clar furios.

— Domnule Howell, tocmai s-a primit o radiogramă. Este în limba engleză şi vă este adresată. Mi-o vârî sub nas.

Era adresată aşa: M.V. AMALIA HOWELL PENTRU M. HOWELL. Iar cuprinsul radiogramei era următorul: PROCEDURA DE URGENŢĂ. DEVIAŢI CU 170 DE GRADE. REPET 170. AVEŢI DRUM LIBER SPRE ASHDOD. Era semnată: UNITATEA DE PAZĂ HADERA.

Măcar nu mă uitaseră. M-am uitat în sus, în ochii căprui furioşi ai căpitanului Touzani.

— Poate că vă este adresată dumneavoastră, domnule Ho-

well, spuse el rar, dar vreau să ştiu ce înseamnă. Cer o explicaţie.

Nu însemna decât că avertismentele radio pe care le trimisesem mai devreme nu fuseseră înţelese în totalitate; dar nu prea îi puteam spune aşa ceva.

— Ne putem uita la hartă, domnule căpitan?

— Nici o problemă. Dar tot vreau o explicaţie. Tot vreau să ştiu de ce, pe nava mea, dumneavoastră primiţi indicaţii de navigaţie din partea unei unităţi israeliene de pază a coastei şi de ce suntem îndreptaţi către un port israelian unde nu trebuia să ajungem.

— Arată-mi, te rog, pe hartă această direcţie.

Ne-am dus la timonerie şi a pus o riglă de-a latul hărţii ca să îmi arate.

— Asta înseamnă unu-şapte-zero.

— Urmând această direcţie, care ar fi distanţa noastră faţă de Tel Aviv în momentul în care am trece prin dreptul oraşului?

— Cam şase mile.

— Ce direcţie avem acum?

— Unu-nouă-doi.

— Vrei, te rog, să iei legătura radio cu Hadera? Spune-le, te rog, în numele meu, că nu putem, repetă *nu putem*, îndeplini această procedură de urgenţă şi că suntem *siliţi*, foloseşte cuvântul acesta, să menţinem direcţia unu-nouă-doi.

— Vreau mai întâi explicaţia aceea.

— Încercăm să nu intrăm în bucluc şi nici să nu băgăm o groază de oameni în bucluc. Asta-i tot ce-ţi pot explica în acest moment, domnule căpitan. Fii amabil şi trimite mesajul; notează pe el PENTRU ACŢIUNE URGENTĂ.

Începu să spună ceva, dar i-am tăiat-o scurt:

— Este un ordin, domnule căpitan Touzani, şi te asigur că este un ordin normal din partea unui proprietar către un căpitan.

— Aş vrea să hotărăsc eu acest lucru.

— O vei face, dar pentru moment va trebui să mă laşi pe mine să hotărăsc. Transmite, te rog, mesajul.

Am plecat înainte să mai poată spună ceva. Trebuia să mă gândesc. Mesajul din partea pazei de coastă nu putea fi dictat decât de oamenii lui Barlev din Tel Aviv şi, prin urmare, trebu-

ia să aibă un înţeles special pentru mine. Cum nu înţeleseseră referirile mele la o a doua navă, spuneau acum unul din două lucruri posibile. Primul era că în continuare nu doreau să intercepteze *Amalia* în afara apelor teritoriale şi că îmi cereau în continuare să le uşurez lor sarcina. Al doilea...

Dar adevărul este că nu am avut deloc timpul necesar să mă gândesc la acest al doilea lucru. Mi-a distras altceva atenţia.

Un cârlig ţinea larg deschisă uşa salonului care dădea înspre punte, aşa că eram pe la mijlocul scării când l-am auzit prima dată: un zgomot ca un hârşâit şi apoi, brusc, foarte tare, o voce.

M-am oprit şi m-am uitat pe hublou.

Ghaled şi luptătorii de front erau adunaţi în jurul aparatului de emisie-recepţie, iar vocea care se auzea era a lui Hadaya.

Recunosc că nu îmi face plăcere să îmi aduc aminte ce s-a întâmplat în următoarea oră, dar s-au spus atât de multe lucruri, atât de multe lucruri au fost trecute sub tăcere, sau spuse numai pe jumătate, sau doar insinuate, încât trebuie să o fac.

Raza de acţiune a acestor aparate diferă. Aş zice că acela acţiona la doar puţin peste o milă. Cum Hadaya era la peste două mile marine[1] de noi, nu îl auzeam prea bine la început. Sunetul se pierdea brusc, iar apoi urma o adevărată explozie sonoră ca cea pe care o auzisem de afară.

Dar chiar şi atunci era destul de clar ce anume vroia să spună şi deveni şi mai clar atunci când distanţa dintre cele două aparate se micşoră.

Ghaled ridică furios privirea atunci când am intrat:

— Ai auzit? mă întrebă.

— Era vocea lui Hadaya, tovarăşe Salah?

— Exact. Vorbim cu el care se află pe *Jeble 5*. Spune că ne-am abătut de la direcţie.

Nu îi puteai zice lui Ghaled că spune prostii, dar am avut prezenţa de spirit să fac altceva aproape la fel de isteţ — să îl fac să creadă că spune prostii.

— Tovarăşe Salah, tocmai vin de pe covertă ca să vă spun că acum suntem pe direcţie.

---

1 milă terestră — 1609 m; 1 milă marină — 1852 m (n.tr.)

— Acum? De ce nu înainte?

— Cu o maşină, când iei o curbă, învârţi volanul şi apoi îl îndrepţi. Se întâmplă acelaşi lucru şi pe mare. Dar noi nu suntem într-o maşină sau într-o barcă cu vâsle. E vorba de un vapor, care, în acest moment, are viteză foarte mică. Durează până să virezi şi apoi durează până să îl îndrepţi. Hadaya ştie toate astea.

— Tot el spune că nu suntem în poziţia care trebuie.

— Cu tot respectul, tovarăşe Salah, aşa ceva nu este posibil.

S-a auzit un alt hârâit dinspre aparat. Hadaya spunea ceva despre luatul direcţiei şi al relevmentului. Ghaled nu a înţeles, iar eu am fost bucuros să trec peste.

— Ai recunoscut singur, spuse el acuzator, că Hadaya este competent.

— Am spus-o şi sunt sigur că este, în port. Totuşi, în prezent, probabil că acţionează în stare de stres şi este şi foarte emoţionat. A mai fost în vreo acţiune ca luptător de front, tovarăşe Salah?

— Nu, dar n-are nimic altceva de făcut decât să manevreze barca în locul care trebuie. El însuşi nu trebuie să tragă nici măcar un singur foc.

— Toată răspunderea stă pe umerii lui şi se află deja în pericol. Poate că o ştie deja.

— Ce pericol?

— Căpitanul Touzani a observat nava *Jeble 5* la apusul soarelui. Naviga fără lumini şi pe o direcţie de coliziune cu vaporul nostru. Ceea ce pare uşor pe o hartă nu este întotdeauna la fel de uşor când eşti pe mare şi în întuneric. Chiar şi cei mai competenţi ofiţeri se pot încurca.

— Hadaya vede luminile noastre şi spune că nu suntem în poziţia care trebuie.

În Latakia, Touzani întrebase dacă va exista vreun marinar printre pasagerii de la bord şi i-am spus că nu va fi nici unul. Dar Hadaya era marinar şi, cu blestematul de aparat de emisie-recepţie, era ca şi cum s-ar fi aflat la bord. Mai mult încă, vocea îi devenea repede tot mai clară, cu tot mai puţine întreruperi. Nu mai aveam ce face decât să plusez, să îl ameţesc şi să încerc să câştig timp.

— Vă rog să îl întrebaţi pe ce direcţie ne mişcăm, tovarăşe Salah.

Ghaled apăsă butonul de emisie şi repetă întrebarea.

O clipă mai târziu veni şi răspunsul:

— Direcţia *Amaliei* şi a noastră este acum unu-nouă-doi, dar...

Am încercat să acopăr restul:

— Tovarăşe Salah, aceasta este direcţia pe care ne-aţi indicat-o în instrucţiuni.

— Lasă-l să termine. Lui Hadaya îi spuse: Repetă ce-ai spus mai înainte.

— Suntem pe direcţia cea bună, dar prea departe la vest.

— Cum se poate aşa ceva?

— După întoarcerea spre tribord, *Amalia* a întârziat prea mult înainte să se redreseze. După socotelile mele, suntem cu cel puţin două mile mai la vest de locul unde ar trebui să fim.

— Asta este imposibil, am protestat eu. Căpitanul Touzani este un navigator priceput, cu instrumente moderne la dispoziţie. Probabil că a greşit Hadaya.

Ghaled apăsă pe buton:

— Tovarăşul Michael spune că te înşeli. Ce zici?

— Voi reuşi să iau în câteva minute direcţia după farurile de la Hadera şi Tel Aviv, marcate pe hartă. Vom şti atunci cine se înşeală.

— Câte minute?

— Aş putea să trimit un om pe un vârf de catarg chiar acum, dar aş prefera să iau distanţa chiar eu. Vă rog să-mi daţi cinci minute, tovarăşe Salah.

— Foarte bine.

Ghaled se uită la ceas şi apoi, gânditor, la mine:

— Vreau să vorbesc cu tunisianul ăsta al tău.

— Pe covertă, tovarăşe Salah?

— Nu, aici. Trimite după el.

Am sunat după Kyprianou. Când a venit, am spus:

— Un mesaj pentru domnul căpitan. Transmite-i complimentele mele şi roagă-l, dacă vrea, să coboare în salon. Vorbeam în greceşte şi am adăugat: Spune-i domnului căpitan că este o rugăminte de care ar fi cazul să nu ţină cont şi că trebuie avertizat întregul echipaj să se aştepte la necazuri.

Mi-a aruncat o privire înspăimântată şi a ieşit repede.

Ghaled s-a întors spre Aziz.

— Dacă tunisianul acesta nu a îndeplinit ordinele tovarăşului Michael, trebuie să avem grijă să le îndeplinească pe ale noastre. Înarmaţi-vă.

— Da, tovarăşe Salah.

Au luat-o spre pupa pe coridor.

A fost un moment greu pentru mine. Oamenii de pe covertă erau înarmaţi, iar restul echipajului vor fi alertaţi. Şi Ghaled era înarmat, e adevărat, dar sorţii, credeam eu, erau în favoarea navei. Totuşi, nu şi într-a mea. Până acum, Ghaled păruse să aibă încredere în mine. Băusem amândoi, ca doi vechi prieteni, în cabina lui. Nici măcar revelaţiile incomode ale lui Hadaya nu păruseră să arunce vreo umbră de îndoială asupra bunei mele credinţe. Dacă nava nu se afla acolo unde ar fi trebuit să fie, de vină era „tunisianul", şi nu tovarăşul Michael. Dar acum, în orice moment, situaţia se putea schimba. Putea el, Ghaled, să nu aibă habar de navigaţie, dar va şti imediat ce însemna o uşă încuiată. Însemna că tunisianul îl obstrucţiona în mod deliberat şi comitea acţiuni ostile. Şi din partea cui primea el ordine? A mea.

Am început să vorbesc, astfel încât să pot ieşi din zona periculoasă:

— Dacă vaporul a deviat uşor de la direcţie, tovarăşe Salah, nu este ceva foarte serios. Greşeala poate fi foarte uşor corectată. Chiar şi la şase noduri putem efectua o schimbare de poziţie de două mile cu mult timp înainte de ora zero. Hadaya e prea neliniştit, asta-i tot. Poate că şi eu sunt, acum că începem într-adevăr acţiunea. Am început chiar să uit. Am avut de gând să aduc cu mine, când am coborât, cea de-a doua sticlă de coniac. Dacă vreţi să mă scuzaţi o clipă, mă duc înapoi să o aduc.

S-a uitat din nou la ceas. Cred că avea de gând să mă lase să mă duc după coniac; dar chiar atunci a intrat în salon căpitanul Touzani.

Acum ştiu de ce a venit. În ciuda sugestiei mele de a sta pregătit, i-a fost teamă că mesajul privind alertarea echipajului însemna că aveam probleme în legătură cu compartimentul special care fusese încuiat. A venit să mă ajute. Foarte generos din

partea lui, după modul în care îl trataseni; dar sincer ar fi fost mai bine dacă ar fi rămas pe covertă.

— Aţi dorit să mă vedeţi, domnule Howell? întrebă el.

Nu am avut posibilitatea să îi răspund.

— *Eu* vream să te văd, se răsti Ghaled.

Chiar în timp ce spunea aceste vorbe s-a auzit tropăit de picioare pe coridor şi Aziz a intrat ca o furtună:

— Tovarăşe Salah! Nu ne putem înarma. Camera noastră este încuiată şi nu putem intra în ea. Îl văzu apoi pe căpitan şi îndreptă spre el un deget acuzator: El a încuiat camera împotriva noastră!

Touzani a zâmbit:

— E o prostie, domnule Faysal. Compartimentul acela stă în mod obişnuit încuiat. Probabil că şeful de echipaj l-a încuiat fără să se gândească atunci când şi-a făcut rondul. Voi da ordin să fie deschis.

— Imediat, te rog, căpitane, spuse Ghaled şi l-am văzut cum, în timp ce spunea aceste vorbe, desfăcea clapa de la tocul pistolului.

— Neapărat, domnule Yassin.

Touzani tocmai schiţase mişcarea de a se întoarce, când se auzi dintr-o dată, tare şi pătrunzătoare, vocea lui Hadaya.

— Tovarăşe Salah! Tovarăşe Salah!

Ghaled atinse butonul de emisie:

— Da?

— Tovarăşe Salah, am luat direcţia după farurile de la Hadera şi de la Tel Aviv. Suntem la trei mile faţă de direcţia corectă, la peste zece mile de ţărm. Zece mile! În această situaţie suntem complet în afara razei de acţiune.

— Eşti sigur?

— Sigur. Trebuie să ne întoarcem imediat spre stânga şi să virăm unu-şase-zero. Imediat, tovarăşe Salah!

Ghaled l-a fixat cu privirea pe Touzani:

— Ai auzit?

Touzani l-a privit şi el, la rândul său, cu încăpăţânare de catâr:

— Aud o voce, domnule Yassin. Nu ştiu a cui voce, dar spune prostii. Credeţi că eu nu cunosc poziţia în care mă aflu?

— Cred că îţi cunoşti poziţia foarte bine. Tocmai de asta te vei supune de-acum încolo ordinelor mele.

Se auzi din nou vocea plângăreaţă a lui Hadaya:

— Viraţi unu-şase-zero, tovarăşe Salah. Imediat.

— Şi acesta este primul meu ordin, continuă Ghaled. Ai auzit? Atunci supune-te.

— Îmi aduc vaporul în situaţia de a eşua ca să vă fac plăcere, domnule Yassin.

— Nu mai este vaporul dumitale. Am preluat comanda. Ai auzit?

— Am auzit, spuse căpitanul Touzani şi duse mâna spre revolver.

Era în buzunarul de la pantaloni şi percutorul s-a prins în căptuşeală. Încă mai încerca să îl scoată atunci când Ghaled l-a împuşcat.

Glonţul greu l-a trântit în spate, pe un scaun. Scaunul s-a răsturnat, şi el o dată cu scaunul, căzând cu mâinile şi picioarele desfăcute pe linoleum.

Ghaled îi puse automatul în mâna lui Aziz.

— Sus pe covertă, se răsti el. Preia comanda pe dată. Ordonă noua direcţie. Se întoarse spre mine: Te duci cu ei. Ai grijă ca ordinul să fie îndeplinit corect. Uită-te chiar tu la busolă. Direcţia unu-şase-zero. Mişcaţi-vă acum!

Porni repede pe coridor înspre cabina sa.

Aziz şi ceilalţi doi erau deja pe punte şi se îndreptau spre scara care ducea la covertă: primul era Aziz cu automatul în mână. În momentul în care începea să urce scara s-a auzit un pocnet ascuţit şi l-am văzut întorcându-se complet şi agăţându-se de scară.

Era Patsalides care trăgea de pe covertă. Auzise împuşcătura din salon şi nu vroia să rişte nimic. Dacă luptătorii de front aveau la ei armele, poate că s-ar fi scris altfel povestea; dar acum trebuiau să se ascundă în timp ce Aziz, rănit, trăgea, de unde era ascuns, câte un foc înspre covertă.

M-am dus la căpitanul Touzani.

Pentru că atunci când încercase să îşi scoată revolverul se întorsese puţin, glonţul lui Ghaled trecuse prin braţul stâng şi se oprise într-o coastă. Sângele se întindea repede pe cămaşă, dar

se părea că pierdea mai mult sânge din braţ. Cu cel nevătămat încă mai încerca să îşi scoată revolverul din buzunar.

L-am scos eu în locul lui, dar l-am păstrat.

Începu să înjure şi încercă să se ridice. I-am spus să nu îşi irosească forţele şi să stea liniştit.

M-am dus apoi pe coridor până în cabina lui Ghaled.

Scosese *Serinetta* din locul ei şi o aşeza pe birou.

Antena metalică era deja întinsă înspre hubloul deschis.

M-a auzit şi s-a întors:

— Ţi-am spus să te duci pe covertă.

— Tovarăşe Salah, am spus, nimeni nu poate urca pe covertă.

Iar apoi am tras în *Serinettă.*

Am tras de trei ori cu revolverul.

Ţinta tuturor a fost cutia muzicală, *Serinetta.*

Apoi m-am întors în salon.

Acolo, o clipă, nu prea am ştiut ce se întâmplase. Când ieşiseră ca să atace coverta, luptătorii de front lăsaseră uşa salonului larg deschisă. Acum se vedea prin ea o lumină orbitoare, alb-albastră.

Era reflectorul navei de patrulare care se apropia, dar, când mi-am dat seama de asta, nu i-am mai acordat nici o atenţie. Touzani continua să înjure. I-am spus din nou să nu îşi irosească forţele. Am auzit telegraful din camera motoarelor şi am simţit cum orice vibraţie a încetat. Ne opream. M-am dus la aparatul de emisie-recepţie şi am apăsat butonul de emisie.

— Hadaya, sunt Howell. Mă auzi?

— Da. Vă atacă o navă de patrulare?

— Nu ştiu, dar oprim. Am primit ordine noi din partea tovarăşului Salah. Operaţiunea se contramandează. Ai înţeles? Operaţiunea se contramandează. Trebuie să arunci în mare toată încărcătura de la bord şi să te întorci la bază. Mă auzi?

— De ce nu vorbeşte chiar tovarăşul Salah?

— Este rănit. Dar sunt ordinele sale. Adu-le la îndeplinire imediat. Ai auzit?

— Am auzit. E grav rănit?

Am închis aparatul fără să mai răspund.

Dacă nava *Jeble 5* fusese îndreptată chiar spre Tel Aviv,

poate că ar mai fi reuşit să lanseze câteva rachete până se afla ea însăşi sub focul navei de patrulare. Deşi nu am crezut nici o clipă că Hadaya era genul de om care să se aventureze într-un atac sinucigaş, era posibil ca luptătorii de front, în a căror grijă erau lansatoarele de rachetă, să fi fost.

Mă gândeam că era mai bine pentru ei să creadă că se aflau încă sub comanda tovarăşului Salah.

Locotenentul care comanda nava de patrulare israeliană era un tânăr cu o privire ageră şi buze subţiri, cu păr roşcat şi pistrui. M-a salutat milităreşte şi a fost foarte rigid la început. Fusese instruit.

— Căpitanul Touzani?

— Căpitanul Touzani este rănit. Mă numesc Howell.

— A, da, proprietarul. Vorbea o engleză corectă, cu un foarte uşor accent străin. Trebuie să vă întreb dacă aţi cerut ajutor din partea marinei Israelului?

— Da, am cerut.

— De ce, vă rog?

— Eram deturnaţi de patru pasageri. Unul din ei, cel care a tras în căpitan şi l-a rănit, este mort. Un altul a fost el însuşi rănit de secund. Individul acela are o armă, dar cred că şi-a folosit deja toată muniţia. Ceilalţi terorişti sunt încă liberi, dar nu au arme de foc asupra lor.

Păru să se destindă:

— Îi numiţi terorişti, domnule. Au încercat aceşti pasageri să preia vasul prin forţă?

— Au încercat.

— Şi să îl intimideze pe căpitan, obligându-l să urmeze o anumită direcţie?

— Da, dar nu au reuşit.

— Nu are nici o importanţă dacă au reuşit sau nu. Înfăptuind aceste infracţiuni în largul mării, aceşti oameni sunt piraţi, domnule Howell.

— Indiferent ce sunt, mă bucur să te văd, domnule locotenent.

Dar începuse deja să dea ordine în ebraică.

Nu a durat decât câteva minute până i-au adunat pe luptătorii de front care nu fuseseră răniţi. Deşi reuşiseră să spargă lacătul de la compartimentul special, îşi băteau în continuare capul cu clema. S-au supus, dar nu erau deloc încântaţi. Între timp, un sanitar de pe nava de patrulare, specializat în primul ajutor, se ocupase de cei răniţi.

După ce a raportat situaţia, Patsalides şi cu mine am stat de vorbă cu locotenentul pe covertă.

— Rana lui Faysal nu e gravă, spuse el. În schimb, căpitanul Touzani are braţul rupt şi cel puţin o coastă ruptă. Mai are încă glonţul în el. Nu ar trebui să fie mişcat până nu avem posibilităţi de îngrijire medicală corespunzătoare. V-aş sugera să acostaţi la Ashdad, unde poate avea toate îngrijirile necesare.

— Şi prizonierii?

— Domnule Howell, un vas al oricărei naţiuni, care arestează piraţi în largul mării, are dreptul să îi judece în tribunalele propriei sale ţări. (Recita o lecţie învăţată pe dinafară.) Cum au fost arestaţi de o navă israeliană, vor fi judecaţi în Israel.

— Foarte bine.

— Mai este o chestiune asupra căreia doream să vă consult, domnule Howell, problema unei a doua nave. Am văzut ceva care arăta ca un schooner pentru pescuit, la circa o milă mai departe de dumneavoastră, şi care avea motorul pornit, dar nici urmă de o a doua navă.

— Mă îndoiesc că vă mai interesează prea mult acum, domnule locotenent. Schoonerul era cea de-a doua navă şi sunt sigur că aţi putea să o ajungeţi cu uşurinţă dacă aţi vrea. Dar ei nu vă vor cere ajutor. Va trebui să o opriţi şi să îi cereţi documentele. Este o navă siriană, iar toate documentele vor fi în regulă. Nu veţi găsi nici o dovadă care să îi acuze. S-a aruncat deja totul peste bord. Le voi povesti oamenilor dumitale absolut totul atunci când îi voi întâlni. Fiindcă veni vorba, aţi face bine să îl luaţi şi pe cel mort împreună cu prizonierii în viaţă.

— Dacă doriţi, foarte bine.

— În actele vasului e trecut sub numele de Yassin, dar numele său adevărat este Salah Ghaled. Aş vrea să dispară de pe navă.

— Oo! Se vedea că este în încurcătură. Instruirea lui nu acoperise chiar totul; dar își reveni repede și spuse cu un zâmbet larg pe buze: Cred că, cu cât ajungem mai repede la Ashdad, cu atât va fi mai bine pentru toată lumea, domnule Howell.

Nu puteam decât să fiu de acord cu acest lucru.

Capitolul 8

LEWIS PRESCOTT

August

Ar fi trebuit ca Michael Howell să aibă mai mult noroc.

Infracţiunea de piraterie în largul mării ocupă un loc special în dreptul internaţional. Este singura infracţiune „internaţională“ care a fost exact definită şi pe care toate naţiunile au condamnat-o in corpore. Deşi sancţiunile pentru cei condamnaţi pentru ea pot varia de la stat la stat, legile cu privire la acest subiect au fost unanim acceptate. Au fost rare dificultăţile de interpretare şi, de obicei, au fost de natură tehnică.

Tribunalul districtual din Ashdad nu a întâmpinat greutăţi în privinţa cazului *Amalia Howell*. Cei acuzaţi au fost învinuiţi numai de piraterie, politica fiind lăsată deoparte. Principalii martori ai acuzării au fost căpitanul Touzani şi secundul Patsalides. În depoziţiile lor, nici unul nu s-a referit la FAP; iar apărarea, a cărei pledoarie s-a bazat pe faptul că principalul vinovat era mort, a avut, în mod firesc, grijă să nu o amintească. În timpul procesului, unul dintre acuzaţi, Aziz Faysal, a afirmat că domnul Howell l-a ucis pe Salah Ghaled, dar nu a fost prezentată nici o probă care să susţină afirmaţia. Curtea a concluzionat că Ghaled a fost ucis în cursul unui schimb general de focuri de armă între echipaj şi piraţi, atunci când cei din urmă au încercat să preia nava.

Domnul Howell însuşi nu a respins în mod oficial acuzaţia. Având în vedere împrejurările, acest fapt nu surprinde pe nimeni. În momentul când avea loc procesul, atât de multe şi mult mai grave fapte i se puseseră în cârcă, încât respingerea unor acuzaţii devenise pentru el un exerciţiu, într-o oarecare măsură, fără nici un rost.

Înainte ca Michael Howell să plece din Latakia la bordul navei *Amalia Howell*, Ghaled îi spusese că se pierduse în Israel

un stoc de detonatori pentru FAP. La vremea respectivă, pierderea fusese descrisă drept un „accident minor" şi, din punctul de vedere al lui Ghaled, probabil că asta era totul. Dar pentru domnul Howell a fost o catastrofă.

Iată ce s-a întâmplat în Israel.

Pe 28 iunie, un autobuz din Haifa cu destinaţia Tel Aviv a oprit la Nazaret ca să ia şi alţi pasageri. Printre aceştia erau şi opt turişti americani. Au fost necesare unele schimbări în privinţa conţinutului compartimentului de bagaje din partea din spate a autobuzului, astfel încât să se facă loc şi pentru genţile şi geamantanele turiştilor. În timpul acestor schimbări,, o cutie de carton, mică dar grea, care fusese pusă în autobuz la Haifa împreună cu alte pachete ce urmau să fie livrate la Tel Aviv, căzu pe pământ.

Urmă o serie de explozii. Nu au fost explozii mari, dar au fost foarte multe; iar apoi s-a aprins cutia de carton.

Nu a fost nimeni rănit şi, în cele din urmă, i s-a dat voie autobuzului să îşi continue drumul. Nu s-a făcut publicitate incidentului. În mod firesc, poliţia a fost interesată să afle cine anume din Haifa expediase cutia şi cine din Tel Aviv ar fi trebuit să fie destinatarul. Publicitatea ar fi alertat ambele părţi. Cum cutia de carton arsese destul de rău, sarcina de a descifra scrisul de pe etichetele carbonizate de foc fusese preluată de un laborator al poliţiei. Rezultatele investigaţiei, dacă au existat cumva, nu au fost până în prezent date publicităţii.

Tot ce se ştie în mod public este ceea ce domnul Robert S. Rankin, din Malibu, California, a auzit şi a văzut.

Făcea turul Ţării Sfinte împreună cu doamna Rankin şi erau printre pasagerii care se urcaseră în autobuz la Nazaret. Domnul Rankin face parte din administraţia unui studiou de filme şi, atunci când el şi soţia sa au sosit la Roma, câteva zile mai târziu, au fost invitaţi la un dineu. Printre invitaţi era şi o jurnalistă, corespondentă a unui ziar de scandal din America. În timpul serii, domnul Rankin i-a povestit despre cutia de carton care a explodat. Redactora, care nu prea avea material în săptămâna aceea, a folosit povestea.

Iată relatarea domnului Rankin cu privire la incident:

„A fost ceva dat naibii. Tipul cu bagajele a scăpat cutia asta

din mână. Nu din neglijenţă. vă rog să înţelegeţi. Dacă era o ladă cu sticle de whisky, nu s-ar fi spart nici una. Doar că a trântit-o ceva mai tare. Ei bine, în secunda următoare parcă era 4 iulie[1] Brusc, o groază de bubuituri — *poc-poc-poc!* La început am crezut că era o mitralieră şi am ţipat la doamna Rankin să se lase la pământ. Dar nu — *poc-poc-poc!* Şi se vedeau nişte chestii mici care zburau peste tot. Chestii mici; ce credeţi că erau? Baterii de lanternă, asta erau! Baterii obişnuite care zburau ca nişte artificii chinezeşti. Am ridicat o carcasă de baterie şi am păstrat-o. Una dintre cele care explodaseră, vreau să spun. Pe celelalte le-a luat un militar. Am păstrat-o ca pe o amintire şi pentru că m-am gândit că, altfel, nu o să mă creadă nimeni. Adică, baterii de lanternă! Bineînţeles că nu erau baterii adevărate. Ghidul nostru ne-a spus că aveau asemenea probleme din când în când. La aeroport, cu o lună sau două în urmă, au spus că au găsit detonatori explozivi în pantofii unei femei, ascunşi în tocuri. E vorba de palestinieni."

Două zile mai târziu, la Paris, domnul Rankin a fost întrebat de un reporter al unei reviste franţuzeşti dacă ar putea să vadă şi el carcasa bateriei. Revista nu a publicat o fotografie a acestei carcase. Eticheta fusese pârlită, dar marca „Cercul Verde" şi cuvintele „Fabricat în Siria" se vedeau clar.

Guvernul Israelului are tendinţa să pună în cârca fiecărei ţări-gazdă actele ostile comise de grupurile de gherilă ale palestinienilor care îşi au bazele în străinătate şi să hotărască, în mod corespunzător, măsurile de represalii. Introducerea prin contrabandă a unor detonatori camuflaţi drept baterii de lanternă era clar un act ostil, indiferent de grupul de gherilă implicat.

La Damasc, doctorul Hawa s-a grăbit să disocieze ministerul său de marca „Cercul Verde" În declaraţia sa a atras atenţia, pe bună dreptate, că fabrica de baterii uscate „Cercul Verde" era o întreprindere privată a Agenţiei Howell, că nici un bănuţ al guvernului nu era implicat în finanţarea sa şi că Michael Howell, un întreprinzător străin cu reşedinţa în Siria, nu avea nici un fel de împuternicire oficială.

[1] *Ziua Naţională a S.U.A., când se sărbătoreşte adoptarea Declaraţiei de Independenţă la Philadelphia, în ziua de 4 iulie 1776 (n.tr.)*

Îndată după declarația doctorului Hawa s-au dat publicității ,și declarațiile domnului Howell și ale domnișoarei Malandra, de către departamentul colonelului Shikla.

La Damasc au vrut să se apere discreditându-l pe Michael Howell; și au reușit. Presa arabă, mai isterică decât oricând, a lovit în el cu tot ce avea la îndemână.

Și avea destule. Iată-l pe acest Howell, un om de afaceri bogat a cărui companie de familie se umflase ani întregi pe seama sărmanelor țări arabe, demascat drept provocator și spion israelian. După ce se alăturase, sau se prefăcuse că se alătură cauzei palestiniene, o trădase în modul cel mai abject. Încă și mai rău, organizase mai multe comploturi criminale, trădătoare, împotriva unor arabi care refuzaseră să se lase șantajați de agenții săi. Iar șantajul nu era singura lui sursă de câștig. În fabricile sale fabricase arme ilegale și le vânduse chiar *fedayin*-ilor pe care, apoi, i-a trădat. Printre victimele sale cunoscute se.număra și patriotul palestinian Salah Ghaled, momit la bordul unei nave a lui Howell și ucis pentru stăpânii sioniști ai lui Howell; deși, poate că soarta lui Ghaled a fost îndurătoare, dacă te gândeai la celelalte victime ale lui Howell, care au fost predate uzurpatorului israelian și condamnate să putrezească în taberele de concentrare sioniste.

În fața unor asemenea atacuri nesăbuite, nu există o posibilitate reală de a te apăra. Victima nu poate decât să aștepte ca totul să se stingă de la sine. Replica inițială a domnului Howell a fost o dezmințire categorică și constantă a tuturor acestor acuzații. Cu toate acestea, când presa europeană a preluat povestea, și-a schimbat tactica și a început să explice. Poate că făcea mai bine dacă rămânea la dezmințiri. Cel puțin acestea erau neechivoce. În privința explicațiilor, nu se poate spune același lucru.

În august am avut din nou ocazia să merg la Beirut, unde am vorbit cu Frank Edwards despre domnul Howell. Fusese de curând în Israel și discutase cazul cu niște oameni de-acolo. Din motive care mie mi s-au părut foarte solide, Guvernul Israelului refuzase să facă vreun comentariu public, fie cu privire la „Incidentul Cercului Verde", fie cu privire la acuzațiile arabilor împotriva domnului Howell. Totuși, oamenii de legătură ai lui

Frank Edwards fuseseră mai deschişi şi culeseseră câteva frânturi de informaţii destul de interesante. S-a pus în discuţie ideea ca cineva să scoată un număr complet pe acest subiect. Frank Edwards îl cunoştea oarecum pe domnul Howell şi putea aranja un interviu cu el. Cum eu fusesem cel care îl intervievase pe Ghaled, părea logic ca eu să îi iau un interviu şi omului care fusese acuzat de uciderea lui, şi apoi să scriu articolul de fond.

Vila Howell de lângă Famagusta nu pare foarte mare de afară, dar, când eşti înăuntru, ştii că te afli într-o casă de oameni bogaţi. Are aspectul acela pe care îl dau „banii vechi": totul este foarte bun, nimic nu este foarte nou — cu excepţia, poate, a bazinului de înot — şi totul este uşor, dar plăcut, dezordonat. Mi se spusese că mama domnului Howell, precum şi soţia şi copiii săi, erau cu toţii la Cannes pe perioada verii, aşa că nu m-a surprins să o găsesc pe domnişoara Malandra acolo, alături de stăpânul casei.

Erau în haine de plajă lângă bazinul de înot unde, judecând după dosarele răspândite în jurul lor, lucraseră. Am fost invitat să îmi scot jacheta şi cravata, mi s-a oferit un chilot de baie, dacă doream să mă simt mai confortabil, şi un cocktail cu şampanie. Am refuzat slipul, dar am acceptat cocktail-ul.

L-a servit domnişoara Malandra. A spus că se va servi prânzul la ora unu şi treizeci. Era destul timp ca să mai bem ceva. Apoi am trecut la fondul chestiunii.

Mai degrabă Michael Howell a trecut la fondul chestiunii, denunţând timp de treizeci de minute samavolnicia presei. Frank Edwards mă avertizase să mă aştept la aşa ceva, aşa încât, la început, l-am lăsat să-şi dea drumul; dar când a început să citeze dintr-un articol scris de Melanie Hammad pentru un ziar din Cairo şi să citească pasaje lungi din el, a trebuit să îl întrerup:

— Domnule Howell, mi-e teamă că nu înţeleg araba.

— Ah, scuze. Păi, vă pot spune eu, în engleză, ce spune despre mine. Lacheu haşemit, trepăduş, viperă ucigaşă, şacal, hienă, corupător de minori. Acestea sunt câteva din lucrurile mai drăguţe pe care le are de spus.

— Mai drăguţe?

— Când ajunge la felul în care l-am crucificat pe Ghaled

este oribilă. Spune că îmi spăl mâinile în sânge palestinian. Şi uitaţi-vă aici: „Numele Howell este numele a tot ceea ce este mai abject în societatea noastră. Doar focul ne poate curăţa de acest rău!" Aruncă dezgustat ziarul.

— Păi, este un lucru la care vă aşteptaţi, domnule Howell, nu?

— Să mă aştept?

— Din partea domnişoarei Hammad. Fiindcă veni vorba, aud că, după dispariţia lui Ghaled, şi-a transferat devotamentul de la FAP la Frontul Popular.

— Dar îi incită în continuare pe oameni să mă asasineze. Trebuie să vă spun, domnule Prescott, că un asemenea lucru este foarte prost pentru afaceri.

Discordanţa m-a luat prin surprindere:

— Doar pentru afaceri, domnule Howell?

— Spuneţi *doar*! Vă daţi seama că, în unele porturi, navele companiei Howell sunt în prezent boicotate? Pot să vă spun că Touzani este foarte îngrijorat.

— Touzani? Este vorba de căpitanul Touzani?

— Bineînţeles. Urmează să fie noul nostru expert în probleme de marină. Cel de-acum are aproape anii de pensionare, iar Touzani şi-a câştigat promovarea. Dar se întâmplă într-un moment prost. Spune că e posibil să fim nevoiţi să scoatem numele Howell de pe nave.

— Îmi dau, fireşte, seama de importanţa numelui Howell ca simbol pentru afaceri, am spus eu. Dar eu aş vrea să discutăm despre poziţia dumneavoastră personală, poziţia lui Michael Howell.

— Cei doi factori sunt inseparabili, domnule Prescott.

— Sunt? Nu Agenţia Howell a intrat în FAP, ci Michael Howell. Şi tot Michael Howell a fost cel care a cerut ajutor naval împotriva unui act de piraterie în apele de lângă ţărmul Israelului.

— Dar navigând într-o navă care aparţinea Agenţiei Howell. Şi, da — de ce să nu o spunem? —, detonatorii aceia care au explodat la Nazaret au fost produşi şi ambalaţi în fabrica Cercul Verde a Agenţiei Howell.

Am încercat o nouă abordare.

— Cu privire la subiectul detonatorilor, domnule Howell, v-am adus câteva informaţii importante pe care s-ar putea să nu le deţineţi încă. Frank Edwards le-a aflat în Israel. Cel puţin, *noi* credem că sunt importante. Necazul este că nu le înţelegem. Poate că dumneavoastră puteţi.

I-am înmânat fotocopia pe care mi-o dăduse Frank. Era a unei ştiri scurte:

„După-amiaza târziu, în ziua de 2 iulie, fuseseră distruse de o explozie provocată de dinamită două case situate la periferia unui sat arab de lângă aeroportul israelian Lod. Au existat distrugeri şi în satul din apropiere. Judecând după distrugeri, s-a estimat că a fost vorba de o cantitate de explozivi cam de două sute de kilograme. S-au mai găsit, împrăştiate de explozie pe o suprafaţă largă, un număr de genţi de voiaj ce aparţineau liniilor aeriene străine care foloseau aeroportul Lod. Nici poliţia şi nici armata nu au făcut vreo declaraţie cu privire la cauza exploziei."

O citi în întregime şi apoi dădu din cap:

— Am bănuit că era vorba de aşa ceva.

— Ce anume „aşa ceva", domnule Howell?

— După cum probabil ştiţi, Ghaled plănuia să îşi pună bombele în genţi de voiaj şi să le facă să explodeze prin radio, folosind un mecanism declanşator electronic. Avea transmiţătorul la bordul navei *Amalia*, în cutia aceea muzicală. Ei bine, le-am dat israelienilor un asemenea mecanism declanşator ca să îl analizeze şi să îl testeze. E clar că au reuşit să descopere frecvenţele pe care le folosea.

— Mi-e teamă că nu înţeleg.

— Ştiţi ceva despre fabricarea bombelor, domnule Prescott? Nu, nu cred. Şi eu a trebuit să aflu. Lucrurile stau aşa: ai explozivul, ai detonatorul cu o baterie care să îl aprindă şi ai declanşatorul electronic care va face ca totul să funcţioneze la momentul oportun. Dar toate aceste obiecte trebuie să fie conectate între ele, „armate" este cuvântul. Mă exprim pe înţelesul dumneavoastră?

— Da.

— În cazul anumitor bombe, să spunem o singură bombă într-un geamantan, s-ar putea să ai un micuţ comutator secret

pe partea exterioară, astfel încât să faci armarea finală în ultimul moment. Dar dacă faci o sută de bombe şi le împachetezi în genţi de voiaj, nu mai poţi folosi comutatoare. Prea complicat şi s-ar vedea. Trebuie să armezi bombele dinainte, înainte de a începe să le plantezi acolo unde urmează să explodeze. Cu alte cuvinte, trebuie să le armezi acolo unde le asamblezi. Deci înţelegi ce s-a întâmplat.

— Mi-e teamă că nu.

— Păi, imediat ce israelienii au descoperit frecvenţele radio folosite pentru acţionarea declanşatorului, le-au şi folosit. A fost o treabă uşoară, zău. Tot ce au avut de făcut a fost să emită în permanenţă semnale puternice pe frecvenţele declanşatorului, timp de douăzeci şi patru de ore pe zi. Apoi, în momentul în care FAP a început să armeze bombele — bum! — au sărit toate în aer. Chiar dacă nu toate bombele ar fi fost în acelaşi loc, tot ar fi acţionat, pentru că declanşatoarele erau exact la fel. În cazul acesta, în locul unei singure explozii mari, ar fi avut loc două sau trei explozii de mai mică intensitate.

— Spuneţi că aţi ghicit că se va întâmpla aşa?

— Mult mai târziu, da. Prea târziu. Se revoltă brusc: Dacă israelienii ar fi avut bunul simţ de a-mi spune, poate că lucrurile ar fi fost mai uşoare. Consider că întregul lor comportament vizavi de mine a fost tot timpul absolut îngrozitor. Nici un singur cuvânt n-au scos ingraţii ăştia. Nici un singur cuvânt! Pentru ei, eu nu exist. Tăcere totală!

— Nu înţeleg, domnule Howell. Dacă sunteţi atât de îngrijorat pentru numele Howell în lumea arabă, mă gândeam că ultimul lucru pe care l-aţi vrea ar fi o recunoaştere publică din partea Israelului. Mi se pare că acţionează pur şi simplu cu tact.

Asta l-a înfuriat de-a binelea:

— Cu tact! Aţi citit murdăriile acelea din ziarele franţuzeşti şi din Germania de Vest? „Eichman în Levant" — ăsta a fost unul din titlurile lor. În regulă, pun un semn de întrebare după el, dar dumitale ţi-ar face plăcere aşa ceva, domnule Prescott? „Om de afaceri pro-arab a fabricat bombe pentru terorişti" Ăsta a fost alt titlu. „Cercul Verde a pus la cale masacrul de la Tel Aviv" „Banii firmei Howell în spatele teroriştilor" Unul dintre articole a mers până acolo că l-a făcut pe Ghaled locote-

nentul *meu*, că el nu era decât un figurant și că, de fapt, *eu* sunt FAP! Iar israelienii nu spun nimic, *nimic*!

— Dar dacă sperați să vă restabiliți poziția față de arabi...

— Nu am o asemenea speranță. Poziția mea acolo este fără de speranță. Provocator israelian, spion, trădător, informator, asasin — asta au hotărât ei. Chiar dacă li s-ar permite să audă adevărul, nici unul dintre ei nu ar crede. Pot privi lucrurile în față, domnule Prescott. Familia mea a făcut afaceri în Levant timp de șaptezeci și cinci de ani. Este o trăsătură de familie faptul că pot privi lucrurile în față. Acolo suntem terminați. Știu acest lucru. Touzani are dreptate. Va trebui să formăm o nouă companie în care să nu mai apară numele Howell, să cumpărăm toate navele și să le reînregistrăm. Nu există altă posibilitate. Celelalte bunuri se vor vinde pe nimic. N-avem ce face. E o chestiune de domeniul trecutului. Am lichidat deja afacerile. Dar cum rămâne cu viitorul? Cum rămâne cu Europa?

— Europa, domnule Howell?

Ridică mâinile, uluit de incapacitatea mea de a sesiza ceea ce era evident:

— Păi, normal că ne ducem în Europa. Trebuie. Nu putem lăsa capitalul să stea degeaba. Obligațiuni cu șapte la sută? Ridicol! Nu, Italia e locul potrivit. Avem deja pământ în *mezzogiorno*, sau mai degrabă are Teresa. Îl cumpără compania. Ne-am făcut planurile. Cunoști acest *mezzogiorno*, domnule Prescott? Guvernul italian privește departe. Stimulente în problema taxelor, împrumuturi cu dobândă mică pentru dezvoltare, acorduri favorabile pentru amortizare — totul așteaptă doar să întinzi mâna și să iei, inclusiv mână de lucru. Am schițat deja cinci proiecte. Howell (Italia) S.A., iată ce vom fi, chiar în Piața Comună. Dar de ce să fiu obligat să merg la guvernul italian și să negociez o afacere cu toate murdăriile acestea care se tot publică, cu acest nor de suspiciune și neîncredere care atârnă deasupra mea?

— Domnule Howell, am spus nehotărât, de asta mă aflu aici. Am venit tocmai în legătură cu acest lucru. Ca să putem vorbi despre nor.

Domnișoara Malandra îmi mai dădu un pahar cu cocktail de șampanie. Dacă ajunsese la concluzia că aveam nevoie de așa ceva chiar atunci, avea absolută dreptate.

— Ceea ce aş vrea din partea dumneavoastră, domnule Howell, am continuat eu, este o relatare succintă, simplă, a faptelor din acest caz aşa cum le ştiţi dumneavoastră. Nu răspuns la acuzaţii — cele mai multe sunt oricum fantastice —, nu o argumentare, nu polemică, ci o prezentare rece a faptelor.

Îmi zâmbi.

— Domnule Prescott, încerc întotdeauna să gândesc în avans. Relatarea este deja făcută. Teresa v-a pregătit-o. I-am dictat-o atunci când am aflat că veniţi să mă vedeţi.

Domnişoara Malandra mi-o înmână cu solemnitate. Ochii ei, când îi întâlniră pe ai mei, erau lipsiţi de orice expresie. Este, într-adevăr, extraordinar de frumoasă.

Relatarea cântărea cel puţin un kilogram. Avea peste o sută de pagini. Am deschis-o la întâmplare şi am citit o evaluare a pierderilor înregistrate de Agenţia Howell în cursul anului precedent, punct cu punct, în operaţiunea cu bateriile marca „Cercul Verde" Am închis-o din nou.

— Ce aveam eu în minte, domnule Howell, dacă îmi permiteţi să mă repet, este o relatare succintă, simplă, a faptelor. Să spunem, pe trei sau patru pagini.

Făcu gura pungă:

— Doar faptele simple nu înseamnă adevărul, domnule Prescott. Înţeleg că vreţi adevărul. Se află acolo.

Fără speranţă.

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, domnule Howell. Atunci aş vrea să o iau cu mine şi să o citesc, dacă îmi permiteţi.

— Asta era şi ideea. Păstraţi-o ca material de referinţă, domnule Prescott. Mai am copii. Dar citeşte-o, iar apoi, dacă mai ai întrebări, voi răspunde cu bucurie.

— Vă mulţumesc. Dar, fiindcă veni vorba de întrebări, domnule Howell, am o întrebare pe care aş dori foarte mult să v-o pun acum, dacă îmi permiteţi.

— Bineînţeles.

— L-aţi omorât pe Salah Ghaled?

Se gândi o clipă şi apoi zâmbi:

— Teresa spune că, uneori, nu sunt un singur om, ci un întreg comitet. De ce nu o întrebăm pe ea? Întoarse zâmbetul în direcţia ei: Teresa, draga mea, ai observat vreodată, printre membrii comitetului, un asasin?

Îi întoarse şi ea zâmbetul, dar mi s-a părut că avea în ochi o privire care evalua posibilitatea:

— Nu, Michael. Nu, nu pot spune că am văzut vreodată un asasin.

— Iată răspunsul dumitale, domnule Prescott.

— Nu chiar, domnule Howell. Nu v-am întrebat dacă l-aţi asasinat. Am întrebat dacă l-aţi omorât.

— Nu sunt un om al violenţei, domnule Prescott.

Nu era de mirare că avea necazuri cu ziariştii.

— Nici asta nu răspunde la întrebarea mea. L-aţi omorât sau nu l-aţi omorât, domnule Howell?

— Vrei să spui, în mod intenţionat?

— Da.

Clipi.

— E o întrebare ciudată pe care să i-o pui unui om în propria sa casă.

— Întrebarea a mai fost pusă şi în afară.

— Şi i s-a dat răspuns într-un tribunal din Israel.

— Eu cred că nu, domnule Howell. În Israel au fost judecaţi trei oameni pentru piraterie. Nu aţi fost chemat nici măcar să depuneţi mărturie.

— Am făcut o depoziţie sub jurământ.

— Da, cu privire la acuzaţiile de piraterie. Nu vi s-au pus întrebări cu privire la depoziţie şi nu aţi răspuns la nici o întrebare. Nu e de mirare că există un nor, domnule Howell.

— Să explic atunci cum a fost, spuse el.

— Mulţumesc.

Dar îşi scoase ochelarii şi îi ştergea cu marginea tricoului sport. A continuat doar după ce şi i-a pus din nou la ochi.

— Când israelienii nu ne-au interceptat lângă Caesarea, dar ne-au dat în schimb noul traseu pe care să îl urmăm, mi-am dat seama că descoperiseră o modalitate de a scăpa de ameninţarea bombelor. După cum se vede, chiar o făcuseră. Ştirea pe care mi-ai arătat-o, în legătură cu explozia, confirmă acest lucru. Dar *eu* nu ştiam, cel puţin nu în mod sigur. Cum aş fi putut să ştiu? Şi nici nu ştiam sigur raza efectivă a transmiţătorului din cutia muzicală. Ei bine, după ce Ghaled l-a împuşcat pe căpitanul Touzani, s-a dus direct la cutie. Aşa că m-am

dus după el cu pistolul lui Touzani în mână. Când am văzut că pregătea cutia ca să transmită semnalul, am tras în direcţia acesteia ca să o fac inutilizabilă. Am tras de trei ori.

— Dar două gloanţe l-au lovit pe Ghaled în piept.

— Da.

— Câte gloanţe au lovit cutia?

— Nu pot fi sigur. Era distrusă oricum. Au luat-o israelienii. Poate că ştiu ei.

— Vreţi să spuneţi că gloanţele care l-au ucis pe Ghaled au ricoşat din cutie?

— N-am nici cea mai vagă idee, domnule Prescott. Se aplecă înainte, cu paharul în mână şi ochii mari, plini de sinceritate: Nu mă pricep deloc la asemenea lucruri. Vedeţi, nu mai trăsesem niciodată în viaţa mea cu un pistol. De fapt, nu mai trăsesem cu nici un fel de armă.

— Cutia muzicală era o ţintă prea mică pe care să începeţi să trageţi. Ghaled era o ţintă mare. În acel moment, sentimentele dumneavoastră faţă de el nu se poate să fi fost prea amiabile.

— Sentimentele mele faţă de el nu au fost nici un moment amiabile. L-am detestat.

— Şi tocmai vă împuşcase căpitanul.

— Şi tânărul Aziz trăgea înspre secund, care, la rândul lui, trăgea în el. S-au tras foarte multe focuri într-un timp foarte scurt.

— S-a întâmplat, pur şi simplu, ca arma pe care o ţineaţi să îl împuşte accidental pe Ghaled?

— Nu putea să fie decât un accident, domnule Prescott. Ţinteam cutia muzicală.

— Cu alte cuvinte, aţi nimerit ţinta mică pentru că aşa aţi vrut şi pe cea mare dintr-un accident.

— Domnule Prescott, a fost o experienţă cu totul nouă pentru mine, o experienţă pe care nu intenţionez să o repet. Asta răspunde la întrebarea dumitale?

Am oftat:

— Cred că trebuie să răspundă.

Zâmbetul începu să îi înflorească din nou pe buze:

— Vă asigur din tot sufletul, domnule Prescott, că nu sunt un om al violenţei.

— Prânzul este servit, Michael, spuse domnişoara Malandra.

Îmi adresă un zâmbet drăgălaş în timp ce intram în casă, un zâmbet plin de milă şi înţelegere.

Era o consolare; şi trebuie să spun că masa a fost excelentă.

— *Sfârşit* —

PSIHO Z

Prin intermediul acestei colecții, editura noastră vă propune un nou gen literar, denumit concis și sugestiv MEDICAL THRILLER, care cuprinde toate elementele specifice romanului de suspans „grefate" pe atmosfera apăsătoare și arareori optimistă a vieții de spital. Dovedind o excepțională cunoaștere a mediului descris, doctorul în medicină Robin Cook reușește ca nimeni altul să atragă atenția asupra unor probleme majore de etică profesională și ne convinge că, în fața suferințelor de tot felul, oamenii au reacții similare.

ROBIN COOK - Creierul

Martin Philips și Denise Sangar sunt doctori și amanți. Cuprinși de o teamă disperată, amândoi bănuiesc că ceva foarte urât se întâmplă în marele centru de cercetări medicale unde lucrează. Și se întreabă de ce o tânără și frumoasă femeie a murit pe masa de operații, după ce creierul i-a dispărut în mod misterior. Nici unul dintre ei nu reușește să găsească o explicație pentru valul de paciente care manifestă accese bizare de epuizare nervoasă și de comportament sexual scandalos. Amândoi își pun creierele și chiar viețile în primejdie în timp ce pătrund în sinistrele laboratoare secrete ale unei lumi medicale adusă la demență de puterea tehnologiei și de patima pentru... CREIER.

Romanul lui Eric Ambler ne poartă în atmosfera tensionată a ORIENTULUI MIJLOCIU, în anii de după al II-lea război mondial, după înființarea Statului Israel; protagoniștii unui conflict sîngeros, aparent inepuizabil, sunt pe de o parte diversele mișcări de rezistență palestiniene, unite în acțiunea lor împotriva „dușmanului comun" și pe de altă parte brațul înarmat al Statului Israelian, serviciile sale de informații, a căror mînă lungă acoperă toată zona cunoscută cîndva ca regiunea Levantului.

În această confruntare fără respiro și fără milă, este antrenat, fără voia lui, omul de afaceri **MIKE HOWELL**, *proprietarul liniei maritime cu același nume.*

ISBN 973-9127-74-6

Lei 5000

EDITURA Z EDITURA Z